

Stambøl, Lasse Sigbjørn; Skjerpen, Terje; Kornstad, Tom

Book

Start og opprettholdelse av innvandreres selvstendige næringsvirksomhet

Provided in Cooperation with:

Statistics Norway, Oslo

Reference: Stambøl, Lasse Sigbjørn/Skjerpen, Terje et. al. (2023). Start og opprettholdelse av innvandreres selvstendige næringsvirksomhet. [Oslo] : Statistisk sentralbyrå.
https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/start-og-oppretholdelse-av-innvandreres-selvstendige-naeringsvirksomhet/_/attachment/inline/201035e2-628a-4654-b88a-a6bb1adca983:d01d37dec9153a776b3bc736df4d07e5060738a0/RAPP2023-25.pdf.

This Version is available at:

<http://hdl.handle.net/11159/593805>

Kontakt/Contact

ZBW – Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft/Leibniz Information Centre for Economics
Düsternbrooker Weg 120
24105 Kiel (Germany)
E-Mail: [rights\[at\]zbw.eu](mailto:rights[at]zbw.eu)
<https://www.zbw.eu/>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Dieses Dokument darf zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden. Sie dürfen dieses Dokument nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, aufführen, vertreiben oder anderweitig nutzen. Sofern für das Dokument eine Open-Content-Lizenz verwendet wurde, so gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der Lizenz gewährten Nutzungsrechte. Alle auf diesem Vorblatt angegebenen Informationen einschließlich der Rechteinformationen (z.B. Nennung einer Creative Commons Lizenz) wurden automatisch generiert und müssen durch Nutzer:innen vor einer Nachnutzung sorgfältig überprüft werden. Die Lizenzangaben stammen aus Publikationsmetadaten und können Fehler oder Ungenauigkeiten enthalten.

<https://savearchive.zbw.eu/termsfuse>

Terms of use:

This document may be saved and copied for your personal and scholarly purposes. You are not to copy it for public or commercial purposes, to exhibit the document in public, to perform, distribute or otherwise use the document in public. If the document is made available under a Creative Commons Licence you may exercise further usage rights as specified in the licence. All information provided on this publication cover sheet, including copyright details (e.g. indication of a Creative Commons license), was automatically generated and must be carefully reviewed by users prior to reuse. The license information is derived from publication metadata and may contain errors or inaccuracies.

Start og opprettholdelse av innvandreres selvstendige næringsvirksomhet

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2023/25

Lasse Sigbjørn Stambøl, Terje Skjerpen og Tom Kornstad

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 7. juli 2023

ISBN 978-82-587-1777-2 (elektronisk)

ISSN 1892-7513 (elektronisk)

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Denne rapporten analyserer tilbøyeligheten blant innvandrere og andre med innvandrerbakgrunn til å starte selvstendig næringsvirksomhet sammenliknet med befolkningen for øvrig, og i hvilken grad de opprettholder sine virksomheter. Prosjektet ble iverksatt da man sto overfor flere ubesvarte spørsmål knyttet til hvorfor og i hvor stor grad innvandrere og andre med innvandrerbakgrunn starter opp selvstendig næringsvirksomhet i Norge, og hvordan de lykkes. Analysen er begrenset til individer som har selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde, som dermed også definerer selvstendig næringsdrivende i rapporten. En sentral målsetting er at integrering og yrkesdeltakelse hos innvandrere skal være høy i så mange områder av landet som mulig. Rapporten gir kunnskap om i hvilken grad innvandrere som etablerer selvstendig næringsvirksomhet kan være med å bidra til denne målsettingen.

Forfatterne ønsker å takke Erik Fjærli og Stefan Leknes for nyttige kommentarer og merknader til et tidligere utkast.

Prosjektet er finansiert av Arbeids- og integreringsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 28. juni 2023
Linda Nøstbakken

Sammendrag

Denne rapporten analyserer overgang til selvstendig næringsvirksomhet blant innvandrere og andre med innvandrerbakgrunn sammenliknet med befolkningen for øvrig, og i hvilken grad de opprettholder sine virksomheter. Analysen er konsentrert om de som har selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde. Datagrunnlaget er hentet fra perioden 2003-2014 med sammenliknbare data, der vi ved hjelp av fullstendige paneldata analyserer tilbøyeligheten til å starte og opprettholde selvstendig næringsvirksomhet.

Personer med selvstendig næringsvirksomhet som sin hovedinntektskilde utgjorde drøyt 7 prosent av de sysselsatte i 2008 (4,8 prosent blant innvandrere) og snaut 6 prosent i 2014 (4,5 prosent blant innvandrere), noe som er lavere enn i andre europeiske land. Innvandrere utgjorde snaut 10 prosent av selvstendig næringsdrivende i Norge i 2014, opp fra drøyt 5 prosent i 2008.

Det er klart flere menn enn kvinner blant selvstendig næringsdrivende. Det er selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere som øker mest. Eldre selvstendig næringsdrivende utgjør høyere andel av totalsysselsettingen enn middelaldrende og yngre, mens selvstendig næringsdrivende med lav utdanning, videregående fagutdanning og lang høyere utdanning utgjør høyest andel av totalsysselsettingen. Andelen av selvstendig næringsdrivende innvandrere i sysselsettingen er høy i *Bygge- og anleggsvirksomhet, Transport og lagring, Overnattings- og serveringsvirksomhet, Teknisk tjenesteyting og eiendomsdrift, Personlig tjenesteyting, Forretningsmessig tjenesteyting* og i *Helse- og sosialtjenester*.

Disse næringene er også de viktigste mht. innvandreres rekruttering til selvstendig næringsvirksomhet. Menn viser større rekruttering til selvstendig næringsvirksomhet enn kvinner, og personer med lang høyere utdanning styrker sin posisjon i rekrutteringen til selvstendig næringsvirksomhet både blant innvandrere og norskfødte.

Det er høye andeler av selvstendig næringsdrivende i sysselsettingen i familier med to voksne uten barn. Blant innvandrere er også familier med barn både under og spesielt over 18 år av betydning, og da spesielt med hensyn til rekruttering til selvstendig næringsvirksomhet. Dette indikerer at hjelp fra andre familiemedlemmer kan være av betydning.

I opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet i perioden 2008-2014 fremkommer en uformet kurve, der de som opprettholder sin næringsvirksomhet i kun ett år og gjennom hele syvårsperioden utgjør de to største gruppene, men der den siste er større enn den første. Selvstendig næringsdrivende Innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og de fra den øvrige befolkningen kommer best ut med hensyn til opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Familieinnvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre kommer svakest ut, mens flyktninger ender omtrent «midt på treet».

Andelen av selvstendig næringsdrivende i totalsysselsettingen er fallende med økende sentralitet. Flyktninger skiller seg ut, ved at andelen er høyere i de mest sentrale kommunene. Innvandrere utgjør større andel av selvstendig næringsdrivende enn av befolkningen i de mest sentrale og minst sentrale kommunene, mens forholdet er omvendt i noe sentrale og mindre sentrale kommuner.

Det er en tendens blant innvandrere at andelen selvstendig næringsdrivende i totalsysselsettingen stiger med økende botid. Dette gjelder også delvis for innvandreres rekruttering og opprettholdelse.

Resultatene gir delvis støtte til hypotesen om at tilbøyeligheten til å starte selvstendig næringsvirksomhet er høy blant de med mer marginal posisjon på arbeidsmarkedet og lavere lønn, men det er en økende andel personer med høyere lønn og lang høyere utdanning som blir selvstendig næringsdrivende, også blant innvandrere.

Abstract

This report analyzes the transition to self-employment among immigrants and others with an immigrant background compared to the natives, and to what extent they maintain their businesses. The analysis is focused on those who have self-employment as their main source of income. The database covers the period 2003-2014 with comparable data, where we use complete panel data to analyze the propensity to start and maintain self-employment.

People with self-employment as their main source of income made up just above 7 per cent of the employed in 2008 (4,8 per cent among immigrants) and barely 6 per cent in 2014 (4,5 per cent among immigrants), which is lower than in other European countries. Immigrants made up approximately 10 per cent of the self-employed in Norway in 2014, up from just above 5 per cent in 2008.

There are more men than women among the self-employed. Self-employed labor migrants are increasing the most. Older self-employed people make up a higher share of total employment than middle-aged and younger people, while self-employed people with low education, upper secondary vocational education and long higher education make up the highest share of total employment.

The share of self-employed immigrants in the employment is high in *Construction, Transportation and storage, Accommodation and food service activities, Real estate, professional, scientific and technical activities, Other service activities, Administrative and support service activities* and in *Human health and social work activities*.

These industries are also important for immigrants' recruitment into self-employment. Men show higher recruitment to self-employment than women, and people with many years of higher education strengthen their position in recruitment to self-employment among both immigrants and Norwegian-born persons.

There are high shares of self-employed in the employment in families with two adults without children. Among immigrants also those from families with children both under and especially above 18 years are important, especially with regards to recruitment for self-employment. This may indicate that help from other family members may be important.

In the maintenance of self-employment in the period 2008-2014, a u-shaped curve appears, where those who maintain their business activity for only one year and throughout the entire seven-year period make up the two largest groups, but where the last is larger than the first. Self-employed immigrants with an unspecified reason of immigration, working immigrants, Nordic immigrants and natives are best in terms of maintaining self-employment. Family immigrants and Norwegian-born with immigrant parents come out the weakest, while refugees end up roughly in the middle between the other groups.

The shares of self-employed of total employment are falling with increased centrality. Refugees stand out in that employment rates are higher in the most central municipalities. Immigrants make up a higher proportion of the self-employed than of the population in the most central and least central municipalities, while this relationship is reversed in somewhat central and less central municipalities.

There is a tendency among immigrants that self-employed persons' employment shares rise with increasing length of residence. This also applies to the recruitment and retention of immigrants.

The results provide partial support for the hypothesis that the propensity to start self-employment is high among those with a more marginal position in the labor market and low wages, but there is an increasing proportion of people with high wages and long higher education who become self-employed, also among immigrants.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Innhold og formål med analysen	7
1.2. Bakgrunn	7
1.3. Disposisjon	11
2. Definisjoner av variabler, datagrunnlag og metodiske aspekter	12
2.1. Selvstendig næringsdrivende	12
2.2. Definisjon og avgrensning i innvandring til Norge	12
2.3. Innvandringsbakgrunn	12
2.4. Innvandreres botid i Norge	13
2.5. Mangelfulle registreringer av utvandring	13
2.6. Definisjon av grupper etter arbeidsmarkedsstatus	14
2.7. Definisjon av bakgrunnsstatus i analysen	15
2.8. Arbeidstid og lønn	17
2.9. Utdanningsgruppene	18
2.10. Næringsgruppene	18
2.11. Definisjon av familie, familiestørrelse og familiekategori	19
2.12. Bruk av geografiske inndelinger etter bostedssentralitet	20
2.13. Datagrunnlag og metodiske aspekter	22
3. Forløpsanalyser av start og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet	26
3.1. Innledning	26
3.2. Deltakelse og fordeling av innvandrere i selvstendig næringsvirksomhet	26
3.3. Analyse av overgang til selvstendig næringsvirksomhet ved hjelp av overgangsrater	41
3.4. Opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet målt ved opprettholdelsesindeks	66
4. Estimerte sannsynligheter for å starte og opprettholde selvstendig næringsvirksomhet	80
4.1. Modellering av overgang til selvstendighet	80
4.2. Analyse av sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet	88
4.3. Estimerte sannsynligheter knyttet til opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet	90
5. Hovedtrekk og oppsummering av analysene	97
5.1. Sammensetning og fordeling av selvstendig næringsvirksomhet	97
5.2. Overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet	97
5.3. Opprettholdelsesindekser av selvstendig næringsvirksomhet	99
5.4. Estimerte sannsynligheter for start og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet	101
Referanser	104
Vedlegg A: Resultater knyttet til kapittel 3	106
Vedlegg B: Resultater knyttet til kapittel 4	116
Figurregister	120
Tabellregister	124

1. Innledning

1.1. Innhold og formål med analysen

I denne rapporten analyseres tilbøyeligheten blant innvandrere og andre med innvandrerbakgrunn til å starte selvstendig næringsvirksomhet sammenliknet med befolkningen for øvrig. Selvstendig næringsvirksomhet kan være viktig for integrering i arbeidsmarkedet, f.eks. hvis innvandrere møter barrierer i konkurransen om å bli lønnstakere. Datagrunnlaget hentes fra individbasert befolknings-, arbeidsmarkeds- og utdanningsstatistikk, der det er koder for de som har selvstendig næringsvirksomhet som sitt viktigste arbeidsforhold, som også definerer og avgrenser selvstendig næringsvirksomhet i denne analysen. I rapporten er det viktig å kartlegge hvilke erfaringer hver person i hver av gruppene har hatt gjennom noen år. Dette gjøres ved hjelp av paneldata, der hver person undersøkes med hensyn til hvilken status de hadde på arbeidsmarkedet i de fem siste årene før oppstart av eventuell selvstendig næringsvirksomhet. Dette omfatter også tidligere selvstendig næringsvirksomhet som personene har hatt, samt virke som lønnstaker, vært under utdanning, vært arbeidsledige eller utenfor arbeidsstyrken for øvrig. Deretter måles overganger til og estimeringer av sannsynligheten for å bli registeret som selvstendig næringsdrivende gitt slik tidligere status på arbeidsmarkedet, samt også andre kjennetegn ved personene som blant annet kjønn, alder, utdanning, familiesammensetning, innvandringsbakgrunn og for innvandrere også deres botid i Norge. Personer født i Norge med innvandrerforeldre og med fire utenlandsfødte besteforeldre og øvrige befolkning tas med som egen gruppe. Det har også vært viktig å ta med den geografiske dimensjonen, her målt ved hjelp av bostedssentralitet. Undersøkelsene foretas gjennom en tidsperiode fra 2003 til 2014 der vi har sammenliknbare individdata. Med hensyn til spørsmålet om hvordan de lykkes, følges de selvstendig næringsdrivende gjennom en syvårsperiode fra 2008 til 2014 for å måle graden av kontinuitet i virksomhetene, samt estimeringer av sannsynligheten for å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom hele perioden.

Sentrale problemstillinger i prosjektet er å undersøke: Hvor stort er omfanget av og fordelingen av selvstendige næringsvirksomheter i Norge blant forskjellige innvandrergrupper og andre med innvandrerbakgrunn sammenliknet med andre grupper i befolkningen? - Hvordan er omfanget av og strukturen i bruttostrømmene til og fra selvstendig næringsvirksomhet blant innvandrere? - Fra hvilke statusgrupper på arbeidsmarkedet (dvs. lønnstakere, selvstendig næringsdrivende, de under utdanning, arbeidsledige og de utenfor arbeidsstyrken) kommer de innvandrergruppene som starter selvstendige næringsvirksomhet? - Hvordan er sammenhengen mellom bruttostrømmene til og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet hos forskjellige innvandrergrupper gitt forskjellige kjennetegn etter geografisk sentralitet? - I hvilke næringer starter innvandrere og andre med innvandrerbakgrunn sin selvstendige næringsvirksomhet, og i hvilken grad lykkes de med sin virksomhet sammenliknet med andre?

En sentral målsetting er at integrering og yrkesdeltakelse hos innvandrere skal være høy i så mange områder av landet som mulig. Analysen bidrar med kunnskap til i hvilken grad innvandrere som etablerer selvstendig næringsvirksomhet kan være med å bidra til denne målsettingen.

1.2. Bakgrunn

Personer som har selvstendig næringsvirksomhet som sitt viktigste arbeidsforhold utgjorde i 2008 om lag syv prosent og i 2014 snaut seks prosent av total sysselsetting i Norge når bearbejdede registerbaserte tall legges til grunn. Dette er imidlertid en lav andel sammenliknet med andre land i Europa. Tar man derimot med alle som har en eller annen selvstendig næringsvirksomhet som biinntekt, men ikke som hovedinntekt, øker andelen til over det dobbelte (se bl.a. Grünfeld mfl., 2016). Antall selvstendig næringsdrivende i Norge har variert noe fra år til år, men endringene i det totale antallet har over tid ikke vært store. Tidligere har en stor del av de selvstendig næringsdrivende vært

å finne i primærnæringene. Mens sysselsettingen i disse næringene har vist en nedgang gjennom flere år, har tallet på selvstendig næringsdrivende i en del andre næringer økt. Denne prosessen har også hatt en geografisk dimensjon, der endringene i antall selvstendig næringsdrivende i de ulike næringer ikke har vært balansert i og mellom de forskjellige regionene (se Stambøl, 2007, 2008a,b). Høy grad av oppstart av selvstendig næringsvirksomhet, og ikke minst høy opprettholdelse av denne virksomheten, er sett på som et tegn på at en region og en næring utvikler seg positivt. Blant annet med bakgrunn i dette har det blitt gjennomført politiske initiativer for å stimulere til økt etablering av ny selvstendig næringsvirksomhet i de forskjellige regionene.

I Stambøl (2007, 2008a,b, 2009a,b, 2010) er det gjort analyser som støtter funnene i den internasjonale forskningslitteraturen om at tilbøyeligheten til å starte som selvstendig næringsdrivende er større i regioner der muligheter til lønnsarbeid er relativt mindre. Situasjonen til flere innvandrergupper kan sammenliknes med det vi skrev og konkluderte med den gangen, da mange innvandrergupper har større problemer med å oppnå lønnsarbeid sammenliknet med mange andre personer. Arbeidsledighetsratene er høyere og yrkesdeltakelsen lavere hos mange innvandrergupper enn i den øvrige befolkningen. Dette tilsier at innvandrergupper kan ha større tilbøyelighet til å starte selvstendig næringsvirksomhet enn det som er gjennomsnittet i samfunnet for øvrig.

Den internasjonale forskningslitteraturen har frembrakt en rekke interessante hypoteser, teorier og analyser på feltet, med spesiell vekt på hva som kjennetegner personer som rekrutteres til selvstendig næringsvirksomhet, men også hvilke personer som gir opp sin posisjon som selvstendig næringsdrivende (se f.eks. Blanchflower, 2000 og Parker, 2004). Regionale variasjoner i entreprenørskap og suksess som selvstendig næringsdrivende er derimot noe mindre analysert. Det er likevel lansert en rekke hypoteser om at selvstendig næringsvirksomhet, også utenom primærnæringene, kan være mer omfattende i mer perifere regioner sammenliknet med de mer sentrale og urbaniserte regionene. Dette begrunnes bl.a. med at det er færre muligheter for lønnet arbeid i små og ikke-sentrale områder enn i sentrale områder, og at arbeidsmarkedsmulighetene påvirker sannsynligheten for å starte opp som selvstendig næringsdrivende. Denne begrunnelse synes imidlertid å kunne være noe varierende fra land til land (se Carrasco og Ejrnæs, 2003, 2012). Personer i små arbeidsmarkedetsregioner kan bli «presset» inn i selvstendig næringsvirksomhet dersom de ikke ser noen reelle alternative muligheter. Selvstendig næringsvirksomhet kan også virke tiltrekkende og som et alternativ for den mer marginale delen av arbeidskraften. Således kan mange små virksomheter i små og mindre sentrale områder være et uttrykk for mangel på sysselsettingsmuligheter som lønnsstakere innen større virksomheter (Curran og Storey, 1993).

Personer varierer i sine jobbsøk både med hensyn til initiativ, villighet til risiko og ønske om uavhengighet, noe som bl.a. er viktige faktorer for valg av yrkeskarriere (se f.eks. Lévesque, Shepherd og Douglas, 2002). Det er også kjent fra litteraturen at individuelle kjennetegn som kjønn, alder, utdanning og familiesituasjon påvirker valget av jobber (Parker, 2004). Hammarstedt og Miao (2018) konkluderer bl.a. med at selvstendig næringsdrivende innvandrere i Sverige har stor betydning for arbeidsmarkedetsintegrering av andre innvandrere, og at familien spiller en sentral rolle i aktiviteter i selvstendig næringsvirksomhet blant innvandrere, og spesielt blant innvandrere fra utenfor Europa. Videre presiserer Kazlou og Wennberg (2023) betydningen av familietilhørighet og familiesammensetning, ved at selv om mulighetene for flyktninger kan være noe mindre gunstige enn for arbeidsinnvandrere med hensyn til varighet av selvstendig næringsvirksomhet, hjelper deres høyere grad av familietilknytning dem til å overvinne disse ulemper.

I tillegg vil institusjonelle faktorer som bl.a. arbeidsmarkedetsfleksibilitet, arbeidsledighetstrygd, ordninger for pass av barn, offentlige støtteordninger for selvstendig næringsvirksomhet, skattesystemet osv. påvirke individers tilpasninger på arbeidsmarkedet. Videre kan det antas at individer velger karrierer ut fra det som maksimerer nytten ved å arbeide (se f.eks. Lévesque, Shepherd og Douglas, 2002). Alle disse momentene er også viktige faktorer for å forstå hvorfor noen

oppnår større suksess og med mer permanent virksomhet som selvstendig næringsdrivende, mens andre må oppgi sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende på relativt tidlige tidspunkt. Tidligere arbeidsmarkedserfaring må også tillegges stor betydning for nye jobbvalg. Det er bl.a. i Evans og Leighton (1989a,b) estimert hvordan tidligere erfaringer med selvstendig næringsvirksomhet er med å øke sannsynligheten for igjen å starte opp som selvstendig næringsdrivende, og dermed fortsette sin karriere innen selvstendig næringsvirksomhet. Dette er bl.a. med på å stille hypoteser om den avgangen som har foregått innenfor primærnæringene er med på å generere ny selvstendig næringsvirksomhet. Personer som har sin bakgrunn i primærnæringene er i mindre grad vant til å jobbe som lønnstakere, og kan derfor i større grad enn andre være tilbøyelige til igjen å starte selvstendig næringsvirksomhet. Denne hypotesen vil i tilfelle kunne forsterke forventningene om at tilbøyeligheten til å starte selvstendig næringsvirksomhet kan være noe større i de mer perifere regionene enn i de mer sentrale regionene.

På den annen side er det i Lazear (2002) vist at personer med mer variert arbeidserfaring er de som med størst sannsynlighet blir nye entreprenører. Flere analyser har også vist at personer med mer ustabil jobbhistorie (inklusive perioder med arbeidsledighet) er signifikant mer tilbøyelige til å starte opp selvstendig næringsvirksomhet enn andre (se f.eks. Evans og Leighton, 1989a,b, Carrasco, 1999, Ritsilä og Tervo, 2002 og Parker, 2004). Spørsmålet blir i hvilken grad disse forskjellige grupper oppnår suksess som selvstendig næringsdrivende ved å opprettholde sin virksomhet som selvstendig næringsdrivende over en viss tid? En interessant, men så langt lite analysert problemstilling, blir å undersøke varigheten av selvstendig næringsvirksomhet i de forskjellige arbeidsmarkedene. Temaet er likevel tatt opp, drøftet og til dels analysert i enkelte sammenhenger (se f.eks. Taylor, 1999, Carrasco, 1999, Johansson, 2000 og Falter, 2002). Det er blant annet vist at avgangen fra selvstendig næringsvirksomhet og dermed indirekte varigheten av selvstendig næringsvirksomhet er avhengig av kjennetegn ved individene og konjunktorene i økonomien.

Tervo og Haapanen (2005) har videre påvist at varigheten av selvstendig næringsvirksomhet er mer omfattende i perifere områder sammenliknet med mer sentrale områder i Finland. En viktig begrunnelse kan være at relativt svakere arbeidsmarkeder i de mer perifere områdene og færre sysselsettingsalternativer til lønnsarbeid, kan få individer til å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet lenger enn de under andre omstendigheter ville ha gjort. Med andre ord forventes at i områder med relativt færre muligheter til lønnsarbeid øker terskelen for å gi opp den selvstendige næringsvirksomheten, i og med at alternativene til å gå over i arbeidsledighet, ut av arbeidsstyrken eller å flytte er relativt større enn i andre regioner. En alternativ forklaring til en eventuelt lengre varighet av den selvstendige næringsvirksomheten i perifere områder enn i sentrale områder, kan også knyttes til potensielt høye frafall fra selvstendig næringsvirksomhet kort tid etter at virksomheten er satt i gang i de mer sentrale områdene.

Mange entreprenører har i utgangspunktet imperfekt informasjon om sine muligheter til suksessfull virksomhet. Individer som er mindre egnet til selvstendig næringsvirksomhet gir opp ganske fort. Jo lenger en person har erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet, jo større er sjansen for at man fortsetter, fordi individene først lærer om sine evner og muligheter til å overleve som selvstendig næringsdrivende etter at man har holdt på en stund (jf. Taylor, 1999 og Parker, 2004). Dette fører til at det kan være mange av de samme faktorene som får personer til å starte selvstendig næringsvirksomhet som også kan være de faktorer som er viktige for at den selvstendige næringsvirksomheten skal kunne opprettholdes over tid.

Med hensyn til skifte av status til og fra selvstendig næringsvirksomhet og varigheten av selvstendig næringsvirksomhet er derfor tidligere bakgrunn og erfaring av stor betydning. Det kan f.eks. antas at overgang fra status som lønnstaker til selvstendig næringsvirksomhet legger et bedre grunnlag for å kunne overleve som selvstendig næringsdrivende sammenliknet med når den tilsvarende overgangen skjer fra arbeidsledighet, rett fra utdanning eller fra utenfor arbeidsstyrken for øvrig.

Personer som velger å gå direkte fra lønnsarbeid til selvstendig næringsvirksomhet må forventes å være i besittelse av noe større humankapital og motivasjon så vel som kvalitativ informasjon med hensyn til mulighetene rundt selvstendig næringsvirksomhet sett i forhold til personer med bakgrunn fra en mer marginal tilknytning til arbeidsmarkedet. Carrasco (1999) viste at selvstendig næringsdrivende menn i Spania som kom rett fra arbeidsledighet, viste tre ganger så stor sannsynlighet for å forlate sin selvstendige næringsvirksomhet sammenliknet med de som kom fra forutgående arbeid som lønnstakere. Likevel forventes at tidligere erfaring med selvstendig næringsvirksomhet antakelig gir størst sannsynlighet for å lykkes over tid, da tidligere erfaring som selvstendig næringsdrivende indikerer akkumulering av forretningskunnskap. Dette er igjen en viktig forklaringsfaktor for igjen å starte som selvstendig næringsdrivende, men må også kunne forventes å være en viktig forklaringsfaktor for å kunne overleve som selvstendig næringsdrivende (Parker, 2004).

Selvstendig næringsvirksomhet er å gjenfinne innen svært mange forskjellige næringer. De ulike næringer har forskjellig omfang og utvikling både regionalt, nasjonalt og globalt. Det er nærmest en selvfølge at det skulle være lettere å overleve som selvstendig næringsdrivende i en næring som er i vekst enn i en næring som viser nedgang. I prosjektet er det derfor viktig å kontrollere for slike næringsstrukturelle forskjeller når graden av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet skal analyseres. Selvstendig næringsvirksomhet berører også stor grad innvandrergруппene i befolkningen. Det er mye ny virksomhet som oppstår i form av selvstendig næringsvirksomhet som nettopp har sin bakgrunn i forskjellige innvandrergруппer, og innvandrere utgjorde en høyere andel av landets selvstendig næringsdrivende enn de utgjorde av den totale sysselsettingen på slutten av 1990-tallet og de første årene på 2000-tallet (se Stambøl 2007, 2008a,b). Dette gjaldt ikke minst innen varehandel og restaurantdrift, men også innen en rekke andre næringer som kan klassifiseres som personlig tjenesteyting. Sett i sammenheng med noen av de hypotetiske innfallsvinklene beskrevet over, kan situasjonen til forskjellige innvandrergруппer til en viss grad sammenliknes med det vi tidligere skrev om mer perifere regionale arbeidsmarkeder. Vi forventer at sannsynligheten for å starte selvstendig næringsvirksomhet er større i distriktene bl.a. pga. færre muligheter til lønnsarbeid og større arbeidsledighet. Forskjellige innvandrergруппer har gjennomsnittlig noen større flaskehalser å forsere med hensyn til mulig lønnsarbeid sammenliknet med innfødte arbeidstakere. Arbeidsledighetsratene er også klart høyere hos flere innvandrergруппer enn hos den øvrige befolkningen. Innvandrere besitter ofte marginale og underordnede posisjoner på arbeidsmarkedet, og denne relativt mindre tilgjengelighet til lønnsarbeid kan motivere innvandrere til selvstendig næringsvirksomhet (se Bauder, 2008). Med andre ord er det flere av momentene over som kan forklare hvorfor innvandrergруппer kan ha større enn gjennomsnittlig tilbøyelighet til å starte selvstendig næringsvirksomhet.

Nå er imidlertid innvandrergруппene lite homogene. Ikke alle innvandrergруппer har like store problemer med å oppnå arbeide som lønnstakere, og arbeidsledighetsprosentene varierer mye mellom forskjellige innvandrergруппer. Den erfaringen innvandrergруппene har med hensyn til selvstendig næringsvirksomhet fra de land og kulturer de kommer fra, varierer også. Dette kan få betydning for hvor godt de vil lykkes som selvstendig næringsdrivende. Utvidelsen av EU fra 2004 med en rekke land i Øst-Europa indikerer bl.a. en økende innvandring av personer som i løpet av sin egen og spesielt forrige generasjon i liten grad har hatt mulighet til å drive selvstendig næringsvirksomhet, fordi det politiske systemet i liten grad åpnet opp for selvstendig næringsvirksomhet. Med hensyn til den geografiske dimensjonen er det viktig å kartlegge ulik grad av suksess som selvstendig næringsdrivende gitt forskjellig innvandrerbakgrunn, bl.a. fordi de forskjellige innvandrergруппene ikke er likt fordelt på de forskjellige geografiske områdene.

Som nevnt i innledningen til dette delkapitlet, er omfanget av selvstendig næringsvirksomhet lavere i Norge enn i mange andre land i Europa. Dette burde generelt sett kunne legge et potensial for økt innslag av selvstendig næringsvirksomhet også i Norge. På den annen side er Norge et av landene

med høyest sysselsettingsandeler knyttet til offentlig forvaltning, der man jo ikke finner selvstendig næringsvirksomhet, men slik at en del av etterspørselsbehovene i befolkningen blir dekket av offentlig tjenesteyting. En ytterligere utfordring ligger i en relativt spredt bosetting, der befolkningsgrunnet kan bli noe for lite i enkelte sammenhenger for selvstendig næringsvirksomhet bortsett fra i primærnæringene. Skjønt ny, og stadig nyere teknologi gir økte muligheter også for selvstendig næringsvirksomhet, og da ikke bare i sentrale områder men også i andre områder av landet.

Fjærli og Wong (2022) har nylig analysert hva entreprenørskap har å si for innvandreres inntekts- og formuesforhold, etablering av foretak blant innvandrerbefolkningen og foretakenes overlevelse og vekst, samt innvandreres bidrag til samlet verdiskaping, sysselsetting mm. i egenskap av å eie næringsvirksomhet. De finner at entreprenørskap i gjennomsnitt lønner seg i form av høyere samlet inntekt og høyere formue for eiere i næringslivet enn i befolkningen sett under ett. Analysen er noe beslektet med vår analyse av selvstendig næringsdrivende, men altså mer fokusert på inntekts- og formuesforhold ved virksomhetene som vi ikke ser på, men kan med fordel ses på som et supplement til vår rapport. Det bør understrekes at deres definisjon av hvem som er entreprenører skiller seg ad fra vår operasjonalisering av hvem som er selvstendig næringsdrivende. Van Praag og Raknerud (2022) bruker også den samme operasjonaliseringen av hvem som er entreprenører som Fjærli og Wong (2022).

1.3. Disposisjon

I dette innledningskapitlet har vi gitt en kort oversikt over problemstillingene som ligger til grunn for analysene i denne rapporten, samt en kort henvisning til et lite utvalg fra faglitteraturen som kan være relevant for de problemstillinger som tas opp. Videre gis det i kapittel 2 en oversikt over datagrunnlag og definisjon av sentrale variabler som anvendes i analysene, og en kort beskrivelse av analysene som foretas i kapittel 3, samt estimeringene som foretas i kapittel 4.

I kapittel 3 gis det en beskrivelse av omfang, fordeling og endring av selvstendig næringsvirksomhet i Norge gjennom undersøkelsesperiodene. Deretter gis det i beskrivende form analyser av hvor stor andel av den yrkesaktive delen av befolkningen som er registrert som selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014 gitt individenes bakgrunnsstatus i forhold til arbeidsmarkedet gjennom fem år og for de med bakgrunn som lønnstakere også deres gjennomsnittlige lønnsnivå. Til slutt analyseres hvordan selvstendig næringsdrivende i 2008 opprettholder sin virksomhet i syvårsperioden 2008-2014, målt ved hjelp av en opprettholdelsesindeks for hver av gruppene vektet på grunnlag av hver selvstendig næringsdrivendes årlige opprettholdelse av sin virksomhet i perioden. Både overgang til og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet analyseres etter individkennetegn som kjønn, alder, utdanning, næring, familiesammensetning, geografisk sentralitet etter bosted og for innvandrere også etter deres botid i Norge. Innvandrere etter innvandringsbakgrunn sammenliknes med den norskfødte befolkningen, som deles inn etter personer født i Norge med to utenlandfødte foreldre og med fire utenlandsfødte besteforeldre og den øvrige norskfødte befolkningen.

I kapittel 4 er datagrunnlaget som beskrives i kapittel 2 og anvendes i kapittel 3 brukt som grunnlag for (A) estimering av sannsynligheten for å gå over til selvstendig næringsvirksomhet i 2008 og 2014, og (B) estimering av sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i perioden 2008-2014. I siste del av delkapittel 2.13 er det formulert modeller for logit-estimeringer av hhv. (A) og (B), der resultatene av estimeringene er gitt i to delkapitler i kapittel 4. Til forskjell fra kapittel 3, estimeres det i kapittel 4 sannsynligheten for å opprettholde selvstendig næringsvirksomhet gjennom hele perioden 2008-2014, mens i kapittel 3 tas det hensyn til årlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet gjennom perioden 2008-2014.

Hovedtrekkene i resultatene av analysene oppsummeres i kapittel 5.

2. Definisjoner av variabler, datagrunnlag og metodiske aspekter

I dette kapitlet er det først gitt en oversikt over definisjoner av variabler som anvendes i analysene. Deretter er det tatt med en oversikt som viser bruken av data og en kort beskrivelse av de metoder som er lagt til grunn for analysene. Vi starter med en gjennomgang av sentrale variabler i analysen, der vi først må ha med en best mulig definisjon av selvstendig næringsdrivende som gjelder i den perioden analysene omfatter.

2.1. Selvstendig næringsdrivende

Selvstendig næringsdrivende er i denne rapporten definert som en person som driver næringsvirksomhet for egen regning og risiko, og som er pliktig til å dokumentere næringsinntekt som vedlegg til skattemeldingen. Summen av inntekt og underskudd for selvstendig næringsdrivende er brukt for å identifisere hva hovedaktiviteten er.

I denne rapporten avgrenser vi selvstendig næringsdrivende til de som har selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde. Det vil si at personer som er lønnstakere, men som har en bivirksomhet som selvstendig næringsdrivende ikke er med i analysen dersom den årlige inntekten fra lønnsarbeid er høyere enn inntekten fra den selvstendige næringsvirksomheten. I tillegg finnes også en rekke enkeltpersonforetak som er registrerte, men ikke virksomme i kraft av at inntekten fra virksomheten er null. Disse er heller ikke med i analysen i denne rapporten.

2.2. Definisjon og avgrensning i innvandring til Norge

Registrert innvandring: Ved flytting til Norge fra andre land gjelder meldeplikten til folkeregisteret for alle personer som har til hensikt å oppholde seg her i minst seks måneder, også for norske statsborgere, personer som tidligere har bodd i Norge og adopterte. For utenlandske statsborgere kommer i tillegg kravet om oppholdstillatelse. Det skilles ikke mellom midlertidig eller permanent innvandring. Personer som oppholder seg i Norge uten lovlig oppholdsgrunnlag, eller er i Norge på korttidsopphold, er ikke med i datagrunnlaget.

I analysen står innvandring til Norge sentralt, da vi tar utgangspunkt i utvalgte innvandringsgrupper som har innvandret både før og i løpet av undersøkelsesperioden 2003-2014 og som er med i analysene. Det samme gjør også utvandring, da vi kontrollerer innvandringsgruppene for de som utvandrer i løpet av de undersøkelsesperioder som legges til grunn.

Et viktig skille vi gjør i rapporten, er at vi kun innledningsvis og litt i kapittel 3 tar med noen få oppsett som viser deltakelse i selvstendig næringsvirksomhet for personer i yrkesaktiv alder i hele innvandringsgruppene, men som deretter i rapporten reduseres til kun de personer i yrkesaktiv alder i hver innvandringsgruppe som er registrert bosatte i Norge gjennom hele undersøkelsesperiodene. Grunnen til at vi hovedsakelig legger vekt på den siste gruppen, er at det er vanskelig å sammenlikne yrkesdeltakelsen i hele innvandringsgrupper, der det fortløpende finnes personer som vandrer ut av Norge i løpet av hvert år, og dermed faller utenfor grunnlaget i den registerbaserte sysselsettingsstatistikken.

2.3. Innvandringsbakgrunn

Vi har delt inn innvandrere basert på en del kriterier. Ved siden av alle individkjennetegn som benyttes, bruker vi innvandreres registrerte grunn for innvandring gitt som betegnelsen innvandringsgrunn. Her har vi først tatt med de fire hovedgruppene etter innvandringsgrunn: flukt, familie, arbeid og utdanning. I og med at innvandringsgrunn kun registreres for innvandrere som

ikke har nordiske fødeland, har vi skilt ut innvandrere som er født i andre nordiske land utenom Norge. De utgjør en egen gruppe i rapporten med betegnelsen nordiske innvandrere. I tillegg har vi en innvandrerguppe med uoppgitt eller ukjent innvandringsgrunn. Informasjon om innvandringsgrunn kom først med i statistikken i 1990, så alle som innvandret til Norge før 1990 er oppført med ukjent innvandringsgrunn. Dette omfatter blant annet store innvandrergupper som pakistanere, vietnamesere, chilenerne, iranere og tyrkere som ankom landet før 1990, og vil av forståelige grunner ha en høyere alder enn gjennomsnittet av alle innvandrere.

I tillegg har vi i analysen med personer som er født i Norge. Disse er delt inn i en gruppe bestående av personer født i Norge med to utenlandsfødte foreldre og med fire utenlandsfødte besteforeldre, i analysen stort sett forkortet til gruppen «født i Norge med innvandrerforeldre», og en gruppe bestående av øvrige personer som er født i Norge, også betegnet som «den øvrige befolkningen».

I tabell 2.1 er det vist en oversikt over de åtte detaljerte gruppene etter innvandringsbakgrunn benyttet i analysene.

Tabell 2.1. En oversikt over grupper etter innvandringsbakgrunn som anvendes i analysene

Grupper etter innvandringsbakgrunn etter mest detaljerte nivå:

Innvandrere:

1. Innvandrere med flukt som innvandringsgrunn
2. Innvandrere med familie som innvandringsgrunn,
3. Innvandrere med arbeid som innvandringsgrunn
4. Innvandrere med utdanning som innvandringsgrunn
5. Innvandrere fra andre nordiske land
6. Innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn

Personer født i Norge:

7. Personer født i Norge med to utenlandsfødte foreldre og med fire utenlandsfødte besteforeldre (Født i Norge med innvandrerforeldre)
8. Øvrige personer som er født i Norge (Øvrige befolkning)

2.4. Innvandreres botid i Norge

Variabelen botid er definert med utgangspunkt i innvandreres første år som registrert innvandrer til Norge. Dette året settes botiden til 0 år, og deretter øker den med ett år for hvert år som går inntil personen blir registrert som utvandret, enten ved ordinær utvandringmelding eller registrert som administrativt utvandret. Ved en registrert gjeninnvandring, vil det første året som registrert innvandrer fortsatt være utgangspunktet for fastsettelse av botid. I datagrunnlaget opereres det med innvandrere etter ettårige botidsgrupper, mens det i analysene og i presentasjonen av resultatene aggregeres til fem ulike grupper etter botid, gitt for innvandrere med hhv. 0-2 år, 3-5 år, 6-10 år, 11-14 år og 15 år og lenger botid. Botid er dessuten et begrep som kun benyttes for innvandrere. Det vil si at botidsbegrepet ikke anvendes verken for personer født i Norge med to innvandrerforeldre og fire utenlandsfødte besteforeldre eller for den øvrige befolkningen.

2.5. Mangelfulle registreringer av utvandring

Enkelte av resultatene som fremkommer i analysen, kan være påvirket av at det er usikkerhet knyttet til registrering av utvandring blant innvandrere. Folkeregisterdataene i Norge har generelt høy kvalitet sammenliknet med mange andre land. Likevel er kvaliteten på statistikken over utvandring noe mindre pålitelig enn statistikken over andre befolkningsendringer (Pettersen, 2013). Dette henger sammen med at ikke alle som flytter fra Norge, gir melding om dette til folkeregisteret. Dermed kan tallene for flytting til utlandet bli for lave og/eller registrert for seint, og i mange tilfeller vet vi ikke hvilket land utvandrerne har flyttet til. Dersom det har gått to år eller mer siden en person hadde kjent opphold i Norge, kan folkeregisteret fatte vedtak om at personen registreres som utvandret, selv om vedkommende ikke har sendt melding om utflyttingen. Dette

refereres til som en administrativ utvandring. I disse tilfellene kjenner vi ofte ikke den rette datoen eller året for faktisk utvandring, og det er vedtaksdato eller utløpsdatoen for oppholdstillatelsen som blir oppført som dato for utvandring. Dette fører blant annet til at en del administrativt utvandrede står oppført med for lang botid og for høy alder ved utvandring. Det gjør det også vanskelig å slå fast hvor stor del av svingningene i utvandringsstatistikken som avspeiler reelle svingninger i utvandringen og hvor mye som avspeiler svingninger i folkeregisterets arbeid med administrative utvandring.

Den mangelfulle registreringen av utvandring er grundigere omtalt i Pettersen (2013), som opplyser at 19 prosent av alle innvandrere som utvandret i perioden 1971-2011 var administrativt utvandret. Dette er et særlig stort problem blant utvandrere som opprinnelig kom fra asiatiske og afrikanske land som Filippinene, Somalia, Irak, Eritrea og Sri Lanka. Blant innvandrere fra øvrige nordiske land er problemet marginalt, takket være et tett samarbeid mellom de nordiske folkeregistrene. Andelen administrative utvandring har økt over tid, og de siste årene har andelen ligget på over 20 prosent og i noen år over 30 prosent (Vassenden, 2015).

Et nytt EU-direktiv som trådte i kraft 1. januar 2010 innebærer at EØS/EFTA-borgere som ønsker å oppholde seg i Norge i minst tre måneder, kun må registrere seg hos politiet. De som oppfyller vilkårene for registrering, får et registreringsbevis som gjelder for en ubegrenset periode og som ikke trengs å fornyes. Tidligere var hovedregelen at EØS/EFTA-borgere som arbeidet i Norge, måtte ha oppholdstillatelse med en utløpsdato. Dersom denne oppholdstillatelsen ikke ble fornyet, kunne det være en indikasjon på at personen var flyttet fra landet. Dette var en viktig kilde til vedlikehold av folkeregisteret, og med den nye ordningen er denne muligheten vesentlig redusert. Det er altså grunn til å tro at mange av de som har innvandret fra EØS/EFTA-området etter 2009 har flyttet ut igjen uten at folkeregisteret har registrert dem som utvandret.

I denne rapporten kan mangelfulle registreringer av utvandring ha en viss påvirkning på resultatene mot slutten av analyseperioden 2009-2014 med hensyn til start av selvstendig næringsvirksomhet, og 2008-2014 med hensyn til opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Vi opererer riktignok her med de innvandrere som er registrert bosatte i Norge i disse analyseperiodene, men selv blant disse kan noen være utvandret før de fanges opp gjennom såkalt administrativ bestemt utvandring med om lag to års «lag». I analysene i denne rapporten vil dette til en viss grad kunne gjelde de to siste årene vi følger i 2013 og 2014.

2.6. Definisjon av grupper etter arbeidsmarkedsstatus

Sysselsatte defineres i observasjonsperioden som personer i alderen 15-74 år som er registrert i et arbeidsforhold i minst én time i en referanseuke i fjerde kvartal i hvert registreringsår ved hjelp av yrkesstatuskoder som lønnstaker og/eller selvstendig næringsdrivende i den registerbaserte sysselsettingsstatistikken. Personer med flere typer arbeidsforhold defineres her ut fra det viktigste arbeidsforholdet. I prosjektet defineres imidlertid sysselsatte som har vært arbeidsledige i syv måneder eller mer i løpet av et kalenderår som arbeidsledige, selv om de var å finne som sysselsatte i fjerde kvartal i registreringsåret. Sysselsatte lønnstakere og selvstendig næringsdrivende som også har vært under utdanning i løpet av kalenderåret har vi i utgangspunktet klassifisert særskilt i en gruppe bestående av sysselsatte som også er under utdanning. Disse individene inngår som sysselsatte i analysene i denne rapporten dersom de ikke også har vært registrert som arbeidsledige i syv måneder eller mer i kalenderåret.

Personer under utdanning defineres som alle som er under utdanning per 1.10 i undersøkelsesåret, pluss alle som har avlagt en eksamen i periodene 1.1 - 30.9 og/eller 1.10 -31.12 i undersøkelsesåret, men som ikke er å gjenfinne blant de personer som er registrert under utdanning per 1.10 i undersøkelsesåret. Personer under utdanning som også har vært sysselsatte i løpet av kalenderåret, defineres som sysselsatte under utdanning. Personer under utdanning som også er registrert som

arbeidsledige i løpet av året, klassifiseres som arbeidsledige dersom arbeidsledigheten har vart i syv måneder eller lenger i løpet av det samme kalenderåret.

Arbeidsledige defineres som alle som er registrert i arbeidsledighetsregisteret til NAV med minst én måned arbeidsledighet i løpet av kalenderåret. Arbeidsledige som også har vært sysselsatte i løpet av kalenderåret defineres som arbeidsledige dersom arbeidsledigheten har vart syv måneder eller lenger i løpet av det samme kalenderåret. Tilsvarende vil arbeidsledige som også har vært under utdanning i løpet av kalenderåret defineres som arbeidsledige dersom ledigheten har vart i syv måneder eller lenger i løpet av det samme kalenderåret.

Personer utenfor arbeidsstyrken for øvrig defineres som alle personer i aldersgruppen 15-74 år som ikke kan plasseres i noen av statusgruppene over. Personer i arbeidsstyrken består ifølge vanlig definisjon av sysselsatte og arbeidsledige. Personer under utdanning blir sånn sett også å finne utenfor arbeidsstyrken, men defineres altså her som en separat gruppe som personer under utdanning (se over).

Oppsummert er hovedgruppene etter arbeidsmarkedsstatus samlet som følger:

1. *Sysselsatte*: Alle individer i alderen 15-74 år som er registrert som lønnstakere eller selvstendig næringsdrivende i en referanseperiode hvert år, samt er mindre enn 7 måneder arbeidsledig i kalenderåret dersom også ledig og er ikke under utdanning.
2. *Sysselsatte under utdanning*: Den samme definisjonen som under punkt 1, men er også registrert under utdanning per 1. oktober og/eller avlagt en eksamen i løpet av kalenderåret.
3. *Under utdanning*: Alle som er registrert under utdanning per 1. oktober og/eller avlagt en eksamen i løpet av kalenderåret, men ikke registrert som sysselsatte og har mindre enn syv måneder arbeidsledighet i kalenderåret dersom også registrert som arbeidsledig.
4. *Arbeidsledig*: Registrert som arbeidsledig i minimum en måned i kalenderåret, samt mer enn seks måneder arbeidsledig dersom også registrert som sysselsatt og/eller under utdanning.
5. *Utenfor arbeidsstyrken for øvrig*: Alle personer som ikke er å gjenfinne i noen av statusgruppene 1-4 som definert over.

2.7. Definisjon av bakgrunnsstatus i analysen

Dette er en sentral og viktig variabel i analysene, og gir et uttrykk for den viktigste bakgrunnsstatus hvert individ har med hensyn til arbeidsmarkedet i årene før man måler overgang til og sannsynligheten for å være i selvstendig næringsvirksomhet. Personenes viktigste bakgrunnsstatus er også en sentral variabel når vi skal forklare hvor lenge selvstendig næringsdrivende klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet.

Bakgrunnsstatus blir her gitt synonymt med arbeidsmarkedsstatus definert i delkapittel 2.6, men der sysselsatte nå blir fordelt på lønnstakere og selvstendig næringsdrivende slik at vi til sammen opererer med fem kategorier, der selvstendig næringsdrivende utgjør bakgrunnsstatus=1, lønnstakere utgjør bakgrunnsstatus=2, personer under utdanning gis bakgrunnsstatus=3, arbeidsledige gis bakgrunnsstatus=4 og personer utenfor arbeidsstyrken og utdanning for øvrig får bakgrunnsstatus=5. For mange personer vil disse statusene variere når vi legger til grunn femårige basisperioder, slik vi gjør i disse analysene i 2003-2007 for måling av selvstendig næringsvirksomhet i 2008, og i 2009-2013 for måling av selvstendig næringsvirksomhet i 2014.

Vi opererer med en skala for kontinuitet i bakgrunnsstatus gitt de som har samme bakgrunnsstatus i forhold til arbeidsmarkedet i alle fem årene vi bruker i hver basisperiode, gitt ved bakgrunnsstatusene 1-5.

Personer som endrer bakgrunnsstatus i løpet av en femårsperiode, men som hovedsakelig er å finne i en bakgrunnsstatus fremfor i noen annen, får tilsvarende bakgrunnsstatus gitt som bakgrunnsstatus 11-55. Dette vil hovedsakelig gjelde de personer som har tre eller fire år med samme bakgrunnsstatus i femårsperiodene vi legger til grunn. Disse gruppene gis i rapporten betegnelsen, «hovedsakelig bakgrunnsstatus i 3-4 år av basisperiodene».

Til slutt samler vi resten av personene i en tredje kategori bestående av bakgrunnsstatusene 101-105, der de som har marginalt flere årganger med en bakgrunnsstatus enn i andre statusgrupper, gis betegnelsen, «noe bakgrunn fra denne status i 1-2 år av bakgrunnsperiodene»). I samme kategori plasserer vi også personer som ikke har en bakgrunnsstatus som skiller seg ut med flere år i en bakgrunnsstatus enn i andre. Det kan blant annet være de personer som har ett år i hver bakgrunnsstatus, eller de som har vært to år i to forskjellige bakgrunnsstatuser. For å bestemme bakgrunnsstatus for disse personer, rangeres de med bakgrunnsstatuser i like mange år etter en tenkt avstand fra selvstendig næringsvirksomhet og sysselsetting for øvrig. Dette foretas ved at de med bakgrunnsstatus i ett eller to av årene som selvstendig næringsdrivende får selvstendig næringsvirksomhet som «noe bakgrunnsstatus». De av disse som ikke har vært i selvstendig næringsvirksomhet i en femårsperiode prioriteres bakgrunnsstatus som lønnskaker foran bakgrunnsstatus som under utdanning, som igjen prioriteres foran bakgrunnsstatus som arbeidsledig, der arbeidsledige til slutt prioriteres foran bakgrunnsstatus som utenfor arbeidsstyrken for øvrig. Dette indikerer at vi i denne analysen ikke finner aktører i den siste gruppen blant personer i gruppen «noe bakgrunn fra denne status (1-2 år)». En siste gruppe, som ikke er gitt noen bakgrunnsstatus, er personer som ikke har vært registrert bosatte i Norge i løpet av en femårig basisperiode, men som har innvandret til Norge i analyseåret. Personer i denne gruppen går da inn som potensielle kandidater til å starte selvstendig næringsvirksomhet i det samme året de innvandrer til Norge.

I tabell 2.2 er det vist en skjematisk oversikt over personer definert ut fra sin bakgrunnsstatus på arbeidsmarkedet i løpet av de to femårsperiodene 2003-2007 og 2009-2013 forut for analyseårene 2008 og 2014 for start av selvstendig næringsvirksomhet. I tabellen er også oppført hvor stor andel hver av persongruppene utgjør av befolkningsgrunnlaget i analysen, samt hvor stor andel hver bakgrunnsstatusgruppe utgjør av selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014.

Tabell 2.2 Persongrupper etter bakgrunnsstatus benyttet i analysen basert på 5-årsperiodene 2003-2007 og 2009-2013, samt deres andel av befolkningsgrunnlaget og selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014. Prosent

Bakgrunnsstatus	Egen- definert kode	Andel av befolknings- grunnlaget 2003-2007	Andel av selvstendig nærings- drivende 2008	Andel av befolknings- grunnlaget 2009-2013	Andel av selvstendig nærings- drivende 2014
Selvstendig næringsdrivende i hele perioden (5 år)	1	2,6	44,4	2,2	47,6
Lønnstaker i hele perioden (5 år)	2	49,7	4,9	51,1	4,2
Under utdanning i hele perioden (5 år)	3	0,8	0,1	0,7	0,1
Arbeidsledig i hele perioden (5 år)	4	0,2	0,0	0,2	0,0
Utenfor arbeidsstyrken for øvrig i hele perioden (5 år)	5	10,8	1,3	11,4	1,4
Selvstendig næringsdrivende i 3-4 år	11	2,1	21,3	1,8	20,0
Lønnstaker i 3-4 år	22	18,5	14,1	17,5	13,1
Under utdanning i 3-4 år	33	4,0	1,1	3,8	1,2
Arbeidsledig i 3-4 år	44	1,4	1,2	1,2	0,9
Utenfor arbeidsstyrken for øvrig i 3-4 år	55	5,7	5,4	5,8	4,4
Selvstendig næringsdrivende i 1-2 år	101	0,5	4,3	0,4	4,9
Lønnstaker i 1-2 år	102	1,8	1,6	2,1	1,4
Under utdanning i 1-2 år	103	0,3	0,1	0,3	0,1
Arbeidsledig i 1-2 år	104	0,3	0,2	0,3	0,1
Utenfor arbeidsstyrken for øvrig i 1-2 år	105	0,0	0,0	0,0	0,0
Innvandret i 2008 eller 2014	0	1,4	0,1	1,3	0,2
Totalt		100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.8. Arbeidstid og lønn

Arbeidstid: I analysene benytter vi også opplysninger om de sysselsattes arbeidstid. I perioden 2003-2014 gjelder kjennemerket arbeidstid stort sett avtalt ukentlig arbeidstid. For 90 prosent av lønnstakerne innhentes informasjonen fra arbeidstakerregisteret. For personer klassifisert som lønnstakere på grunnlag av informasjon fra lønns- og trekkoppgaveregisteret, beregnes ukentlig arbeidstid ut fra blant annet størrelsen på årslønnsinntekten. Arbeidstid for selvstendige vil være gjennomsnittlig arbeidstid per uke, beregnet på grunnlag av næringsinntekt og informasjon fra Arbeidskraftsundersøkelsen. I analysene i denne rapporten legges til grunn arbeidstiden per uke i 4. kvartal hvert år, slik den fremkommer i den registerbaserte sysselsettingsstatistikken.

Lønn: I analysegrunnlaget har vi kun lønnsinntekter for lønnstakere, der lønn brukes som en forklaringsvariabel for sannsynligheten til å starte selvstendig næringsvirksomhet blant disse. Lønn hentes i denne analysen som kontraktfestet lønn for lønnstakere for hvert kalenderår i basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013. Timelønn per år fremkommer som kontraktfestet årslønn dividert på antall arbeidstimer per uke i 4. kvartal omgjort til antall arbeidstimer per år. Vi opererer hovedsakelig med en gjennomsnittlig årlig timelønn basert på et veid gjennomsnitt av årlig arbeidstid og årlig kontraktfestet lønn over basisperiodene forut for undersøkelses- og estimeringsåret for måling av overgangen til og sannsynligheten for å være i selvstendig næringsvirksomhet i 2008 og 2014. I beregningsgrunnlaget er de årlige timelønnene for hvert individ i hver av basisperiodene deflatert til faste priser, der hvert års timelønn er deflatert til kroneverdien i hhv. 2008 og 2014. De individbaserte årlige timelønnene omfatter her kun det/de år i perioden der et individ er registrert med lønn og sitt høyeste utdanningsnivå. Enkelte individer endrer sitt utdanningsnivå gjennom perioden, og da nødvendigvis fra et lavere til et høyere utdanningsnivå.

Til slutt har vi laget 8 timelønnsintervaller for hver av utdanningsgruppene (se delkapittel 2.9), basert på gjennomsnittlig årlig timelønn per lønnstaker over hver av basisperiodene 2003-2007 og 2009-

2013. Lønnsintervallene måles i forhold til gjennomsnittlig årlig timelønn i hele landet for hver av utdanningsgruppene, der de med under og til og med 25 prosent av årlig gjennomsnittlig timelønn for hver utdanningsgruppe er å finne i lønnsintervall (1), de med 26-50 prosent av gjennomsnittlig timelønn for hver utdanningsgruppe er i lønnsintervall (2), de med 51-75 prosent av gjennomsnittlig timelønn for hver utdanningsgruppe er i lønnsintervall (3), de med 76-100 prosent av gjennomsnittlig timelønn for hver utdanningsgruppe er i lønnsintervall (4), de med 101-125 prosent i forhold til gjennomsnittlig timelønn i hver utdanningsgruppe er i lønnsintervall (5), de med 126-150 prosent av gjennomsnittlig timelønn i hver utdanningsgruppe er i lønnsintervall (6), de med 151-175 prosent av gjennomsnittlig timelønn i hver utdanningsgruppe er i lønnsintervall (7), mens de som har 176 prosent eller høyere timelønn enn gjennomsnittet i hver utdanningsgruppe er plassert i det høyeste lønnsintervall (8).

2.9. Utdanningsgruppene

I analysen har vi benyttet kodene fra norsk standard for utdanningsgruppering, og deretter aggregert utdanningskategoriene for personene i til sammen fem utdanningsnivåer pluss en gruppe for uoppgitt/ukjent/ingen utdanning. Disse er som følger: 1. Høyeste registrerte utdanning på grunnskolenivå eller med ingen utdanning, 2. Høyeste registrerte utdanningsnivå fra videregående fagutdanning, 3. Høyeste registrerte utdanning fra videregående studierettet utdanning, 4. Registrert kort høyere utdanning (1-4 år høyere utdanning), 5. Registrert lang høyere utdanning (5 år og lengre høyere utdanning) og altså 6. Uoppgitt/ukjent utdanning.

Den siste gruppen består hovedsakelig av personer som er født i utlandet og som har innvandret til Norge. I enkelte sammenhenger brukes denne gruppen som en referansegruppe i estimeringer av sysselsettingsdeltakelse etter utdanningsnivå. Det er selvsagt vanskelig å plassere en slik gruppe i utdanningsbildet, i og med at utdanningen er ukjent av ulike grunner. Det er imidlertid rimelig å anta at majoriteten av de innvandrere som er å finne i denne gruppen kan ha et utdanningsnivå som er noe lavere enn et gjennomsnittlig utdanningsnivå i befolkningen. Det er ikke uvanlig å plassere denne gruppen sammen med personer som er registrert med sin høyeste fullførte utdanning på grunnskolenivå. På den annen side kan det være en del personer med kortere opphold i Norge, men dog så lenge at de må melde innvandring, som kan ha en noe høyere utdanning som ikke blir registrert i den tiden de er her i landet, og som dermed plasseres i kategorien med uoppgitt utdanning i den tiden de er registrert bosatte i Norge. Innvandrere med kort botid vil også ha kortere tid for å bli registrert med et utdanningsnivå enn innvandrere som blir boende i landet over lengre tid.

2.10. Næringsgruppene

De sysselsatte er i analysene delt inn etter næringstilhørigheten til den virksomheten de er registrert ansatt i med sitt hovedarbeid. Disse er videre aggregert opp til en næringsgruppering bestående av 16 næringer og en gruppe med ukjent/uoppgitt næring. Næringsgrupperingen ligger nær opp til den inndelingen som anvendes av Statistisk sentralbyrå for presentasjoner av statistikk etter en aggregert tosfret NACE inndeling (SN-2007). Anvendt inndeling på mest detaljert nivå i denne rapporten er som beskrevet i tabell 2.3 under.

For resultatene i rapporten som er fremkommet ved hjelp av estimeringer i kapittel 4, er denne næringsgrupperingen ytterligere aggregert til å utgjøre fire hovedgrupper av næringer. Disse har vi i rapporten navngitt som (A) Vareproduserende næringer (eller vareproduksjonsnæringer), (B) Varehandel og transport mv., (C) Tekniske og finansielle tjenestenæringer og (D) Øvrige markedsrettede og offentlige tjenestenæringer, der vi kun bruker betegnelsen øvrige markedsrettede tjenestenæringer for selvstendig næringsdrivende. Sammensetningene av disse aggregerte næringsgruppene er vist med bokstaver i tabell 2.3. Det gjøres oppmerksom på at spesielt

næringsgruppe 13. offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring ikke inngår i definisjonen av selvstendig næringsvirksomhet, men sysselsatte ansatte i næringsgruppen inngår i definisjonen av de som utgjør et potensial for å starte en selvstendig næringsvirksomhet, eventuelt en næringsgruppe å gå til for personer som avslutter en selvstendig næringsvirksomhet. Det samme gjelder også for andre offentlig ansatte i andre næringer.

Tabell 2.3 En oversikt over næringsgrupperingene som anvendes i analysene

Næringsgrupper etter mest detaljerte nivå anvendt i analysen	Aggregerte næringsgrupper som anvendes i kapittel 3 og i estimeringene i kapittel 4.
1. Primærnæringer	(A) Vareproduserende næringer
2. Bergverksdrift og utvinning	
3. Industri	
4. Elektrisitet, vann og renovasjon	
5. Bygge- og anleggsvirksomhet	
6. Varehandel og reparasjon av motorvogner	(B) Varehandel og transport mv.
7. Transport og lagring	
8. Overnattings- og serveringsvirksomhet	
9. Informasjon og kommunikasjon	(C) Tekniske og finansielle tjenestenæringer
10. Finansiering og forsikring	
11. Teknisk tjenesteyting og eiendomsdrift	
12. Forretningsmessig tjenesteyting	(D) Øvrige markedsrettede tjenestenæringer
13. Offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring	
14. Undervisning	
15. Helse- og sosialtjenester	
16. Personlig tjenesteyting	
17. Uoppgitt/ukjent næring	

2.11. Definisjon av familie, familiestørrelse og familiekategori

I analysen har vi også benyttet inndelinger etter familiestørrelse. Som basis er benyttet begrepet familienummer fra de individbaserte befolkningsregistrene. Familienummeret er definert som fødselsnummeret til en referanseperson. Ektepar/registrerte partnere med eller uten felles barn, mor/far med barn og samboere med minst ett felles barn har felles familienummer. Samboere uten felles barn har imidlertid hvert sitt familienummer. Referanseperson i et ektepar er mannen, i samboerpar med felles barn er det kvinnen, og i registrerte partnerskap er det den eldste personen. Det vil si at alle personer som er registrert bosatt i Norge med oppgitt familienummer, og med samme familienummer som en eller flere andre personer registrert bosatte i Norge, er definert å utgjøre en og samme familie i analysen. Personer med oppgitt familienummer, men som ikke har felles familienummer med noen annen person registrert bosatt i Norge, utgjør i analysen en enpersonsfamilie. Med dette kan vi avlede familiestørrelsen, gitt som antall personer registrert bosatt i Norge med samme familienummer. Her må nevnes at en innvanderer som er registrert bosatt i Norge uten andre nære familiemedlemmer ikke nødvendigvis er uten nære familiemedlemmer. En slik person kan selvsagt ha nære familiemedlemmer som ektefelle og barn i utlandet, men som da ikke er registrert bosatt i Norge.

I analysen fokuserer vi på en variabel vi har kalt familiekategori, der familier grupperes etter sammensetningen av personer i familien. Vi opererer med til sammen fem familiekategorier der familiekategori (1) består av familier med kun en person registrert bosatt i Norge. Familiekategori (2) utgjør familier bestående av to voksne personer 18 år og eldre uten barn. Familiekategori (3) består av familier med to voksne personer 18 år og eldre med ett eller flere barn under 18 år. Familiekategori (4) består av familier med en voksen person 18 år og eldre med ett eller flere barn under 18 år, mens den siste familiekategori (5) består av øvrige familier. Hovedtyngden i den siste er familier med enten en eller to voksne 18 år og eldre med barn der minst ett er 18 år og eldre.

2.12. Bruk av geografiske inndelinger etter bostedssentralitet

I analysen er det benyttet en geografisk inndeling som følger de sentralitetsmål som ble brukt for bosetting i de tidsperiodene analysene omhandler. Kommunene ligger i bunnen som det minste geografiske nivået for alle mikrodata som er hentet inn og deretter aggregert. Ved hjelp av sentralitetsmål har vi i deler av rapporten også analysert overganger til og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i norske kommuner etter sentralitet.

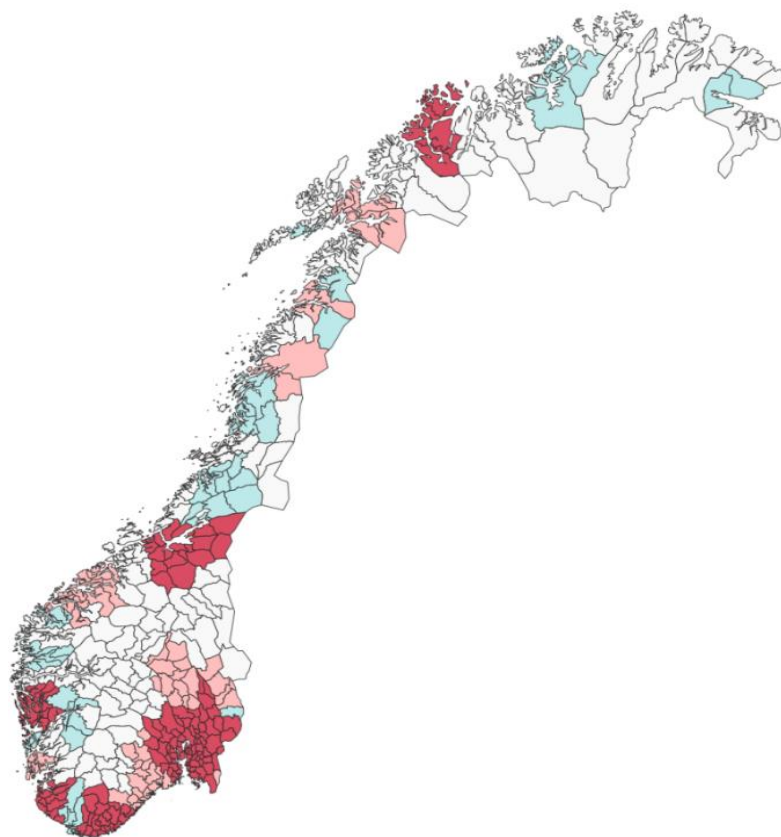
I denne rapporten bruker vi den samme inndelingen av kommuner etter sentralitet som er beskrevet i Statistisk sentralbyrå (2008), men også historisk vist til i Høydahl (2017). Hver kommune er gitt et sentralitetsnivå som vist på kartet i boks 1 under, der de mørkeste røde kommunene er de mest sentrale. Dette er de seks storbyene (Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø) samt kommuner som ligger i nærheten av disse. Tabellen i boksen gir en nærmere beskrivelse av de ulike sentralitetsnivåene gitt kommuneantall. Reisetid er et sentralt stikkord her.

Basert på kommuneinndelingen per 1.1.2013, er det flest av de mest sentrale kommunene med til sammen 150 kommuner, mens de minst sentrale kommunene teller 149 kommuner. Færrest kommuner er å finne blant de mindre sentrale kommuner som teller 51 kommuner, mens noe sentrale kommuner består av 78 kommuner.

Med tall per 2014 var fordelingen av selvstendig næringsdrivende blant innvandrere mer sentralisert enn blant selvstendig næringsdrivende totalt, ved at 79,1 prosent av selvstendig næringsdrivende innvandrere er bosatte i de mest sentrale kommunene, mot 63,1 prosent av alle selvstendig næringsdrivende i Norge. Tilsvarende er 6,8 prosent av selvstendig næringsdrivende innvandrere bosatte i de minst sentrale kommunene mot 13,3 prosent av alle selvstendig næringsdrivende i hele landet.

Med tall per 1.1.2014 var imidlertid bosettingsmønsteret blant innvandrere i yrkesaktiv alder, 15-74 år, også mer sentralisert enn i tilsvarende aldersgruppe av befolkningen totalt, ved at 77,2 prosent av innvandrerne var bosatte i de mest sentrale kommunene, mot 68,6 prosent av hele befolkningen. Tilsvarende er 6,1 prosent av innvandrerne bosatte i de minst sentrale kommunene mot 8,8 prosent av hele befolkningen.

Ser man fordelingen av selvstendig næringsdrivende innvandrere i sammenheng med fordelingen av befolkningen i yrkesaktiv alder, 15-74 år, er selvstendig næringsdrivende innvandrere overrepresentert i de mest sentrale og minst sentrale kommunene, men tilsvarende underrepresentert i de noe sentrale og mindre sentrale kommunene.

Boks 1: Kommuner etter sentralitet**Fire sentralitetsnivåer:**

- Minst sentrale kommuner
- Mindre sentrale kommuner
- Noe sentrale kommuner
- Sentrale kommuner

Nivå	Tittel	Noter	Antall kommuner	Andel av alle selvstendig næringsdrivende (2014)	Andel av selvstendig næringsdrivende innvandrere (2014)
1	Minst sentrale kommuner	Kommuner som ikke omfatter noen av de kvalifiserte tettstedene på tettstedsnivå 1-3 og heller ikke ligger innenfor 75 minutter (for Oslo: 90 minutter) reisetid til et landsdelssenter, eller 60 minutters reisetid til et nivå 2 tettsted, eller 45 minutters reisetid til et nivå 1 tettsted	149	13,3 %	6,8 %
2	Mindre sentrale kommuner	Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum	51	6,5 %	3,2 %
3	Noe sentrale kommuner	Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum	78	16,1 %	10,9 %
4	Sentrale kommuner	Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutter) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum	150	63,1 %	79,1 %

Tettstedsnivå: Nivå 3: Et folketall på minst 50 000 samtidig som tettstedet regnes som et landsdelssenter. Nivå 2: Et folketall på mellom 15 000 og 50 000. Nivå 1: Et folketall på mellom 5 000 og 15 000. (Nivå 0: Alle øvrige tettsteder (Se bl.a. Statistisk sentralbyrå, 1994).

2.13. Datagrunnlag og metodiske aspekter

I dette delkapitlet gis en kort beskrivelse av datagrunnlaget som er benyttet i analysene, samt litt om de forskjellige metodene som anvendes gjennom rapporten.

Datagrunnlag

Datagrunnlaget for analysene er hentet fra individbasert befolkningsstatistikk, utdanningsstatistikk og sysselsettingsstatistikk i Statistisk sentralbyrå, der det er koblet til personopplysninger som kjønn, alder, individenes høyeste fullførte utdanning, kontraktfestet lønn, innvandreres innvandringsbakgrunn og botid i Norge, individenes familietilhørighet med beregnet antall familie-medlemmer registrert bosatte i Norge og sammensetningen av disse i hver familie. Alle personer er gitt sin registrerte bostedskommune i Norge ved utgangen av hvert år, som videre er aggregert til fire sentralitetsnivåer etter den inndelingen etter sentralitet som var benyttet av Statistisk sentralbyrå på den tiden som datagrunnlaget stammer fra (se delkapittel 2.12). Det er tatt utgangspunkt i personer som er registrert bosatte i Norge i perioden 2003-2014. Grunnen til at vi ikke følger individene lenger her, er at den nye a-ordningen som ble innført fra og med 2015 medfører at datagrunnlaget ikke blir sammenliknbart mellom årene før 2015 og årene fra og med 2015. Med hensyn til individenes alder, er i den grad alder er med i oppsettene i kapittel 3 målt ved den alder individene hadde ved utgangen av hvert år, og deretter aggregert i noen få aldersgrupper, mens i analysene i kapittel 4 følges individene fortløpende etter sin alder ved utgangen av hvert år i løpet av undersøkelsesperiodene. Med hensyn til alle øvrige variabler i analysen, viser vi til beskrivelser og definisjoner gitt i delkapitlene 2.1-2.12.

Metode brukt for de empiriske forløpsanalysene i kapittel 3

Angående metodiske anvendelser, er det i kapittel 3, og også for kapittel 4, lagt til grunn kronologiske forløpsanalyser der personenes status i forhold til arbeidsmarkedet og kontraktfestet lønn blir bestemt av personenes forløp i to basisperioder, 2003-2007 og 2009-2013, som videre brukes som grunnlag for å analysere overgangen til selvstendig næringsvirksomhet i hhv. 2008 og 2014. For nærmere spesifisering av personenes status i forhold til arbeidsmarkedet og av hvilken bakgrunnsstatus personene har i analysene vises til beskrivelsene gitt i delkapittel 2.6 og spesielt i delkapittel 2.7. For fastsettelse av hvilken lønn lønnstakere har hatt i basisperiodene vises til detaljert beskrivelse i delkapittel 2.8.

I delkapittel 3.2, gis det først en oversikt over hvordan innvandrere og norskfødte personer fordeler seg på selvstendig næringsvirksomhet i årene 2008 og 2014, samt litt om omfanget og sammensetningen av den selvstendige næringsvirksomheten i Norge. Analysene er avgrenset til de personer som er definert med selvstendig næringsvirksomhet som sin økonomiske hovedbeskjeftigelse (jf. definisjonen av selvstendig næringsvirksomhet som er anvendt i denne rapporten og gitt i delkapittel 2.1). Omfanget av selvstendig næringsvirksomhet er større enn det som vises i denne rapporten, der en rekke personer kan ha et lite enkeltpersonsforetak (ENK) eller et lite aksjeselskap (AS), men som da utgjør en mindre andel av personenes økonomiske virke, som f.eks. det å være sysselsatt som lønnstaker. Mange enkeltpersonsforetak som er opprettet og registrert kan også ligge som «døde» virksomheter, der det gjennom flere år ikke blir registrert noen aktivitet av økonomisk betydning.

I delkapittel 3.2 gis det deretter hovedsakelig en oversikt over hvor stor andel selvstendig næringsdrivende utgjør av den totale sysselsettingen gitt næringstilknytning og forskjellige kjennetegn ved individene.

I delkapittel 3.3 gis det en oversikt over hvor stor andel av personer etter bakgrunnsstatus og individkjennetegn i periodene 2003-2007 og 2009-2013 som blir registrert med selvstendig næringsvirksomhet som sitt viktigste økonomiske virke i hhv. 2008 og 2014. Her brukes beregninger

av overgangsrater målt i prosent av antall personer i hver av gruppene som anvendes. Med hensyn til definisjon av bakgrunnsstatus og hvor stor andel hver av gruppene etter bakgrunnsstatus utgjør av det totale potensialet for å være i selvstendig næringsvirksomhet i hhv. 2008 og 2014 er vist i delkapittel 2.7 og i tabell 2.2. Personene er her avgrenset til de som er i alderen 20-74 år i hhv. 2008 og 2014.

I delkapittel 3.4 analyseres i hvilken grad selvstendig næringsdrivende i alderen 20-68 år som har selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde i 2008 klarer å opprettholde sin næringsvirksomhet i syvårsperioden 2008-2014. Det er sett på forskjellige måter å måle opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet på. Men hovedsakelig er delkapitlet konsentrert rundt et individbasert mål vi har laget for å vise gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet gjennom syvårsperioden for hver av grupperingene som blir analysert.

En viktig forutsetning for analysene i dette delkapitlet er at vi kun ser på de selvstendig næringsdrivende i 2008 som er registrert bosatte i Norge i alle årene i undersøkelsesperioden 2008-2014. Personer som utvandrer eller dør i løpet av undersøkelsesperioden vil avslutte sin selvstendige næringsvirksomhet av naturlige grunner, og ikke på grunn av forhold ved den selvstendige næringsvirksomheten.

Det tas utgangspunkt i at samtlige individer i alderen 20-68 år som er registrert som selvstendig næringsdrivende i basisåret 2008, og som ikke utvandrer eller dør fram til sluttåret 2014, klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet som sin hovedinntektskilde i alle årene fra 2008 til 2014. Dette tenkte maksimalutfallet med full opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet settes til en indeks lik 100. Eller med andre ord 100 prosent opprettholdelse i perioden. Selvstendig næringsdrivende i 2008 som kun opprettholder sin virksomhet i ett år i perioden, bidrar tilsvarende med en indeks på 14,3 prosent opprettholdelse i den samme gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen. Eller en syvendedel av den opprettholdelsen man kunne ha bidratt med dersom de hadde fortsatt å drive sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom hele syvårsperioden. Et bidrag på 14,3 prosent til den gjennomsnittlige indeksen representerer dermed den minste verdien den gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen kan ha for en gruppe, forutsatt da at samtlige selvstendig næringsdrivende i en gruppe i 2008 kun opprettholder sin virksomhet i ett år. Alle øvrige selvstendig næringsdrivende med en opprettholdelse på fra to til seks år i perioden bidrar tilsvarende med en indeksverdi fra 28,3 til 85,7 prosent, med lavest bidrag for de med to års opprettholdelse og høyest for de med seks års opprettholdelse av sin selvstendige næringsvirksomhet i perioden. Hver enkelt selvstendig næringsdrivendes bidrag til opprettholdelse inngår i en vektet total gjennomsnittlig opprettholdelsesindeks for den gruppen hver enkelt person tilhører. Til slutt divideres summen av observerte enkeltbidrag til opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet med et samlet bidrag for en gruppe satt til full opprettholdelse i perioden av alle personer i gruppen. Ytterligere beskrivelser av denne opprettholdelsesindeksen er gitt i delkapittel 3.4 før opprettholdelsesresultatene vises i figurene 3.38-3.48.

Metode brukt for den empiriske analysen i kapittel 4

I kapittel 4 er datagrunnlaget som beskrives i kapittel 2 og anvendes i kapittel 3 brukt som grunnlag for A. Estimering av sannsynligheten for å gå over fra lønnstaker i 2007 og 2013 til selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014, og B. Estimering av sannsynligheten for opprettholdelse av den selvstendige næringsvirksomheten i perioden 2008-2014.

A. Modellering av overgang til selvstendig næringsvirksomhet

La Y_{it} være en binær variabel som antar verdien 1 hvis individ i ikke har status som selvstendig næringsdrivende i år $t-1$, men har det i år t , og verdien 0 ellers. La X_{it} være en radvektor med forklaringsvariabler som inngår som forklaringsfaktorer for variasjonen i den binære variabelen. I

X_{it} kan det inngå både tidsinvariante og tidsvarierende forklaringsvariabler. Noen av elementene i X_{it} kan også være fra tidligere perioder. De 2 tidspunktene vi betrakter er hhv. 2008 og 2014. For hver av disse 2 tidspunktene betrakter vi ulike utvalg som vi estimerer modellen på. La β^t være parametervektoren knyttet til forklaringsvariablene når vi modellerer Y_{it} . Vi bruker en logit-modell slik at sannsynligheten for at individet går over til å bli selvstendig næringsdrivende i år t er gitt ved

$$(1) \quad P(Y_{it} = 1) = \frac{\exp(X_{it}\beta^t)}{1 + \exp(X_{it}\beta^t)}, t = 2008, 2014, i = 1, \dots, N_t.$$

Våre forklaringsvariabler består av en tellevariabel, men for øvrig kun binære variabler. Legg merke til, som toppskriften angir, at parametervektoren tillates å variere mellom de 2 årene. Siden noen av de samme observasjonsenheterne er til stede i begge årene vil ikke estimatorene $\hat{\beta}^{2008}$ og $\hat{\beta}^{2014}$ være uavhengige, noe som 'vanskeliggjør' testing av hypotesen $\beta^{2008} = \beta^{2014}$. Vår hensikt med å estimere for 2 ulike år er å få et inntrykk av hvor robuste estimeringsresultatene er. Vi ønsker å bruke modellen til å forklare hvordan (partielle) endringer i forklaringsvariablene slår ut i sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Hvis man skriver ligning (1) med skalar notasjon, får man

$$(2) \quad P(Y_{it} = 1) = \frac{\exp(\sum_{j=1}^K \beta_j^t X_{ijt})}{1 + \exp(\sum_{j=1}^K \beta_j^t X_{ijt})}, t = 2008, 2014, i = 1, \dots, N_t.$$

Hvis vi betrakter et syntetisk individ og dropper individindeksen kan vi definere X_{jt}^0 som verdien i en referansesituasjon og X_{jt}^1 som verdien i en alternativ situasjon. I det følgende skal vi anta at $X_{kt}^1 \neq X_{kt}^0$ og $X_{jt}^1 \neq X_{jt}^0, j=1, \dots, k-1, k+1, \dots, K$. Det betyr at vi betrakter en partiell endring. Vi kan definere differansen i sannsynlighet under de 2 tilfellene ved

$$(3) \quad D_t = \frac{\exp(\sum_{j=1}^{k-1} \beta_j^t X_{jt}^0 + \beta_k^t X_{kt}^1 + \sum_{j=k+1}^K \beta_j^t X_{jt}^0)}{1 + \exp(\sum_{j=1}^{k-1} \beta_j^t X_{jt}^0 + \beta_k^t X_{kt}^1 + \sum_{j=k+1}^K \beta_j^t X_{jt}^0)} - \frac{\exp(\sum_{j=1}^{k-1} \beta_j^t X_{jt}^0 + \beta_k^t X_{kt}^0 + \sum_{j=k+1}^K \beta_j^t X_{jt}^0)}{1 + \exp(\sum_{j=1}^{k-1} \beta_j^t X_{jt}^0 + \beta_k^t X_{kt}^0 + \sum_{j=k+1}^K \beta_j^t X_{jt}^0)}.$$

Estimatet av denne differansen er gitt ved

$$(4) \quad \hat{D}_t = \frac{\exp(\sum_{j=1}^{k-1} \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0 + \hat{\beta}_k^t X_{kt}^1 + \sum_{j=k+1}^K \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0)}{1 + \exp(\sum_{j=1}^{k-1} \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0 + \hat{\beta}_k^t X_{kt}^1 + \sum_{j=k+1}^K \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0)} - \frac{\exp(\sum_{j=1}^{k-1} \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0 + \hat{\beta}_k^t X_{kt}^0 + \sum_{j=k+1}^K \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0)}{1 + \exp(\sum_{j=1}^{k-1} \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0 + \hat{\beta}_k^t X_{kt}^0 + \sum_{j=k+1}^K \hat{\beta}_j^t X_{jt}^0)}.$$

En kan beregne standardfeilen til denne differansen ved å bruke delta metoden, dvs. en benytter en første ordens rekkeutvikling, se f.eks. Kmenta (1997, s. 486). De ukjente parametrene estimeres ved hjelp av sannsynlighetsmaksimeringsestimering, dvs. estimatet av den ukjente parametervektoren er gitt ved

$$(5) \quad \hat{\beta}_j^t = \arg \max_{\beta} \left\{ \sum_{i=1}^{N_t} Y_{it} \times \log \left(\frac{\exp(X_{it}\beta)}{1 + \exp(X_{it}\beta)} \right) + (1 - Y_{it}) \times \log \left(\frac{1}{1 + \exp(X_{it}\beta)} \right) \right\}.$$

Dette maksimeringsproblemet har blitt løst ved Newton-Raphson-metoden. Den maksimale verdien av 'log-likelihoodfunksjonen' er gitt ved

$$(6) \quad \hat{l}_F = \sum_{i=1}^{N_i} Y_{it} \times \log \left(\frac{\exp(X_{it}\hat{\beta})}{1 + \exp(X_{it}\hat{\beta})} \right) + (1 - Y_{it}) \times \log \left(\frac{1}{1 + \exp(X_{it}\hat{\beta})} \right),$$

der fotskriften F brukes for å angi at det ikke er lagt noen restriksjoner på β a priori.

Hvorvidt en kan forenkle modellen kan testes formelt. La oss først forutsette at det påhviler β noen a priori restriksjoner, f.eks. at noen av elementene er lik 0. I dette tilfellet oppnår vi analogt med (6) følgende maksimale verdi av 'log-likelihoodfunksjonen'

$$(7) \quad \tilde{l}_R = \sum_{i=1}^{N_i} Y_{it} \times \log \left(\frac{\exp(X_{it}\tilde{\beta})}{1 + \exp(X_{it}\tilde{\beta})} \right) + (1 - Y_{it}) \times \log \left(\frac{1}{1 + \exp(X_{it}\tilde{\beta})} \right),$$

der $\tilde{\beta}$ er verdien som maksimerer 'log-likelihoodfunksjonen' når det er pålagt (lineære) restriksjoner (fotskrift R). En ønsker teste om det er gyldig statistisk sett å forenkle modellen på denne måten. For dette kan en bruke en sannsynlighetskvotetest der testobservatoren

$$(8) \quad H = -2(\tilde{l}_R - \hat{l}_F)$$

er kji-kvadratfordelt med antall frihetsgrader gitt ved antall restriksjoner for å komme fram til den restriktive modellen fra den fleksible.

B. Modellering av opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet

Opplegget som brukes her er svært likt det som gjelder under punkt A over. La her Y_{it} være en binærvariabel som antar verdien 1 hvis individ i har hatt status som selvstendig næringsdrivende fra og med 2008 til år t . Her betrakter vi kun $t=2014$. Vektoren med forklaringsfaktorer, som blant annet involverer tellevariabelen alder og kvadratet av en skalering av denne, er her karakterisert av den inneholder elementer som enten er tidsinvariante eller er datert i utgangsåret 2008.

I kapitlene 2, 3 og 4 er det videre gitt en mer detaljert og fortløpende beskrivelse av det datagrunnlag, de forutsetninger og de metoder som anvendes for analysene i hvert enkelt delkapittel.

3. Forløpsanalyser av start og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet

3.1. Innledning

I dette kapitlet gis først en oversikt over hvordan innvandrere og norskfødte personer fordeler seg på selvstendig næringsvirksomhet i årene 2008 og 2014, samt litt om omfanget og sammen-setningen av den selvstendige næringsvirksomheten i Norge (Se delkapittel 3.2). Analysene er avgrenset til de personer som er definert med selvstendig næringsvirksomhet som sin økonomiske hovedbeskjeftigelse (jf. definisjonen av selvstendig næringsvirksomhet som er anvendt i denne rapporten og gitt i delkapittel 2.1). Videre i delkapittel 3.2 gis en oversikt over hvor stor andel selvstendig næringsdrivende utgjør av den totale sysselsettingen gitt næringstilknytning og forskjellige kjennetegn ved individene. I delkapittel 3.3 gis det en oversikt over hvor stor andel personer med like og forskjellige kjennetegn samt ulik bakgrunnsstatus gjennom periodene 2003-2007 og 2009-2013 som får selvstendig næringsvirksomhet som sitt viktigste økonomiske virke i hhv. 2008 og 2014. I delkapittel 3.4 gis til slutt en oversikt over i hvor stor grad selvstendig næringsdrivende i 2008 klarer å opprettholde selvstendig næringsvirksomhet sammenhengende som sitt viktigste økonomiske virke i årene fra og med 2008 til og med 2014, altså gjennom en syvårsperiode.

3.2. Deltakelse og fordeling av innvandrere i selvstendig næringsvirksomhet

Her gis først en oversikt over fordelingen av selvstendig næringsdrivende i Norge som har selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde. Det vil blant annet si at dersom noen av personene også skulle ha inntekt fra f.eks. lønnsarbeid, så vil ikke slik lønn være større enn det man har av inntekt fra sin selvstendige næringsvirksomhet. I tabell 3.1 blir det vist hvordan selvstendig næringsdrivende med selvstendig næringsvirksomhet som sin hovedinntektskilde fordeler seg på forskjellige persongrupper i 2008 og 2014, samt forskjellen mellom disse størrelser i 2008 og 2014 målt som andelsforskjeller i prosentpoeng. Som forventet, er den klart største andelen av selvstendig næringsdrivende å finne i gruppen «øvrige befolkning», som omfatter personer som er født i Norge uten å ha to innvandrerforeldre og fire utenlandsfødte besteforeldre samtidig som de selv ikke er innvandrere. De som er født i Norge med to innvandrerforeldre og har fire utenlandsfødte besteforeldre er her skilt ut som egen gruppe, betegnet med forkortelsen «Norskfødte med innvandrerforeldre». Merk at gruppen «øvrige befolkning» ikke helt er uten utenlandske aner, der de som måtte ha en innvandrerforelder og/eller en, to eller endog tre utenlandsfødte besteforeldre er inkludert i denne gruppen. Som man ser av tabell 3.1, var 94,5 prosent av alle selvstendig næringsdrivende som hadde selvstendig næringsvirksomhet som sin hovedinntektskilde i 2008 å finne i gruppen «øvrige befolkning». Denne andelen faller til 89,6 prosent når man kommer fram til 2014. Blant innvandrere var det flest selvstendig næringsdrivende å finne blant de som har familie som innvandringsgrunn og blant nordiske innvandrere med 1,6 prosent for hver av gruppene i 2008. Lavest andel av selvstendig næringsdrivende hadde personer som innvandret på grunn av utdanning samt gruppen med uoppgitt innvandringsgrunn, der den siste omfatter en del personer som innvandret til Norge før variabelen innvandringsgrunn ble innført i statistikken fra 1990. Summert over de seks innvandrergruppene i tabell 3.1, øker innvandrerinnslaget blant selvstendig næringsdrivende med 4,7 prosentpoeng fra 2008 til 2014, mens andelen norskfødte med innvandrerforeldre økte svakt med 0,2 prosentpoeng. Blant innvandrere er det personer som har arbeid som innvandringsgrunn som øker sin andel mest, med 2,8 prosentpoeng, mens flyktninger følger deretter med en økning på 0,5 prosentpoeng. For orden skyld har vi tatt med en sammenlikning med tilsvarende fordelingen av sysselsatte lønnstakere. Som man ser, var innvandrerinnslaget blant lønnstakere noe større enn innslaget blant selvstendig næringsdrivende, men andelene konvergerer fra 2008 til 2014.

Når vi korrigerer tallene for selvstendig næringsdrivende i primærnæringene, blir ikke innvandreres andelsforskjeller blant selvstendig næringsdrivende og lønnstakere så store når vi kommer fram til 2014. Dette går fram av tabell 3.2, der det vises tilsvarende fordeling av selvstendig næringsdrivende uten personer i primærnæringene. Her øker andelen innvandrere mer blant de selvstendig næringsdrivende enn blant lønnstakere, slik at innvandrere nærmer seg tilsvarende andeler blant selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene som de har av lønnstakerne. Det vil oppsummert over de seks innvandringsgruppene i tabell 3.2 si hhv. 12,5 prosent av selvstendig næringsdrivende utenom primærnæringene og 13,3 prosent av lønnstakerne når vi kommer fram til 2014.

Tabell 3.1 Fordeling og endring av sysselsatte i selvstendig næringsvirksomhet og i arbeid som lønnstakere i 2008 og 2014. Sysselsatte etter innvandringsbakgrunn i hele landet. I prosent og endring i prosentpoeng

	Alle selvstendig næringsdrivende 2008	Lønns-takere 2008	Alle selvstendig næringsdrivende 2014	Lønns-takere 2014	Alle selvstendig næringsdrivende 2008-2014	Lønns-takere 2008-2014
Flukt	0,7	1,5	1,3	1,8	0,5	0,3
Familie	1,6	2,3	2,7	3,4	1,1	1,1
Arbeid	1,0	2,3	3,8	5,4	2,8	3,1
Utdanning	0,1	0,4	0,3	0,7	0,2	0,3
Nordisk	1,6	1,5	1,7	1,9	0,1	0,4
Uoppgitt innvandringsgrunn	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0
Norskfødt med innvandrerforeldre	0,3	0,4	0,5	0,7	0,2	0,3
Øvrige befolkning	94,5	91,4	89,6	86,0	-4,9	-5,5
Totalt	100	100	100	100		

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2 Fordeling og endring av sysselsatte i selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene og i arbeid som lønnstakere i 2008 og 2014. Sysselsatte etter innvandringsbakgrunn i hele landet. I prosent og endring i prosentpoeng

	Selvstendig næringsdrivende uten primærnæringer 2008	Lønns-takere 2008	Selvstendig næringsdrivende uten primærnæringer 2014	Lønns-takere 2014	Selvstendig næringsdrivende uten primærnæringer 2008-2014	Lønns-takere 2008-2014
Flukt	1,0	1,5	1,7	1,8	0,6	0,3
Familie	2,1	2,3	3,5	3,4	1,3	1,1
Arbeid	1,3	2,3	4,8	5,4	3,4	3,1
Utdanning	0,1	0,4	0,3	0,7	0,2	0,3
Nordisk	2,0	1,5	2,0	1,9	0,0	0,4
Uoppgitt innvandringsgrunn	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0
Norskfødt med innvandrerforeldre	0,3	0,4	0,6	0,7	0,3	0,3
Øvrige befolkning	92,8	91,4	86,9	86,0	-5,9	-5,5
Totalt	100	100	100	100		

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Antall selvstendig næringsdrivende har i våre registerbaserte tall falt noe i 2014 sett i forhold til 2008 (se tabell 3.3). Dette har først og fremst sammenheng med at færre menn i «den øvrige befolkningen» har selvstendig næringsvirksomhet som sin hovedvirksomhet i 2014 enn i 2008. Antall selvstendig næringsdrivende kvinner i «den øvrige befolkningen» faller også noe. For øvrig er det en svak nedgang i antall selvstendig næringsdrivende blant mannlige og kvinnelige nordiske innvandrere. I alle øvrige grupper av innvandrere øker antall selvstendig næringsdrivende fra 2008 til 2014. Dette gjelder både blant mannlige og kvinnelige innvandrere. Det samme gjør seg gjeldende blant norskfødte med to utenlandsfødte innvandrerforeldre og fire utenlandsfødte besteforeldre (her forkortet til betegnelsen «norskfødte med innvandrerforeldre»). Blant innvandringsgruppene er det først og fremst de med arbeid som innvandringsgrunn som står for veksten av antall selvstendig

næringsdrivende. For øvrig viser tabellen at det er flere menn enn kvinner blant de selvstendig næringsdrivende. I 2008 var menn i klart flertall blant selvstendig næringsdrivende, der menn utgjorde drøyt 70 prosent og kvinner snaut 30 prosent av totalt antall selvstendig næringsdrivende i Norge. Blant norskfødte selvstendig næringsdrivende var 70,8 prosent menn og 29,2 prosent kvinner i 2008, mens tilsvarende kjønnsfordeling var 62,1 prosent menn og 37,9 prosent kvinner blant selvstendig næringsdrivende innvandrere i 2008. Tilsvarende fordeling i 2014 viser omtrent den samme kjønnsfordeling blant selvstendig næringsdrivende totalt, og for norskfødte selvstendig næringsdrivende som i 2008. Blant innvandrere har imidlertid mannsandelen økt til 65,6 prosent og kvinneandelen tilsvarende falt til 34,4 prosent i 2014 sammenliknet med 2008.

Tabell 3.3 Antall og endring i antall selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014. Etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet

Innvandringsbakgrunn	Antall selvstendig næringsdrivende i 2008		Antall selvstendig næringsdrivende i 2014		Endring i antall selvstendig næringsdrivende 2008-2014	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Flukt	1 027	250	1 582	299	555	49
Familie	1 228	1 579	1 814	2 246	586	667
Arbeid	1 331	386	4 439	1 252	3 108	866
Utdanning	87	117	159	250	72	133
Nordisk	1 762	1 031	1 576	980	-186	-51
Uoppgitt innvandringsgrunn	171	59	173	79	2	20
Norskfødt med innvandrerforeldre	299	150	463	235	164	85
Øvrige befolkning	114 333	47 178	95 200	38 945	-19 133	-8 233
Totalt	120 238	50 750	105 406	44 286	-14 832	-6 464

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.4 Andel og endring av andel selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014. Etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet. I prosent og endring i prosentpoeng

Innvandringsbakgrunn	Andel selvstendig næringsdrivende i 2008		Andel selvstendig næringsdrivende i 2014		Endring av andel selvstendig næringsdrivende 2008-2014	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Flukt	0,9	0,5	1,5	0,7	0,6	0,2
Familie	1	3,1	1,7	5,1	0,7	2
Arbeid	1,1	0,8	4,2	2,8	3,1	2,1
Utdanning	0,1	0,2	0,2	0,6	0,1	0,4
Nordisk	1,5	2	1,5	2,2	0	0,2
Uoppgitt innvandringsgrunn	0,1	0,1	0,2	0,2	0	0,1
Norskfødt med innvandrerforeldre	0,2	0,3	0,4	0,5	0,2	0,2
Øvrige befolkning	95,1	93	90,3	87,9	-4,8	-5,1
Totalt	100	100	100	100	0	0

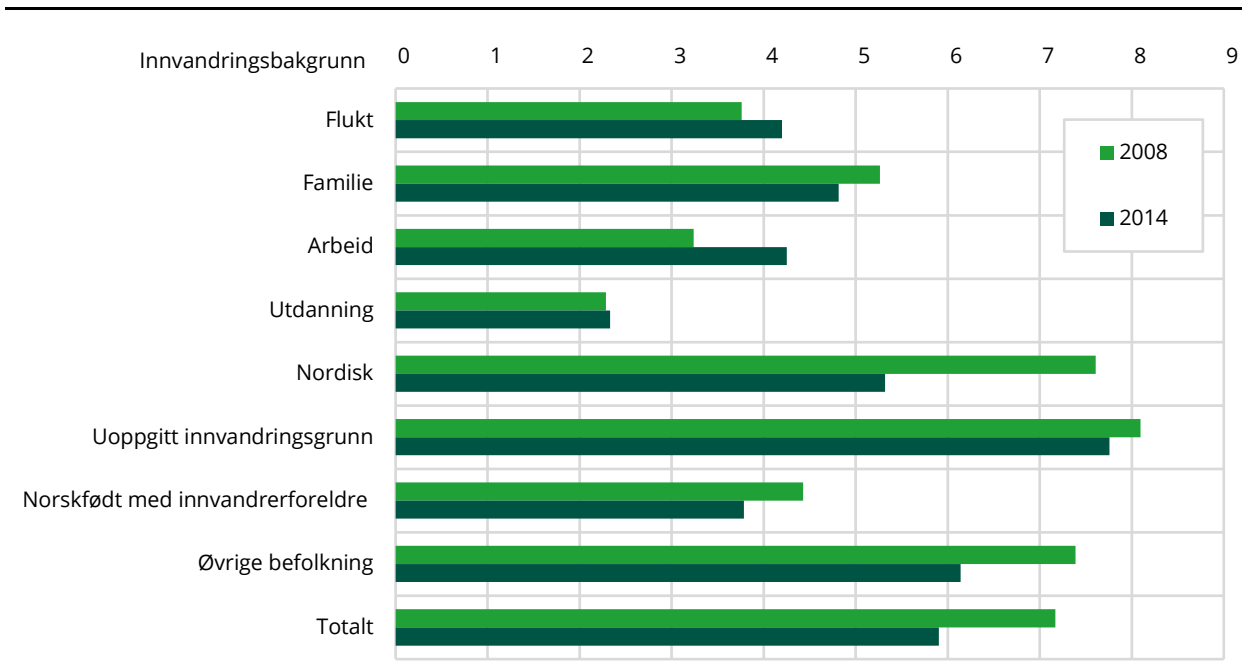
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

På den annen side utgjorde innvandrerkvinner en større andel av selvstendig næringsdrivende kvinner i Norge enn det innvandrer menn utgjorde av totalt sysselsatte selvstendig næringsdrivende menn i Norge (se tabell 3.4). Innvandrerandelen øker imidlertid klart fra 2008 til 2014 både blant menn og kvinner, med hhv. 4,6 og 4,9 prosentpoeng når vi trekker fra økningen blant norskfødte menn og kvinner med innvandrerforeldre.

I den øvrige delen av dette delkapitlet vises hvor stor andel selvstendig næringsdrivende utgjør av total sysselsetting etter forskjellige grupperinger. Figur 3.1 gir en oversikt over hvor stor andel selvstendig næringsdrivende etter innvandringsbakgrunn utgjør av total sysselsetting i 2008 og 2014. Mens selvstendig næringsdrivende med selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde utgjorde drøyt 7 prosent av sysselsettingen i 2008, var andelen falt til snaut 6 prosent i 2014. Blant innvandrere var det selvstendig næringsdrivende med uoppgitt innvandringsgrunn som utgjorde størst andel av sysselsettingen etterfulgt av innvandrere fra andre nordiske land. Utdanningsinnvandrere skiller seg ut den motsatte veien med relativt lav andel selvstendig

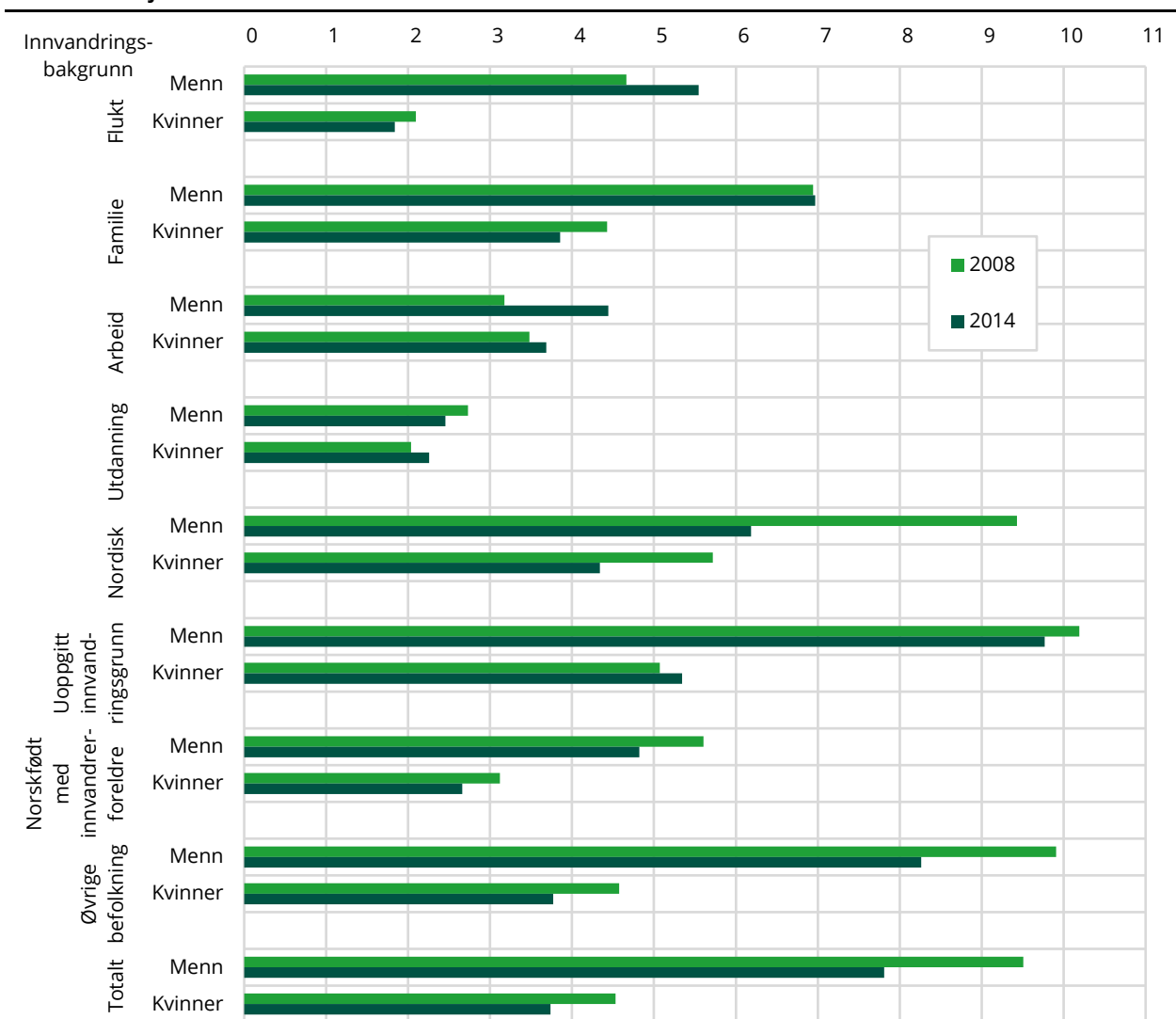
næringsdrivende blant de sysselsatte. Selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere, flyktninger og utdanningsinnvandrere skiller seg ut ved at de øker sin andel av sysselsettingen i 2014 sammenliknet med 2008. Samlet sett utgjorde selvstendig næringsdrivende innvandrere om lag 4,8 prosent av total sysselsetting blant innvandrere i 2008 og om lag 4,5 prosent i 2014.

Figur 3.1 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

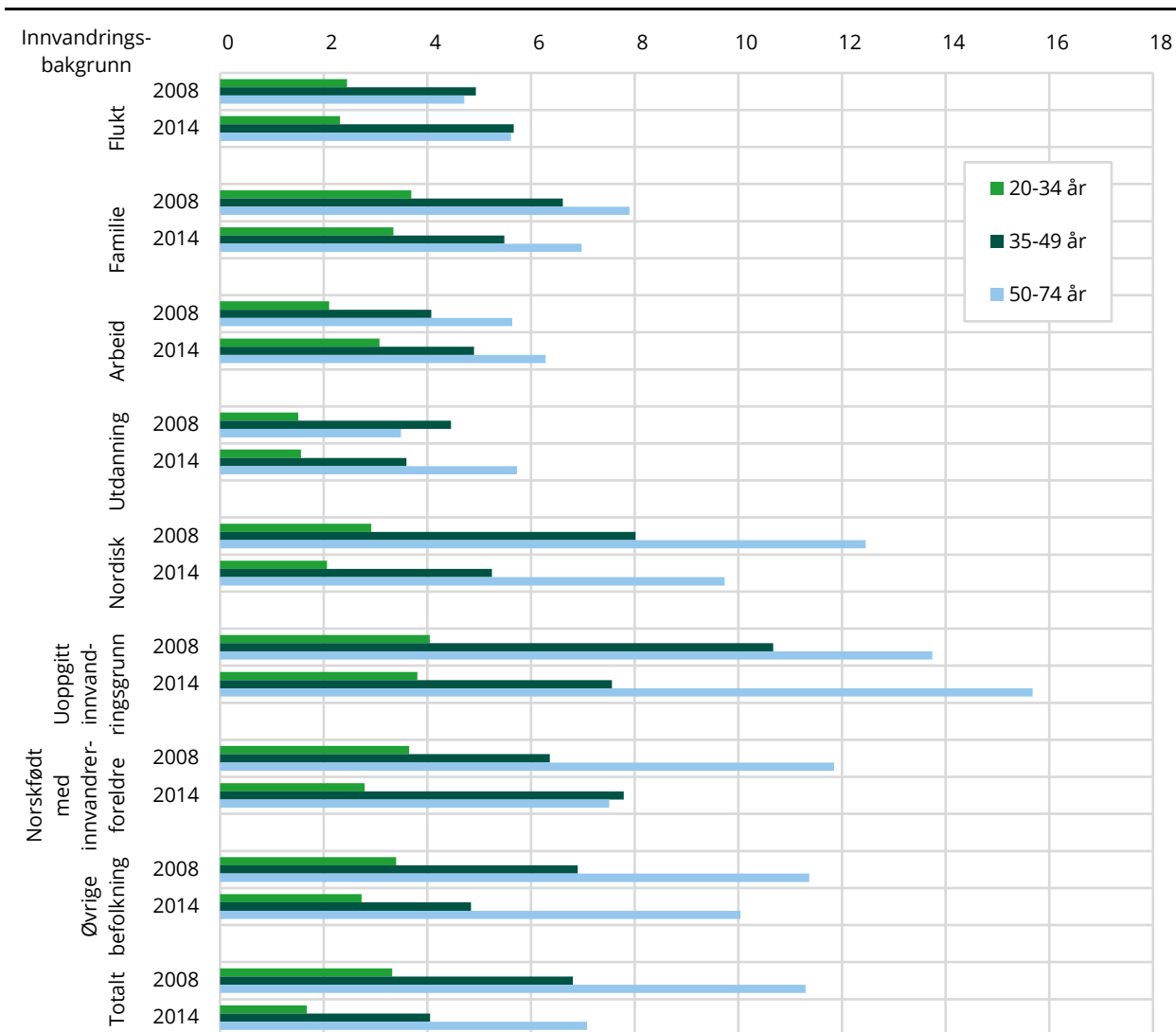
I figur 3.2 er selvstendig næringsdrivendes andel av sysselsettingen fordelt etter kjønn. Mannlige selvstendig næringsdrivende viser en høyere andel av den totale sysselsettingen blant menn enn det selvstendig næringsdrivende kvinner utgjør av den totale sysselsettingen blant kvinner. I 2008 utgjorde selvstendig næringsdrivende menn over dobbelt så høy andel av total sysselsetting blant menn enn det selvstendig næringsdrivende kvinner utgjorde av total sysselsetting blant kvinner, med hhv. 9,5 prosent og 4,5 prosent. I 2014 var imidlertid selvstendig næringsdrivendes andel av total sysselsetting i Norge falt til 7,8 prosent for menn og 3,7 prosent for kvinner, der den øvrige befolkningen og til dels nordiske innvandrere sto for størstedelen av reduksjonen. Mannlige flyktninger og arbeidsinnvandrere skiller seg ut med en økning i andelen selvstendig næringsdrivende i sysselsettingen fra 2008 til 2014. Det samme gjør kvinnelige arbeids- og utdanningsinnvandrere samt kvinner blant selvstendig næringsdrivende innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn. For øvrig skiller selvstendig næringsdrivende kvinner blant arbeidsinnvandrere seg ut med høyere andel av totalsysselsettingen blant kvinner i 2008 enn mannlige selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere utgjorde av totalsysselsettingen blant menn. De kjønnsmessige forskjellene er imidlertid ikke så store her. Det samme gjelder forholdet mellom mannlige og kvinnelige selvstendig næringsdrivende utdanningsinnvandrere.

Figur 3.2 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figur 3.3 viser andelen selvstendig næringsdrivende i aldersgruppene 20-34 år, 35-49 år og 50-74 år relativt til total sysselsetting i disse aldersgruppene. Det går fram at de yngste selvstendig næringsdrivende utgjør en klart lavere andel av den totale sysselsettingen enn eldre selvstendig næringsdrivende, mens den mellomste aldersgruppen faller omtrent midt mellom den yngste og den eldste med hensyn til selvstendig næringsdrivendes andel av total sysselsetting.

Tendensen er for øvrig at selvstendig næringsdrivende i alle aldersgruppene reduserer sin andel av totalsysselsettingen fra 2008 til 2014, men noen unntak er det. Selvstendig næringsdrivende flyktninger øker sin andel av totalsysselsettingen i begge de eldste aldersgruppene, mens selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere øker sin andel av totalsysselsettingen i samtlige aldersgrupper. Selvstendig næringsdrivende utdanningsinnvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn øker alle sine andeler av totalsysselsettingen i den eldste aldersgruppen. Personer med uoppgitt innvandringsgrunn består som nevnt av flere innvandrere som innvandret før 1990, da begrepet innvandringsgrunn ble innført i statistikken. Her finner man etter hvert mange som er over 50 år, noe som medvirker til at andelen selvstendig næringsdrivende kan øke i den eldste aldersgruppen.

Figur 3.3 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og alder. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

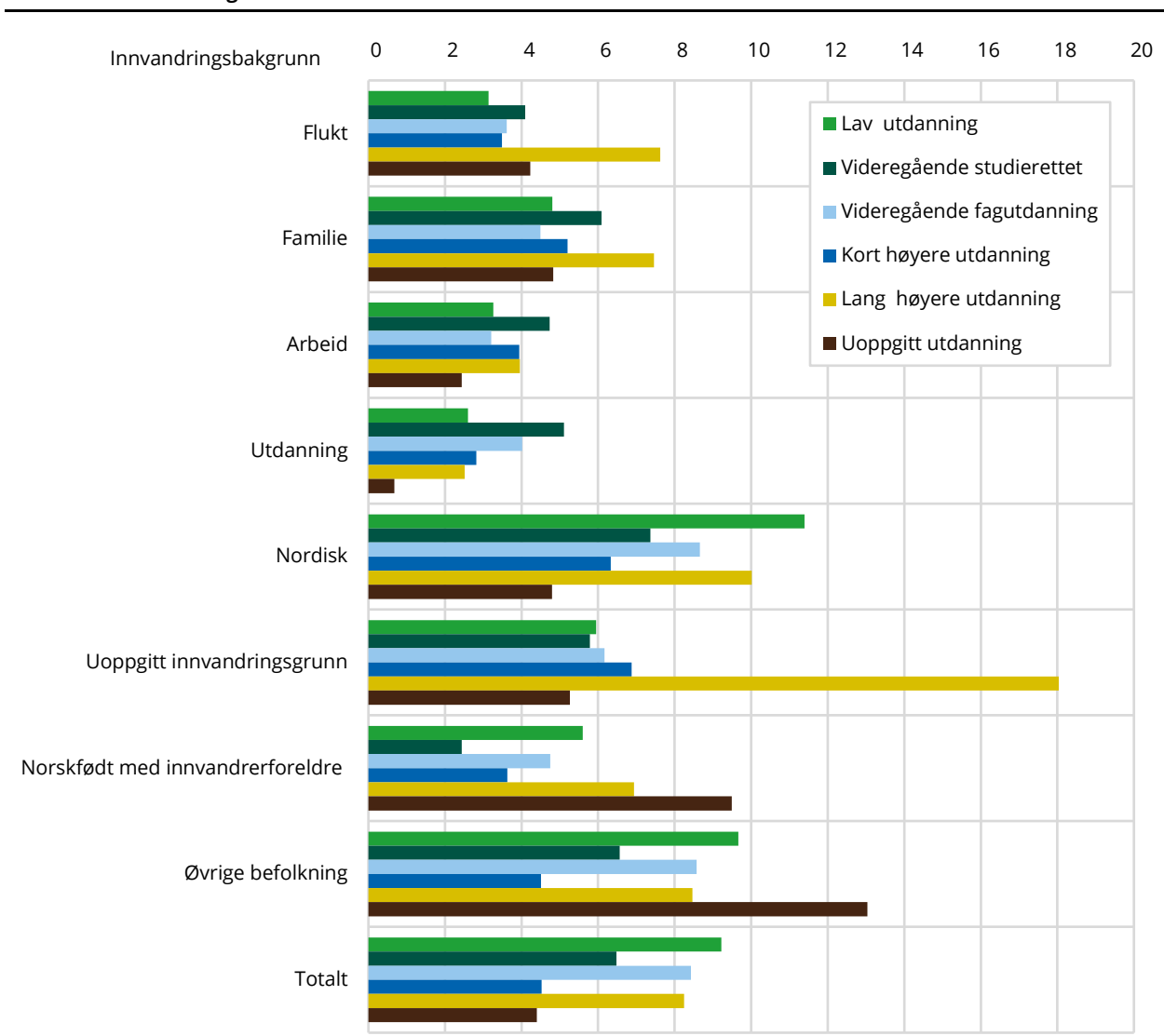
Vi tar også med tilsvarende oversikt over hvordan de selvstendig næringsdrivendes andeler av totalsysselsettingen varierer mellom de forskjellige utdanningsgruppene. Målt som selvstendig næringsdrivendes andel av total sysselsetting, er det selvstendig næringsdrivende med lav utdanning som utgjør størst andel av sysselsettingen etterfulgt av selvstendig næringsdrivende med videregående fagutdanning og de med lang høyere utdanning. Lavest andel av sysselsettingen viser selvstendig næringsdrivende med kort høyere utdanning og de med uoppgitt utdanning (se figur 3.4 med tall fra 2008 og figur 3.5 med tall fra 2014).

Flyktninger, familieinnvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn samt norskfødte med innvandrerforeldre skiller seg ut med relativt høy andel av totalsysselsettingen for selvstendig næringsdrivende med lang høyere utdanning, mens tilsvarende utslag er størst for selvstendig næringsdrivende med videregående studieretter utdanning blant arbeids- og utdanningsinnvandrere. Selvstendig næringsdrivende fra andre nordiske land og fra den øvrige befolkningen viser høyest andel av sysselsettingen blant de med lav utdanning, men også relativt høy andel blant de med videregående fagutdanning og de med lang høyere utdanning.

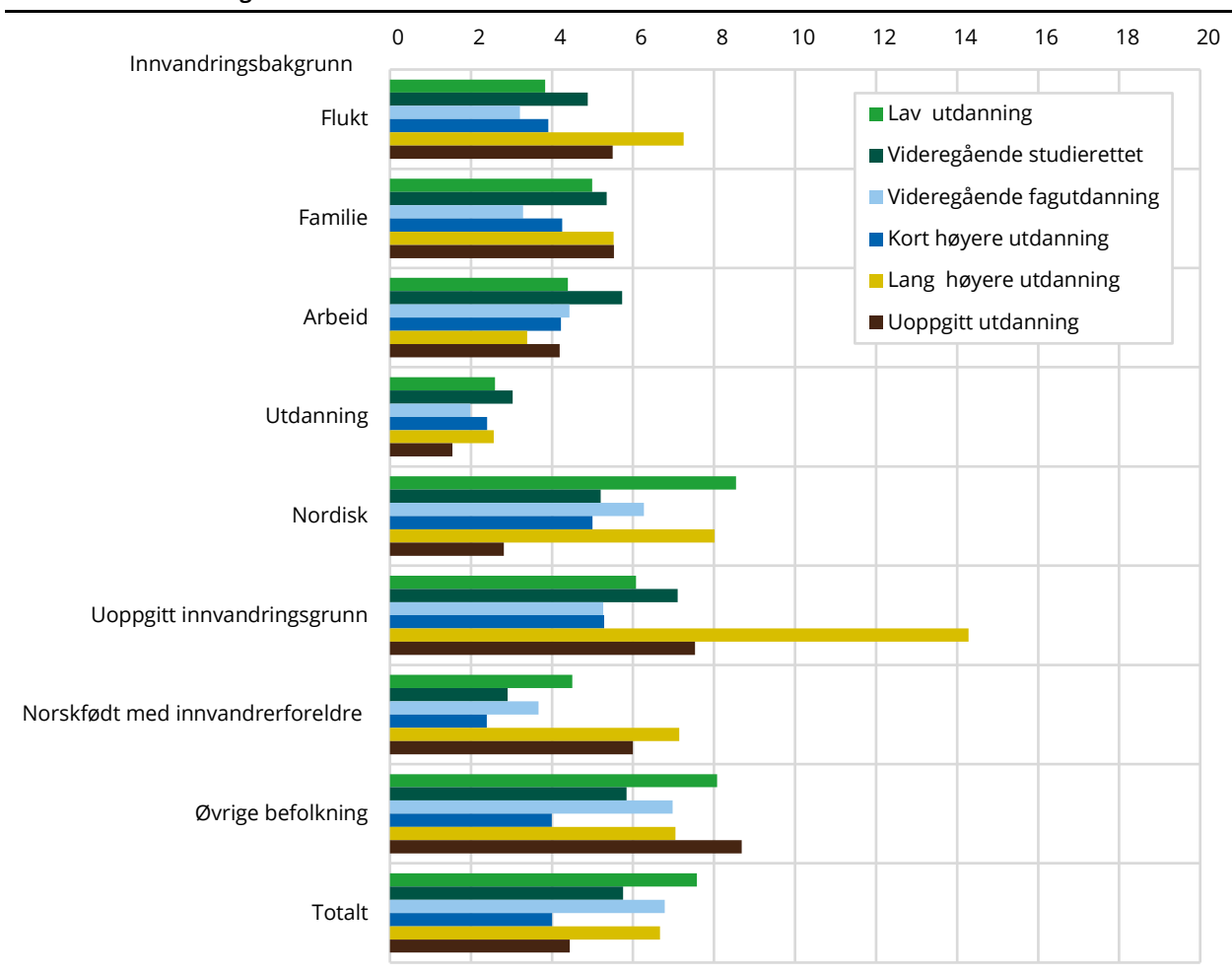
Dette utdanningsmønsteret endrer seg ikke mye når vi sammenlikner situasjonen i 2008, gitt i figur 3.4, og situasjonen i 2014, gitt i figur 3.5. For en detaljert fremstilling av forskjellene vises til figur A.1

i vedlegg A, der det i tillegg til struktur må tas i betraktning at selvstendig næringsdrivendes andel av total sysselsetting faller noe fra 2008 til 2014.

Figur 3.4 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.5 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Videre vises hvor stor andel selvstendig næringsdrivende utgjør av total sysselsetting etter næring. Vi konsentrerer her oppmerksomheten på den aggregerte næringsinndelingen i fire hovednæringer som vist i tabell 2.3 i delkapittel 2.10, mens fordelinger og innslag av selvstendig næringsdrivende i de tilhørende detaljerte enkeltnæringene er vist i figurene A.3-A.6 i vedlegg A. I vedlegg A, figur A.2, vises også forskjellene i de selvstendig næringsdrivendes andeler av sysselsettingen i 2008 og 2014 slik de fremkommer i figurene 3.6 og 3.7 i dette avsnittet.

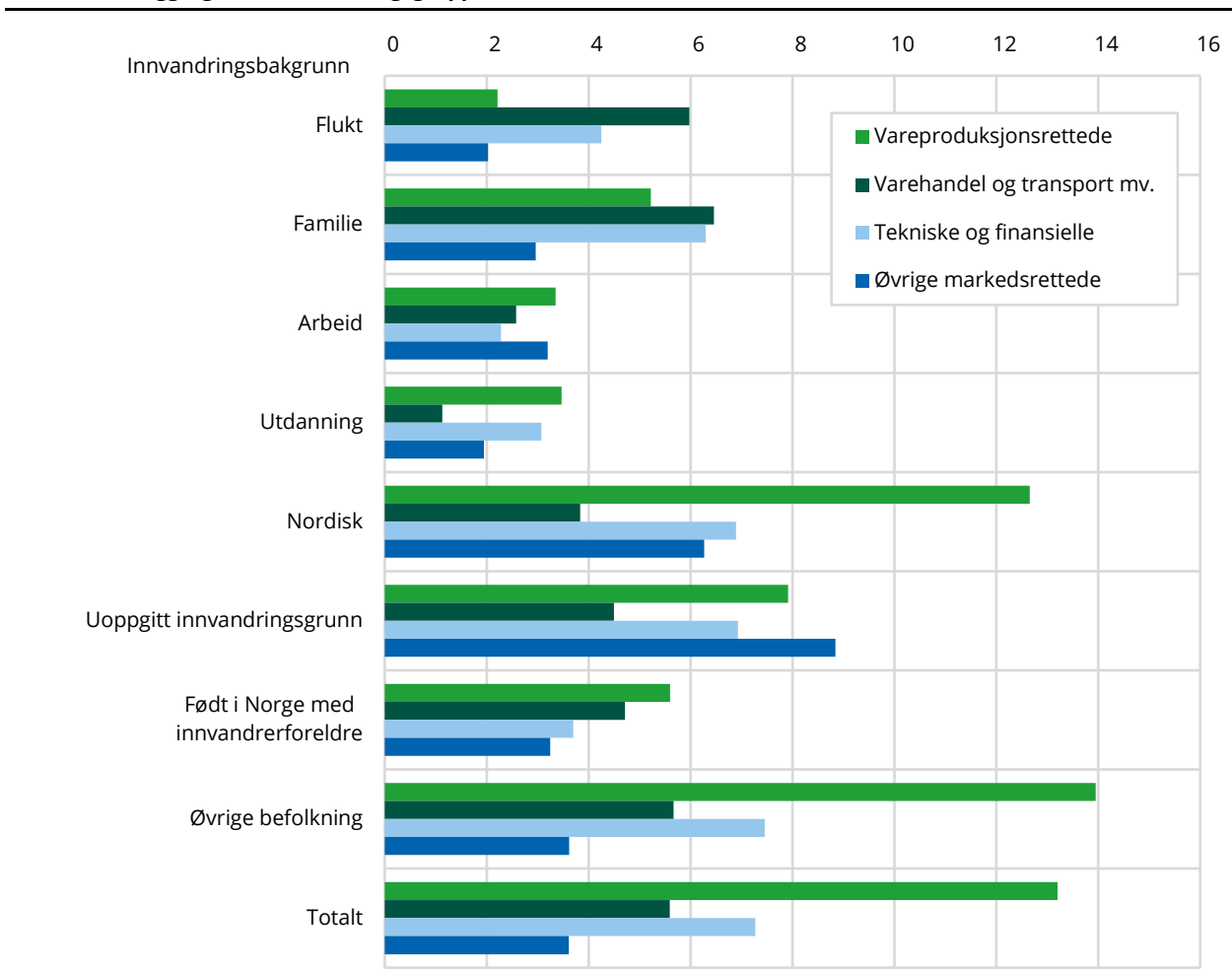
Som det fremgår av figurene 3.6 og 3.7, er det i de vareproduserende næringer selvstendig næringsdrivende utgjør størst andel av den totale sysselsettingen. Dette er ikke veldig overraskende da denne hovedgruppen omfatter primærnæringene der andelen selvstendig næringsdrivende er høyere enn i andre næringer, med 66,4 prosent av total sysselsetting i denne næringen i 2008, som riktignok faller til 62,3 i 2014 (se figur A.3 i vedlegg A). *Bygge- og anleggsvirksomhet* er også med i denne hovednæringen med en relativt høy andel selvstendig næringsdrivende, dog ikke mer enn 11,5 prosent av totalsysselsettingen i denne næringen i 2008. Men som man ser av figurene 3.6 og 3.7, er det kun selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen som ligger over landsgjennomsnittet i vareproduserende næringer, men også selvstendig næringsdrivende nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn viser relativt høy andel av sysselsettingen i denne hovednæringen. Blant flyktninger, arbeids- og utdanningsinnvandrere er derimot innslaget av selvstendig næringsdrivende moderat i denne hovednæringen.

Totalt sett er det selvstendig næringsdrivende i hovednæringen tekniske og finansielle tjenesteyringer som viser den nest høyeste andel av totalsysselsettingen. Igjen er det selvstendig

næringsdrivende i den øvrige befolkningen som viser innslag over gjennomsnittet, men også selvstendig næringsdrivende blant nordiske innvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og familieinnvandrere viser relativt høye innslag her, opp mot gjennomsnittet, mens arbeids- og utdanningsinnvandrere viser lavest andel her. Av enkelt næringer er det selvstendig næringsdrivende i *Teknisk tjenesteyting og eiendomsdrift* som dominerer innslaget her etterfulgt av *Informasjon og kommunikasjon*, mens innslaget av selvstendig næringsdrivende i finansiering og forsikring er svært liten.

For selvstendig næringsdrivende i flere innvandrergupper er hovednæringen varehandel og transport mv. av noe større interesse. Den andelen selvstendig næringsdrivende utgjør av totalsyssetningen er imidlertid lavere enn i de to hovednæringene vist over, men relativt sett er innslaget av innvandrere noe større, der både selvstendig næringsdrivende flyktninger og familieinnvandrere utgjør en høyere andel av totalsyssetningen enn gjennomsnittet, der især flyktninger ved siden av selvstendig næringsdrivende innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn øker sitt innslag når man kommer fram til 2014 (se figur 3.7). Av enkelt næringer er det *Transport og lagring* som er den viktigste for selvstendig næringsdrivende i disse innvandringsgruppene, men også innslaget i *Overnattings- og serveringsvirksomhet* og i *Varehandel* har relativt stor betydning.

Figur 3.6 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Hele landet. Prosent

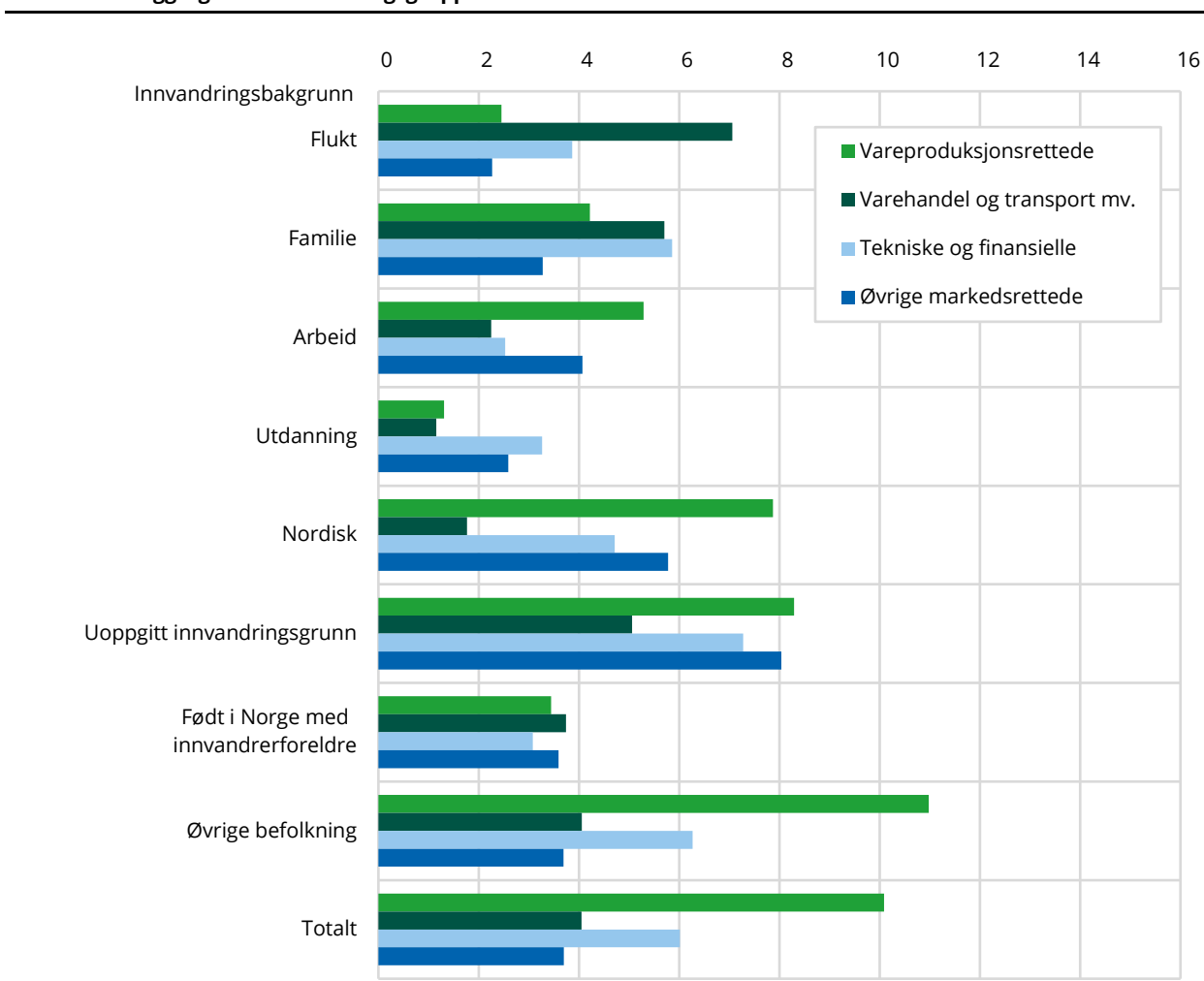
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Den siste av de fire hovednæringene, øvrige markedsrettede tjenestenæringer, er den som totalt sett viser lavest andel sysselsetningsinnslag av selvstendig næringsdrivende relativt til totalsyssetningen, men er likevel av stor betydning for enkelte innvandrergrupper. Som figurene 3.6 og 3.7 viser, er det spesielt selvstendig næringsdrivende blant nordiske innvandrere og

innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som viser høye andeler her, men også selvstendig næringsdrivende flyktninger, familie-, utdannings- og arbeidsinnvandrere viser relativt betydelige innslag, spesielt fram mot 2014 der selvstendig næringsdrivende i alle disse innvandrergруппene øker sine andeler av sysselsettingen i denne hovednæringen.

Av enkelt næringer er det først og fremst én næring som skiller seg ut, og det er *Personlig tjenesteyting*. Denne næringen er for øvrig den nest største av alle enkelt næringer når det gjelder selvstendig næringsdrivendes andel av totalsysselsettingen. Innslaget av selvstendig næringsdrivende er stort både blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, nordiske innvandrere, flyktninger samt blant familie-, arbeids- og utdanningsinnvandrere. Bortsett fra nordiske innvandrere, øker selvstendig næringsdrivende fra alle øvrige innvandrergруппer sine sysselsettingsinnslag i *Personlig tjenesteyting* når man kommer fram til 2014. Av andre grupper viser også selvstendig næringsdrivende blant norskfødte personer med innvandrerforeldre en betydelig andel her, som i tillegg øker når vi går fra 2008 til 2014. Hovedgruppen øvrige markedsrettede tjenesteytninger består også av andre viktige enkelt næringer for selvstendig næringsdrivende, der spesielt *Forretningsmessig tjenesteyting* og *Helse- og sosialtjenester* har et betydelig og økende innslag av selvstendig næringsdrivende innvandrere i forhold til totalsysselsettingen.

Figur 3.7 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

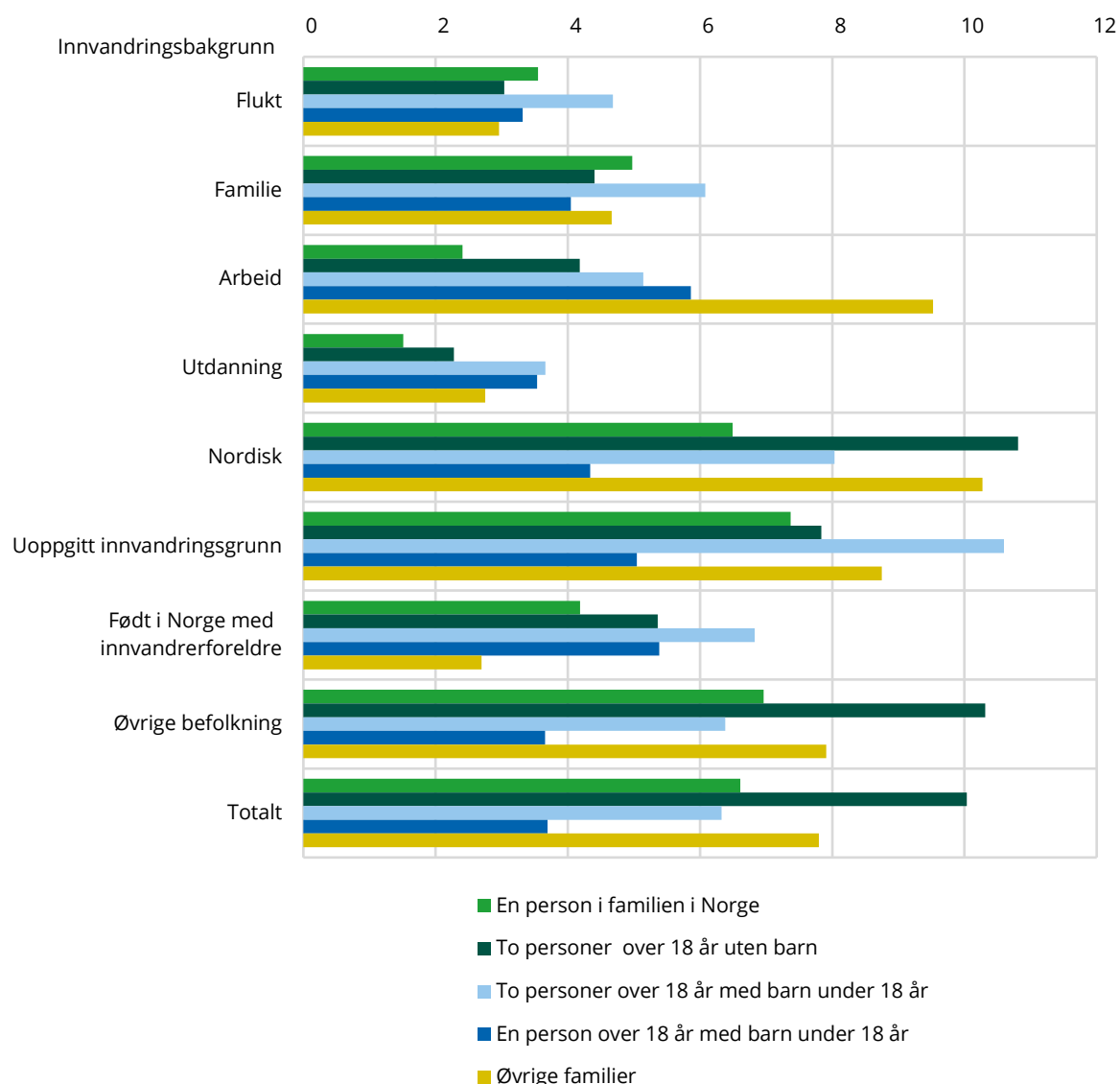
I analysene er det også tatt med en inndeling som viser samvariasjonen med familiestørrelse og familiesammensetning. Grunnen er å undersøke om innvandrere kan ha forskjellig tilbøyelighet til å være selvstendig næringsdrivende avhengig av familiestørrelse og familiesammensetning. Det kan

være krevende for personer som klassifiseres som enkeltpersoner i familier i Norge å starte selvstendig næringsvirksomhet i Norge, mens personer i flerpersonfamilier kan ha et potensial for å få noe assistanse i en eventuell selvstendig næringsvirksomhet sammenliknet med andre. Som nevnt i delkapittel 2.11, har vi tatt med data som viser hvor mange personer det er i familiene i Norge, men i rapporten bearbeidet til størrelser som sier noe om sammensetningen av personer i familiene. Vi opererer som nevnt i delkapittel 2.11 med fem kategorier av familier ut fra forventninger om støtte av familiemedlemmer i en eventuell selvstendig næringsvirksomhet vil kategoriene med barn kunne stille noe sterkere, og spesielt der ett eller flere av barna har passert 18 år, og altså ikke lenger defineres som barn men voksne barn.

I figur 3.8 vises hvor stor andel selvstendig næringsdrivende, inndelt etter innvandringsbakgrunn og familiekategori, utgjør av total sysselsetting i hver av familiekategoriene i 2008. Totalt sett er det selvstendig næringsdrivende i familiekategorien to voksne personer uten barn som viser høyest andeler etterfulgt av nettopp de i familiekategorien «øvrige familier», der hovedtyngden består av en eller to voksne som også har «barn» som er 18 år og eldre. Klart lavest andel viser familier med en voksen og ett eller flere barn under 18 år. Ellers ser vi at selvstendig næringsdrivende i familier bestående av en person viser en andel av sysselsettingen omtrent midt på treet i denne sammenheng. Vi har tidligere sett at yrkesdeltakelsen til denne kategorien personer er relativt høy (se Kornstad, Skjerpen og Stambøl, 2021). Dette kan derfor også gjelde for de som er selvstendig næringsdrivende, men der resultatet gitt her fremkommer ved å se den relativt til den totale sysselsettingen for gruppen.

Går vi til figur 3.9, som viser tilsvarende resultater for selvstendig næringsdrivende i 2014, fordeler de seg i gjennomsnitt over alle grupper etter innvandringsbakgrunn omtrent på tilsvarende måte på de fem familiekategoriene som selvstendig næringsdrivende gjorde i 2008.

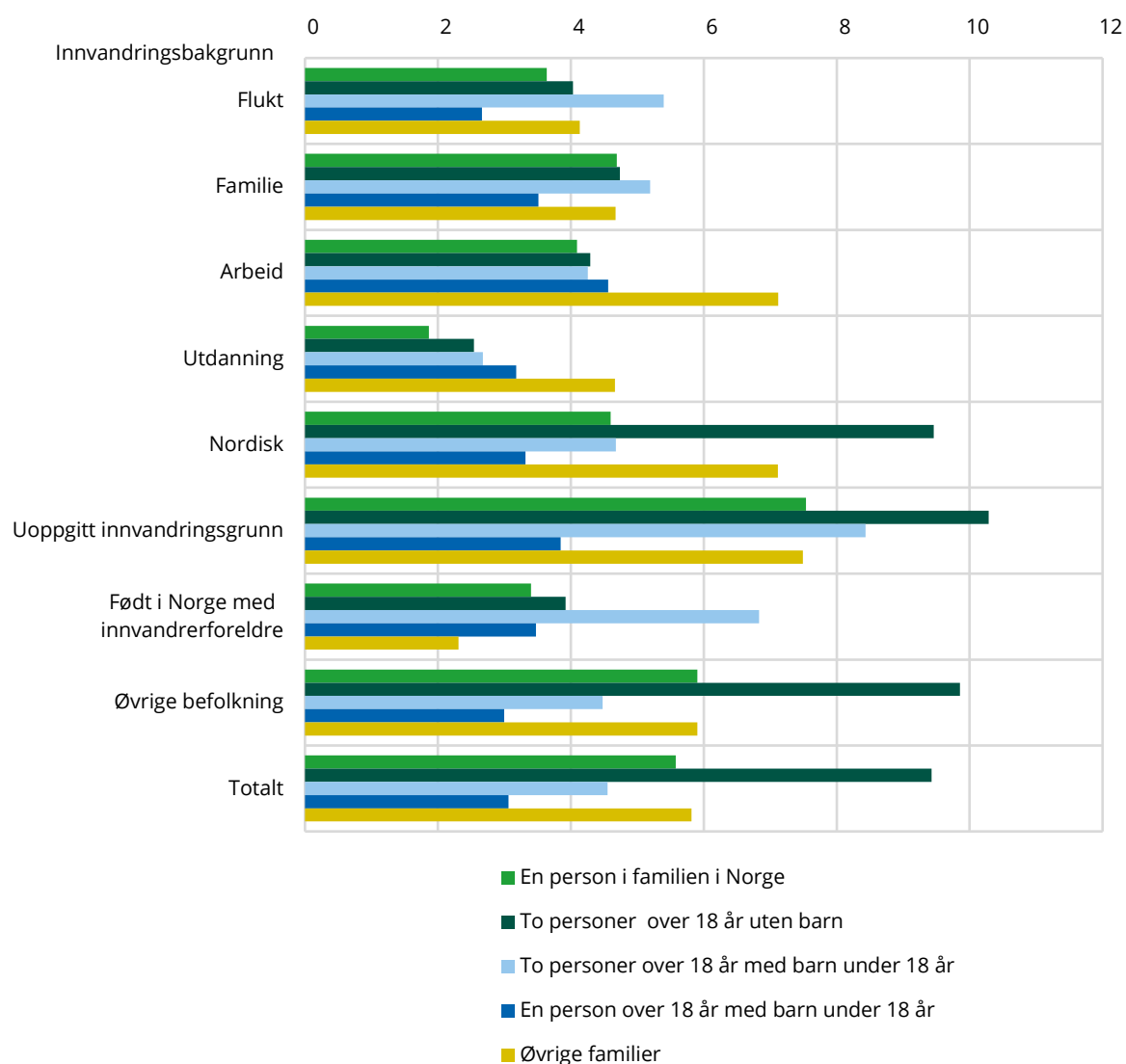
Ser man på fordelingene etter innvandringsbakgrunn, fremkommer en del avvik fra den gjennomsnittlige fordelingen. Det er som man kunne forvente selvstendig næringsdrivende fra den øvrige befolkningen og nordiske innvandrere som kommer nærmest gjennomsnittet. Ser man på selvstendig næringsdrivende flyktninger, familie-, arbeids-, utdanningsinnvandrere og de med uoppgitt innvandringsgrunn samt norskfødte av innvandrerforeldre, er det ikke de som bor i familier med to voksne uten barn som utgjør de største innslagene. Her er det derimot familiekategorien to voksne personer med ett eller flere barn under 18 år som viser størst andeler av sysselsettingen. Men også her utgjør selvstendig næringsdrivende i «øvrige familier», hovedsakelig bestående av familier der «barna» er blitt over 18 år, forholdsvis høye andeler av sysselsettingen. Ellers er også andelene selvstendig næringsdrivende blant de som bor i familier med en voksen person og ett eller flere barn under 18 år til dels høyere enn det gjennomsnittstallene indikerer.

Figur 3.8 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Når man ser på tilsvarende detaljerte tall for 2014 i figur 3.9 så avviker ikke mønsteret mellom innvandrergruppene seg mye fra 2008-tallene. Men det er en liten tendens til at selvstendig næringsdrivende utenom de fra nordiske land og den øvrige befolkning øker sine andeler av totalsysselsettingen noe blant familier med en person over 18 år med ett eller flere barn under 18 år, samt de fra øvrige familier bestående av en eller to voksne med barn over 18 år.

Til slutt tar vi med en fordeling som viser selvstendig næringsdrivendes andel av total sysselsetting fordelt etter kommuner etter sentralitet. Som vist i delkapittel 2.12, benytter vi en geografisk inndeling etter fire sentralitetsnivåer som ble benyttet på den tiden datagrunnlaget stammer fra. Det vil si en inndeling etter de mest sentrale kommunene, de som har noe sentral beliggenhet, mindre sentrale kommuner og de minst sentrale kommunene. Tidligere resultater i bl.a. Stambøl (2007, 2008a,b, 2009a,b, 2010) har vist at det er en tendens til at selvstendig næringsvirksomhet er noe mer utbredt i regioner utenom de mest sentrale, selv etter at det ble kontrollert for primærnæringene. Noe av begrunnelsen den gang var blant annet at en større andel starter selvstendig næringsvirksomhet i distriktene der mulighetene til lønnsarbeid er mindre.

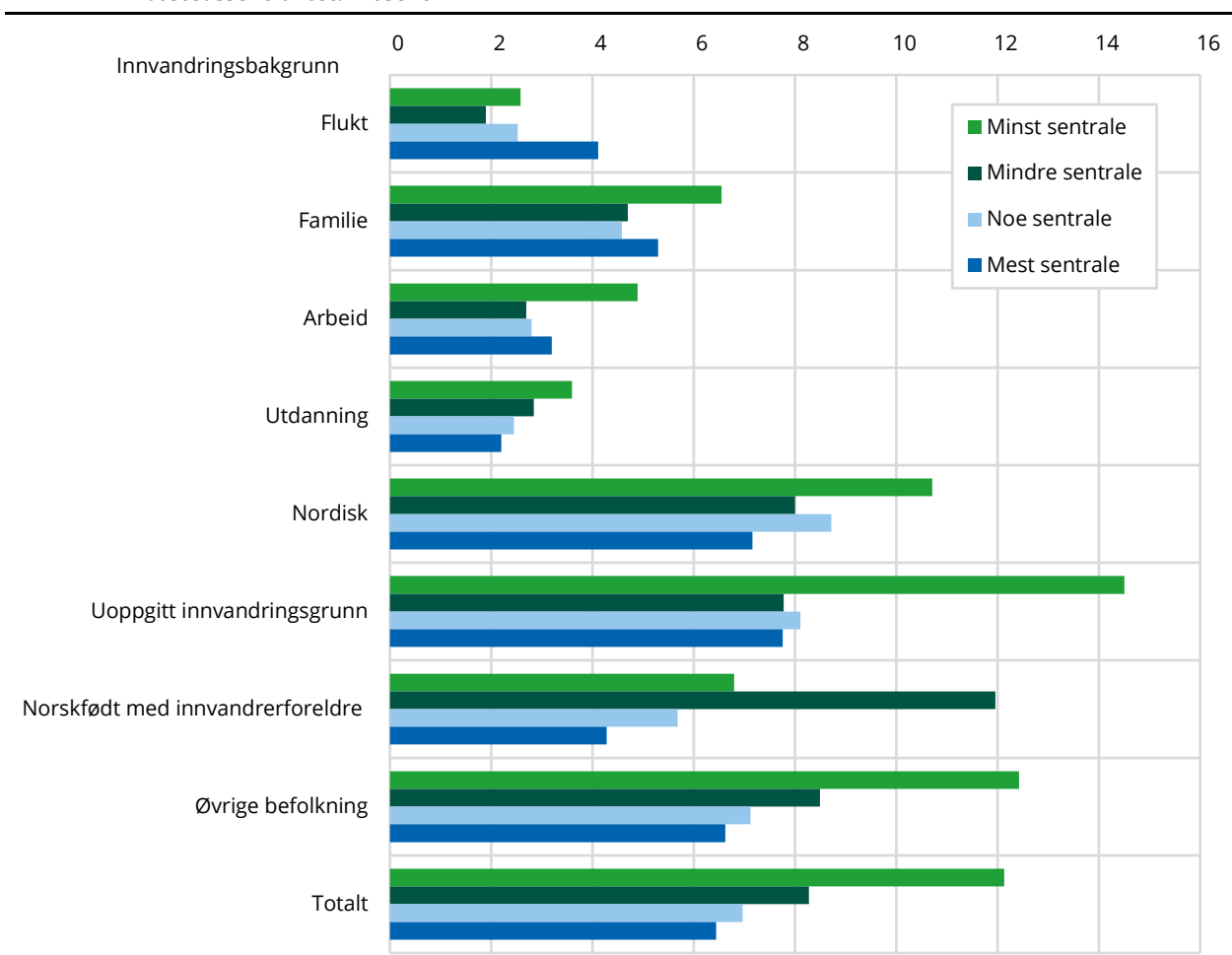
Figur 3.9 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Hele landet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

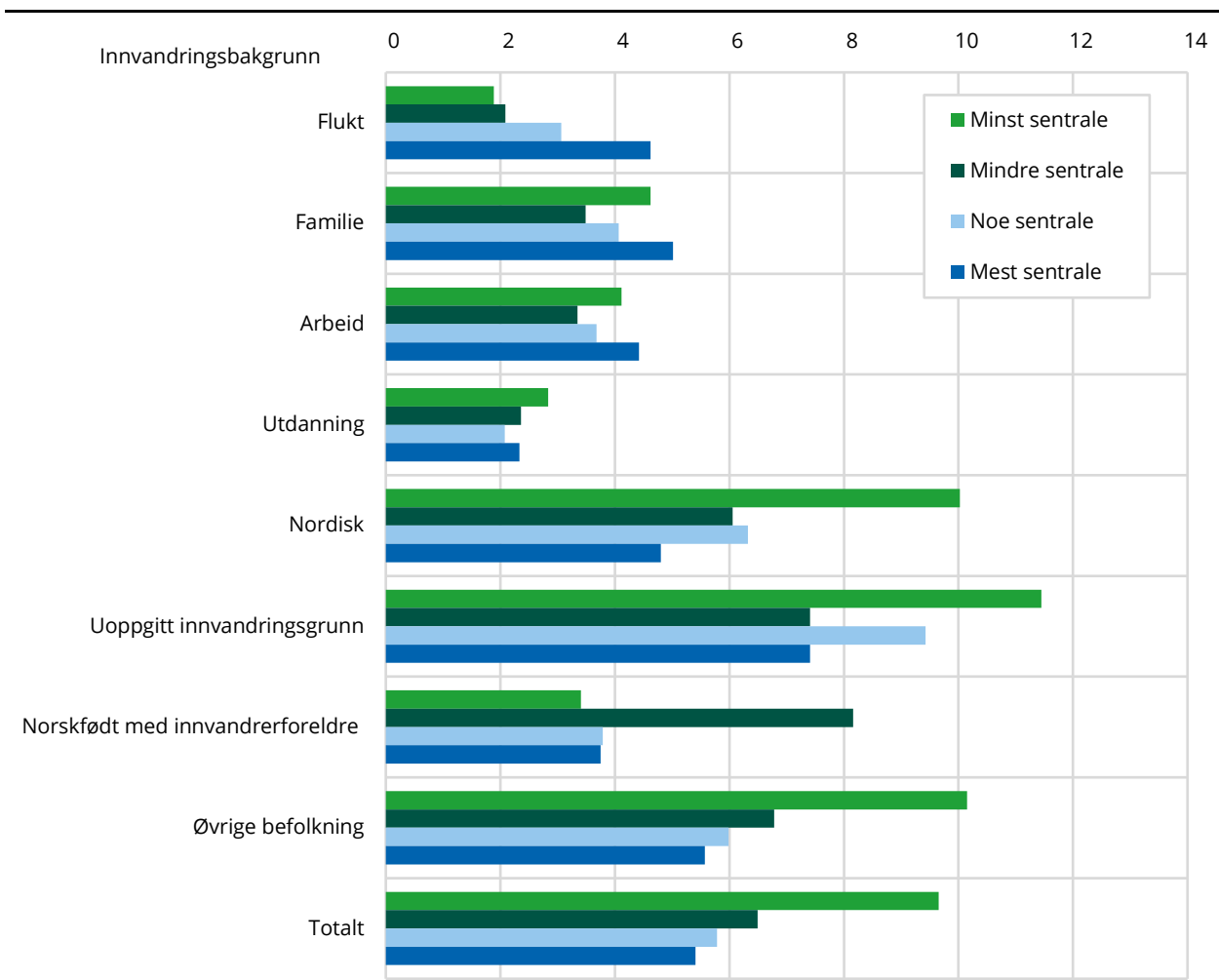
I figurene 3.10 og 3.11 vises en oversikt over hvor stor andel selvstendig næringsdrivende utgjør av total sysselsetting i geografiske områder målt etter personenes bostedssentralitet for hhv. 2008 og 2014. Ser man først på den totale fordelingen, fremkommer en fordeling som viser at selvstendig næringsdrivendes andel av total sysselsetting faller med økt sentralitet, og at dette mønsteret er gjennomgående både i 2008 og 2014. Her er det i tillegg de minst sentrale kommunene som skiller seg ut med et meget høyt innslag av selvstendig næringsdrivende i sysselsettingen i forhold til de øvrige tre sentralitetsnivåene. Noe av dette har sammenheng med at vi har med primærnæringene i målingen av selvstendig næringsvirksomhet, men dette forklarer på langt nær alt. Dette kommer også fram når man ser på de geografiske forskjellene målt etter innvandringsbakgrunn. Det er relativt få innvandrere som er involvert i primærnæringene som selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde. Som man ser av figurene, er denne sentrum-periferi-dimensjonen også å gjenfinne i de fleste av innvandrergruppene, om enn ikke like tydelig som blant selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen. Blant selvstendig næringsdrivende innvandrere er det nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som kommer nærmest den geografiske strukturen som vises hos de selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen, der den sistnevnte innvandrergruppen faktisk viser enda sterkere overvekt i andelen av sysselsettingen i de minst sentrale kommunene enn den øvrige befolkningen. I 2008 viser også selvstendig

næringsdrivende familie-, arbeids- og utdanningsinnvandrere sine høyeste andeler av sysselsettingen i de minst sentrale kommunene, mens det kun er flyktninger blant innvandrerne som skiller seg fra dette mønsteret ved å vise høyest andel av sysselsettingen i de mest sentrale kommunene. Går man til 2014 i figur 3.11, er det en liten endring i dette mønsteret, ved at også selvstendig næringsdrivende familie- og arbeidsinnvandrere får en moderat overvekt i sin andel av sysselsettingen flyttet fra de minst til de mest sentrale kommunene, mens flyktninger både øker og konsoliderer sin selvstendige næringsvirksomhet mer i retning de mest sentrale kommunene. Det siste er i tråd med den innenlandske mobiliteten blant flyktninger, der strømmene i stor grad går fra perifere områder og inn til de mest sentrale kommunene av landet (se bl.a. Kornstad, Skjerpen og Stambøl, 2016, 2017). For å påpeke ytterligere et avvik fra gjennomsnittet, skiller selvstendig næringsdrivende norskfødte personer med innvandrerforeldre seg ut ved å vise en overvekt i sin andel av sysselsettingen i de mindre sentrale kommunene på det nest laveste sentralitetsnivået, der de faktisk har de høyeste andelene av sysselsettingen av alle selvstendig næringsdrivende både i 2008 og 2014.

Figur 3.10 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.11 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent

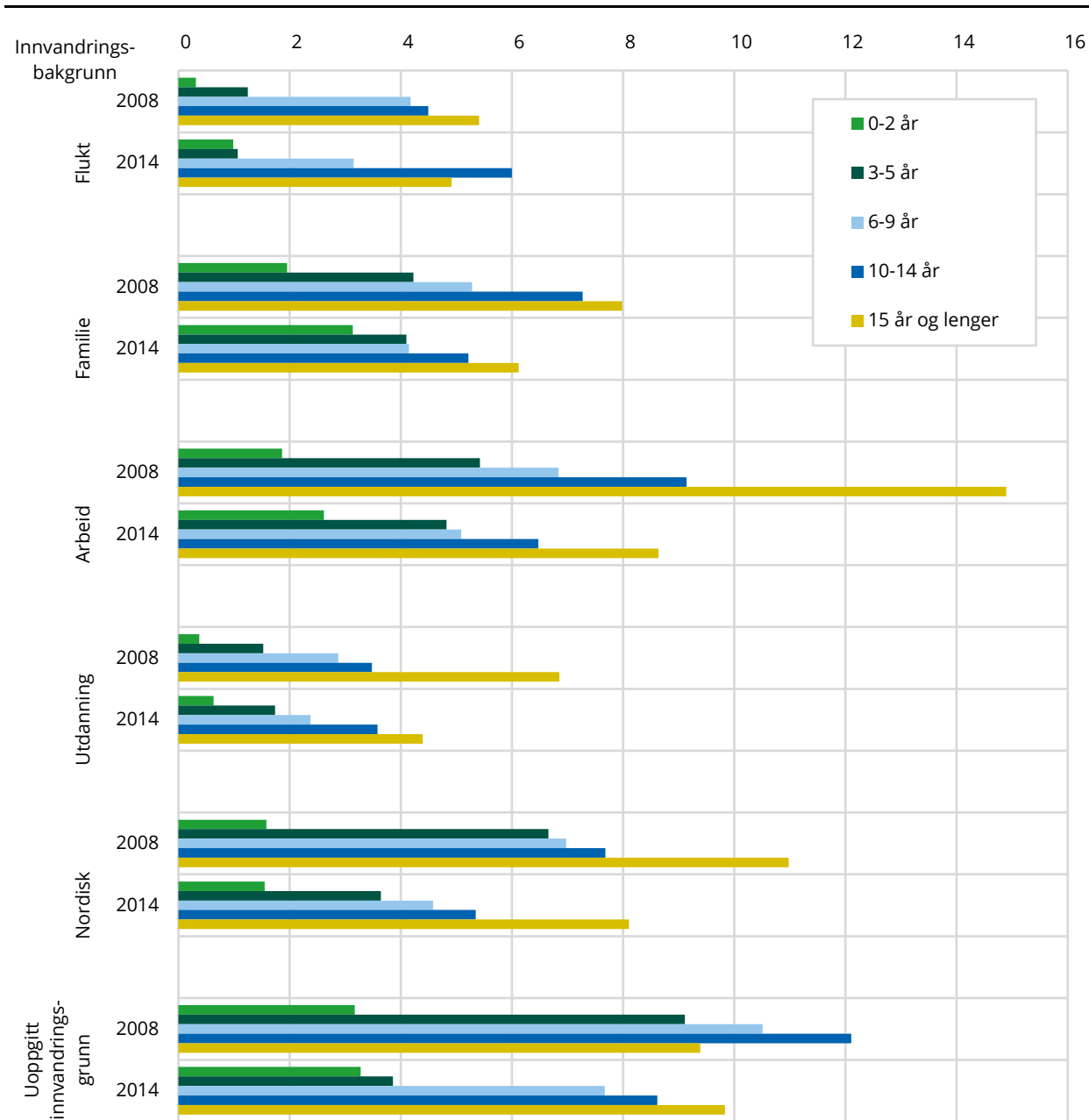
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Til slutt vises en oversikt over hvor stor andel selvstendig næringsdrivende innvandrere utgjør av total sysselsetting i grupper etter innvandringsbakgrunn og botid. Her er det samlet en oversikt for 2008 og 2014 i en og samme figur 3.12. Botid er som nevnt et begrep som kun brukes på innvandrere, så de norskfødte gruppene er derfor ikke med i oversikten vist i figuren.

Resultatene her er mer entydige, ved at andelen selvstendig næringsdrivende utgjør av den totale sysselsettingen i hver av gruppene nesten gjennomgående stiger med botiden. Det er kun to steder i figuren som avviker fra dette mønsteret. Det ene er blant flyktninger i 2014, der andelen selvstendig næringsdrivende riktignok øker fram til og med botidsgruppen 10-14 år, men der andelen faller noe i den siste gruppen med 15 år og lenger botid. Det andre avviket, som er å finne blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn i 2008, er ganske identisk, ved at også her stiger andelen med økende botid fram til og med de med nest lengst botid, men faller noe tilbake for de med lengst botid.

Med hensyn til nivået på andelen selvstendig næringsdrivende er det igjen innvandrere med arbeid som innvandringsgrunn, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som viser de høyeste andelenene. For de tre øverste botidsgruppene blant arbeidsinnvandrere i 2008-tallene, betyr dette blant de som var registrert bosatte i landet som arbeidsinnvandrere før den store arbeidsinnvandringen tok til etter EU-utvidelsen i 2004.

En oppsummering av hovedresultatene i dette delkapitlet er gitt i delkapittel 5.1.

Figur 3.12 Andel selvstendig næringsdrivende innvandrere av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og botid. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.3. Analyse av overgang til selvstendig næringsvirksomhet ved hjelp av overgangsrater

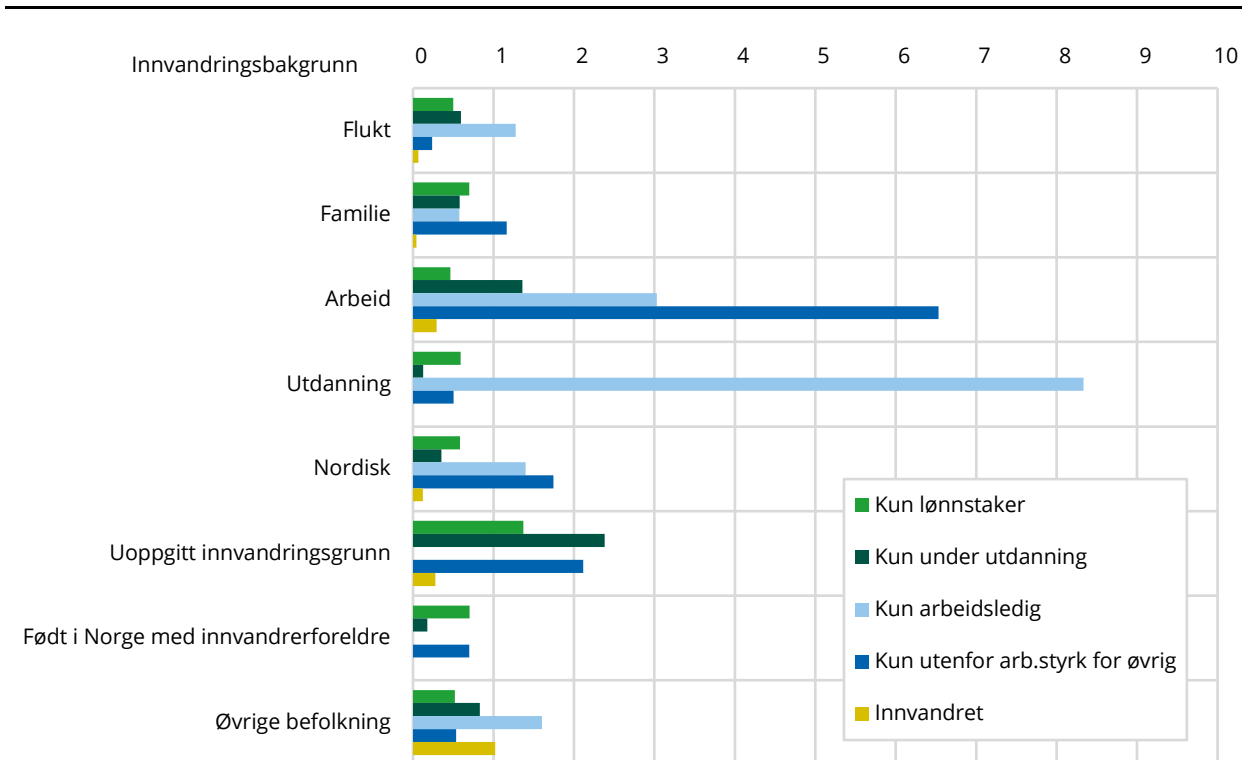
I dette delkapitlet analyseres hvordan personer med ulik bakgrunn i periodene 2003-2007 og 2009-2013 ender opp som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014 avgrenset til de som er i alderen 20-74 år i hhv. 2008 og 2014. Det fokuseres mest på hovedgrupper som er definert ut fra den viktigste bakgrunnsstatus personene hadde i løpet av basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013 før det analyseres overganger til selvstendig næringsvirksomhet i 2008 og 2014, målt ved overgangsrater i prosent fra hver av bakgrunnsstatusene. Vi legger til grunn de definisjonene vi har gjort av bakgrunnsstatus i delkapittel 2.7, med en andelsoversikt i tabell 2.2.

Først ses det på alle personene som hadde samme status i forhold til arbeidsmarkedet i samtlige år i perioden 2003-2007. Av de fem gruppene i figur 3.13 er det lønnstakere og personer utenfor

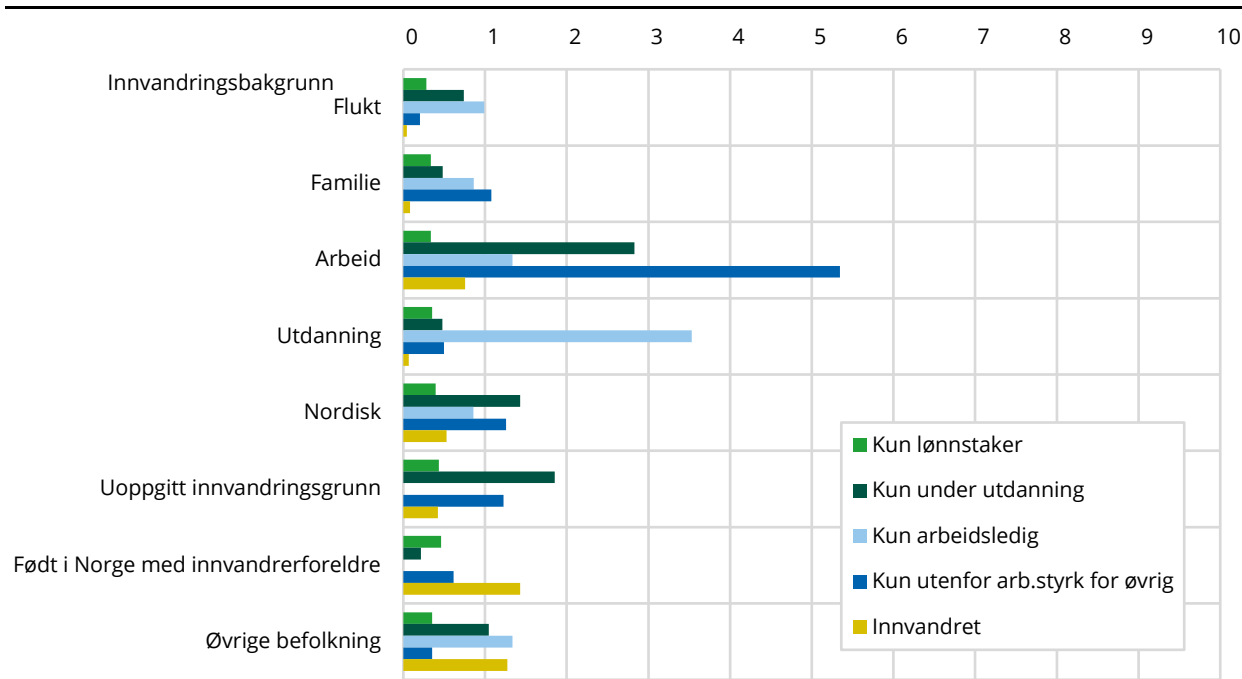
arbeidsstyrken for øvrig som utgjør de største gruppene, med lønnstakere som den klart største. I tillegg til overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet i 2008, er størrelsen på bakgrunnsstatusgruppene viktige med hensyn til hvor mange personer som foretar overgang. Vi har også med en liten gruppe, innvandret. Dette er personer som innvandret til Norge i 2008, der raten viser andelen av disse som går inn i selvstendig næringsvirksomhet allerede i løpet av innvandringsåret.

Ser man på resultatene i figur 3.13, er det relativt små forskjeller i ratene for den store lønnstakergruppen sett på tvers av innvandringsbakgrunn. Overgangsraten til selvstendig næringsvirksomhet er her høyest fra lønnstakere blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og familieinnvandrere samt blant personer født i Norge med innvandrerforeldre. De største overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet er imidlertid å finne blant personer som går fra arbeidsledighet og fra utenfor arbeidsstyrken for øvrig, men der den siste gruppen er klart større enn den første. Andelen som går fra ledighet er stor blant utdanningsinnvandrere, arbeidsinnvandrere og flyktninger, men også nordiske innvandrere og øvrige befolkning viser høye rater. Noe mer overraskende er de relativt høye overgangsratene blant personer utenfor arbeidsstyrken for øvrig blant arbeids- og familieinnvandrere, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn. Dette er en forholdsvis stor bakgrunnsstatusgruppe, men altså her representert med de som har vært utenfor arbeidsstyrken gjennom hele observasjonsperioden. For øvrig er også overgangsraten fra gruppen under utdanning relativt betydelig blant arbeidsinnvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn.

Figur 3.14 viser tilsvarende overgangsrater for de samme gruppene i 2014, men da målt på grunnlag av deres arbeidsmarkedsstatus i basisperioden 2009-2013, der altså gruppene består av de med homogen arbeidsmarkedsstatus gjennom hele perioden. Mye av den samme strukturen er å gjenfinne i figur 3.14 som i figur 3.13. Det er forholdsvis lave og små forskjeller mellom overgangsratene fra lønnstakere, men dette er en stor gruppe, slik at målt i antall personer er overgangen til selvstendig næringsvirksomhet likevel av stor betydning. På den annen side bidrar status som lønnstaker gjennom hele basisperioden til en viss stabilitet, der sannsynligheten er stor for at personene fortsetter som lønnstaker også i 2014. Relativt høye overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet for arbeidsledige og personer utenfor arbeidsstyrken for øvrig er også delvis observert i 2014. Igjen er det utdannings- og arbeidsinnvandrere, flyktninger, nordiske innvandrere og øvrige befolkning som viser overgangsrater av en viss betydning fra de arbeidsledige, mens overgangsratene fra å være utenfor arbeidsstyrken for øvrig er betydelige, spesielt blant arbeidsinnvandrere, men også fra familieinnvandrere, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn. For øvrig også av interesse å merke seg ratene for overgang til selvstendig næringsvirksomhet direkte fra gruppen, innvandret, som synes å være mest utbredt blant personer som er født i Norge. Denne gruppen må per definisjon først ha utvandret for igjen å komme tilbake til Norge, der altså noen går inn i status som selvstendig næringsdrivende det første året.

Figur 3.13 Andel personer i grupper med homogen arbeidsmarkedsstatus i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.14 Andel personer i grupper med homogen arbeidsmarkedsstatus i perioden 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figurene 3.15 og 3.16 vises tilsvarende overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant personer som ikke har homogen arbeidsmarkedsstatus gjennom basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013, men definert ut fra den arbeidsmarkedsstatusen de hovedsakelig har hatt gjennom de femårige basisperiodene, her gitt med sin bakgrunnsstatus gjennom om lag 3-4 år av periodene (jf.

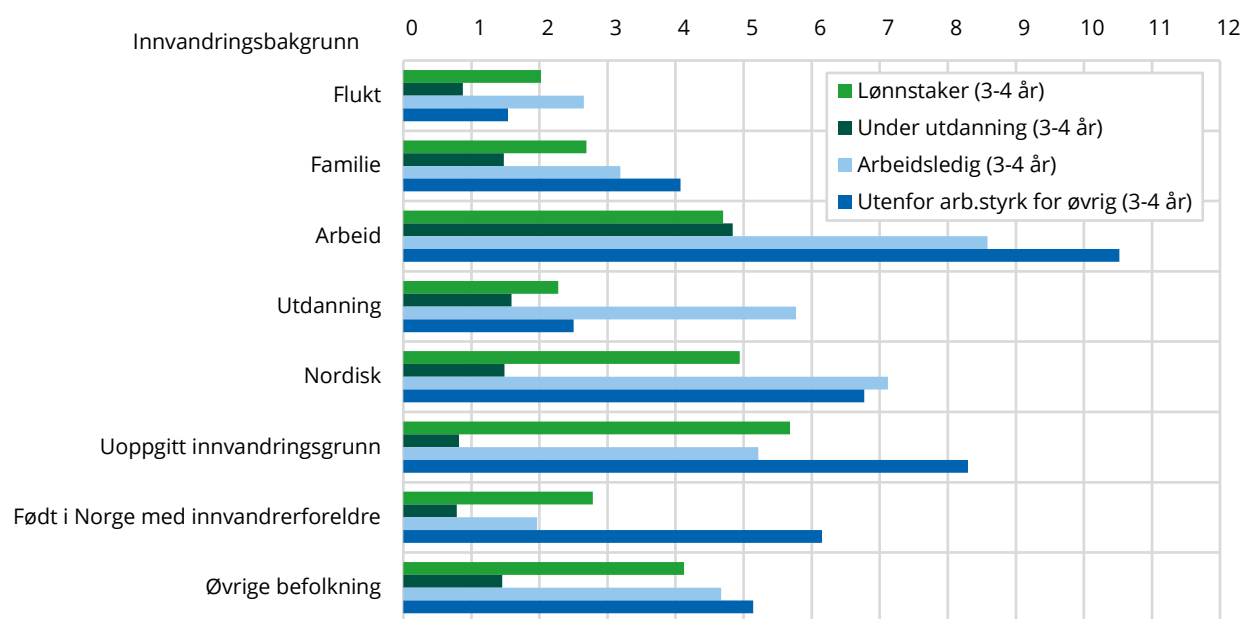
definisjonene gitt i delkapittel 2.7 og andelene vist i tabell 2.2). Da majoriteten av personer som er i jobb ikke skifter status i forhold til arbeidsmarkedet i løpet av en femårsperiode, er størrelsen på gruppene for selvstendig næringsdrivende og lønnstakere noe lavere her enn de var for de tilsvarende gruppene med homogen bakgrunnstatus i avsnittet over. Det samme gjelder for personer som står utenfor arbeidsstyrken for øvrig, da det er flere som er i denne statusen permanent gjennom fem år enn kun av og til. Men gruppen er likevel også her forholdsvis stor. For personer under utdanning og arbeidsledige er situasjonen omvendt, ved at de klart øker sin størrelse for de som er delvis i disse statuser enn for de som er permanent i disse bakgrunns-statusene gjennom en femårsperiode.

I kraft av at alle personene nå har vist skifte av status gjennom en basisperiode, er det ikke overraskende at overgangsratene i figurene 3.15 og 3.16 er litt større enn for de med homogen bakgrunnsstatus. Som man ser av figurene 3.15 og 3.16, er overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet større for personer som har vært hovedsakelig lønnstakere i basisperiodene enn for de som hadde vært sammenhengende lønnstakere i figurene 3.13 og 3.14. Som vi ser av figur 3.15, er det lønnstakere blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, nordiske innvandrere og arbeidsinnvandrere som viser høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet. Ratene er også relativt høye for den øvrige befolkningen, mens de er lavest for flyktninger og utdanningsinnvandrere.

For øvrig verdt å merke seg at overgangsratene for personer som hovedsakelig har vært arbeidsledige eller utenfor arbeidsstyrken for øvrig er relativt høye, der spesielt arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn viser høye rater for begge grupper. Det er også en viss tilførsel fra personer som hovedsakelig har vært under utdanning, der spesielt arbeidsinnvandrere skiller seg ut med relativt høye rater.

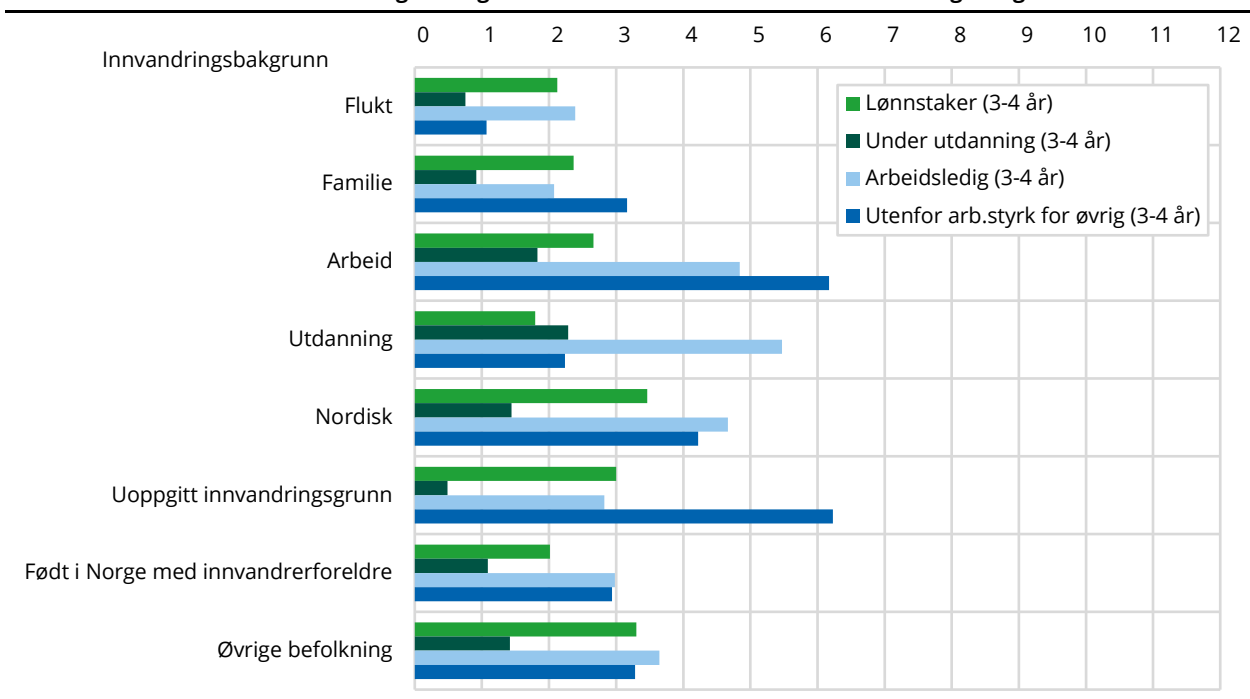
Tilsvarende overgangsrater i 2014, gitt i figur 3.15, viser stort sett samme fordelingsmønster både mellom bakgrunnsstatusgruppene og mellom gruppene etter innvandringsbakgrunn som i overgangsratene i 2008, men ratene er noe lavere og bakgrunnsstatusgruppene noe større i 2014 enn i 2008.

Figur 3.15 Andel personer i grupper etter sin hovedsakelige arbeidsmarkedsstatus (3-4 år) i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.16 Andel personer i grupper etter sin hovedsakelige arbeidsmarkedsstatus (3-4 år) i perioden 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

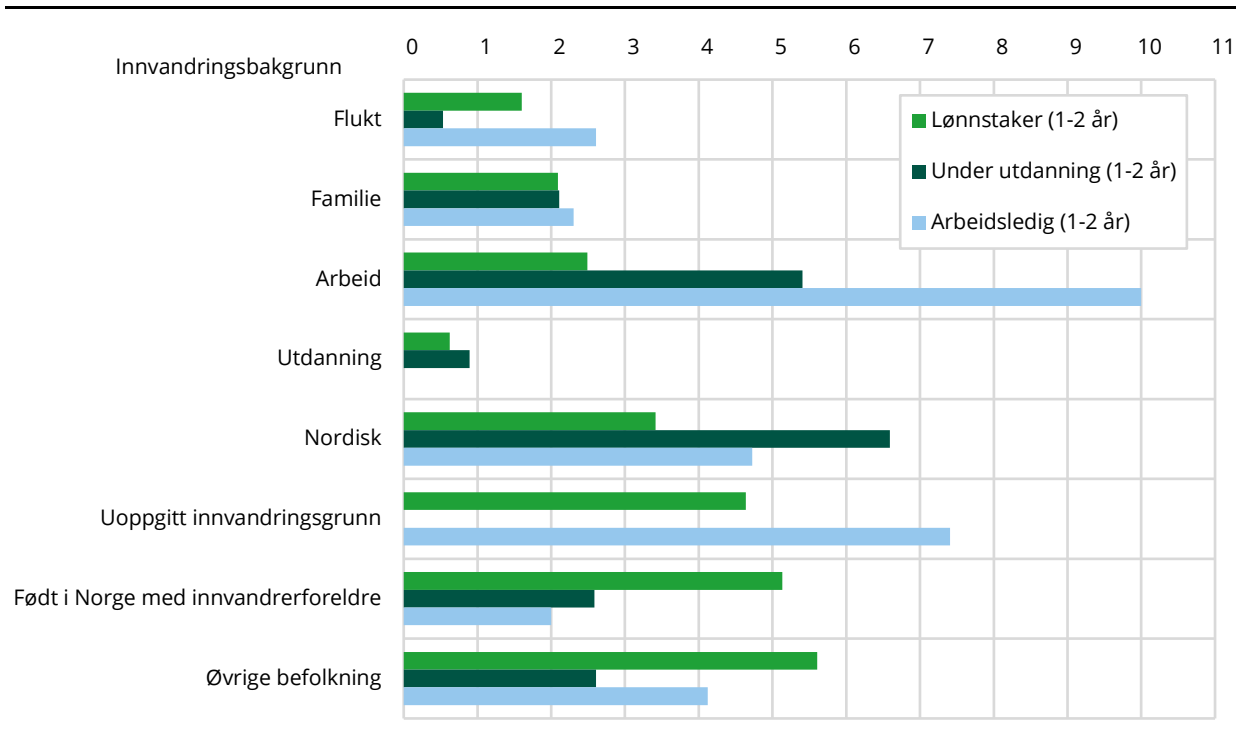

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

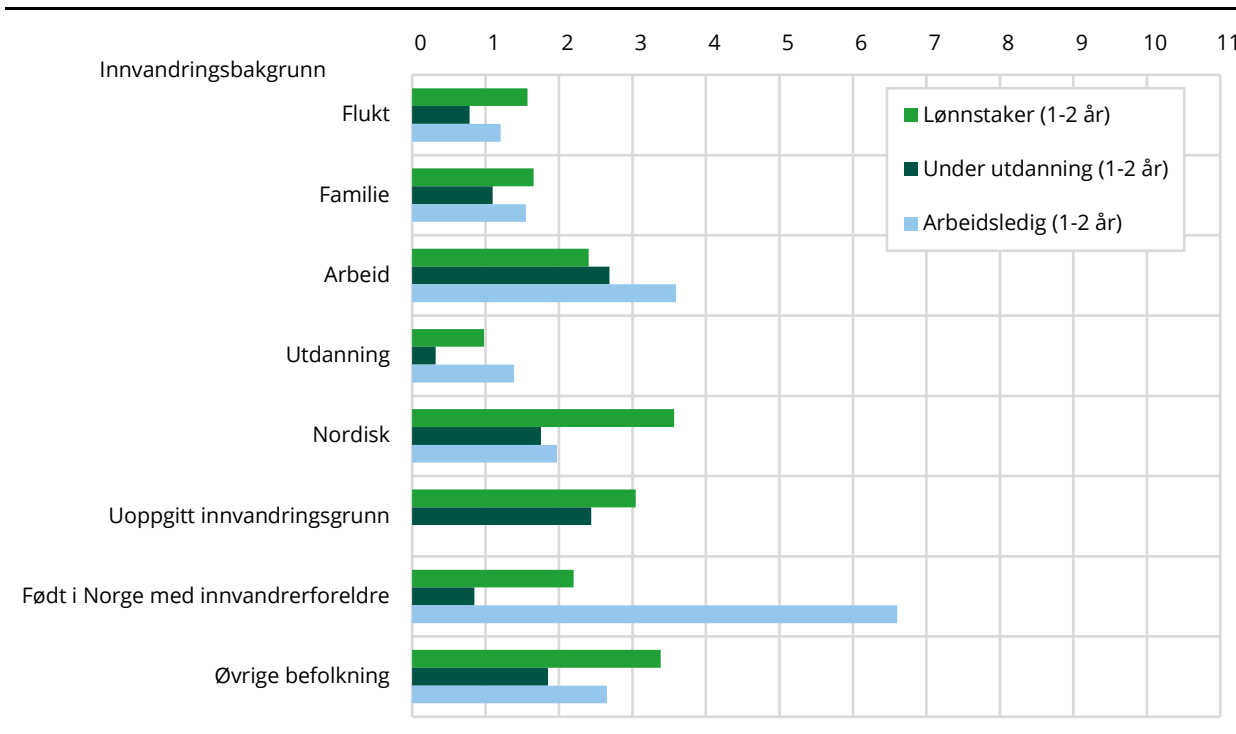
I figurene 3.17 og 3.18 vises overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet for de som har en noe mer marginal erfaring, dog noe erfaring fra en og samme bakgrunnsstatus i om lag ett til to år i basisperiodene. Her fanges også opp personer som har innvandret til Norge i løpet av basisperiodene, og av den grunn ikke har full botid i periodene. Som vist i delkapittel 2.7 og i tabell 2.2, er befolkningsgrunnlaget klart lavere i denne gruppen enn i de to foregående med homogen bakgrunnsstatus gjennom fem år, eller en hovedsakelig bakgrunnsstatus som dekker om lag 3-4 år av basisperioden. Som nevnt i delkapittel 2.7, rangeres de med like mange år på forskjellige bakgrunnsstatuser etter en aktivitets/ikke-aktivitetsskala. Det vil si at de med bakgrunnsstatus utenfor arbeidsstyrken for øvrig blir rangert lavest, noe som her førte til at det ikke er personer med denne bakgrunnsstatusen i denne hovedgruppen av personer. De som f.eks. har ett års erfaring fra utenfor arbeidsstyrken for øvrig blir i stedet plassert under en av de andre bakgrunnsstatusene de har i løpet av basisperiodene.

I figur 3.17 vises overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet for denne gruppen i 2008. Ratene viser også her at overgang fra arbeidsledighet er relativt høy, og da spesielt blant arbeidsinnvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og nordiske innvandrere. Overgangen fra utdanning til selvstendig næringsvirksomhet er også til dels av en viss betydning, og da spesielt blant arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere. Overgangen fra de med noe erfaring som lønnstakere er også av betydning, men da mest for de to norskfødte gruppene, for innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og blant nordiske innvandrere.

Tilsvarende overgangsrater i 2014 (se figur 3.18) viser mye av de samme strukturene, om enn med noe lavere rater, men med størst overgang fra arbeidsledighet til selvstendig næringsvirksomhet blant arbeidsinnvandrere og spesielt blant norskfødte med innvandrerforeldre.

Figur 3.17 Andel personer i grupper etter noe arbeidsmarkedsstatus (1-2 år) i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.18 Andel personer i grupper etter noe arbeidsmarkedsstatus (1-2 år) i perioden 2009-2014. Definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

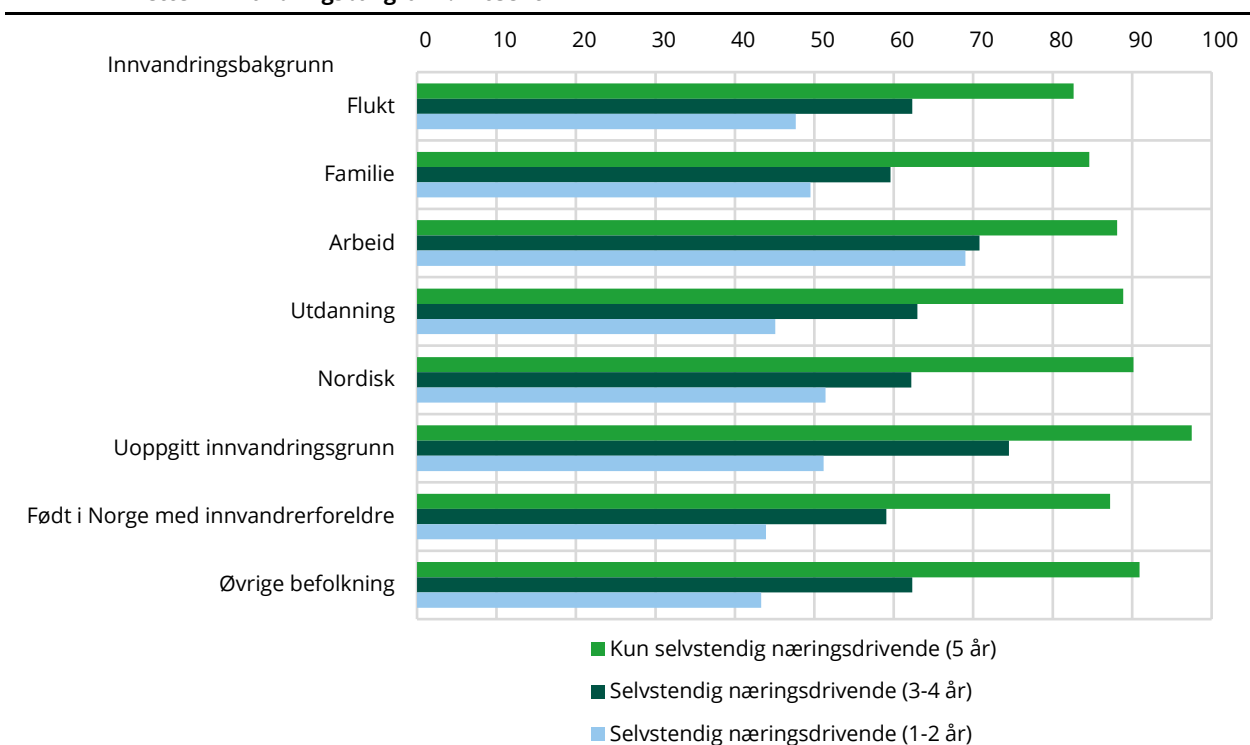
For orden skyld er det også tatt med såkalte «overgangsrater» (eller i enkelte tilfeller overlevelsesrater), for den siste av bakgrunnsstatusgruppene. Det vil si blant de som har selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste bakgrunnsstatus. Her opererer vi med tre grupper, bestående av de som har vært sammenhengende selvstendig næringsdrivende i basisperiodene, de som hovedsakelig har vært selvstendig næringsdrivende i basisperiodene (3-4 år), og de som har noe erfaring

fra selvstendig næringsvirksomhet i basisperiodene (1-2 år). Forventningene er at jo mer erfaring man har fra selvstendig næringsvirksomhet i periodene 2003-2007 og 2009-2013, jo mer sannsynlig er det at man også er selvstendig næringsdrivende i undersøkelsesårene 2008 og 2014.

Som figurene 3.19 og 3.20 viser, er «overgangsratene» for de med erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet høyere for å være i selvstendig næringsvirksomhet i undersøkelsesårene enn for noen av de andre bakgrunnsstatusgruppene vist over. Som man ser, er også raten for å være i selvstendig næringsvirksomhet høyere jo mer erfaring man har med selvstendig næringsvirksomhet, med høyest rate for de med fem års erfaring, etterfulgt av de med 3-4 års erfaring og lavest for de med 1-2 års erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet i basisperiodene. Dette mønsteret er gjennomgående i 2008 (figur 3.19) og nesten gjennomgående i 2014 (figur 3.20) med et lite unntak for familieinnvandrere som viser svakt høyere rate for de med 1-2 års erfaring enn de med 3-4 års erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet.

«Overgangsraten» for de med sammenhengende selvstendig virksomhet gjennom hele femårsperiodene kan i beste fall bli 100 prosent, mens rater som er lavere enn 100 prosent innebærer at en del personer slutter å være selvstendig næringsdrivende. For de med fem års sammenhengende virke som selvstendig næringsdrivende, er det selvstendig næringsdrivende blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som best klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i 2008 etterfulgt av selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen og blant nordiske innvandrere, mens flyktninger viser lavest rate for denne gruppen. Tilsvarende rater for 2014 viser nøyaktig samme rekkefølge på gruppene etter innvandringsbakgrunn, med innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn øverst og flyktninger nederst.

Figur 3.19 Andel personer med ulik grad av selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste arbeidsmarkedsstatus i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

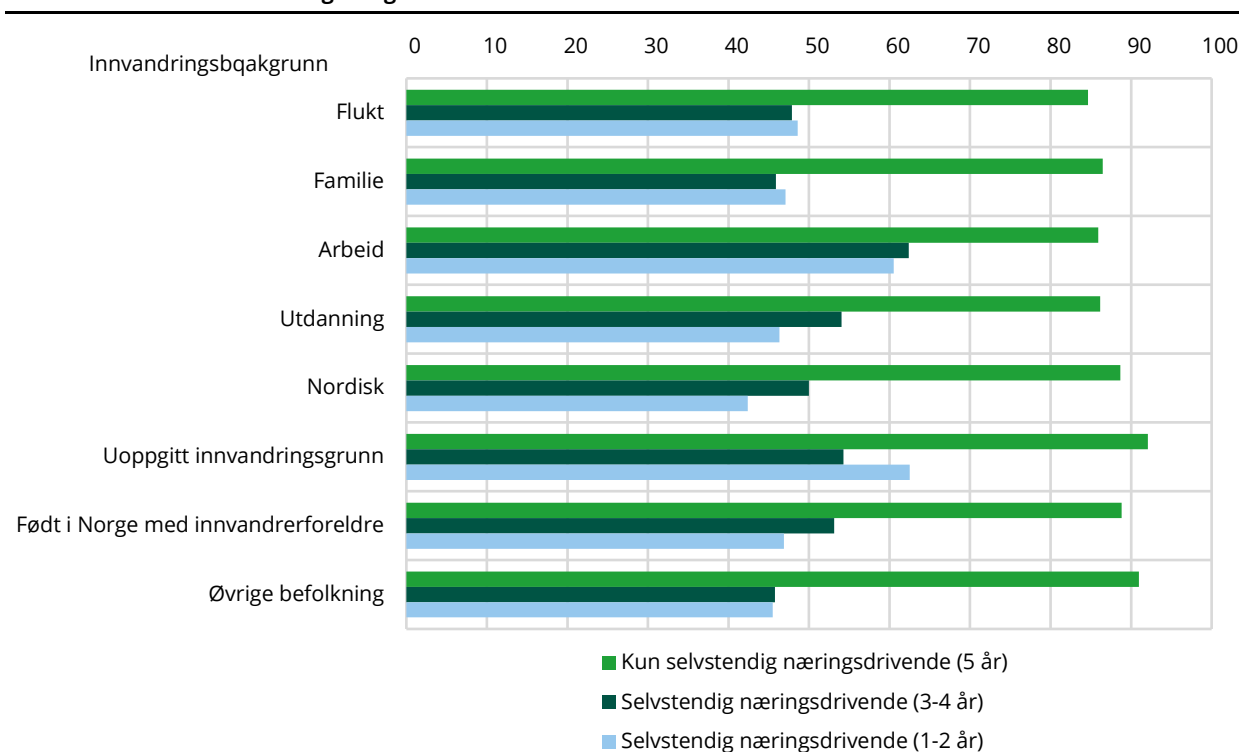
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Går vi til gruppen selvstendig næringsdrivende med 3-4 års erfaring fra basisperiodene, er det også innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som viser høyest rate i 2008, mens det nå er personer født i Norge med innvandrerforeldre som viser lavest rate. Tilsvarende tall for 2014 viser at det nå er

arbeidsinnvandrere som viser høyest rate, mens personer fra den øvrige befolkningen viser lavest rate, litt i underkant av overgangsraten for familieinnvandrere.

Til slutt viser arbeidsinnvandrere høyest rate for overgang til selvstendig næringsvirksomhet i 2008 for personer med noe erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet (1-2 års erfaring), mens de norskfødte gruppene viser lavest rate, der de fra den øvrige befolkningen viser noe lavere rate enn norskfødte med innvandrerforeldre. Tilsvarende tall for 2014 viser at det igjen er innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som viser høyest rate tett fulgt av arbeidsinnvandrere, mens det her er nordiske innvandrere som viser lavest rate, og dermed lavest overgang til selvstendig næringsvirksomhet.

Figur 3.20 Andel personer med ulik grad av selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste arbeidsmarkedsstatus i perioden 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent

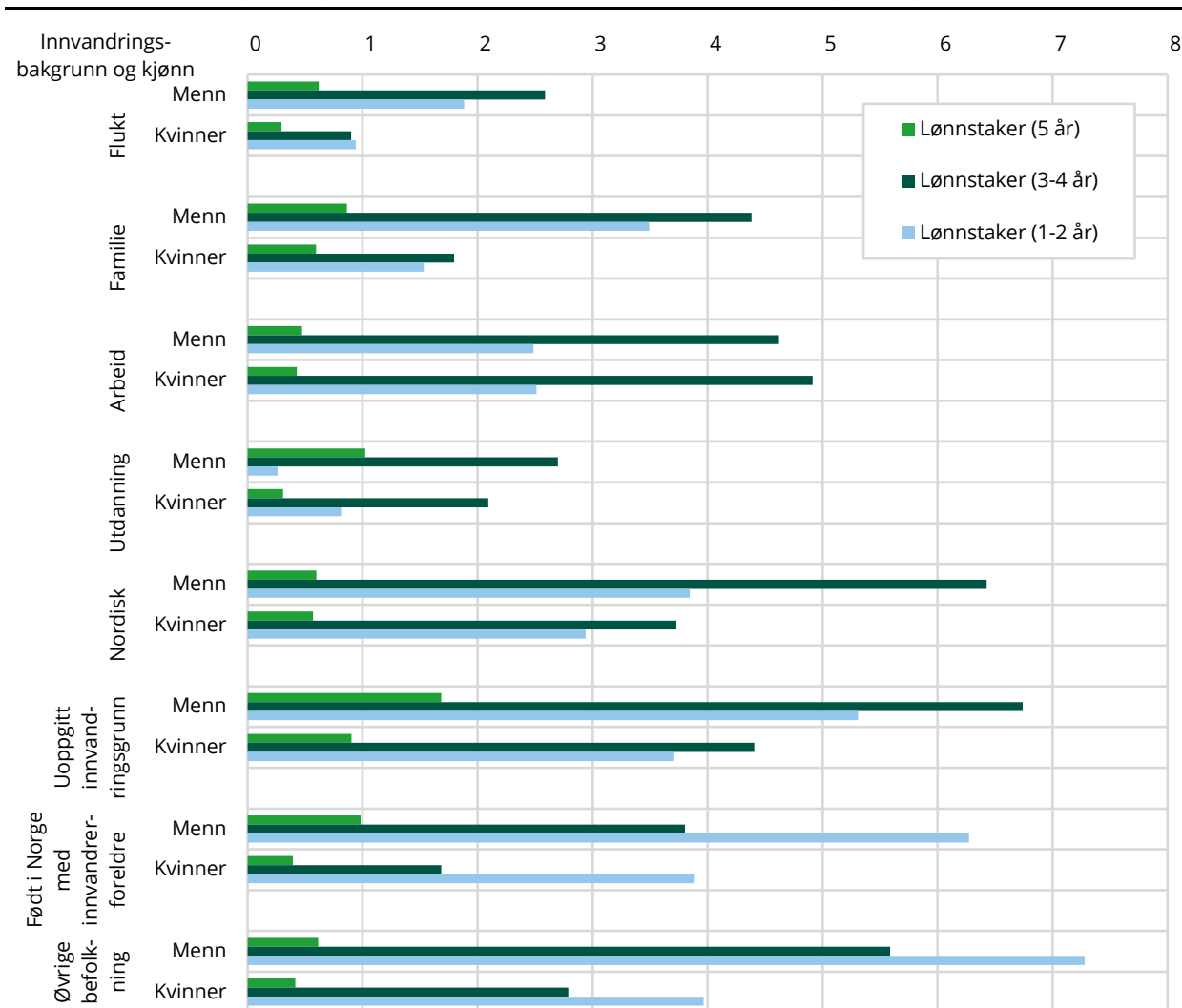
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I dette avsnittet ser vi på kjønnsforskjellene i overgangsraten til selvstendig næringsvirksomhet (se figur 3.21). Som bakgrunnsstatusgrupper tar vi utgangspunkt i de tre kategoriene med bakgrunn som lønnskaker. Det vil si de med fem års sammenhengende virke som lønnskaker, de med 3-4 års bakgrunn som lønnskaker og de med 1-2 års erfaring som lønnskaker i basisperioden 2003-2007. De to første gruppene her er som vi så i delkapittel 2.7 de klart mest folkerike bakgrunnsstatusgruppene. Vi konsentrerer imidlertid resultatene her til disse bakgrunnsstatusgruppene med overgang til selvstendig næringsvirksomhet i 2008, da de kjønnsmessige strukturene er nær sammenfallende i resultatene for 2014.

Som vi kan forvente ut fra de kjønnsmessige forskjeller i deltakelse i selvstendig næringsvirksomhet vist i delkapittel 3.2, er også overgangsraten til selvstendig næringsvirksomhet stort sett høyere hos menn enn hos kvinner. Det er kun blant arbeidsinnvandrere og utdanningsinnvandrere at dette mønsteret ikke blir fulgt. Blant de med 3-4 års bakgrunn som lønnskaker i perioden er overgangsraten til selvstendig næringsvirksomhet større blant kvinnelige arbeidsinnvandrere enn blant mannlige arbeidsinnvandrere, samt en svakt høyere rate også blant kvinner for de med 1-2 års erfaring fra noe lønnsarbeid. Blant utdanningsinnvandrere er det på tilsvarende måte noe høyere

overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant kvinner med 1-2 års erfaring fra lønnsarbeid enn blant tilsvarende gruppe av menn. Av enkeltresultater for øvrig, vises til de høye overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant personer med 3-4 års erfaring som lønnstaker blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og nordiske innvandrere. Tilsvarende er de høyeste overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant kvinner å finne blant de med 3-4 års bakgrunn som lønnstaker blant kvinnelige arbeidsinnvandrere og kvinnelige innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn. De relativt lave overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet blant de med fem års erfaring som lønnstaker må sees på bakgrunn av at gruppen er den desidert mest folkerike, med et antall nesten tre ganger større enn den nest største gruppen, som er de med 3-4 års bakgrunn som lønnstakere (jf. tabell 2.2 i delkapittel 2.7). Relativt lave overgangsrater kan i enkelte tilfelle gi en høyere overgang til selvstendig næringsvirksomhet målt i antall personer enn en relativt høyere overgangsrate vil gi i en mindre bakgrunnsstatusgruppe.

Figur 3.21 Andel personer med ulik grad av bakgrunn som lønnstaker i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Prosent

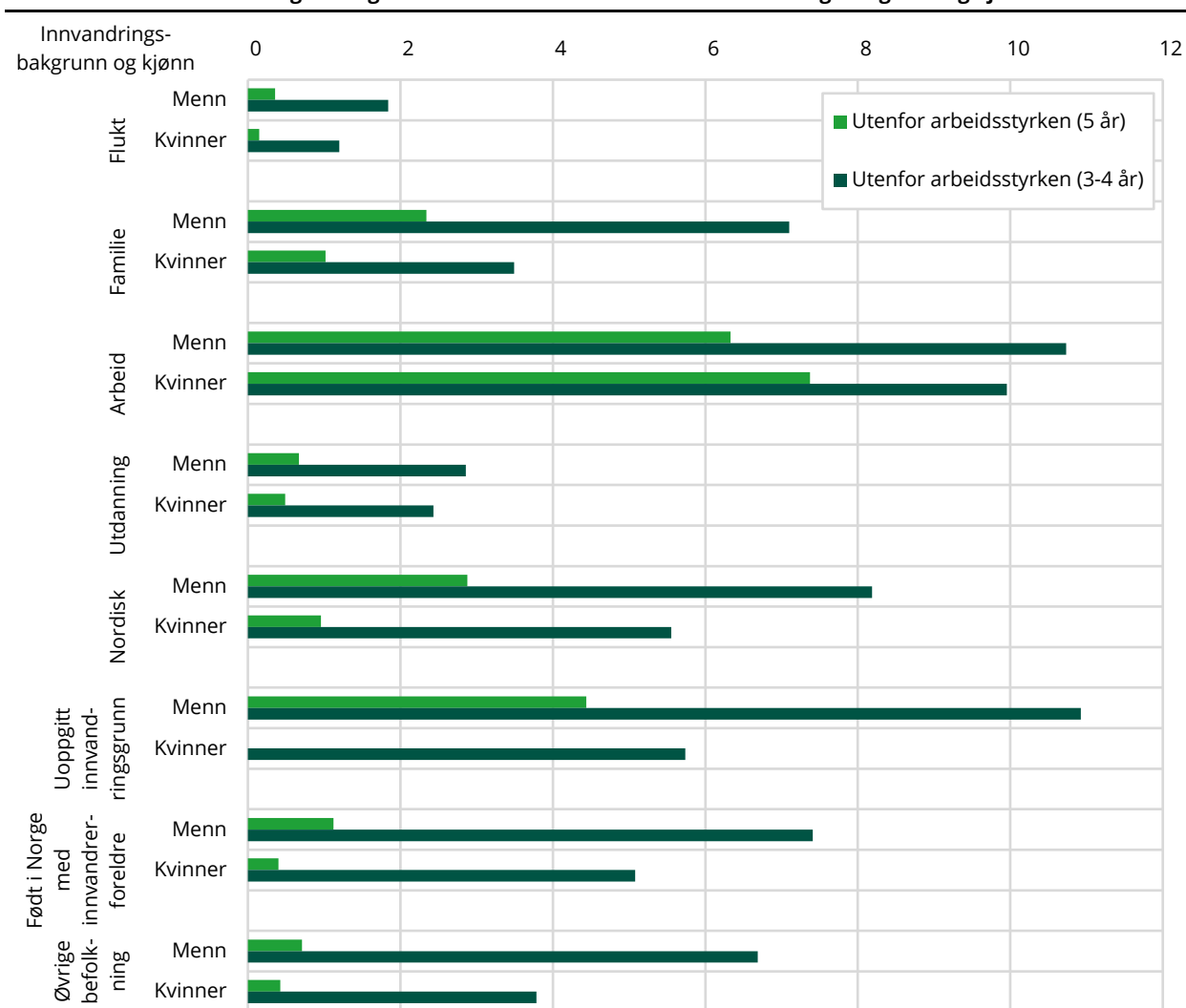

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Gruppen med bakgrunnsstatus bestående av personer utenfor arbeidsstyrken for øvrig er også blant de mest folkerike, og vi har også sett litt på kjønnsfordelingen i overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet blant disse. Som vi har sett tidligere i delkapitlet, viser gruppen utenfor arbeidsstyrken for øvrig relativt høye overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet. I figur 3.22 vises hvordan disse overgangsratene fordeler seg etter kjønn blant personer utenfor arbeidsstyrken for øvrig med hhv. fem år og 3-4 års bakgrunn fra denne statusgruppen i basisperioden 2003-2007.

Menn viser stort sett høyere overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet også blant personer utenfor arbeidsstyrken. Ett unntak gjelder arbeidsinnvandrere, der kvinner som har vært utenfor arbeidsstyrken i alle årene i basisperioden viser noe større overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet enn menn i samme gruppe. I gruppen med uoppgitt innvandringsgrunn viser kvinner som har vært utenfor arbeidsstyrken i 3-4 år i basisperioden en overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet av en viss betydning, mens det ikke var noen menn som gikk over til selvstendig næringsvirksomhet i denne gruppen. For øvrig er det generelt noe større overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant de som har vært utenfor arbeidsstyrken i 3-4 år enn blant de som har vært utenfor arbeidsstyrken i alle fem år i basisperioden. Dette er ikke så overraskende, da et lengre opphold i en og samme bakgrunnsstatus kan virke stabiliserende, eller som i dette tilfelle hemmende på overgang til en annen arbeidsmarkedsstatus.

Figur 3.22 Andel personer med ulik grad av å være utenfor arbeidsstyrken for øvrig i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Prosent

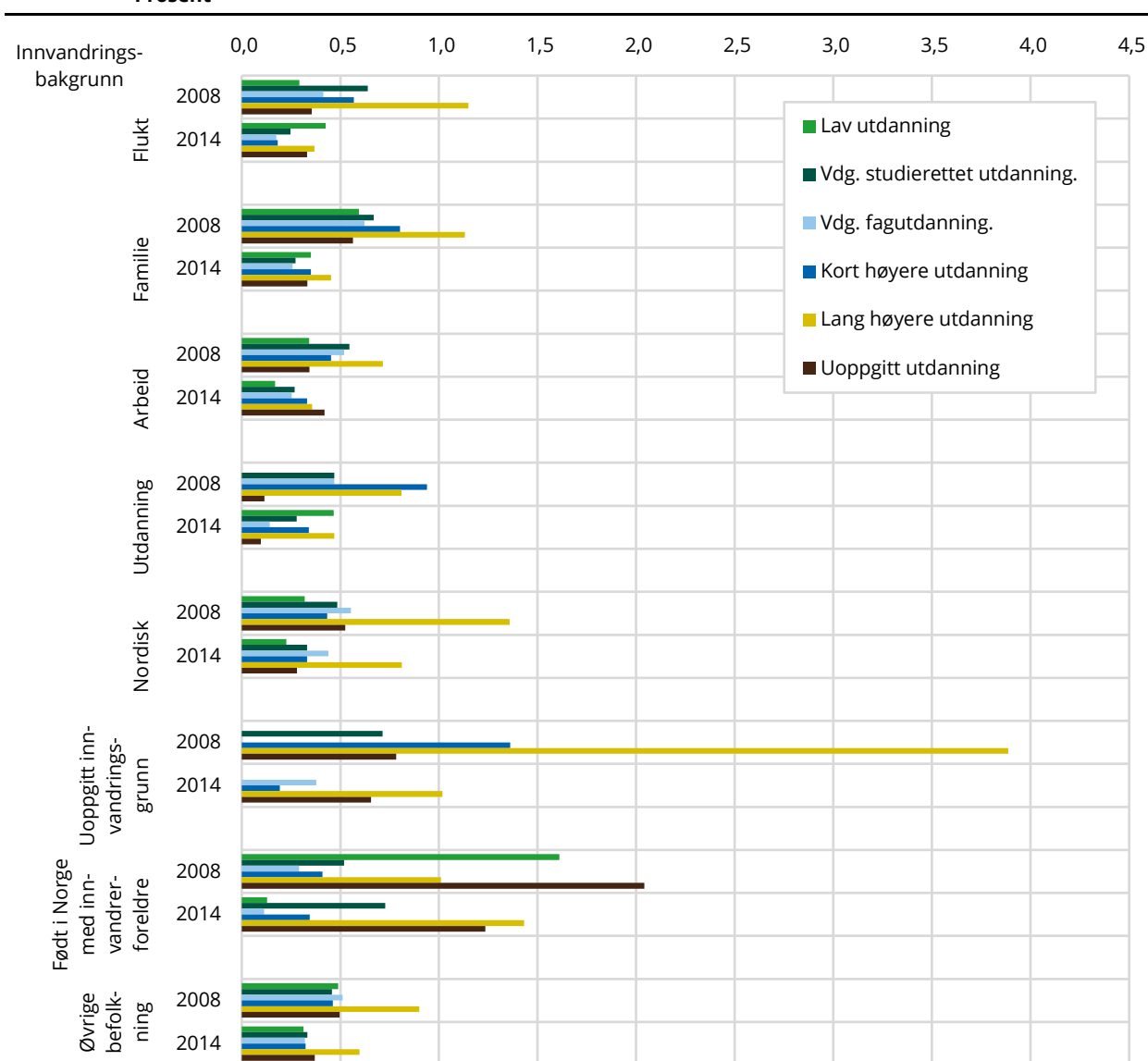

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I dette avsnittet har vi konsentrert oppmerksomheten på overgang til selvstendig næringsvirksomhet etter personenes utdanningsnivå. Vi tar her utgangspunkt i de to største bakgrunnsstatus-gruppene, der altså den klart største gruppen er de som har vært lønnstakere i samtlige år i hhv. basisperioden 2003-2007 og basisperioden 2009-2013. Det tas her med begge undersøkelsesårene 2008 og 2014 i de samme figurene, der vi starter med å vise overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant personer som kun har vært lønnstakere i hele basisperiodene (se figur 3.23).

Det som er mest interessant med resultatene her, er at det er lønnstakere med lang høyere utdanning som for det meste viser de høyeste overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet. Vi så også i figurene 3.4 og 3.5 i delkapittel 3.2, at personer med lang høyere utdanning var blant de selvstendig næringsdrivende med størst andel av totalsysselettingen. At de skiller seg så vidt mye ut med hensyn til overgang til selvstendig næringsvirksomhet viser at denne utdanningsgruppen er i ferd med å øke sin posisjon blant selvstendig næringsdrivende. Fenomenet er størst blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og nordiske innvandrere, men er også synlig blant flyktninger og familieinnvandrere og i 2014 også blant personer født i Norge med innvandrerforeldre. De med lang høyere utdanning skiller seg også ut blant den øvrige befolkningen, om enn med noe lavere overgangsrater enn i andre grupper. Men her må vi huske at gruppen med lang høyere utdanning blant lønnstakere er relativt stor i den øvrige befolkningen, slik at bak ratene skjuler det seg mange personer.

Figur 3.23 Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Prosent

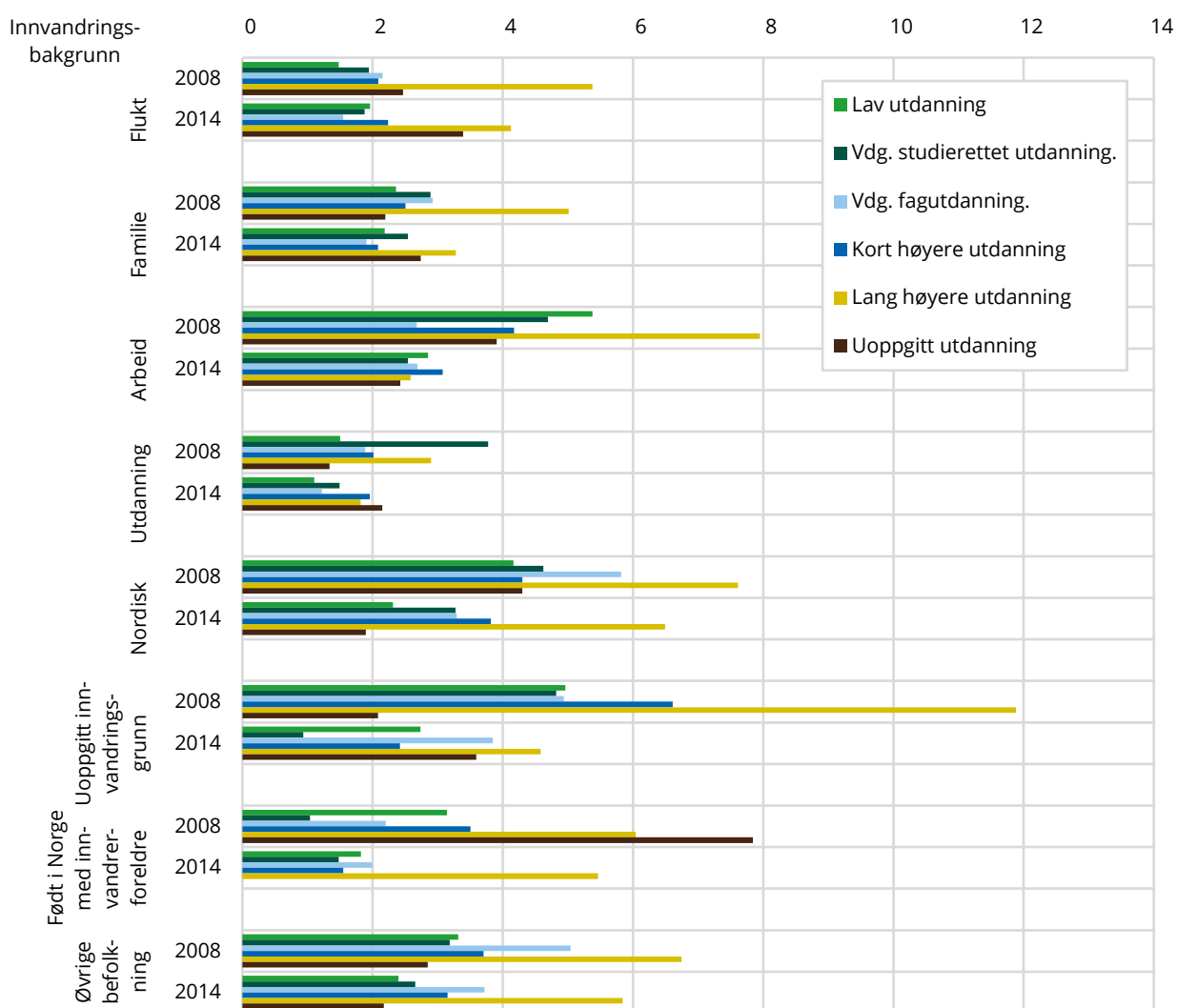
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Blant de øvrige utdanningsgruppene er det ikke så store forskjeller, men personer med videregående studierettet utdanning, videregående fagutdanning og de med kort høyere utdanning viser i snitt noe høyere overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet enn personer med lav utdanning.

Det er først og fremst blant norskfødte at de med lav utdanning viser overgangsrater på nivå med de øvrige utdanningsgruppene, og da spesielt blant norskfødte med innvandrerforeldre i 2008.

I figur 3.24 er det også tatt med tilsvarende utdanningsfordeling blant personer som hovedsakelig har vært lønnstakere i 3-4 år av basisperiodene. Også her er det personer med lang høyere utdanning som skiller seg ut med de største overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder i de fleste innvandringsgruppene og blant de norskfødte. I denne bakgrunnsstatusgruppen viser personer med lav utdanning overgangsrater som er noe mer på linje med ratene blant de med videregående studierettet utdanning, videregående fagutdanning og kort høyere utdanning. Som beskrevet tidligere i rapporten, er overgangsratene stort sett noe lavere i 2014 enn i 2008, men på den annen side er antall personer i disse bakgrunnsstatusgruppene stort sett noe høyere i 2014 enn i 2008, slik at en lik overgangsrate i 2008 og 2014 vil tilsa noen flere personer som går over til selvstendig næringsvirksomhet i 2014.

Figur 3.24 Andel personer av de som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Prosent

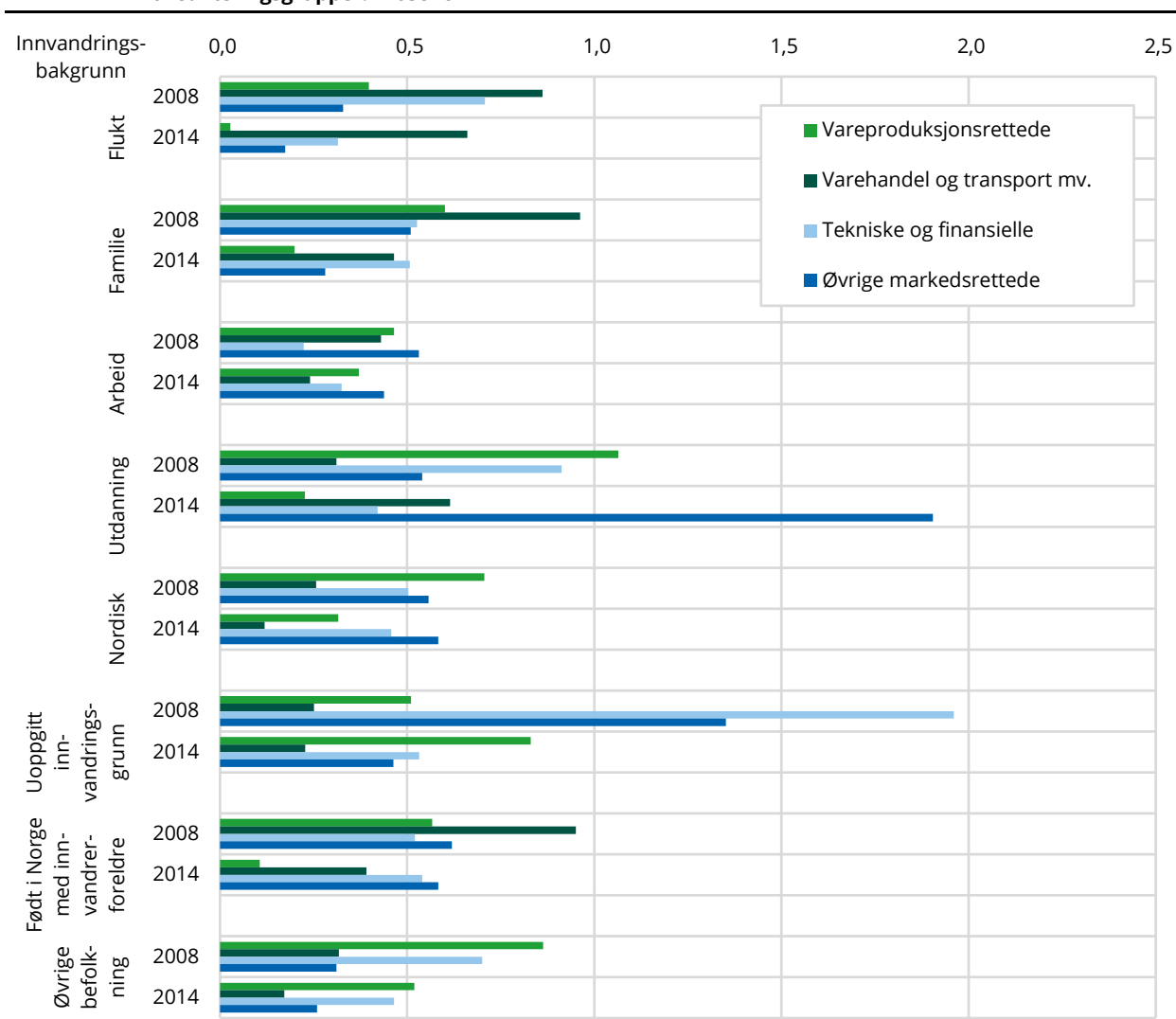

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I de påfølgende figurene 3.25 og 3.26 vises hvordan overgangsratene varierer mellom de fire aggregerte hovednæringene vi benytter i analysen. For definisjon av næringsgruppene vises til tabell 2.3 i delkapittel 2.10. Igjen bruker vi de to største bakgrunnsstatusgruppene bestående av de som kun er registrert som lønnstakere i basisperiodene og de som har vært hovedsakelig lønnstakere i 3-

4 år i basisperiodene. I den første bakgrunnsstatusgruppen er det et fall i overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet fra 2008 til 2014 i de vareproduksjonsrettede næringene. Her er det først og fremst primærnæringene som trekker ned mens *Bygge- og anleggsvirksomhet* holder seg bedre oppe. Til tross for noe lavere overgangsrater i hovednæringen varehandel og transport mv., så holder overgangen til selvstendig næringsvirksomhet seg noe bedre oppe i denne gruppen enn i de vareproduksjonsrettede næringene. Vi finner her næringer som *Transport og lagring* og *Overnattings- og serveringsvirksomhet* som bidrar en del til tilførselen, og spesielt blant flyktninger, familie- og utdanningsinnvandrere. Hovednæringene som holder seg best oppe med hensyn til overgang til selvstendig næringsvirksomhet er tekniske og finansielle tjenestenæringer og øvrig markedsrettede tjenestenæringer. Dette gjelder spesielt blant arbeids- og utdanningsinnvandrere samt nordiske innvandrere, men også blant de norskfødte gruppene. Viktige enkelt næringer som bidrar mest her er *Informasjon og kommunikasjon* samt *Teknisk tjenesteyting* og *eiendomsdrift* i de tekniske og finansielle tjenestenæringene, og *Personlig tjenesteyting*, *Forretningsmessig tjenesteyting* og *Helse- og sosialtjenester* i de øvrige markedsrettede tjenestene.

Figur 3.25 Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Prosent

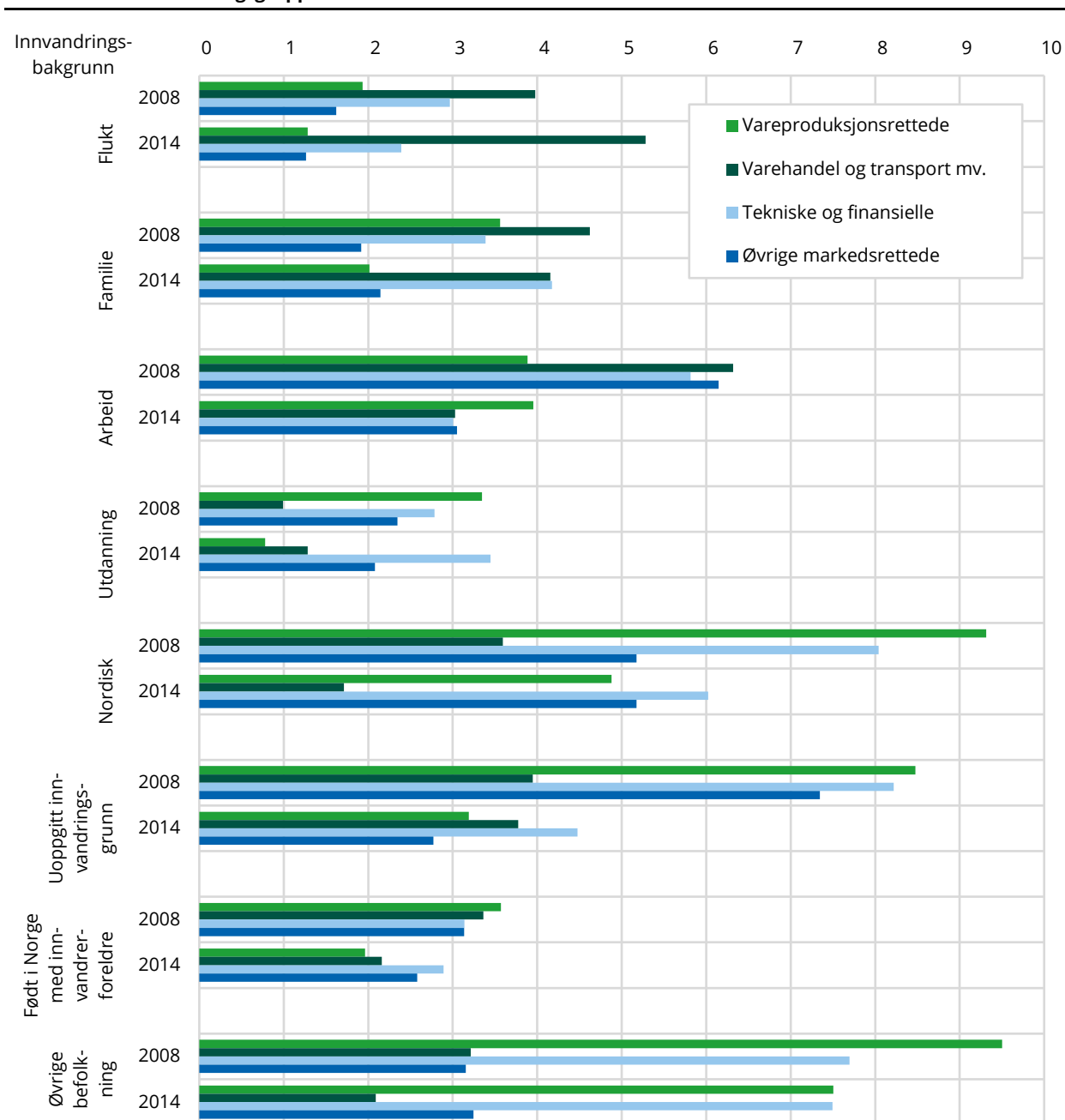

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Mye av den samme strukturen er også å gjenfinne når vi ser på overgangen til selvstendig næringsvirksomhet i bakgrunnsstatusgruppen av personer som har vært hovedsakelig lønnstakere i basisperiodene (se figur 3.26). Den eneste av gruppene som opprettholder overgangen til

selvstendig næringsvirksomhet i de vareproduksjonsrettede næringer er arbeidsinnvandrere. Dette har mest sammenheng med fortsatt god overgang til selvstendig næringsvirksomhet i *Bygge- og anleggsvirksomhet*. Fortsatt høye overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet i varehandel og transport mv. er å finne blant flyktninger og familieinnvandrere, mens overgang til selvstendig næringsvirksomhet i de tekniske og finansielle tjenestenæringene og i markedsrettede tjenestenæringer for øvrig også her er mest fremtredende blant utdanningsinnvandrere og nordiske innvandrere samt blant norskfødte med innvandrerforeldre og personer i den øvrige befolkningen.

Figur 3.26 Andel personer av de som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Prosent

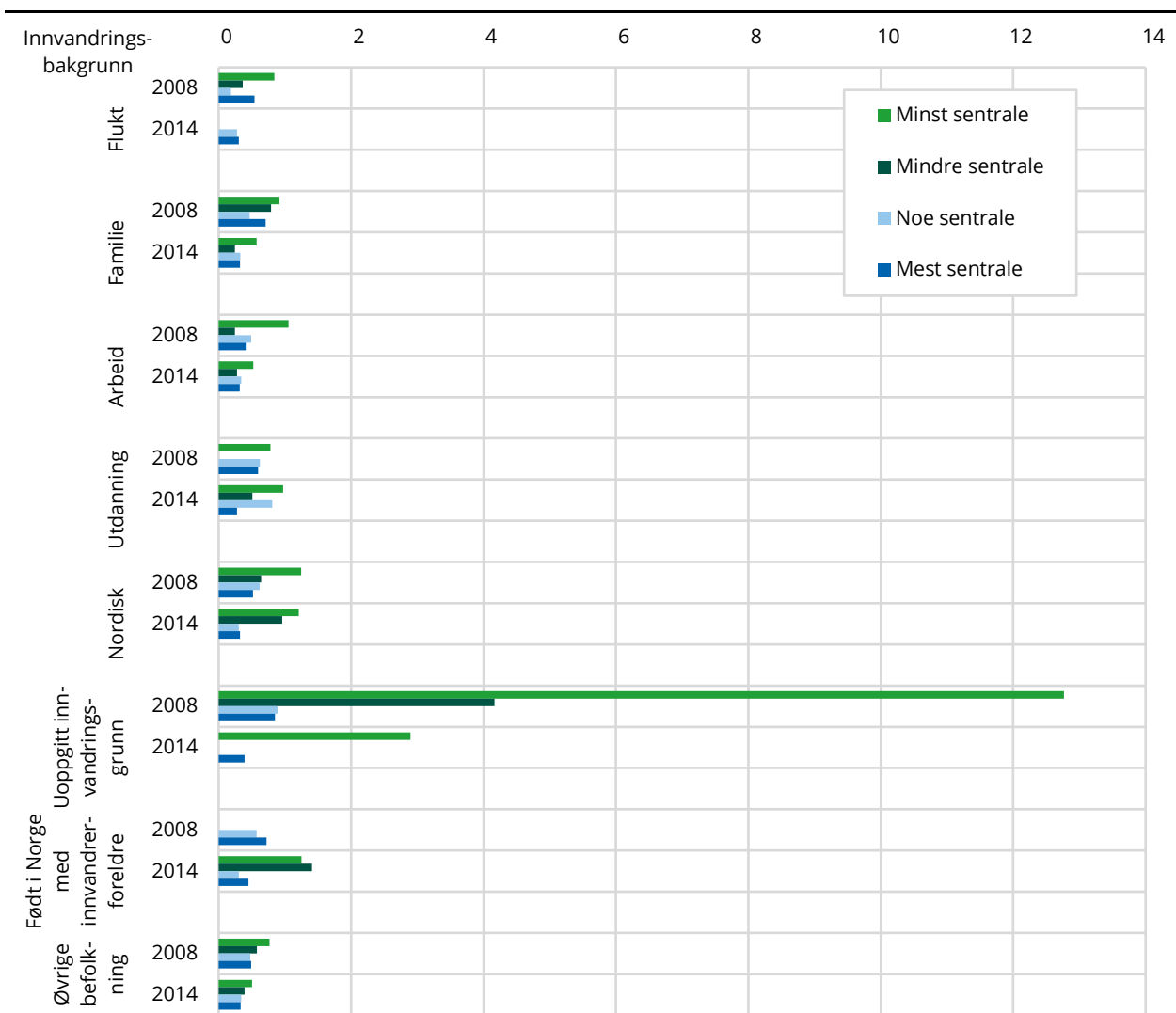

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi har videre sett på hvordan overgangene til selvstendig næringsvirksomhet har vært når vi deler arbeidsmarkedene inn etter geografisk sentralitet målt etter personenes bosted. Som vist i delkapittel 2.12, har vi benyttet et sentralitetsmål etter SSBs tidligere fire sentralitetsnivåer, som var

den sentralitetsinndeling som lå til grunn i de årene som datagrunnlaget er hentet fra. I figur 3.27 viser vi hvor stor andel av personer med homogen bakgrunnsstatus som lønnstakere i basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013 som går over til selvstendig næringsvirksomhet i hhv. 2008 og 2014. Her er det en nær gjennomgående tendens til at overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet er noe større i de minst sentrale kommunene enn i de øvrige sentralitetsnivåene. I 2008 var eneste unntak å finne blant norskfødte personer med innvandrerforeldre, der ingen i denne bakgrunnsstatusgruppen viste overgang til selvstendig næringsvirksomhet. I 2014 representerte flyktninger et tilsvarende unntak ved at ingen i denne bakgrunnsstatusgruppen gikk over til selvstendig næringsvirksomhet, mens personer født i Norge med innvandrerforeldre til tross for en viss overgang til selvstendig næringsvirksomhet i de minst sentrale kommunene nå viste høyest overgang i de mindre sentrale kommunene på det nest laveste sentralitetsnivået.

Figur 3.27 Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent

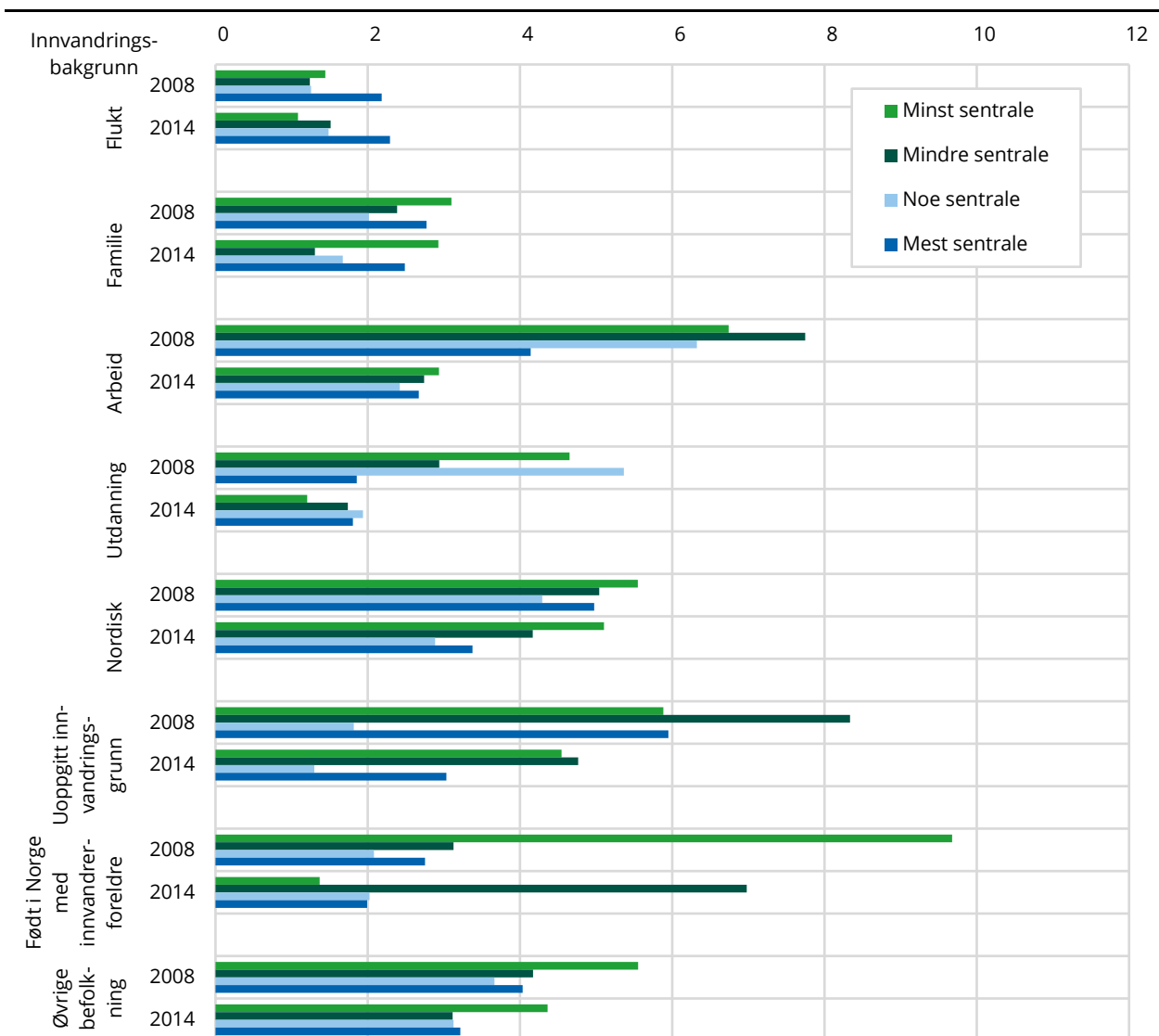

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

For øvrig er det en svak tendens til at overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet er noe lavere i de noe sentrale kommunene og i de mest sentrale kommunene enn de er i de mindre sentrale kommunene. Dette indikerer at for denne største av bakgrunnsstatusgruppene er det en tendens til at overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet faller med økende sentralitet.

I figur 3.28 har vi tatt med tilsvarende overgangsrater for den nest største av bakgrunnsstatusgruppene, som er personer som hovedsakelig har vært lønnstakere i basisperiodene. Overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet har også her en tendens til å være størst i de minst sentrale kommunene, men resultatene er ikke like klare som i gruppen over. Flyktninger skiller seg ut i begge årene 2008 og 2014 med høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet i de mest sentrale kommunene. Arbeidsinnvandrere viser høyest overgangsrater i de mindre sentrale kommunene i 2008. Utdanningsinnvandrere viser høyest overgangsrater i noe sentrale kommuner i 2008 og lavest overgang i de minst sentrale kommunene i 2014, mens innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn viser høyest overgangsrater i de mindre sentrale kommunene i 2008 og 2014, og blant norskfødte med innvandrerforeldre i 2014. I de store gruppene av nordiske innvandrere og den øvrige befolkningen er det derimot en klar tendens til størst overgang til selvstendig næringsvirksomhet i de minst sentrale kommunene både i 2008 og 2014.

Figur 3.28 Andel personer av de som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent

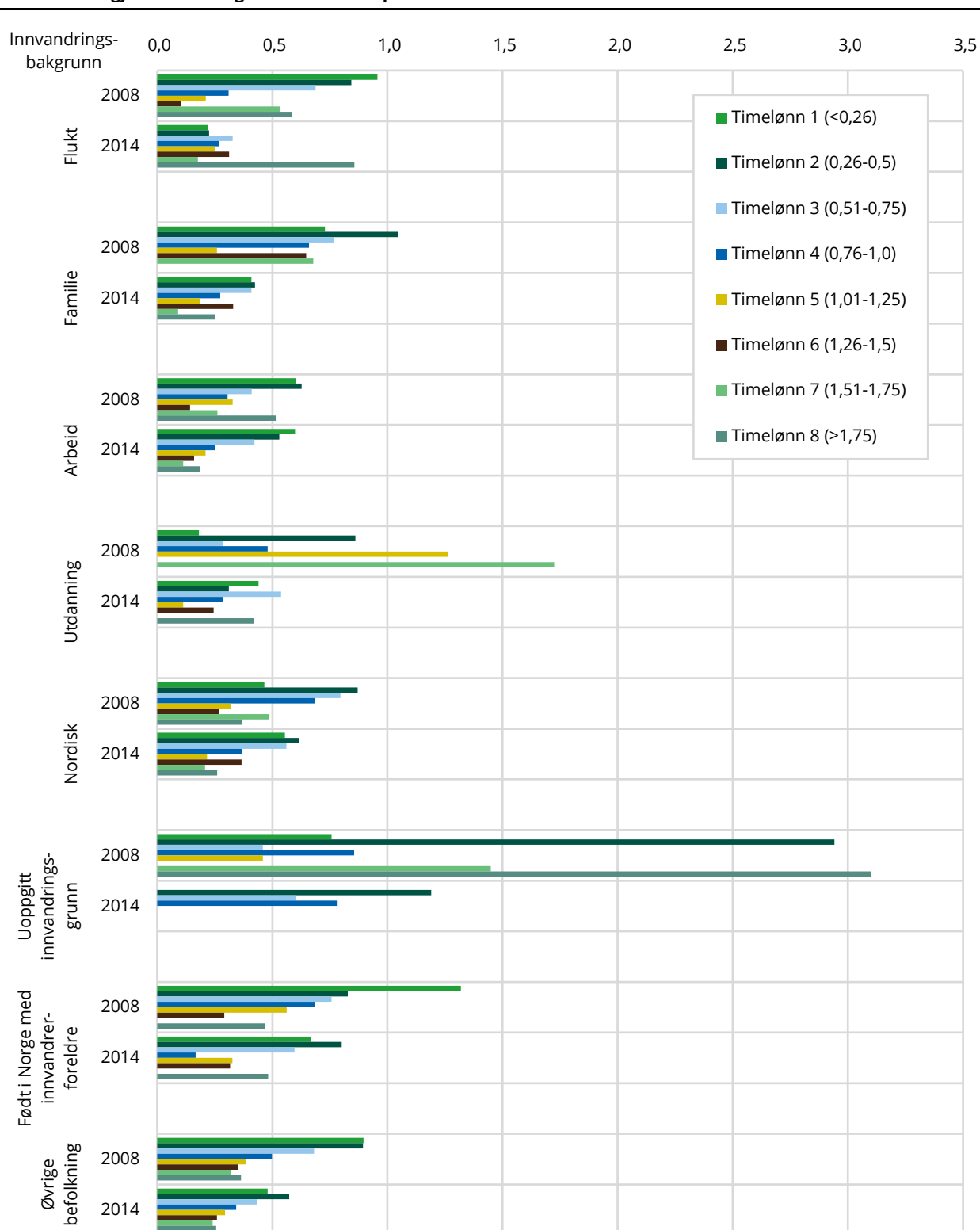

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi har videre sett litt på om lønnsnivået til lønnstakere kan ha betydning for deres overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Vi legger igjen til grunn de som har homogen bakgrunn som lønnstakere i basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013 (figur 3.29) og de som hovedsakelig har sin bakgrunn som lønnstakere i basisperiodene (figur 3.30). I tillegg ser vi også på de som har noe erfaring som lønnstakere i basisperioden (1-2 år). Som beskrevet i delkapittel 2.8, opererer vi med åtte lønnsintervaller basert på lønnstakeres gjennomsnittlige timelønn i hver utdanningsgruppe i hver av basisperiodene, der hvert års timelønn er deflatert til kroneverdien i hhv. 2008 og 2014. Vi opererer med fire lønnsintervaller som ligger opp til og med gjennomsnittlig timelønn og fire lønnsintervaller som ligger over gjennomsnittlig timelønn.

Som det fremgår av figur 3.29 er det en del variasjoner mellom lønnsintervallene og overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet. Blant de som har vært sammenhengende lønnstakere i basisperiodene er hovedtendensen at overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet er fallende med økende gjennomsnittlig timelønn, der lønnstakere i de laveste timelønnsintervallene viser de høyeste overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet. Det er imidlertid en liten tendens til at lønnstakere i de høyeste timelønnsintervallene viser noe større overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet enn flere av de grupper som ligger nærmere gjennomsnittlig timelønn. Dette gjelder blant annet flyktninger, der de med høyest gjennomsnittlig timelønn viser høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet i 2014. Det samme gjelder utdanningsinnvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, der de med hhv. nest høyest og høyest timelønn viser størst overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet i 2008.

Figur 3.29 Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og intervaller for gjennomsnittlig timelønn i basisperiodene. Prosent

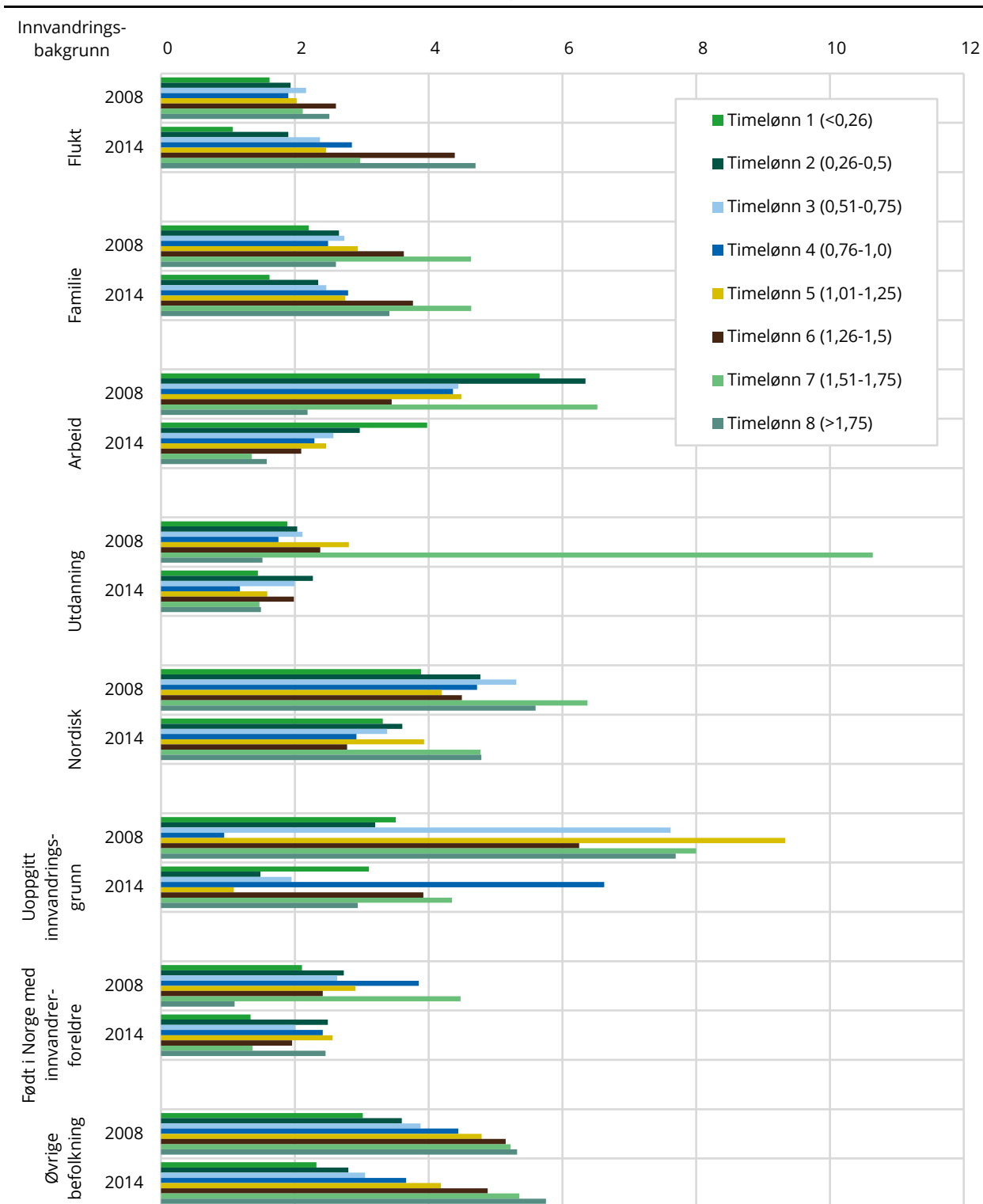

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Ser man på sysselsatte som hovedsakelig var lønnstakere i basisperiodene (se figur 3.30), er det en del forskjeller i resultatene fra de som var lønnstakere hele perioden. Blant flyktninger og familieinnvandrere er det en tendens til at overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet stiger med økende timelønn både i 2008 og 2014. Det er verdt å merke seg at dette også gjelder den

største gruppen bestående av den øvrige befolkningen, samt til dels også blant nordiske innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Blant arbeidsinnvandrere og til dels blant utdanningsinnvandrere er det også her en tendens til høyest overgang til selvstendig næringsvirksomhet blant de med lavere enn gjennomsnittlig timelønn for utdanningsnivået.

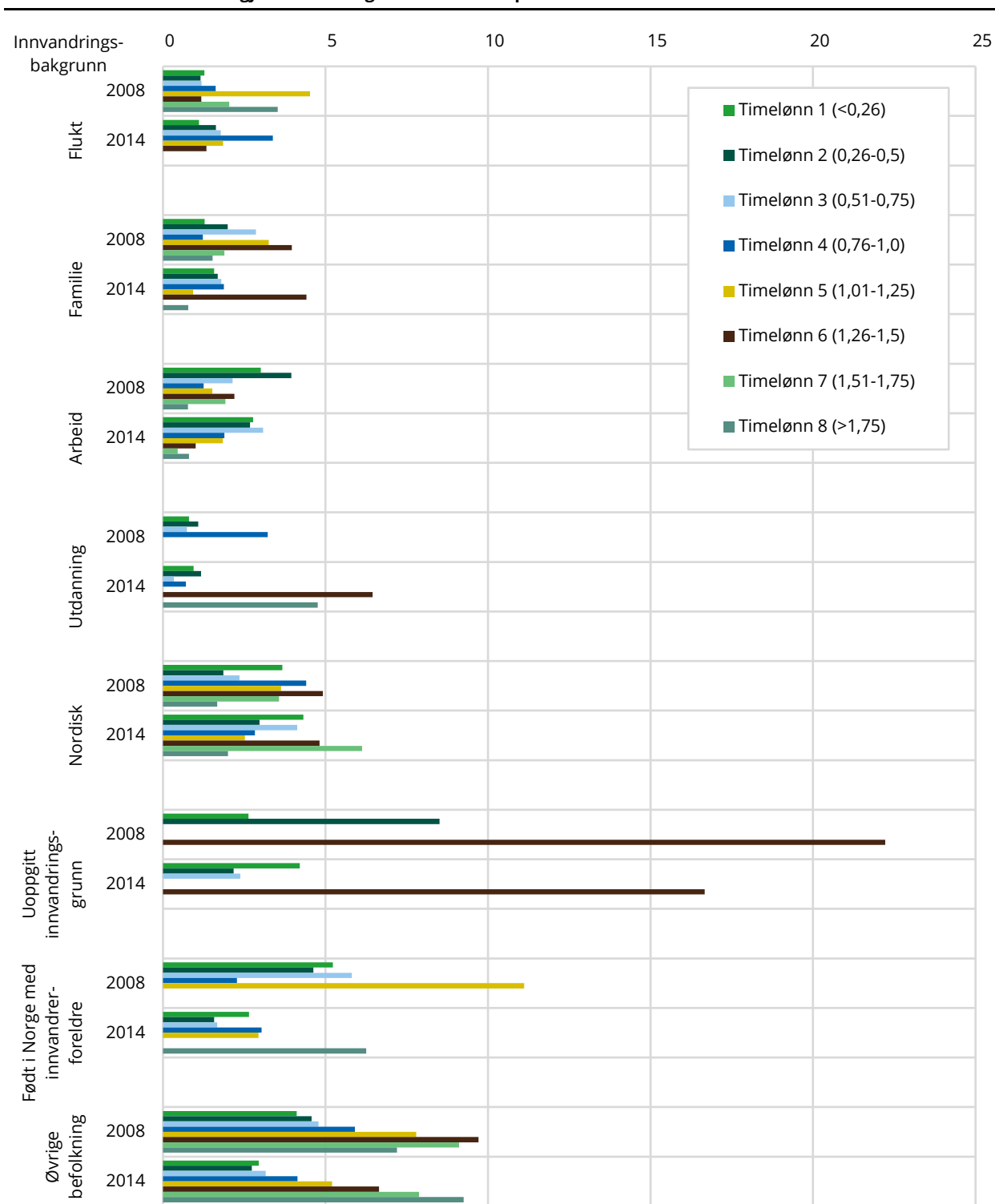
Figur 3.30 Andel personer av de som hovedsakelig var lønnstakere (3-4 år) i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og intervaller for gjennomsnittlig timelønn i basisperiodene. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi har også tatt med overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet fra den tredje gruppen av lønnstakere, som vil si de som har noe erfaring fra å være lønnstakere i basisperiodene, typisk ett til to år av periodene. Resultatene for denne gruppen er gitt i figur 3.31. Her er det kun to grupper som viser systematiske resultater. Det gjelder personer i den øvrige befolkningen, som viser en klar tendens til økende overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet med stigende timelønn. Arbeidsinnvandrere skiller seg ut i motsatt retning, ved at overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet har en tendens til å falle med stigende timelønn. I de øvrige gruppene er det mindre systematikk, der flyktninger og familieinnvandrere har svakt høyere overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant personer som hadde litt under og litt over gjennomsnittlig timelønn. Ser man resultatene for de tre gruppene med forskjellig grad av lønnstakerbakgrunn i basisperiodene i sammenheng, gjenspeiler overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet en del av det vi fant for de to største lønnstakergruppene i figurene 3.23 og 3.24 etter utdanning. Der var det en tendens til at personer med lav og til dels videregående utdanning, men i stor grad også personer med lang høyere utdanning viste høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjenspeiler også et skille mellom de mer tradisjonelle selvstendig næringsdrivende i vareproduserende næringer og i varehandel og transport mv. med relativt lavere lønn og utdanning, til de økende innslag av selvstendig næringsvirksomhet i tekniske og finansielle tjenestenæringer og øvrige markedsrettede tjenestenæringer som *Forretningsmessig tjenesteyting*, *Helse- og sosialtjenester* og *Personlig tjenesteyting* med noe høyere lønnsnivå og utdanning.

Figur 3.31 Andel personer av de som var lønnstakere i noen år (1-2 år) i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og intervaller for gjennomsnittlig timelønn i basisperiodene. Prosent

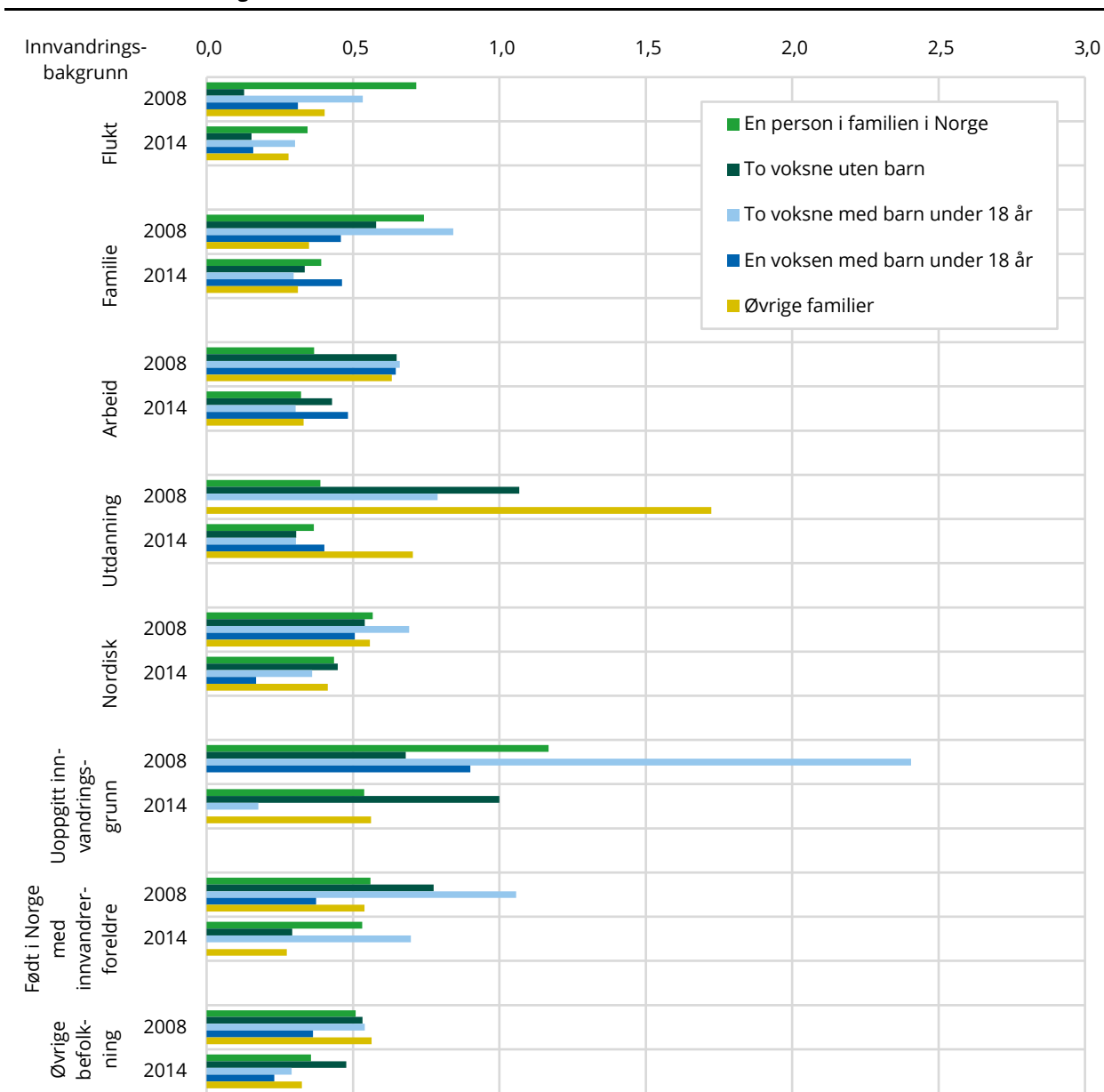

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I dette avsnittet har vi sett litt på overgang til selvstendig næringsvirksomhet gitt hvilken familie-sammensetning personene har i Norge. Definisjonen av familiekategorier etter sammensetning er gitt i delkapittel 2.11, mens andelen selvstendig næringsdrivende i forhold til total sysselsetting i hver av kategoriene er gitt i figurene 3.8 og 3.9 i kapittel 3.2. Vi viser først overgangsrate for den største av bakgrunnsstatusgruppene, som er personer som har vært gjennomgående lønnstakere i basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013 (se figur 3.32).

Blant flyktninger er det personer som er alene i familien i Norge som viser høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet. Blant familieinnvandrere og arbeidsinnvandrere er det de som er i familier med to voksne med barn under 18 år som viser høyest overgangsrater i 2008, mens kategorien en voksen med barn under 18 år viser høyest rater i 2014. Blant utdanningsinnvandrere er det kategorien øvrige familier som har høyest overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn viser høyest overgangsrater for familiekategorien to voksne med barn under 18 år i 2008 og for de i kategorien to voksne uten barn i 2014. Personer født i Norge med innvandrerforeldre har høyest overgangsrater for familier med to voksne med barn under 18 år både i 2008 og 2014, mens i den øvrige befolkning er det de som bor i familiekategorien øvrige familier, stort sett bestående av en eller to voksne med barn over 18 år, og kategorien to voksne uten barn som viser høyest overgangsrater.

Figur 3.32 Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Prosent

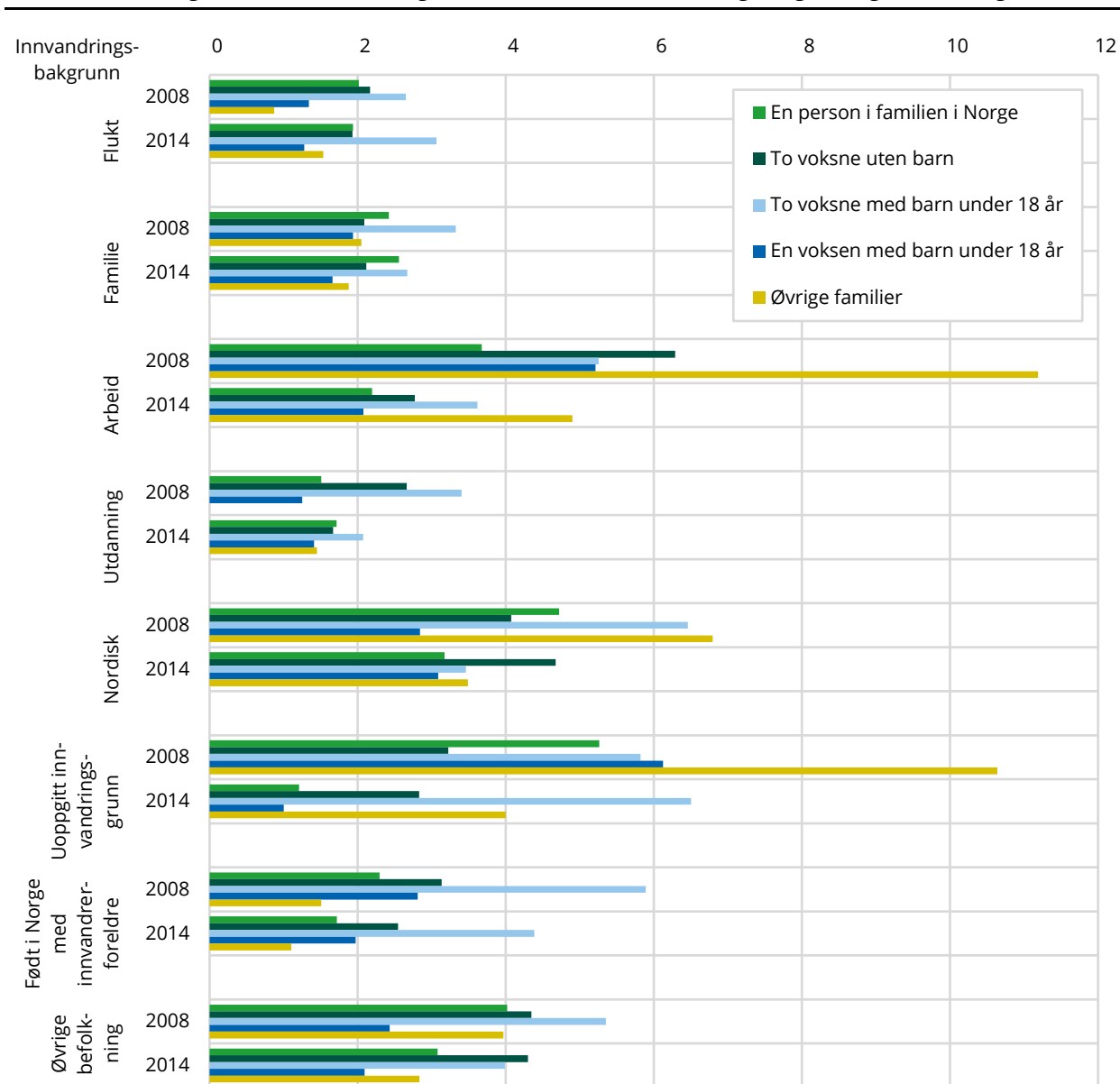
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figur 3.33 vises tilsvarende overgangsrater for den nest største av bakgrunnsstatusgruppene, som er personer som hovedsakelig har vært lønnstakere i basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013.

Både blant flyktninger, familieinnvandrere, utdanningsinnvandrere og personer født i Norge med innvandrerforeldre er det personer som bor i familier med to voksne med barn under 18 år som viser høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet både i 2008 og 2014. Blant arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn er det i tillegg til denne familiekategorien de som bor i familiekategorien øvrige familier som viser høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet. Det vil altså si hovedsakelig en eller to voksne med barn over 18 år. I den øvrige befolkningen er det utenom de som bor i familiekategorien to voksne med barn under 18 år de som bor i familiekategorien to voksne uten barn som viser høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet.

Sett i sammenheng med de andeler selvstendig næringsdrivende utgjør av den totale sysselsettingen i hver familiekategori i figurene 3.8 og 3.9 i kapittel 3.2, synes overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet å styrke denne andelen i familiekategorien to voksne med barn under 18 år men svekke denne andelen i familiekategorien to voksne uten barn, mens de i familiekategorien øvrige familier synes å beholde sin posisjon blant selvstendig næringsdrivende.

Figur 3.33 Andel personer som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Prosent

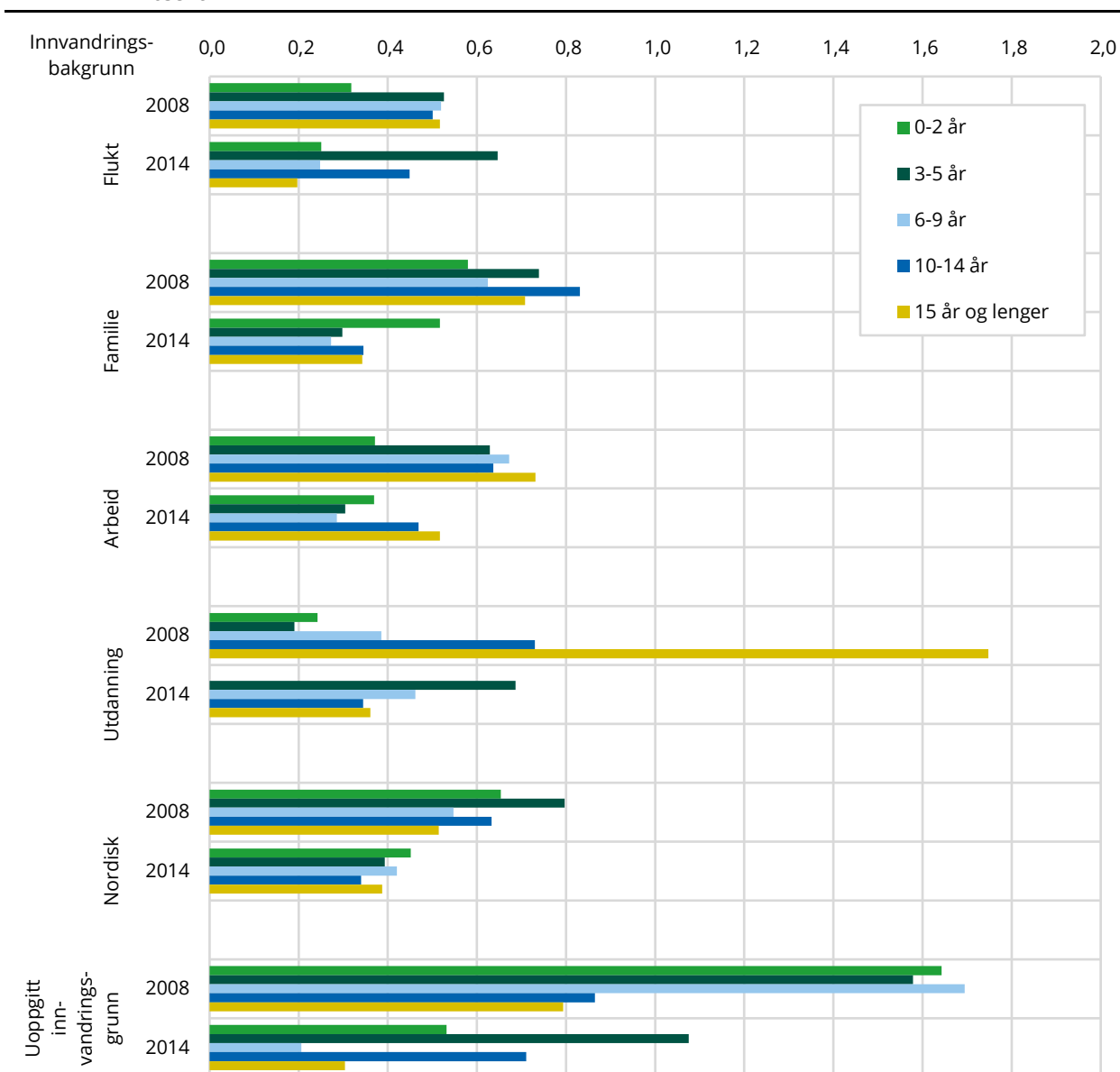

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Til slutt i dette delkapitlet tas med en fordeling av overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet etter innvandrernes botid. Da det kun er innvandrere som er definert etter botid, blir de norskfødte gruppene med to innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen holdt utenfor oppsettet. Definisjon og anvendelse av botid i analysen er gitt i delkapittel 2.4, der vi her opererer med fem aggregerte grupper gitt innvandrere med botid i Norge i 0-2 år, 3-5 år, 6-9 år, 10-14 år og 15 år og lenger.

Det tas først utgangspunkt i alle personer som har vært sammenhengende lønnstakere gjennom basisperiodene 2003-2007 og 2009-2013, der overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet blant disse er vist i figur 3.34. Resultatene varierer en del, og det er relativt lite systematikk mellom botidsgruppene. Blant flyktninger, familie-, arbeids- og utdanningsinnvandrere styrkes overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet seg noe med botiden i 2008, men i mindre grad i 2014. Blant nordiske innvandrere er det en svak tendens til at overgangsratene svekker seg noe med botiden både i 2008 og 2014. Det samme gjelder til en viss grad blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn.

Figur 3.34 Andel innvandrere som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og botid. Prosent

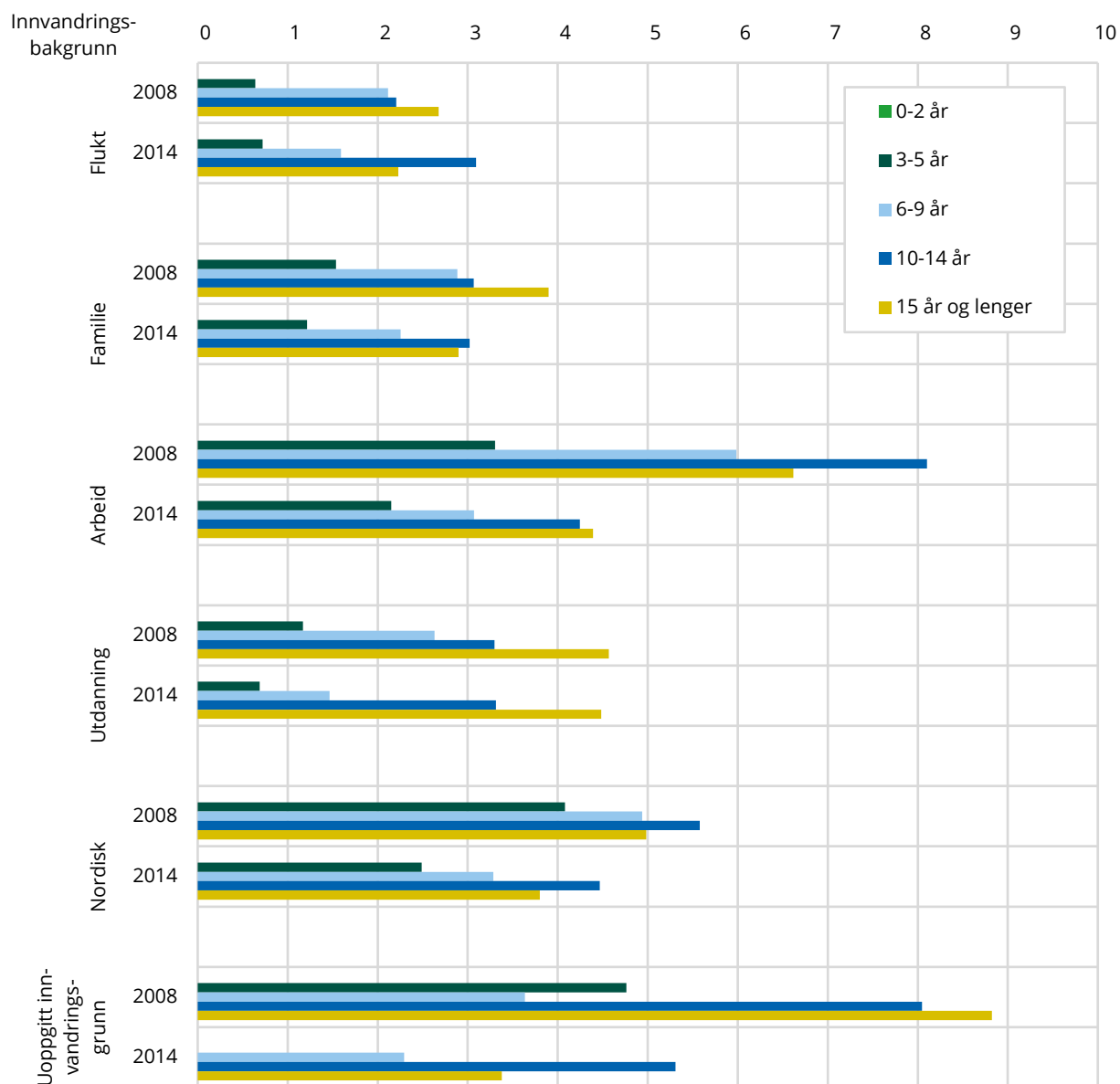
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figur 3.35 vises tilsvarende resultater fra den store gruppen av innvandrere som har vært hovedsakelig lønntakere i basisperiodene. Resultatene er klart forskjellige fra gruppen over, der det i halvparten av tilfellene er personer med lengst botid på 15 år og lenger som viser høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet, og der disse ikke viser høyest overgangsrater er det gjennomgående personer med nest lengst botid på 10-14 år som viser høyest overgangsrater. Med andre ord betyr botiden mye for denne bakgrunnsstatusgruppen, der overgangen til selvstendig næringsvirksomhet har en tendens til å øke med botiden.

Tilsvarende undersøkelser av den noe mindre bakgrunnsstatusgruppen av personer med noe bakgrunn som lønntakere i basisperiodene viser også en tendens til økning av overgangsraterne til selvstendig næringsvirksomhet med økt botid.

En oppsummering av hovedresultatene i dette delkapitlet er gitt i delkapittel 5.2.

Figur 3.35 Andel innvandrere som var lønntakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og botid. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.4. Opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet målt ved opprettholdelsesindeks

I dette delkapitlet analyseres i hvilken grad selvstendig næringsdrivende i 2008 som har selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde klarer å opprettholde sin næringsvirksomhet i syvårsperioden 2008-2014. Vi har sett på forskjellige måter å måle opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet på. Men hovedsakelig er dette delkapitlet konsentrert på et indeksmål vi har laget for å vise gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet gjennom syvårsperioden for hver av grupperingene som til enhver tid blir analysert. Se også nærmere beskrivelse av denne metoden i delkapittel 2.13.

En viktig forutsetning for analysene i dette delkapitlet er at vi kun ser på de selvstendig næringsdrivende i 2008 som er registrert bosatte i Norge i alle årene i undersøkelsesperioden 2008-2014. Personer som utvandrer eller dør i løpet av undersøkelsesperioden vil av naturlige grunner avslutte sin selvstendige næringsvirksomhet i Norge.

Vi tar som et utgangspunkt at samtlige individer som var registrert med selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde i basisåret 2008, klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet sammenhengende som sin hovedinntektskilde gjennom hele undersøkelsesperioden på syv år. Dette tenkte maksimalutfallet med full opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet settes til en indeks lik 100. Eller med andre ord 100 prosent opprettholdelse i perioden. Nå er det slik, at mange selvstendig næringsdrivende avslutter sin selvstendige næringsvirksomhet som sin hovedinntektskilde i løpet av syvårsperioden 2008-2014. Det som hovedsakelig undersøkes i dette delkapitlet, er hvor mye under eller nær 100 prosent hver av gruppene kommer. De øvrige grupper som kommer nærmest 100 viser altså en relativt høy gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, mens de grupper som kommer lengst under 100 viser en lav gjennomsnittlig opprettholdelsesindeks av selvstendig næringsvirksomhet sett i et relativt perspektiv i Norge.

Men før vi viser gjennomsnittlige opprettholdelsesindekser for en rekke grupperinger, tar vi med to figurer som gir en mer detaljert oversikt over de individuelle forskjellene i opprettholdelse som ligger til grunn for den gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen for hver gruppe. En gjennomsnittlig indeks for en gruppe kan fremkomme på forskjellig måte gitt sammensetningen av individuelle utfall. For en gruppe selvstendig næringsdrivende kan man tenke seg at en del individer klarer å opprettholde sin virksomhet kun over et kort tidsrom, mens andre i den samme gruppen klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom hele perioden. En total opprettholdelsesindeks for gruppen fremkommer da som et vektet gjennomsnitt av hver selvstendig næringsdrivendes opprettholdelse av sin virksomhet. Alternativt kan man tenke seg en gruppe der de fleste klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet sånn omtrent halvveis i undersøkelsesperioden, slik at de fleste personer i gruppen kommer svært nær den totale gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen for gruppen.

For å undersøke dette litt nærmere, ser vi i figur 3.36 hvor stor andel av de selvstendig næringsdrivende i hver gruppe etter innvandringsbakgrunn som opprettholder sin virksomhet sammenhengende fra ett til syv år i undersøkelsesperioden 2008-2014. Hadde alle personene i en gruppe klart å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet sammenhengende fram til og med det syvende året, ville altså opprettholdelsesindeksen blitt 100 prosent for gruppen. Men som vi ser, er det ikke slik. De som klarer å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet i kun ett år, utgjør fra 15-30 prosent av totalt antall selvstendig næringsdrivende i hver av gruppene. Best ut som gruppe kommer innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, der bare 15,7 prosent av de selvstendig næringsdrivende i 2008 oppgir sin virksomhet etter kun ett år. Denne andelen er som vi ser høyere i de øvrige gruppene, der utdanningsinnvandrere kommer dårligst ut ved at om lag 29 prosent av de selvstendig næringsdrivende oppgir sin virksomhet etter ett år. Av øvrige grupper som kommer

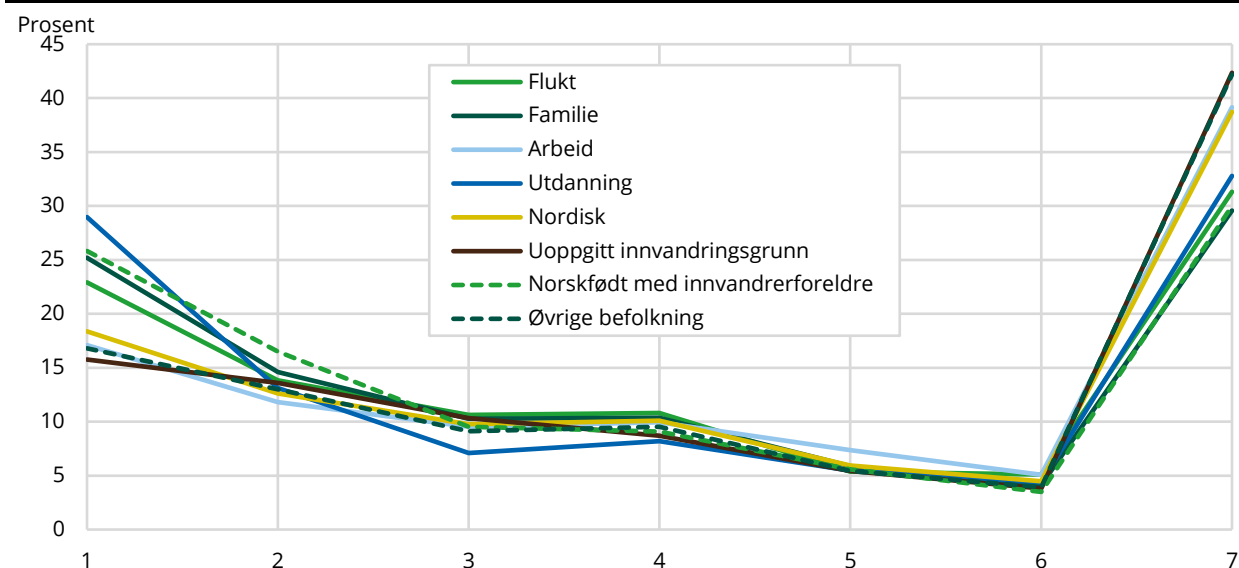
relativt bra ut her finnes selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen, arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere. I motsatt ende med relativt stor avgang etter ett år, finnes selvstendig næringsdrivende født i Norge med innvandrerforeldre og familieinnvandrere, mens flyktninger kommer omtrent midt på treet ved at om lag 23 prosent opprettholder sin selvstendige næringsvirksomhet i kun ett år.

Vi ser at andelen som opprettholder sin selvstendige næringsvirksomhet i to år er lavere enn andelen som opprettholdt sin virksomhet i kun ett år, varierende fra snaut 12 prosent av selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere til 16,5 prosent av norskfødte selvstendig næringsdrivende med innvandrerforeldre.

Videre i undersøkelsesperioden er det stort sett en fallende andel av de selvstendig næringsdrivende som klarer å opprettholde sin virksomhet i tre, fem og seks år. I de fleste gruppene er det derimot en moderat høyere andel av de selvstendig næringsdrivende som opprettholder sin virksomhet i fire år i perioden 2008-2014. Det er kun selvstendig næringsdrivende med uoppgitt innvandringsgrunn som avviker fra dette mønsteret ved å vise en jevn sammenhengende andelsnedgang fra det andre til og med det sjette året i undersøkelsesperioden.

Det er de selvstendig næringsdrivende som opprettholder sin virksomhet gjennom hele syvårsperioden som utgjør den største enkeltgruppen i hver av gruppene etter innvandringsbakgrunn. Selvstendig næringsdrivende i denne gruppen bidrar isolert sett til 100 prosent opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i perioden 2008-2014. Det er innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som har høyest andel av sine selvstendig næringsdrivende i denne gruppen, med 42,3 prosent av alle selvstendig næringsdrivende i 2008. Tett etter følger selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen, der 42,2 prosent av de initialt selvstendig næringsdrivende i 2008 opprettholder sin virksomhet gjennom hele syvårsperioden 2008-2014. Gruppene av selvstendig næringsdrivende som viser lavest andel med syv års opprettholdelse er familieinnvandrere med 29,6 prosent og norskfødte med innvandrerforeldre som har 30 prosent av sine selvstendig næringsdrivende i 2008 å finne i denne gruppen. Som man ser, har også nordiske innvandrere og arbeidsinnvandrere relativt høye prosentandeler i gruppen med sammenhengende selvstendig næringsvirksomhet i syv år, mens flyktninger og utdanningsinnvandrere kommer relativt svakere ut.

Figur 3.36 Opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014, målt i antall år hver selvstendig næringsdrivende opprettholder sin virksomhet i perioden. I prosent av antall selvstendig næringsdrivende i 2008 i hele landet etter antall år og innvandringsbakgrunn

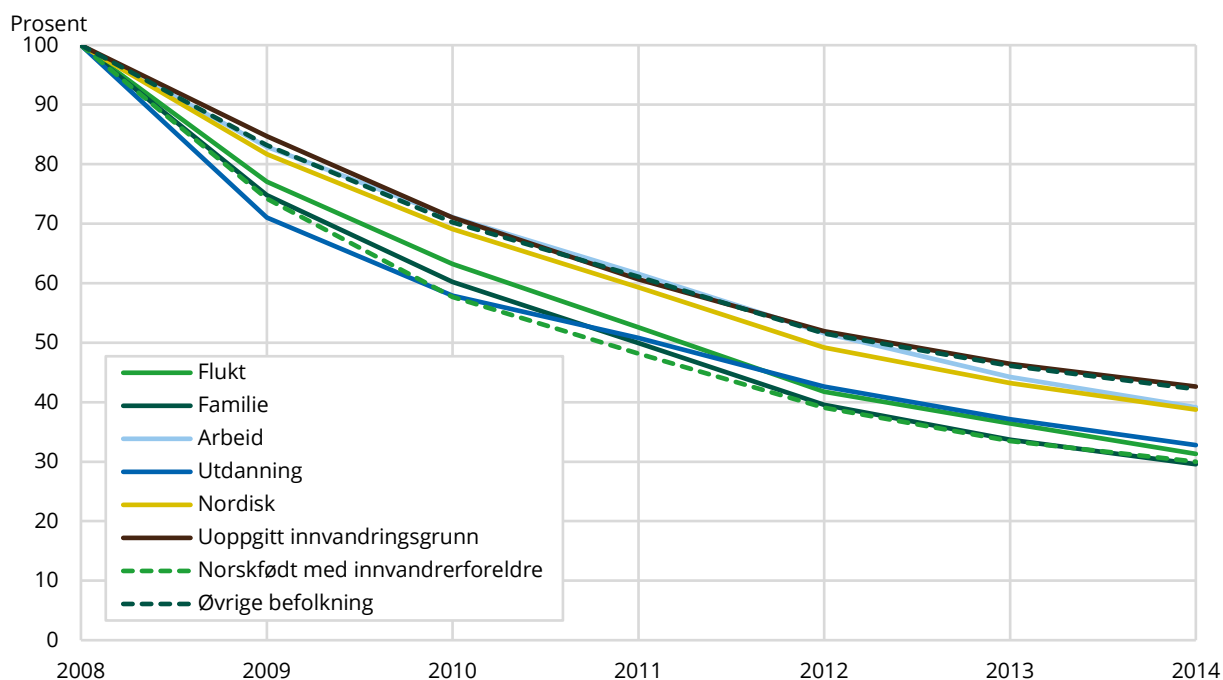

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Totalt sett er bildet relativt entydig i resultatene for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i alle gruppene etter innvandringsbakgrunn, dog med de forskjeller som er beskrevet over. Opprettholdelseskurven for alle grupper etter innvandringsbakgrunn er tilnærmet u-formet, der selvstendig næringsdrivende som opprettholder sin virksomhet i kort tid og de som opprettholder sin virksomhet gjennom hele undersøkelsesperioden er de to største, men der altså den siste utgjør den største med hensyn til ettårige opprettholdelsesrater. Gjennomsnittlig sett kan man si at drøyt en femtedel av de selvstendig næringsdrivende i 2008 opprettholder sin virksomhet i kun ett år, drøyt en tredjedel opprettholder sin virksomhet gjennom hele perioden, mens de resterende fordeler seg med en opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet på fra to til seks år i undersøkelsesperioden.

I figur 3.37, er resultatene fra figur 3.36 akkumulert slik at den viser en fortløpende gjennomgående opprettholdelsesrate gjennom hele undersøkelsesperioden 2008-2014 der utgangsbeholdningen av antall selvstendig næringsdrivende i 2008 er satt til 100 prosent. Når man kommer fram til det midterste året i perioden, som vil si 2011, er om lag 60 prosent av selvstendig næringsdrivende blant arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og den øvrige befolkningen fortsatt i aktivitet med den selvstendige næringsvirksomheten de var registrert med i 2008. I gruppene av selvstendig næringsdrivende flyktninger og utdanningsinnvandrere driver fortsatt drøyt halvparten av de selvstendig næringsdrivende sin virksomhet, mens blant selvstendig næringsdrivende familieinnvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er opprettholdelsen falt til snaut halvparten av de som hadde selvstendig næringsvirksomhet som sin hovedinntekt i 2008.

Figur 3.37 Opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014, målt i prosent av selvstendig næringsdrivende i 2008 satt lik 100 prosent. Selvstendig næringsdrivende etter innvandringsbakgrunn i hele landet

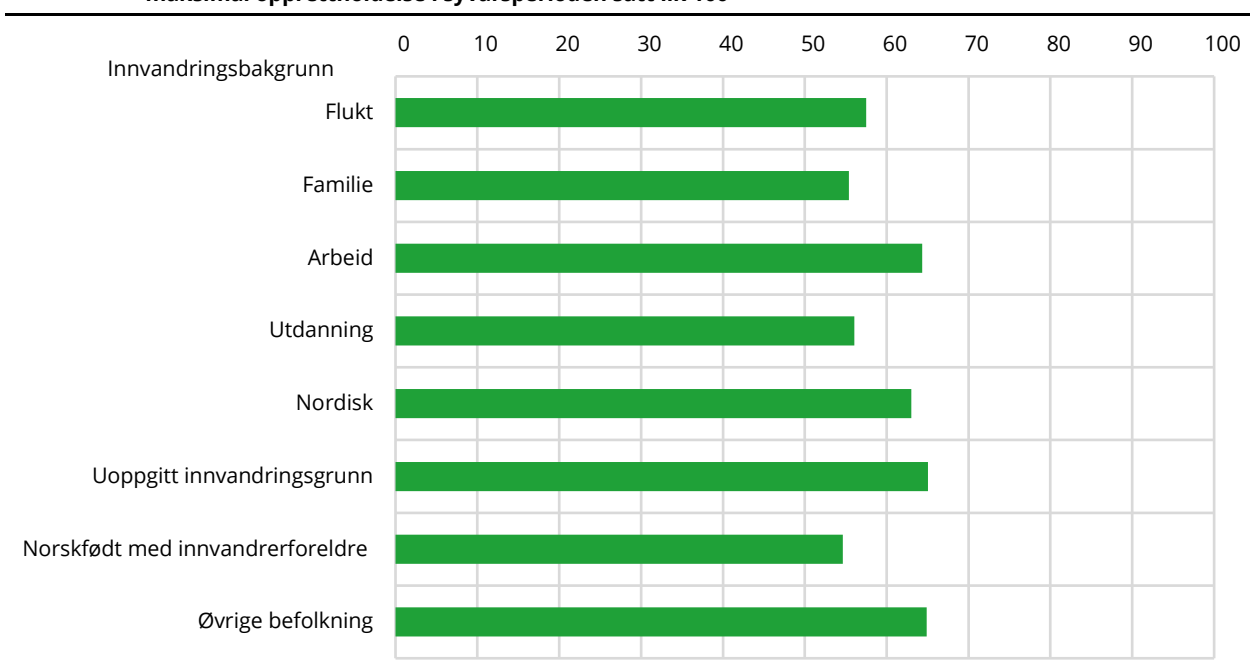
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Basert på individuelle tall som ligger til grunn for de resultater som fremkommer i figurene 3.36 og 3.37, har vi konstruert en gjennomsnittlig vektet opprettholdelsesindeks for hver av gruppene etter innvandringskjenntegn, samt for noen mer detaljerte grupper gitt forskjellige individkjenntegn ved de selvstendig næringsdrivende. Som nevnt bidrar selvstendig næringsdrivende med syv års opprettholdelse til 100 prosent i opprettholdelsesindeksen. Selvstendig næringsdrivende i 2008 som kun opprettholder sin virksomhet i ett år i perioden, bidrar tilsvarende med en indeks på 14,3 prosent opprettholdelse i den samme gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen. Eller om man vil,

en syvendedel av den opprettholdelsen man kunne ha bidratt med dersom de hadde fortsatt å drive sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom hele perioden. Et bidrag på 14,3 prosent til den gjennomsnittlige indeksen representerer dermed den minste verdien den gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen kan ha. Men det forutsetter da at samtlige selvstendig næringsdrivende i en gruppe i 2008 kun opprettholder sin virksomhet i ett år. Alle øvrige selvstendige næringsdrivende med en opprettholdelse på fra to til seks år i perioden bidrar tilsvarende med en indeksverdi fra 28,3 prosent (eller 2/7 av perioden) til 85,7 prosent (eller 6/7 av perioden), med lavest bidrag for de med to års opprettholdelse og høyest for de med seks års opprettholdelse av sin selvstendige næringsvirksomhet i perioden. Vektene i den gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen for hver gruppe bestemmes av antall personer i hver av de ettårige opprettholdelsesgruppene multiplisert med tilhørende opprettholdelsesprosjenter som i sum divideres på en maksimal opprettholdelse der samtlige personer i gruppen opprettholder sin selvstendige næringsvirksomhet i hele undersøkelsesperioden på syv år.

Først vises den veide gjennomsnittlige opprettholdelsesindeksen for selvstendig næringsdrivende etter innvandringsbakgrunn (se figur 3.38). Her er det selvstendig næringsdrivende blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som viser høyest gjennomsnittlig opprettholdelse gjennom perioden, med en opprettholdelsesindeks på drøyt 65 prosent, tett fulgt av selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen, arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere. Lavest gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet finner man blant norskfødte med innvandrerforeldre, med en indeks på 54,7 prosent, familieinnvandrere og utdanningsinnvandrere, mens selvstendig næringsdrivende flyktninger faller noe midt imellom med en opprettholdelsesindeks på 57,5 prosent.

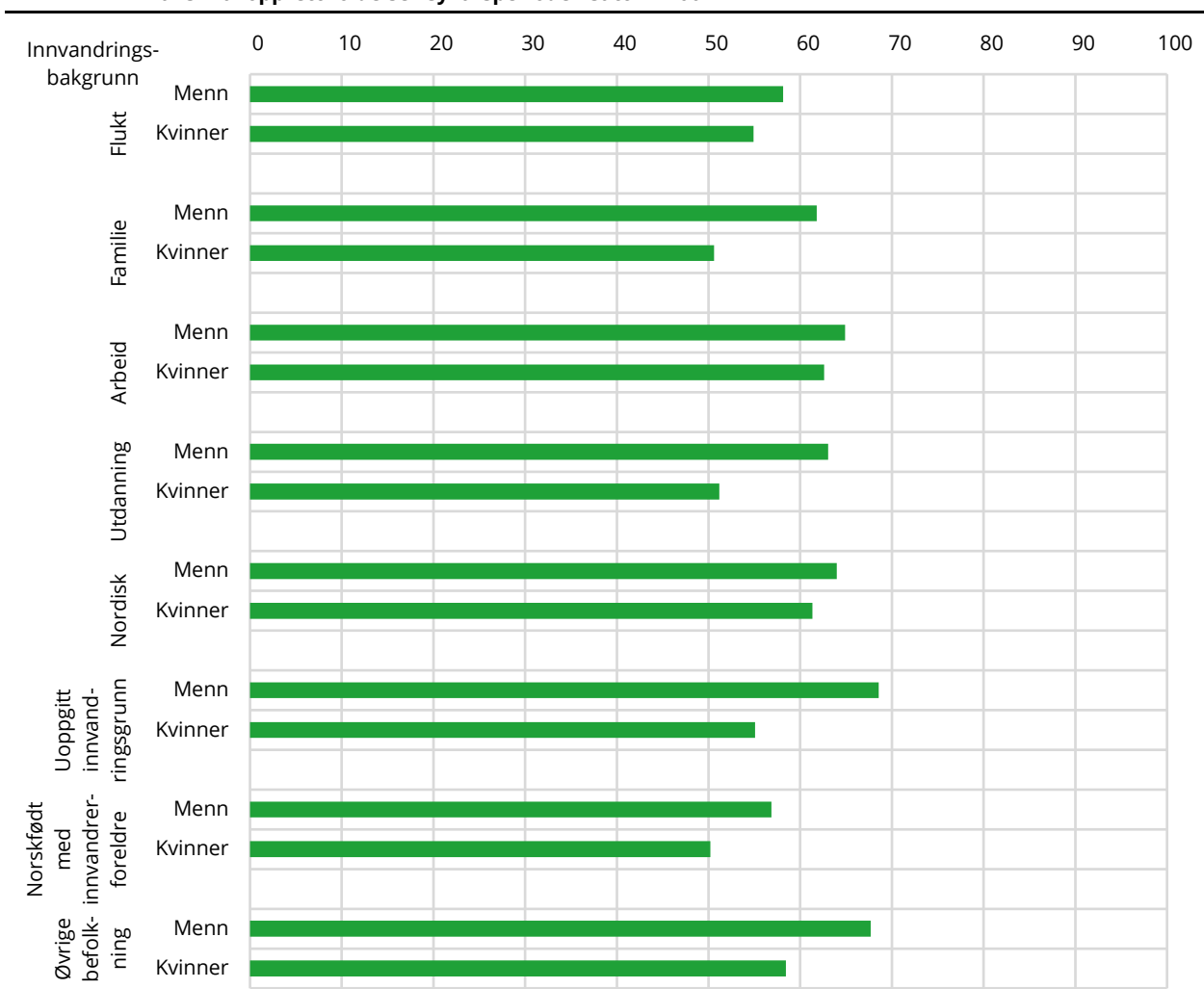
Figur 3.38 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 for selvstendig næringsdrivende i 2008 etter innvandringsbakgrunn. Hele landet. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figur 3.39 vises den samme gjennomsnittlige opprettholdelsen for de samme gruppene, men her fordelt på kjønn, for å avdekke om opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet er størst blant menn eller kvinner. Figuren viser at selvstendig næringsdrivende menn gjennomgående har en lengre opprettholdelse av sin virksomhet enn selvstendig næringsdrivende kvinner i alle grupper etter innvandringsbakgrunn. Det er imidlertid en del forskjeller i hvor stort avviket er mellom menn og kvinner i de ulike gruppene. Minst forskjeller mellom mannlig og kvinnelig opprettholdelse er det blant arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og flyktninger. Størst kjønnsmessige forskjeller er det blant selvstendig næringsdrivende innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, utdanningsinnvandrere og familieinnvandrere. Av enkeltgrupper som skiller seg ut med høy opprettholdelse er selvstendig næringsdrivende menn blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og mannlige selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen. Lavest opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet finner vi blant norskfødte kvinner med innvandrerforeldre og blant selvstendig næringsdrivende kvinner blant familie- og utdanningsinnvandrere.

Figur 3.39 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 for selvstendig næringsdrivende i 2008 etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

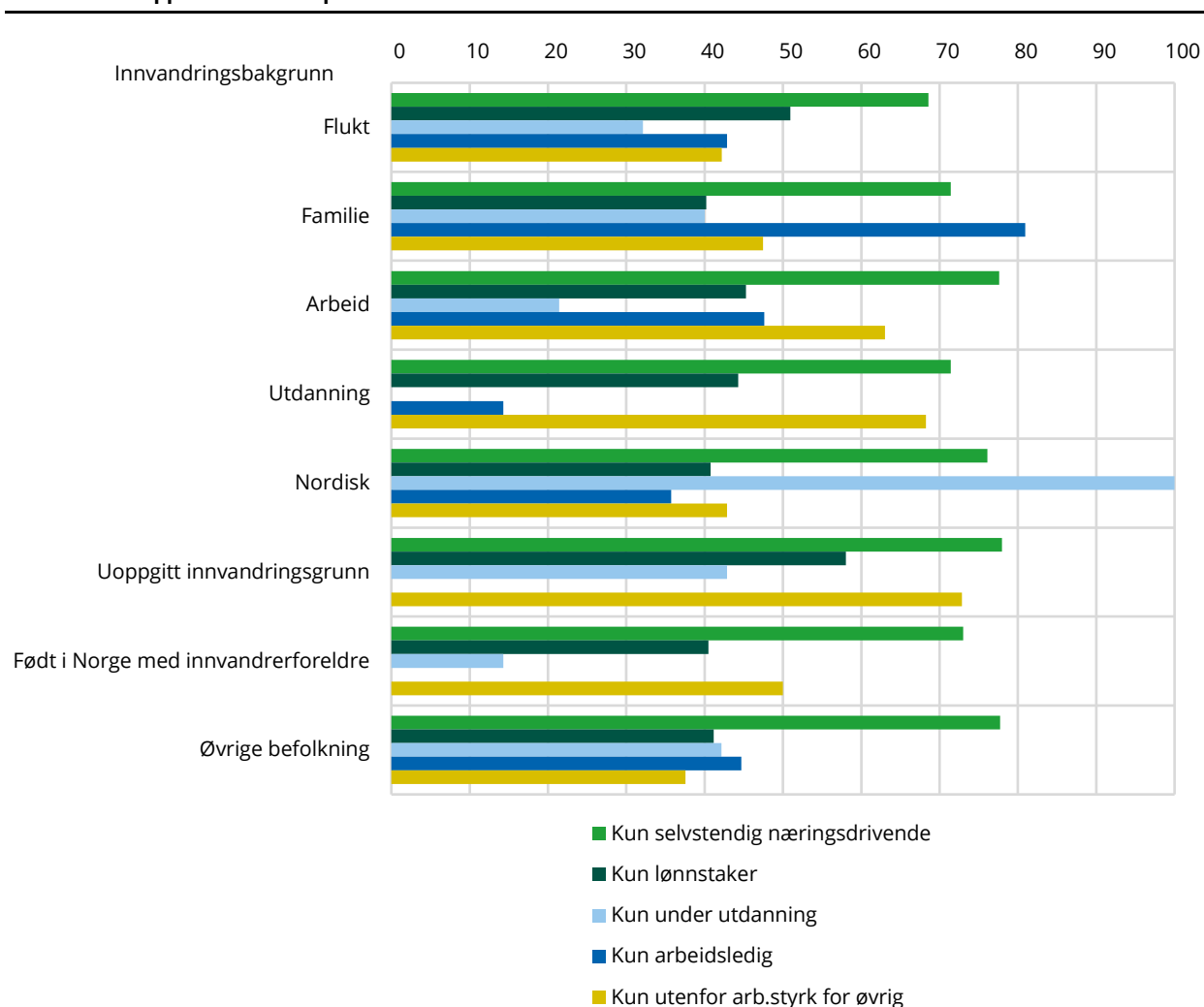

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I de følgende resultatene er oppmerksomheten rettet mot opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet etter hvilken bakgrunn personene hadde i forhold til arbeidsmarkedet i femårsperioden før de var registrert i selvstendig næringsvirksomhet i 2008. Som definert i delkapittel 2.7 og vist i tabell 2.2 har vi laget forskjellige bakgrunnsstatuser på grunnlag av graden personene har vært i samme eller forskjellige statusgrupper i forhold til arbeidsmarkedet i perioden 2003-2007.

Vi starter med personer som var sammenhengende i den samme bakgrunnsstatusgruppen gjennom hele basisperioden 2003-2007 (se figur 3.40). Ikke overraskende er det selvstendig næringsdrivende i 2008 som kun hadde bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet i basisperioden som stort sett viser den høyeste opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet i perioden 2008-2014. Dette gjelder for de fleste gruppene etter innvandringsbakgrunn, men det er et par unntak. Blant familieinnvandrere viser selvstendig næringsdrivende som før var sammenhengende arbeidsledige den høyeste opprettholdelsen med en indeks på nær 81 prosent. Høyest opprettholdelse av alle viser imidlertid selvstendig næringsdrivende nordiske innvandrere som hadde bakgrunn fra under utdanning. Men både de med utdanning og arbeidsledighet som bakgrunn utgjør her få personer som kan gi spesielle utslag. Av de større bakgrunnsstatusgruppene viser tidligere lønnstakere forholdsvis bra opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, med størst utslag blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og blant flyktninger. For øvrig er det verdt å merke seg at personer som har sammenhengende bakgrunn fra utenfor arbeidsstyrken før de ble selvstendig næringsdrivende i 2008 viser om enn enda høyere opprettholdelse av sin selvstendige næringsvirksomhet enn tidligere lønnstakere. Dette gjelder både blant familie-, arbeids- og utdanningsinnvandrere, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn samt blant norskfødte med innvandrerforeldre. Tidligere arbeidsledige viser også til dels brukbar opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet.

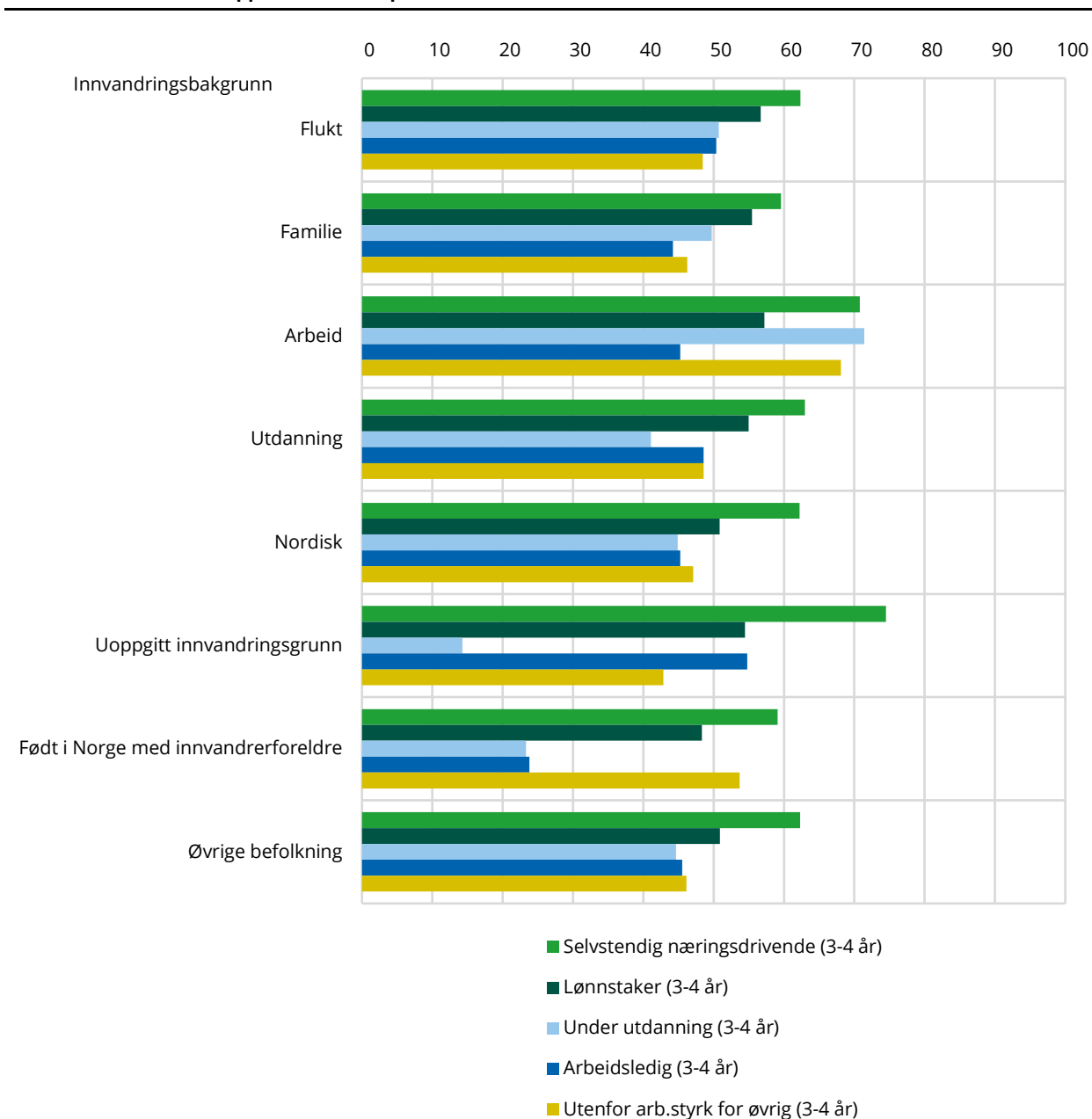
Figur 3.40 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn for de med homogen bakgrunnsstatus. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i perioden 2008-2014 satt lik 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figur 3.41 vises tilsvarende opprettholdelsesindekser for personer som hovedsakelig har bakgrunn fra hver av bakgrunnsstatusgruppene, med 3-4 års bakgrunn i basisperioden 2003-2007. De som hovedsakelig har bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet viser også her nesten gjennomgående den høyeste opprettholdelsesindeksen, spesielt blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og blant arbeidsinnvandrere. Eneste unntak fra dette er å finne blant nettopp arbeidsinnvandrere, der arbeidsinnvandrere med tidligere bakgrunn fra under utdanning viser enda litt høyere opprettholdelsesindeks enn de med hovedsakelig bakgrunn som selvstendig næringsdrivende. Selvstendig næringsdrivende med hovedsakelig bakgrunn fra tidligere lønnsarbeid viser også forholdsvis høy opprettholdelse i samtlige grupper etter innvandringsbakgrunn. Det samme gjør til dels de som hadde hovedsakelig bakgrunn fra utenfor arbeidsstyrken for øvrig, og da spesielt blant arbeids- og utdanningsinnvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

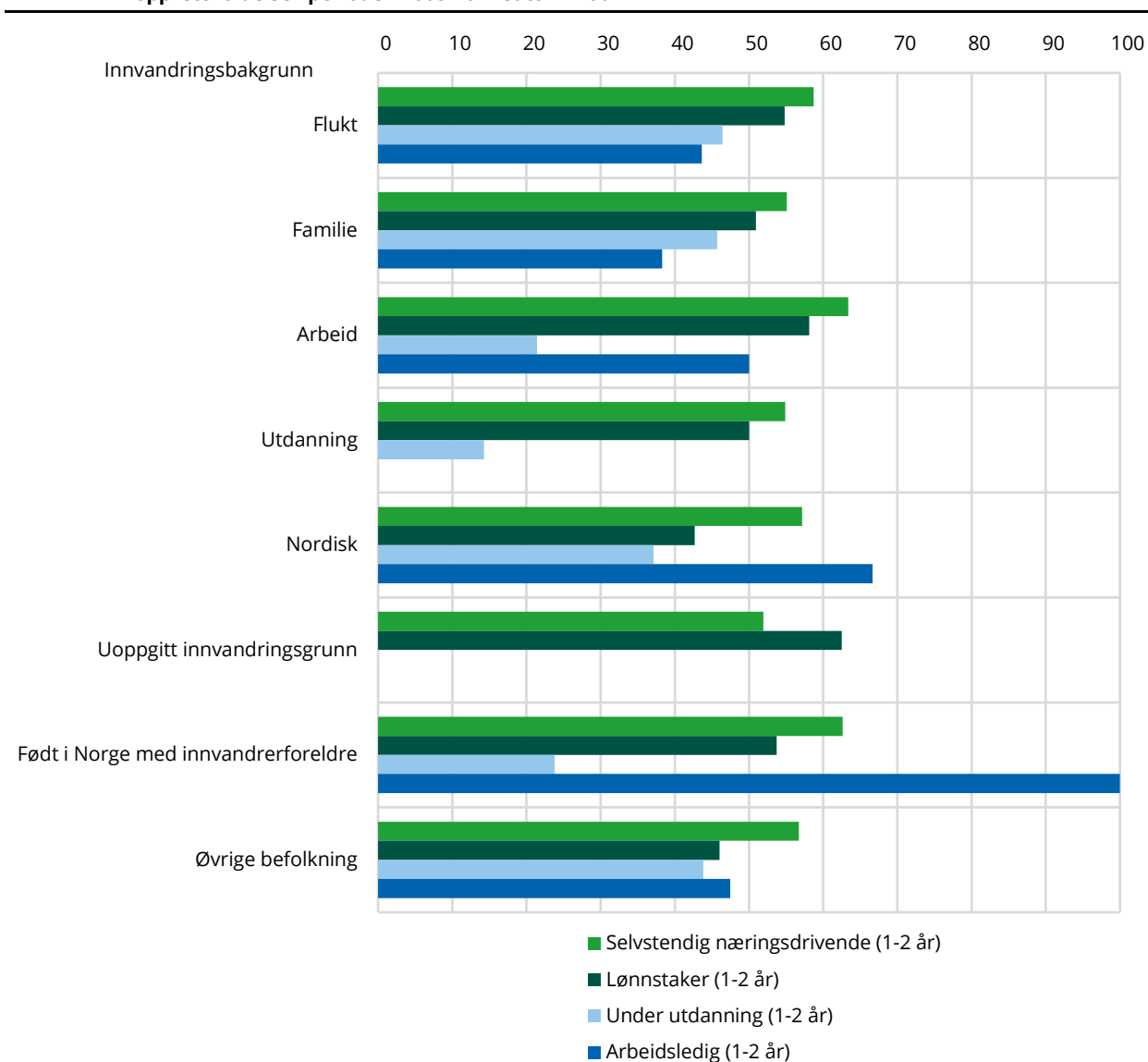
Figur 3.41 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn gitt hovedsakelig bakgrunnsstatus (3-4 år). Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i perioden 2008-2014 satt lik 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi tar også med tilsvarende resultater for selvstendig næringsdrivende med litt mer bakgrunn fra en bakgrunnsstatusgruppe enn fra andre bakgrunnsstatusgrupper (1-2 års bakgrunn i basisperioden). Resultatene vises i figur 3.42, og igjen er det de med noe bakgrunn fra tidligere selvstendig næringsvirksomhet som stort sett viser høyest opprettholdelse av sin selvstendige næringsvirksomhet fra 2008, spesielt blant arbeidsinnvandrere og selvstendig næringsdrivende født i Norge med innvandrerforeldre. Selvstendig næringsdrivende med noe tidligere bakgrunn som lønnstakere viser også stort sett relativt bra opprettholdelsesindekser.

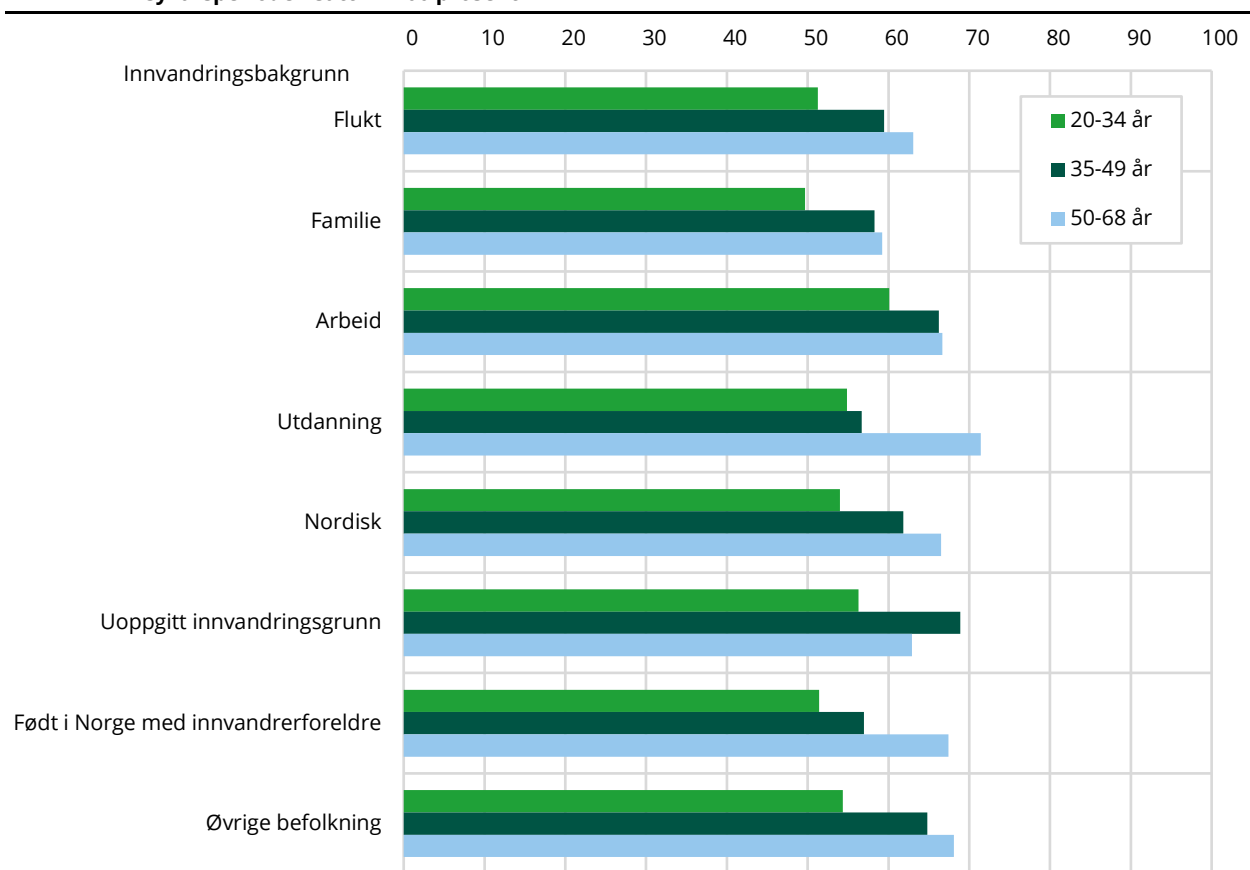
Figur 3.42 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn gitt noe bakgrunnsstatus (1-2 år). Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i perioden 2008-2014 satt lik 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I det videre undersøkes hvordan opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet foregår etter de selvstendig næringsdrivendes alder. Resultatene som vises i figur 3.43, er forholdsvis entydige. Der viser syv av åtte grupperinger etter innvandringsbakgrunn at selvstendig næringsdrivende i den eldste aldersgruppen 50-68 år har den høyeste opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet, etterfulgt av den mellomste aldersgruppen 35-49 år, mens den yngste aldersgruppen 20-34 år viser lavest tilbøyelighet til å opprettholde sin selvstendige næringsvirksomhet. Eneste gruppe som avviker fra dette mønsteret, er selvstendig næringsdrivende blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, der de i alderen 35-49 år viser høyest opprettholdelse, etterfulgt av de i aldersgruppen 50-68 år, men også her lavest opprettholdelse blant selvstendig næringsdrivende i alderen 20-34 år. Høyest opprettholdelse er ellers å finne blant de i den eldste aldersgruppen blant selvstendig næringsdrivende utdanningsinnvandrere, som viser en opprettholdelsesindeks på drøyt 71 prosent, mens den laveste opprettholdelsen er å finne i den yngste aldersgruppen blant selvstendig næringsdrivende familieinnvandrere, med en opprettholdelsesindeks på litt i underkant av 50 prosent.

Figur 3.43 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 for innvandrere etter innvandringsbakgrunn og alder. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100 prosent

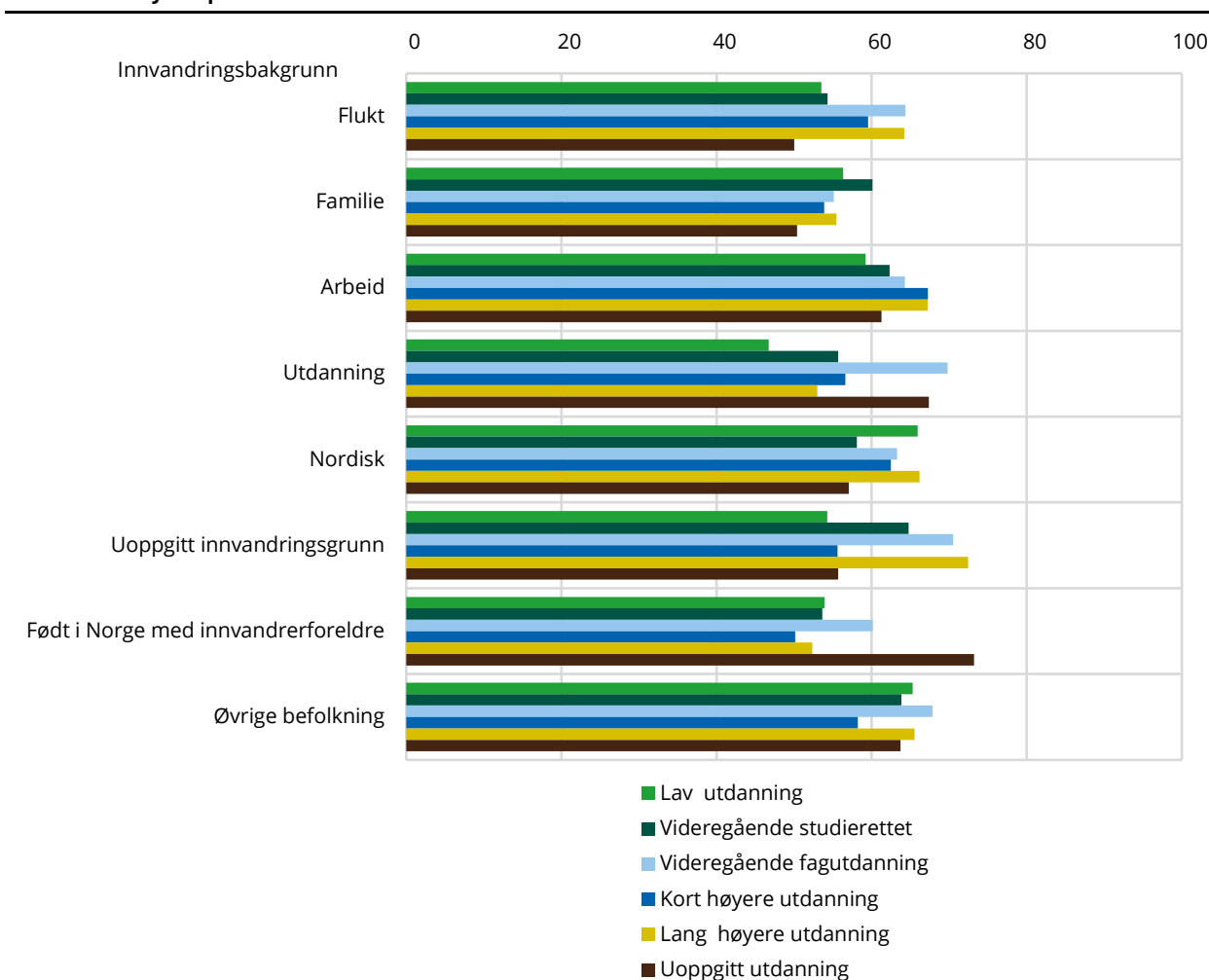

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I det følgende ser vi på hvordan opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet foregår etter de selvstendig næringsdrivendes utdanningsnivå. Resultatene som vises i figur 3.44, er ikke entydige, men selvstendig næringsdrivende med videregående fagutdanning og lang høyere utdanning viser stort sett en tendens til noe lengere opprettholdelse enn de fra øvrige utdanningsgrupper. Dette fremkommer best blant selvstendig næringsdrivende flyktninger, arbeidsinnvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, nordiske innvandrere og blant selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen. Selvstendig næringsdrivende med kort høyere utdanning viser relativt lav opprettholdelse av sin virksomhet blant de norskfødte gruppene, men kommer noe bedre ut blant

flere av innvandrergруппene som blant annet arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og flyktninger. Selvstendig næringsdrivende med studierett videregående utdanning viser mer moderat opprettholdelse, men viser relativt høy opprettholdelsesindeks blant familieinnvandrere, men også blant selvstendig næringsdrivere innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og blant den øvrige befolkningen. Selvstendig næringsdrivende med lav utdanning viser lav opprettholdelse av sin virksomhet blant flyktninger og utdanningsinnvandrere, men kommer klart bedre ut blant nordiske innvandrere og blant lavt utdannede selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen. For de to siste gruppene har dette noe sammenheng med graden av opprettholdelse blant selvstendig næringsdrivende i primærnæringene. Selvstendig næringsdrivende med uoppgitt utdanning viser også relativt høy opprettholdelse i enkelte grupper, men denne utdanningsgruppen er relativt lite representert og enkelte resultater kan få litt spesielle utslag.

Figur 3.44 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

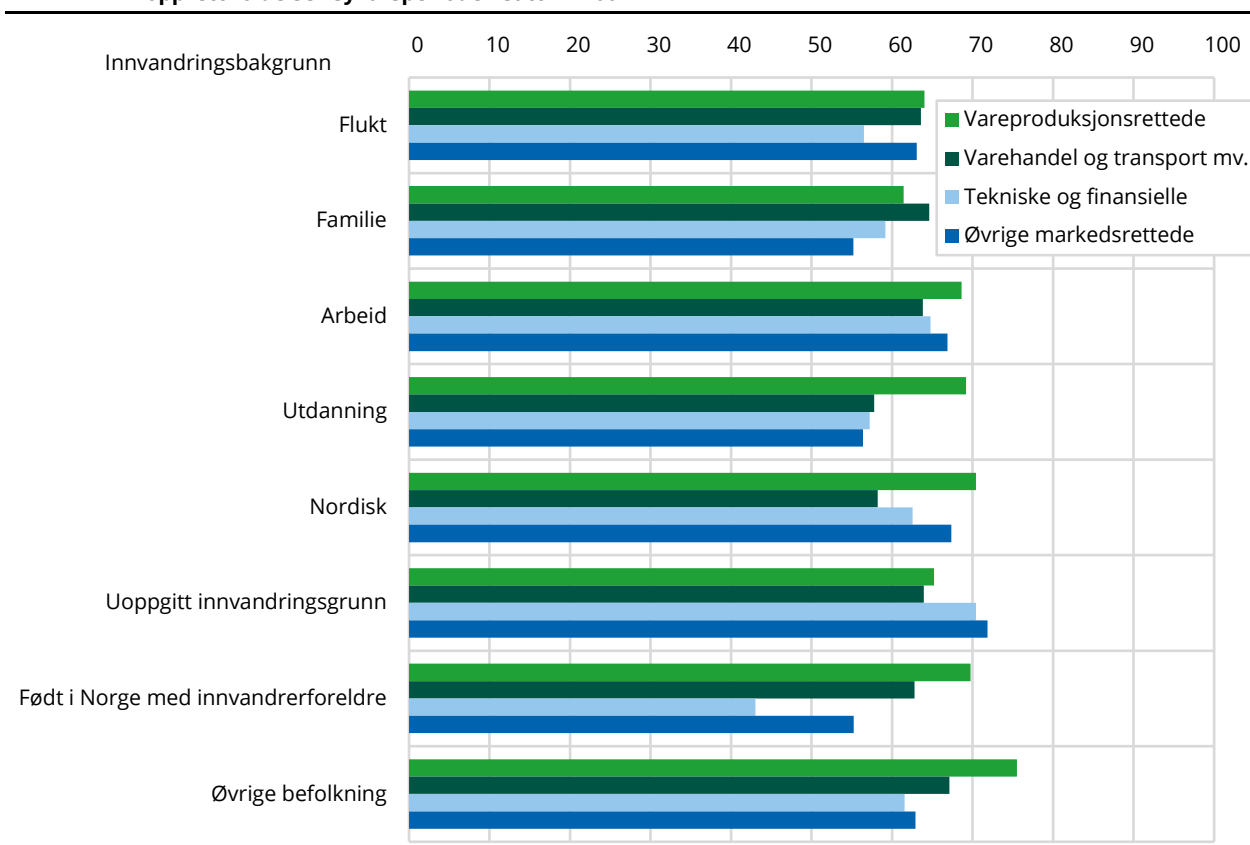

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tilsvarende ses det på hvordan opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet foregår etter de selvstendig næringsdrivendes næringstilhørighet. Det vises her kun resultater for de fire aggregerte hovednæringsgruppene definert i delkapittel 2.10, men i teksten vises det også noe til de mer detaljerte enkeltnæringene i hver av hovednæringsgruppene, der resultatene er å finne i figurene A.9 – A.10 i vedlegg A. Ifølge figur 3.45 er den høyeste opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet med et par unntak å finne i de vareproduksjonsrettede næringene, der opprettholdelsesindeksen er spesielt høy blant nordiske innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og i den øvrige befolkningen, men også høy blant arbeids- og utdanningsinnvandrere og flyktninger.

I innvandrergруппene er det først og fremst *Bygge- og anleggsvirksomheten* som trekker opprettholdelsen opp her, mens blant de norskfødte gruppene er primærnæringene en vel så viktig enkeltnæring for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Blant selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere er det enkeltnæringen elektrisitet, vann og renovasjon som bidrar mest til å trekke opprettholdelsen opp i de vareproduksjonsrettede næringene (jf. figur A.7 i vedlegg A). Selvstendig næringsdrivende i tjenestenæringene innenfor varehandel og transport mv. har relativt lang opprettholdelse blant familie- og arbeidsinnvandrere og flyktninger, samt blant de norskfødte gruppene. Av figur A.8 i vedlegg A fremgår det at *Transport og lagring* er enkeltnæringen som bidrar mest til å holde opprettholdelsen oppe i hovednæringen varehandel og transport mv. For arbeidsinnvandrere bidrar enkeltnæringen *Overnattings- og serveringsvirksomhet* vel så mye til å holde opprettholdelsen høy. I tekniske og finansielle tjenestenæringer er det til dels noe kortere opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, men blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, nordiske innvandrere og arbeidsinnvandrere viser de opprettholdelsesindekser på over 60 prosent. Dette skyldes spesielt lang opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i enkeltnæringen *Teknisk tjenesteyting og eiendomsdrift* (jf. figur A.9 i vedlegg A). Hovednæringen øvrige markedsrettede tjenestenæringer viser også relativt lang opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i de fleste grupper, og spesielt blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og flyktninger. Av figur A.10 i vedlegg A fremgår det at dette skyldes relativt lang opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i enkeltnæringene helse- og sosialtjenester og i personlig tjenesteyting.

Figur 3.45 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

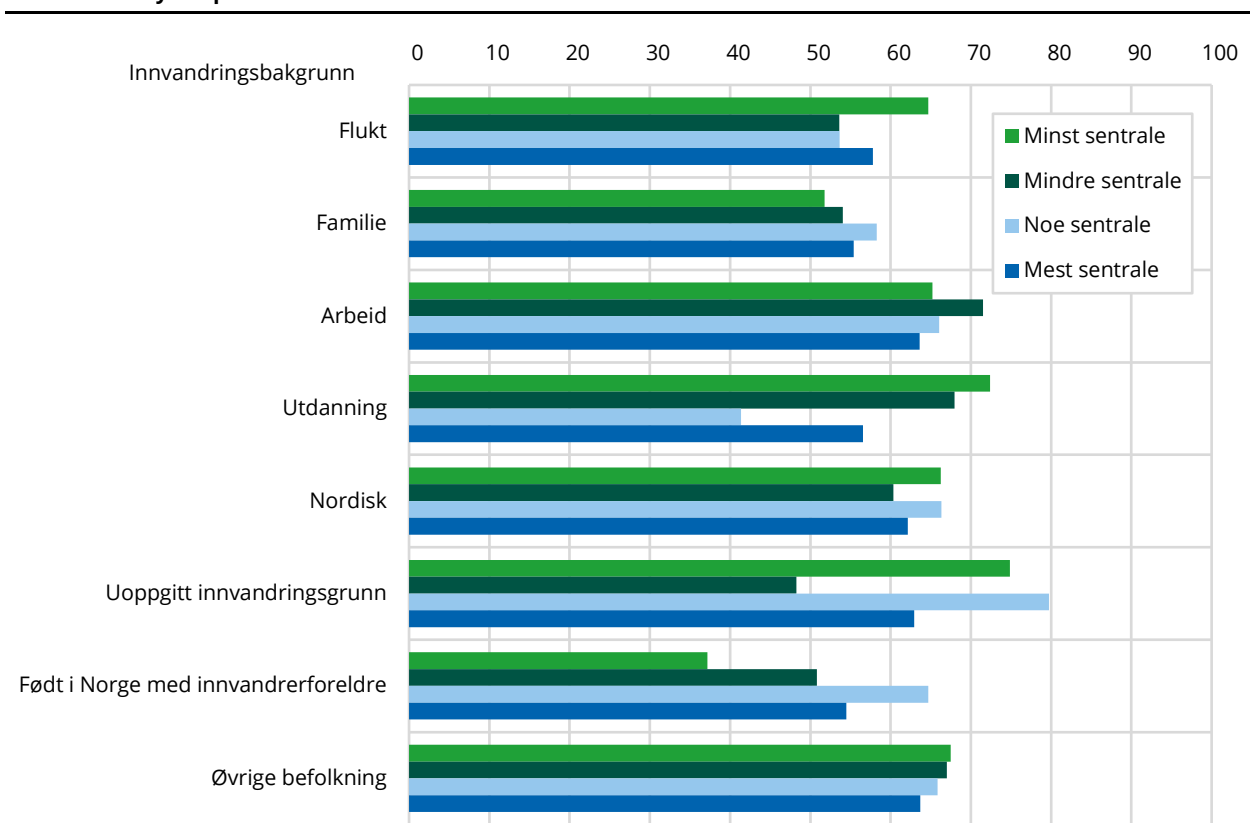

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I det følgende ser vi litt på selvstendig næringsdrivendes opprettholdelse av virksomheter i et geografisk perspektiv. Vi bruker de samme inndelinger etter fire sentralitetsnivåer som tidligere i rapporten, og som definert i delkapittel 2.12. Resultatene som vises i figur 3.46 er ikke helt entydige, men det er en viss tendens til at det er i de minst sentrale kommunene man finner den mest

langvarige opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder spesielt blant selvstendig næringsdrivende utdanningsinnvandrere, flyktninger og den øvrige befolkningen. Opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet er enda høyere blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, men denne gruppen viser enda høyere opprettholdelse i de noe sentrale kommunene på nest høyeste sentralitetsnivå. Opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet i de minst sentrale kommunene er også høy blant arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere, men disse grupper viser noe lenger opprettholdelse i andre sentralitetsnivåer, der selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere viser spesielt lang opprettholdelse i de mindre sentrale kommunene på nest laveste sentralitetsnivå. På dette sentralitetsnivået er også opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet relativt høy blant utdanningsinnvandrere og den øvrige befolkningen. Det er imidlertid ingen grupper etter innvandringsbakgrunn som viser høyest opprettholdelse av sin selvstendige næringsvirksomhet i de mest sentrale kommunene. Men selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, nordiske innvandrere og selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen viser relativt høy opprettholdelse også i de sentrale kommunene. For øvrig utmerker selvstendig næringsdrivende som er født i Norge med innvandrerforeldre seg ved å vise svært lav opprettholdelse av sin virksomhet i de minst sentrale kommunene.

Figur 3.46 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og sentralitet. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

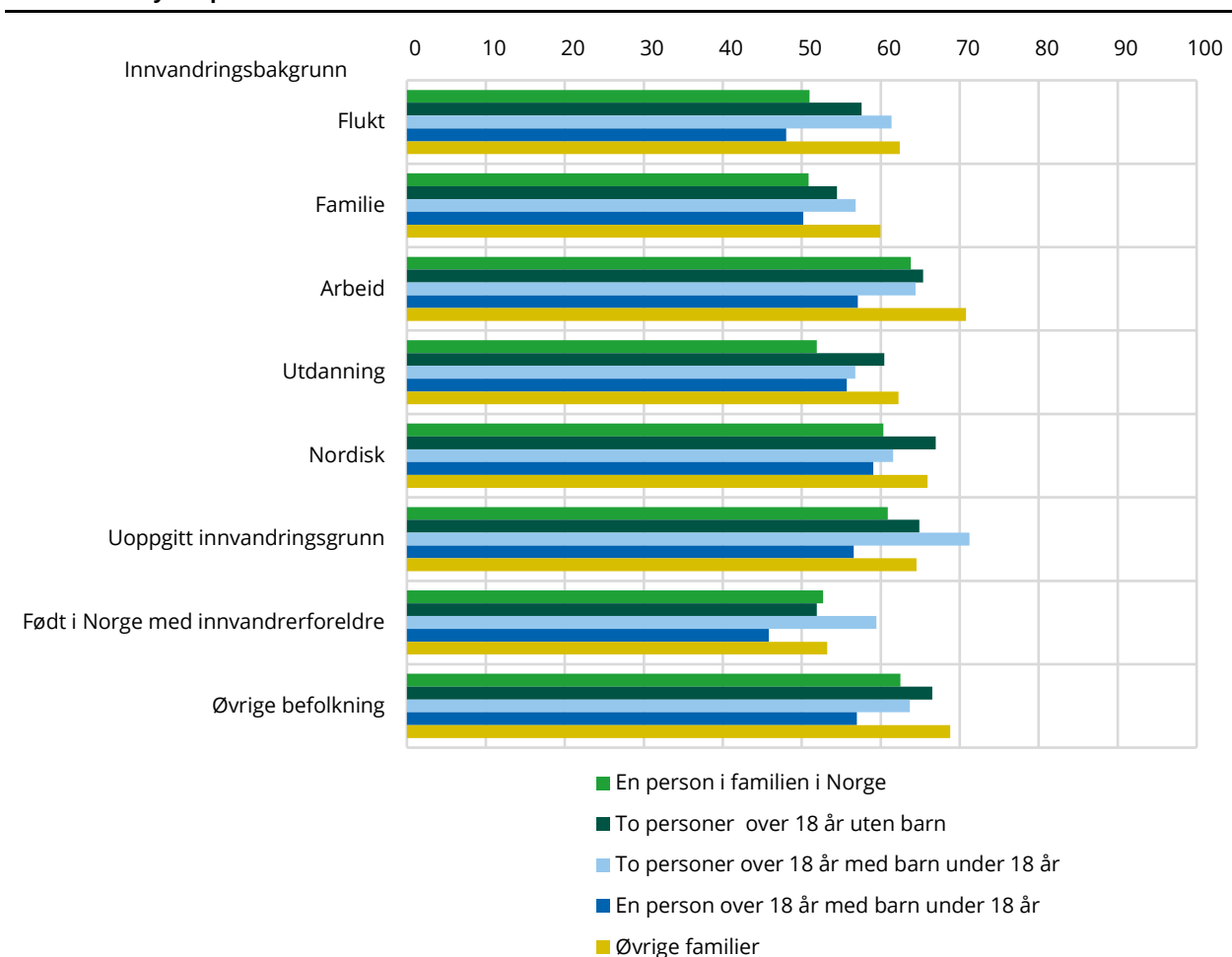

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi tar også med et oppsett som viser opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet fordelt etter hvilken familiekategori i Norge de selvstendig næringsdrivende er å finne. Definisjonen av familiekategorier etter sammensetning er gitt i delkapittel 2.11. Som det fremgår av figur 3.47, er det selvstendig næringsdrivende i familiekategorien øvrige familier som i hovedtrekk viser lengst opprettholdelse av sin næringsvirksomhet. Denne kategorien består stort sett av en eller to voksne med voksne «barn» også over 18 år. Sann sett en familiekategori som kan være sammensatt slik at en selvstendig næringsdrivende kan få noe bistand fra andre familiemedlemmer i sin nærings-

virksomhet. Vi ser at selvstendig næringsdrivende i denne familiekategorien viser høyest opprettholdelse både blant flyktninger, familieinnvandrere, utdanningsinnvandrere og spesielt blant arbeidsinnvandrere, der opprettholdelsesindeksen når helt opp i nesten 71 prosent. Opprettholdelsen er også høyest for selvstendig næringsdrivende fra denne familiekategorien blant den øvrige befolkningen. Opprettholdelsen er også relativt høy blant selvstendig næringsdrivende i familiekategorien to voksne med barn under 18 år. Altså i en familiekategori der potensialet for noe familiehjelp i næringsvirksomheten også kan være til stede. Som man ser er opprettholdelsen i denne familiekategorien spesielt høy blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn med en opprettholdelsesindeks over 71 prosent. Selvstendig næringsdrivende i familiekategorien to voksne uten barn viser også relativt høy opprettholdelse, og da spesielt blant nordiske innvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og arbeidsinnvandrere i tillegg til de fra den øvrige befolkning. Noe lavere opprettholdelse finner vi blant selvstendig næringsdrivende i familier med kun en registrert person i Norge, mens den laveste opprettholdelsen stort sett finnes i familier med en person over 18 år med barn under 18 år. Altså typisk enslige forsørgere. De to siste familiekategoriene skiller seg ut ved at man må forvente mindre familiehjelp i næringsvirksomheten.

Figur 3.47 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

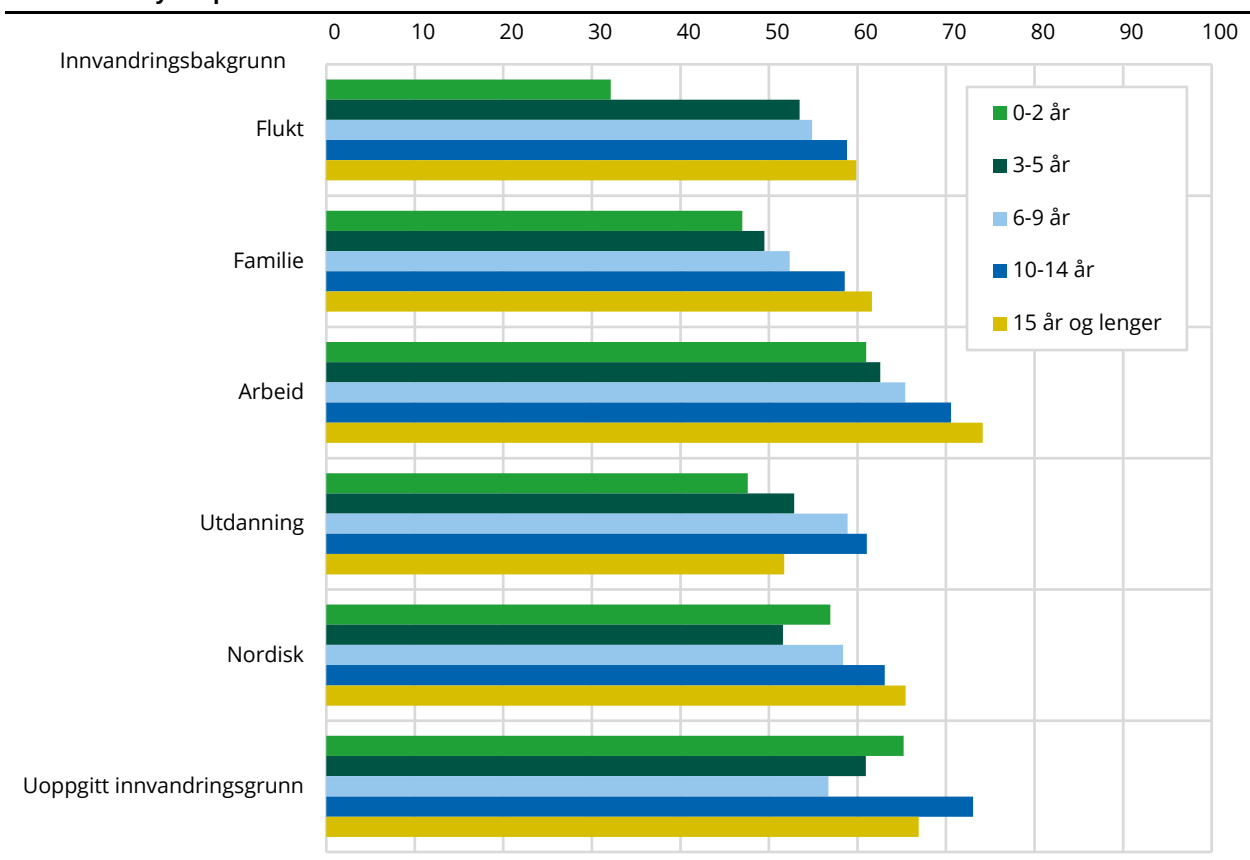
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Til slutt ser vi på hvordan opprettholdelsen blant selvstendig næringsdrivende innvandrere varierer etter de næringsdrivendes botid i Norge. Som tidligere vist, er det kun innvandrere som er gitt botid, slik at de norskfødte gruppene ikke er med i resultatene her. Resultatene, som er gitt i figur 3.48, viser i fire av de seks innvandrergruppene at det er selvstendig næringsdrivende innvandrere med lengst botid som opprettholder sin næringsvirksomhet lengst. Aller høyest opprettholdelse finner

man her blant arbeidsinnvandrere, med en opprettholdelsesindeks på drøyt 74 prosent, men også blant nordiske innvandrere, familieinnvandrere og flyktninger er opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet høyest blant de med lengst botid. For øvrig er det stort sett selvstendig næringsdrivende med nest lengst botid på 10-14 år som viser høyest opprettholdelse, og med den høyest opprettholdelsen blant selvstendig næringsdrivende utdanningsinnvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn. I den andre enden av skalaen er det innvandrere med kort botid som stort sett viser lavest opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, og med lavest opprettholdelsesindeks blant flyktninger.

En oppsummering av hovedresultatene i dette delkapitlet er gitt i delkapittel 5.3.

Figur 3.48 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og innvandreres botid. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4. Estimerte sannsynligheter for å starte og opprettholde selvstendig næringsvirksomhet

I dette kapitlet gjennomfører vi ulike analyser for overganger i arbeidsmarkedet ved hjelp av logit-modeller. Disse analysene er komplementære til den som er basert på deskriptiv statistikk. Siden vi betrakter ganske mange faktorer som påvirker overgangssannsynlighetene er en logit-modell (eller en annen modell for diskrete utfall) nyttig siden den gir mulighet for å beregne effekter av partielle endringer i en av bakgrunnsfaktorene. Dette er ikke like lett i en deskriptiv analyse som fort blir svært komplisert når det er mange faktorer å kontrollere for.

4.1. Modellering av overgang til selvstendighet

I det følgende betrakter vi individer som hhv. i alle årene 2003-2007 og 2009-2013 var lønnstakere og modellerer sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet i hhv. 2008 og 2014.

Tabell 4.1 inneholder estimeringsresultater knyttet til overgang fra status som lønnstaker til selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. I samband med estimeringen har en i forhold til en mer generell modell lagt inn noen nullrestriksjoner på grunn av lav signifikans, dvs. en del variabler har blitt utelatt under estimeringen. Tabell B.1 gir en oversikt over variabler som inngår under estimeringene når en ikke pålegger noen restriksjoner, mens tabell B.2 gir noe summarisk statistikk for variablene. Estimeringsresultatene for modellene uten restriksjoner er rapportert i tabell B.3.

De to settene med estimeringsresultater, knyttet til hhv. 2008 og 2014, skiller seg en del ad. Blant annet er det en forskjell i hvilke variabler det er som er utelatt. I begge estimeringene er det en negativ effekt av dummyvariabelen for kvinner, dvs. kvinner har lavere sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet sammenlignet med menn når alt annet er likt. Når det gjelder alder har man en negativ estimert effekt av førsteordensleddet, men en positiv estimert effekt av annenordensleddet.

I samband med utdanning og overgangene fra 2007 til 2008 inngår kun to av dummyvariablene, dvs. de for gruppene 1 og 5, mens alle dummyvariablene inngår for estimeringen knyttet til overgangene mellom 2013 og 2014. De fire første dummyvariablene inngår negativt, mens dummyvariabelen for gruppe 5 inngår positivt. For sentralitet er resultatene ganske like for de to estimeringene. Dummyvariablene for sentralitet 1 og 2 inngår i begge modellene, med positivt fortegn og med den høyeste verdien for sentralitet 1.

Også når det gjelder innvandringsbakgrunn er det en forskjell mellom de to modellene. Det inngår tre dummyer for innvandringsbakgrunn for estimeringene knyttet til overgangene fra 2007 til 2008 og to for overgangene mellom 2013 og 2014. For begge estimeringene inngår dummyvariabelen for de som har arbeid som innvandringsgrunn med negativ verdi. I 2014 inngår også dummyvariabelen for flyktninger med negativt fortegn. I samband med overgangene fra 2007 til 2008 inngår dummyvariabelen for de som kommer i samband med familieforhold og dummyvariabelen for dem med ukjent innvandringsbakgrunn med positivt fortegn.

For begge estimeringene inngår alle de fire næringsdummyene med negative fortegn, men absoluttverdiene er større i samband med overgangene fra 2007 til 2008 sammenlignet med overgangene fra 2013 til 2014. Det er forholdsvis liten innbyrdes forskjell mellom tallverdiene til de fire estimatene knyttet til næringsaggregatdummyene når en ser på de to estimeringene. Også når det gjelder familiemessige forhold er det klare forskjeller mellom de to modellene. For begge estimeringer inngår dummyvariabelen for de som lever i en familie med to voksne og barn under 18 år med

positivt fortegn. I modellen som angår overgangene fra 2007 til 2008 inngår dummyvariabelen for enslige negativt. Også dummyvariabelen for de som lever i en husholdning med to voksne og minst et barn over 18 år inngår negativt i samband med denne estimeringen. I modellen for overgangene mellom 2103 og 2014 inngår dummyvariabelen for familier med to voksne uten barn positivt.

Det gjenstår nå å gjøre rede for hvordan dummyvariablene som viser hvor individene er plassert i timelønnsfordelingen inngår. Her er de oppnådde estimater ganske like for de to estimeringene. Dummyvariablene for de to gruppene med de laveste timelønningene inngår med de høyeste verdiene. Deretter reduseres effektene for de tre neste gruppene. Gruppe 8 utgjør referansegruppen og koeffisienten knyttet til dummyvariabelen for denne gruppen er derfor tildelt verdien 0 a priori. For gruppene 6 og 7 som er grupper med relativt høy timelønn er koeffisientene satt til 0 på grunn av manglende signifikans. Siden parametrene i logit-modellen er noe vanskelig å fortolke presenteres videre estimater for sannsynligheter for overganger for ulike typer personer.

Tabell 4.1. Logit-estimater knyttet til sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet fra lønnstakerstatus i hhv. 2008 og 2014. Forenklet modell

Forklaringsvariabel ¹	2008 ^a		2014 ^b	
	Estimat	t-verdi	Estimat	t-verdi
Konstantledd	-1,273	-4,250	-1,325	-3,686
DUMKV	-0,654	-24,550	-0,766	-25,838
ALDER(-1)	-0,101	-14,925	-0,194	-28,452
ALDERSKV(-1)	0,122	15,837	0,235	31,366
DEDU1(-1)	0,108	3,314	-0,261	-2,961
DEDU2(-1)	0 ^c		-0,228	-2,588
DEDU3(-1)	0 ^c		-0,351	-4,165
DEDU4(-1)	0 ^c		-0,175	-2,074
DEDU5(-1)	0,566	16,983	0,331	3,854
DSENTRAL1(-1)	0,419	12,463	0,402	10,227
DSENTRAL2(-1)	0,165	3,665	0,178	3,478
DSENTRAL3(-1)	0 ^c		0 ^c	
DINNVR1	0 ^c		-0,226	-1,730
DINNVR2	0,152	1,678	0 ^c	
DINNVR3	-0,407	-4,140	-0,172	-2,523
DINNVR4	0 ^c		0 ^c	
DINNVR5	0 ^c		0 ^c	
DINNVR6	0,719	2,755	0 ^c	
DINNVR7	0 ^c		0 ^c	
DNÆRAGG1(-1)	-2,445	-9,217	-0,868	-2,675
DNÆRAGG2(-1)	-2,393	-9,021	-0,860	-2,653
DNÆRAGG3(-1)	-2,438	-9,155	-0,761	-2,341
DNÆRAGG4(-1)	-2,385	-9,009	-0,743	-2,295
DFAMKAT1(-1)	-0,131	-4,519	0 ^c	
DFAMKAT2(-1)	0 ^c		0,114	3,347
DFAMKAT3(-1)	0,133	4,084	0,117	3,252
DFAMKAT4(-1)	-0,217	4,055	0 ^c	
TIMELØNN1(-1)	1,206	22,313	0,917	15,811
TIMELØNN2(-1)	1,219	26,878	1,046	21,700
TIMELØNN3(-1)	0,918	22,665	0,793	17,761
TIMELØNN4(-1)	0,539	14,559	0,466	11,261
TIMELØNN5(-1)	0,188	4,798	0,238	5,533
TIMELØNN6(-1)	0 ^c		0 ^c	
TIMELØNN7(-1)	0 ^c		0 ^c	
Verdien av 'log-likelihooden'		-48 975,3		-40 363,5
Det Bayesianske info. krit.		49 138,8		40 535,9
Antall observasjoner		1 505 032		1 725 501

¹ For variabeldefinisjoner se tabell B.1. Referansegruppen består av menn med uoppgitt utdanning, som bor i sentralitetsområde 4, dvs. i en sentral kommune. Videre er personen født i Norge med foreldre som også er født i Norge og har ukjent næringstilknytning og er fra en familiekategori som ikke fanges opp av de første fire kategorier. Mannen er av dem som har den høyeste avlønningen. ^a Den modellerte variabelen refererer seg til 2008. Forklaringsvariablene er basert på informasjon for årene 2003-2007. ^b Den modellerte variabelen refererer seg til 2014. Forklaringsvariablene er basert på informasjon for årene 2009-2013. ^c A priori restriksjon.

I tabellene 4.2 og 4.3 rapporteres beregnede sannsynligheter for overgang fra å være lønnstaker til å bli selvstendig næringsdrivende. De to tabellene er strukturert på samme måte. Den eneste forskjellen er at mens den første vedrører overganger fra 2007 til 2008, så vedrører den andre overganger fra 2013 til 2014. I hver av tabellene betraktes 64 ulike kategorier.¹ Det forutsettes gjennomgående at individet er 35 år, har videregående fagutdanning, bor i sentralitetsområde 1 og tilhører en familie med to voksne med barn under 18 år. I tabellene er det fokus på fire variabler: kjønn, innvandringsbakgrunn, næringsbakgrunn og plassering i lønnsfordelingen blant dem som har videregående fagutdanning. For de tre første av disse variablene er det to kategorier. Vi skiller mellom arbeidsinnvandrere og innvandrere som er kommet til Norge etter flukt fra sitt hjemland og mellom hvorvidt individet i foregående år arbeidet i en næring innenfor vareproduksjon eller i en tjenestenæring innenfor varehandel og transport mv. Når det gjelder timelønn skiller vi mellom åtte kategorier. Estimaten av sannsynlighetene for overgang fra det å være lønnstaker til å bli selvstendig næringsdrivende forekommer i 4. siste kolonne i de to tabellene, og de tilhørende *t*-verdiene er i den påfølgende kolonnen. I begge tabellene har kategori 8 status som en referanse-kategori.² I nest siste kolonne beregnes differansen i estimert sannsynlighet mellom en kategori og den estimerte sannsynligheten for kategori 8. I den aller siste kolonnen forekommer *t*-verdien for den beregnede differansen i estimert sannsynlighet.

I de åtte første kategoriene ser vi på en mannlig arbeidsinnvandrers lønnstakerbakgrunn fra vareproduksjon. Det eneste som skiller disse kategoriene fra hverandre er derfor plasseringen i timelønnsfordelingen for dem med videregående fagutdanning. Som nevnt tidligere, er disse kategoriene ordnet slik at de med relativt lavest timelønn er i kategori 1, de i gruppen med nest lavest timelønn er i kategori 2. De med relativt høyest timelønn er således i kategori 8, som altså er referanse-kategorien. Vi ser fra tabell 4.2 at den estimerte differansen i sannsynlighet er høyest for de to første kategoriene. De er på hhv. 0,012 og 0,013 og er begge signifikante. Også for de tre påfølgende kategoriene finner vi positive og signifikante forskjeller. For kategoriene 6 og 7 er derimot differansene lik 0. Dette henger sammen med at helningsparametrene knyttet til de to tilhørende dummyvariablene for disse to timelønnsgruppene ble satt lik 0 i den forenklede modellen. Samme type restriksjoner ble benyttet i logit-modellen som ligger bak resultatene som rapporteres i tabell 4.3. Resultatene som er gjengitt i tabell 4.3 er kvalitativt ganske like dem som ble rapportert i tabell 4.2, men det er noen kvantitative forskjeller. Her er den estimerte differansen i sannsynlighet ganske lik mellom de tre første kategoriene, og verdien er på rundt 0,3. De tilknyttede *t*-verdiene er signifikante. For kategoriene 4 og 5 er den estimerte differansen på bare 0,001. Den er likevel signifikant for begge kategoriene.

Kategoriene 9-16 i de to tabellene er som kategoriene 1-8 bortsett fra at vi nå ser på en kvinne. I rad ni i tabellene 4.2 og 4.3 sammenligner vi altså en kvinne nederst i lønnsfordelingen med en mann i timelønnsgruppen med høyest lønn. Vi ser at det er en signifikant positiv forskjell i estimert sannsynlighet i begge tilfellene, men at den estimerte verdien er lav. I tabell 4.2 er forskjellen på 0,004, mens den er mindre enn 0,000 i tabell 4.3. Også når det gjelder de i lønnsgruppene 2 og 3, jf. radene 10-11 i tabellene 4.2 og 4.3, er de estimerte differansene positive og mindre i tabell 4.3 enn i tabell 4.2. For lønnsgruppe 3 i tabell 4.3 er den estimerte differansen ikke signifikant. Når det gjelder kvinner i lønnsgruppene 4-8 er det estimert negative signifikante differanser både når det gjelder

¹ Det er selvfølgelig mulig å se på flere kategorier enn dem som betraktes her, men det var nødvendig å gjøre en begrensning for at leseren ikke skal få for mange kombinasjoner å forholde seg til. Gitt innretningen på rapporten med fokus på innvandrere var det naturlig å se på variasjon etter innvandringsbakgrunn og plassering i lønnsfordelingen. Ved å bruke formlene i delkapittel 2.13 er det mulig for leseren å se på flere tilfeller når det gjelder de estimerte sannsynlighetene, men beregning av standardfeil krever mer avansert programvare.

² Vær oppmerksom på at referanse-kategorien her ikke nødvendigvis er den samme som referanse-kategorien under selve estimeringen av logit-modellene.

overgangen mellom 2007 og 2008 og mellom 2013 og 2014. Tallverdien på differansene er noe høyere i tabell 4.2 enn i 4.3. I linje 16 sammenligner man en kvinne og en mann som begge er i den høyeste lønnsgruppen. Det er altså kun kjønn som skiller kategori 8 (som er referansekategorien ved sammenligner mellom kategoriene i tabellene 4.2 og 4.3) og kategori 16. De estimerte forskjellene er på hhv. -0,003 og -0,001 i de to tabellene.

Mens individets innvandringsbakgrunn var arbeid i samband med de første 16 kategoriene, er den flukt for de neste 16 kategoriene. I rad 17 (jf. forspalten) sammenligner man således en mann med flukt som innvandringsbakgrunn som befinner seg i den nederste lønnskategorien med en mann med arbeid som innvandringsbakgrunn og som befinner seg i den øverste timelønnskategorien. De to personene er like med hensyn til de øvrige forklaringsvariabler. Både i tabellene 4.2 og 4.3 er den estimerte differansen for kategori 17 positiv. Den estimerte differansen er størst i tabell 4.2, hvor den er 0,015. Den tilsvarende differansen i tabell 4.3 er på 0,003. En mannlig flyktning i nederste timelønnskategori har således en høyere estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet enn en mannlig arbeidsinnvandrers i øverste timelønnskategori. Når en ser på overgangene fra 2007 til 2008, er det også estimert signifikante positive differanser i sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet for kategoriene 18-21. Dette er de som befinner seg i lønnskategoriene 2-5. For de tre øverste timelønnsgruppene finner man ikke noen signifikante differanser. En finner, kvalitativt sett, ganske like resultater når det gjelder overgangene mellom 2013 og 2014. Her finner en signifikante positive differanser i den estimerte sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet for kategoriene 18-20, mens de estimerte differansene for kategoriene 21-24, som tilsvarer de fire øverste timelønnsgruppene, ikke er signifikante. I rad 24 sammenligner man en mannlig flyktning med en mannlig arbeidsinnvandrers der begge er i øverste lønnskategori. For to slike personer er det således ingen signifikant forskjell i estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder uansett om en ser på en overgang til selvstendig næringsvirksomhet i 2008 eller i 2014, jf. resultatene i tabellene 4.2 og 4.3.

Radene 25-32 er som radene 17-24 bortsett fra at vi nå betrakter en kvinne fremfor en mann. I rad 25 sammenligner vi således en kvinnelig flyktning i laveste timelønnsgruppe med en mannlig arbeidsinnvandrers i øverste timelønnskategori. Vi oppnår en signifikant positiv differanse i samband med overgangen fra 2007 til 2008. Den estimerte differansen er på 0,005. For overgangen fra 2013 til 2014 oppnås et estimat som ikke er signifikant. Ifølge resultatene i tabell 4.3 er differansene heller ikke signifikante for lønnsgruppene 2 og 3, mens de er negative med en verdi på -0,001 for de fem gruppene med høyest timelønn. I samband med overgangene fra 2007 til 2008 rapporteres signifikante positive differanser for de i lønnsgruppene 2 og 3, mens den estimerte differansen for lønnsgruppe 4 ikke er signifikant. Som for overgangene fra 2013 til 2014, oppnås signifikante negative differanser for de som er i lønnskategoriene 5-8 med omtrent like store tallverdier, jf. radene 29-32 i tabell 4.2. I rad 32 i de to tabellene ser en på to personer som begge er i øverste timelønnsgruppe. Forskjellen er den at den første personen er en kvinnelig flyktning mens den andre er en mannlig arbeidsinnvandrers. En slik kvinne har altså lavere estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet enn mannen i referansegruppen (jf. rad (kategori) 8 i tabellene 4.2 og 4.3).

Mens individene i kategoriene 1-32 arbeidet i vareproduserende næringer, arbeider individene i kategoriene 33-64 i tjenestenæringer innenfor varehandel og transport mv. Hvis en ser på rad 33, sammenligner man her en mannlig flyktning i laveste timelønnsgruppe med bakgrunn fra en tjenestenæring innenfor varehandel og transport mv. med en mannlig arbeidsinnvandrers i øverste timelønnsgruppe med bakgrunn fra en vareproduserende næring. Både i tabellene 4.2 og 4.3

oppnås et signifikant positivt estimat. Tallverdiene er på hhv. 0,013 og 0,004. Også for de i timelønnskategoriene 2-5 oppnås en signifikant positiv differanse. Dette gjelder både i samband med overgangene fra 2007 til 2008 og overgangene fra 2013 til 2014. Igjen er de estimerte tallverdiene høyere i tabell 4.2 enn i tabell 4.3. For de tre øverste timelønnsgruppene er det ingen signifikante forskjeller. For en mannlig arbeidsinnvandrers i den øverste timelønnskategorien betyr det altså ikke noe for sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet om en i det foregående året har hatt lønnsarbeid i en vareproduserende næring eller i en næring innenfor varehandel og transport mv.

Kategoriene 41-48 er som kategoriene 33-40 bortsett fra at vi her ser på en kvinne. I rad 41 i tabellene 4.2 og 4.3 sammenligner vi derfor en kvinnelig arbeidsinnvandrers i laveste timelønnskategori som det foregående året var lønnstaker innenfor varehandel og transport mv. med en mannlig arbeidsinnvandrers i øverste timelønnskategori som det foregående året arbeidet i en vareproduserende næring. Vi ser at den estimerte differansen er positiv og signifikant både i samband med overgangene fra 2007 til 2008 og overgangene fra 2013 til 2014. Tallverdien er på hhv. 0,004 og 0,001. Også for timelønnsgruppene 2 og 3 (jf. radene 42-43) oppnås positive estimerte differanser. Disse er likevel små i tallverdi, og minst i tabell 4.3. For de øvrige lønnskategoriene, dvs. kategoriene 44-48, finner vi signifikante negative differanser, der tallverdiene er noe høyere i samband med overgangene fra 2007 til 2008 enn for overgangene mellom 2013 og 2014. I kategori 48 i de to tabellene ser en på en kvinnelig arbeidsinnvandrers i øverste timelønnskategori som foregående år arbeidet innen varehandel og transport mv. i forhold til en mannlig arbeidsinnvandrers i samme timelønnskategori som det foregående året arbeidet i en vareproduserende næring. En kvinne av denne typen har altså en signifikant lavere estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet enn mannen i referansekategorien (jf. kategori 8). De estimerte differansene er på hhv. -0,003 og -0,001.

I radene (kategoriene) 49-56 betrakter vi menn med flukt som innvandringsbakgrunn og som foregående år arbeidet innen varehandel og transport mv. For en mannlig flyktning som foregående år arbeidet innen varehandel og transport mv. og som befinner seg i gruppen med lavest timelønn er det en signifikant positiv differanse i den estimerte sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder både i samband med tabellene 4.2 og 4.3. Tallverdiene for differansene er på hhv. 0,015 og 0,004 i de to tabellene. Signifikante positive differanser oppnås også for de som er i timelønnsgruppene 2-4. For de fire øverste timelønnsgruppene, jf. kategoriene 53-56, er det ingen signifikante forskjeller relativt til referansekategorien (kategori 8). Dette betyr at vi ikke kan forkaste en hypotese om at en mannlig flyktning i den øverste timelønnsgruppen som i foregående år arbeidet innen varehandel og transport mv., jf. kategori 56, har den samme sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet som en mannlig arbeidsinnvandrers med bakgrunn fra en vareproduserende næring.

Avslutningsvis har vi radene 57-64, som tilsvarer de åtte radene foran bortsett fra at vi nå betrakter kvinner. Når vi sammenligner kategori 57 med referansekategorien, er det derfor en forskjell langs tre dimensjoner. Utenom kjønnsdimensjonen er dette innvandrings- og næringsbakgrunn. Resultatene er her noe forskjellige avhengig av om man ser på overgangene fra 2007 til 2008 eller overgangene fra 2013 til 2014. I tabell 4.2 rapporteres en signifikant positiv differanse på 0,006. Differansen er også positiv i tabell 4.3, men her er den ikke signifikant. I tabell 4.2 finner vi også positive signifikante estimerte differanser for timelønnsgruppene 2 og 3 (jf. kategoriene 58 og 59), mens en igjen mangler signifikans for de estimerte differansene i tabell 4.3. Både i samband med de estimerte overgangene til selvstendig næringsvirksomhet fra 2007 til 2008 og 2013 til 2014 finner vi ingen signifikant differanse for de i timelønnsgruppe 4. For de fire øverste timelønnsgruppene

rapporteres det signifikante negative differanser i forhold til referansekategorien (kategori 8). Dette gjelder for begge tabellene. I den siste raden (jf. kategori 64) sammenligner man to individer som begge er i gruppen med høyest timelønn. En sammenligner således en kvinne med flukt som innvandringsbakgrunn som i foregående år arbeidet innen varehandel og transport mv. med en mannlig arbeidsinnvandrere som i foregående år var lønnstaker i en vareproduserende næring. Den estimerte sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet er således signifikant lavere for en slik kvinne (i kategori 64) sammenlignet med mannen i referansekategorien (dvs. kategori 8).

Tabell 4.2. Estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet 2008 (P)^a

Kategori Vareproduksjon	Kjennetegn			P		PDIFF	
	Kjønn	Innvandrings- grunn	Timelønns- gruppe	Est.	t-verdi	Est.	t-verdi
1	Mann	Arbeid	1	0,018	17,331	0,012	13,357
2	Mann	Arbeid	2	0,018	20,073	0,013	16,146
3	Mann	Arbeid	3	0,013	21,888	0,008	16,124
4	Mann	Arbeid	4	0,009	22,566	0,004	12,622
5	Mann	Arbeid	5	0,007	21,476	0,001	4,690
6	Mann	Arbeid	6	0,005	21,455	0 ^b	
7	Mann	Arbeid	7	0,005	21,455	0 ^b	
8	Mann	Arbeid	8	0,005	21,455	0 ^c	
9	Kvinne	Arbeid	1	0,009	16,605	0,004	7,984
10	Kvinne	Arbeid	2	0,009	18,964	0,004	9,707
11	Kvinne	Arbeid	3	0,007	20,327	0,002	5,692
12	Kvinne	Arbeid	4	0,005	20,307	-0,001	-2,725
13	Kvinne	Arbeid	5	0,003	18,974	-0,002	-9,684
14	Kvinne	Arbeid	6	0,003	18,545	-0,003	-18,323
15	Kvinne	Arbeid	7	0,003	18,545	-0,003	-18,323
16	Kvinne	Arbeid	8	0,003	18,545	-0,003	-18,323
17	Mann	Flukt	1	0,021	9,794	0,015	7,408
18	Mann	Flukt	2	0,021	10,106	0,016	7,686
19	Mann	Flukt	3	0,016	10,190	0,010	6,864
20	Mann	Flukt	4	0,011	10,168	0,005	5,243
21	Mann	Flukt	5	0,008	10,014	0,002	2,978
22	Mann	Flukt	6	0,006	9,985	0,001	1,556
23	Mann	Flukt	7	0,006	9,985	0,001	1,556
24	Mann	Flukt	8	0,006	9,985	0,001	1,556
25	Kvinne	Flukt	1	0,011	9,612	0,005	4,988
26	Kvinne	Flukt	2	0,011	9,904	0,006	5,211
27	Kvinne	Flukt	3	0,008	9,985	0,003	3,494
28	Kvinne	Flukt	4	0,006	9,918	0,000	0,361
29	Kvinne	Flukt	5	0,004	9,718	-0,001	-3,492
30	Kvinne	Flukt	6	0,003	9,639	-0,002	-6,525
31	Kvinne	Flukt	7	0,003	9,639	-0,002	-6,525
32	Kvinne	Flukt	8	0,003	9,639	-0,002	-6,525

Tabell 4.2. (fortsetter)

Kategori	Kjennetegn			P		PDIFF	
	Kjønn	Innvandrings- grunn	Timelønns- gruppe	Est.	t-verdi	Est.	t-verdi
Varehandel og transport mv.							
33	Mann	Arbeid	1	0,018	15,832	0,013	11,495
34	Mann	Arbeid	2	0,018	17,775	0,013	13,098
35	Mann	Arbeid	3	0,014	18,896	0,008	11,991
36	Mann	Arbeid	4	0,009	19,206	0,004	8,480
37	Mann	Arbeid	5	0,007	18,533	0,001	3,262
38	Mann	Arbeid	6	0,005	18,737	0,000	0,183
39	Mann	Arbeid	7	0,005	18,737	0,000	0,183
40	Mann	Arbeid	8	0,005	18,737	0,000	0,183
41	Kvinne	Arbeid	1	0,009	15,722	0,004	6,899
42	Kvinne	Arbeid	2	0,010	17,614	0,004	7,919
43	Kvinne	Arbeid	3	0,007	18,606	0,002	4,381
44	Kvinne	Arbeid	4	0,005	18,495	-0,001	-1,874
45	Kvinne	Arbeid	5	0,003	17,488	-0,002	-7,578
46	Kvinne	Arbeid	6	0,003	17,327	-0,003	-12,919
47	Kvinne	Arbeid	7	0,003	17,327	-0,003	-12,919
48	Kvinne	Arbeid	8	0,003	17,327	-0,003	-12,919
49	Mann	Flukt	1	0,021	9,466	0,015	7,077
50	Mann	Flukt	2	0,021	9,736	0,016	7,313
51	Mann	Flukt	3	0,016	9,796	0,010	6,491
52	Mann	Flukt	4	0,011	9,759	0,005	4,924
53	Mann	Flukt	5	0,008	9,623	0,002	2,805
54	Mann	Flukt	6	0,006	9,627	0,001	1,483
55	Mann	Flukt	7	0,006	9,627	0,001	1,483
56	Mann	Flukt	8	0,006	9,627	0,001	1,483
57	Kvinne	Flukt	1	0,011	9,397	0,006	4,790
58	Kvinne	Flukt	2	0,011	9,659	0,006	4,985
59	Kvinne	Flukt	3	0,008	9,722	0,003	3,332
60	Kvinne	Flukt	4	0,006	9,646	0,000	0,403
61	Kvinne	Flukt	5	0,004	9,463	-0,001	-3,126
62	Kvinne	Flukt	6	0,003	9,42	-0,002	-5,787
63	Kvinne	Flukt	7	0,003	9,42	-0,002	-5,787
64	Kvinne	Flukt	8	0,003	9,42	-0,002	-5,787

^a Individ fra sentralitetsområde 1 med videregående fagutdanning som inngår i en familie med 2 voksne og barn under 18 år i 2007. Siste kolonne (jf. PDIFF) angir forskjellen i estimert sannsynlighet for en kategori minus den som er for kategori 8.

^b 0-verdien følger av at den ledsagende parameteren i den forenklede logit-modellen har blitt satt til 0 a priori

^c 0-verdien følger av at kategori 8 er den kategorien en sammenligner alle de øvrige kategoriene med.

Tabell 4.3. Estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet 2014 (P)^a

Kategori Vareproduksjon	Kjennetegn			P		PDIFF	
	Kjønn	Innvandrings- grunn	Timelønns- gruppe	Est.	t-verdi	Est.	t-verdi
1	Mann	Arbeid	1	0,006	10,854	0,003	8,832
2	Mann	Arbeid	2	0,006	11,571	0,004	10,345
3	Mann	Arbeid	3	0,005	11,794	0,003	10,066
4	Mann	Arbeid	4	0,004	11,853	0,001	8,429
5	Mann	Arbeid	5	0,003	11,549	0,001	5,020
6	Mann	Arbeid	6	0,002	11,481	0 ^b	
7	Mann	Arbeid	7	0,002	11,481	0 ^b	
8	Mann	Arbeid	8	0,002	11,481	0 ^c	
9	Kvinne	Arbeid	1	0,003	10,556	0,000	2,406
10	Kvinne	Arbeid	2	0,003	11,137	0,001	4,835
11	Kvinne	Arbeid	3	0,002	11,280	0,000	0,561
12	Kvinne	Arbeid	4	0,002	11,227	-0,001	-5,621
13	Kvinne	Arbeid	5	0,001	10,867	-0,001	-8,086
14	Kvinne	Arbeid	6	0,001	10,708	-0,001	-11,162
15	Kvinne	Arbeid	7	0,001	10,708	-0,001	-11,162
16	Kvinne	Arbeid	8	0,001	10,708	-0,001	-11,162
17	Mann	Flukt	1	0,005	6,905	0,003	4,038
18	Mann	Flukt	2	0,006	7,050	0,004	4,499
19	Mann	Flukt	3	0,005	7,084	0,002	3,737
20	Mann	Flukt	4	0,003	7,105	0,001	2,385
21	Mann	Flukt	5	0,003	7,035	0,000	1,149
22	Mann	Flukt	6	0,002	7,014	-0,000	-0,379
23	Mann	Flukt	7	0,002	7,014	-0,000	-0,379
24	Mann	Flukt	8	0,002	7,014	-0,000	-0,379
25	Kvinne	Flukt	1	0,002	6,808	0,000	0,603
26	Kvinne	Flukt	2	0,003	6,927	0,001	1,368
27	Kvinne	Flukt	3	0,002	6,950	-0,000	-0,175
28	Kvinne	Flukt	4	0,002	6,948	-0,001	-2,490
29	Kvinne	Flukt	5	0,001	6,859	-0,001	-4,148
30	Kvinne	Flukt	6	0,001	6,814	-0,001	-6,028
31	Kvinne	Flukt	7	0,001	6,814	-0,001	-6,028
32	Kvinne	Flukt	8	0,001	6,814	-0,001	-6,028

Tabell 4.3 (fortsetter)

Kategori	Kjennetegn			P		PDIFF	
	Kjønn	Innvandrings- grunn	Timelønns- gruppe	Est.	t-verdi	Est.	t-verdi
Varehandel og transport mv.							
33	Mann	Arbeid	1	0,006	9,991	0,004	7,861
34	Mann	Arbeid	2	0,007	10,517	0,005	8,859
35	Mann	Arbeid	3	0,005	10,657	0,003	8,308
36	Mann	Arbeid	4	0,004	10,678	0,002	6,741
37	Mann	Arbeid	5	0,003	10,454	0,001	4,616
38	Mann	Arbeid	6	0,002	10,419	0,000	2,151
39	Mann	Arbeid	7	0,002	10,419	0,000	2,151
40	Mann	Arbeid	8	0,002	10,419	0,000	2,151
41	Kvinne	Arbeid	1	0,003	9,858	0,001	3,149
42	Kvinne	Arbeid	2	0,003	10,301	0,001	4,800
43	Kvinne	Arbeid	3	0,003	10,392	0,000	1,953
44	Kvinne	Arbeid	4	0,002	10,333	0,000	-2,960
45	Kvinne	Arbeid	5	0,001	10,052	-0,001	-5,916
46	Kvinne	Arbeid	6	0,001	9,939	-0,001	-9,446
47	Kvinne	Arbeid	7	0,001	9,939	-0,001	-9,446
48	Kvinne	Arbeid	8	0,001	9,939	-0,001	-9,446
49	Mann	Flukt	1	0,006	6,721	0,004	4,203
50	Mann	Flukt	2	0,007	6,848	0,004	4,609
51	Mann	Flukt	3	0,005	6,872	0,003	3,945
52	Mann	Flukt	4	0,004	6,885	0,002	2,770
53	Mann	Flukt	5	0,003	6,820	0,001	1,682
54	Mann	Flukt	6	0,002	6,805	0,000	0,343
55	Mann	Flukt	7	0,002	6,805	0,000	0,343
56	Mann	Flukt	8	0,002	6,805	0,000	0,343
57	Kvinne	Flukt	1	0,003	6,662	0,000	1,186
58	Kvinne	Flukt	2	0,003	6,766	0,001	1,877
59	Kvinne	Flukt	3	0,002	6,782	0,000	0,495
60	Kvinne	Flukt	4	0,002	6,775	0,000	-1,654
61	Kvinne	Flukt	5	0,001	6,692	-0,001	-3,273
62	Kvinne	Flukt	6	0,001	6,655	-0,001	-5,153
63	Kvinne	Flukt	7	0,001	6,655	-0,001	-5,153
64	Kvinne	Flukt	8	0,001	6,655	-0,001	-5,153

^a Individ fra sentralitetsområde 1 med videregående fagutdanning som inngår i en familie med 2 voksne og barn under 18 år i 2013. Siste kolonne (jf. PDIFF) angir forskjellen i estimert sannsynlighet for en kategori og minus den som er for kategori 8.

^b 0-verdien følger av at den ledsagende parameteren i den forenklete logit-modellen har blitt satt til 0 a priori

^c 0-verdien følger av at kategori 8 er den kategorien en sammenligner alle de øvrige kategoriene med.

4.2. Analyse av sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet

I tabell 4.4 rapporteres parameterestimater knyttet til modellen for sannsynligheten for å være selvstendig næringsdrivende i alle år i perioden 2008-2014. På grunn av lav signifikans for noen av forklaringsvariablene er det her pålagt 16 nullrestriksjoner knyttet til forklaringsvariablene som inngår i den mer generelle modellen. Estimeringsresultatene i den sistnevnte modellen er rapportert i tabell B.4 i vedlegg B. Antall individer og antall observasjoner under estimeringen er 155 649. For å teste om modellforenklingen er valid brukes sannsynlighetskvotetesten som ble nevnt i kapittel 2.13. Ved å utnytte informasjonen rapportert nederst i tabellene B.4 og 4.4, ser vi at verdien på den kji-kvadratfordelte testobservatoren er 16. Siden det er 16 restriksjoner, er det også 16 frihetsgrader. Dette gir en signifikanssannsynlighet på over 5 prosent, slik at modellforenklingen fortøner seg valid. Etter elimineringen av forklaringsvariablene som inngikk med lite signifikans, er den laveste gjenværende t-verdien noe over 1,5.

Vi minner om fortolkningen av fortegnet til parameterestimatene i tabell 4.4 og tabell B.4 i vedlegget. Fortegnet til et parameterestimat er det samme som fortegnet som fortegnet på endringen i den estimerte sannsynligheten når en gjennomfører en partiell økning av en forklaringsvariabel. Vi kan derfor trekke noen (kvalitative) konklusjoner basert på resultatene rapportert i tabell 4.4.

Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet er lavere for kvinner enn for menn. Aldersvariabelen er representert ved et annenordenspolynom. Mens parameterestimatet knyttet til førsteordensleddet er positivt er estimatet knyttet til annenordensleddet negativt. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet øker med alderen inntil individet er midt i 50-årene, for deretter å reduseres. Vi finner ingen signifikante effekter av sentralitetsvariablene.

Når det gjelder innvandringsbakgrunn inngår tre av dummyvariablene. I den forenklede modellen består referansegruppen av innvandrere som har kommet som flyktninger, innvandrere som har kommet på grunn av familieforhold, utdanning, barn av innvandrerforeldre født i Norge og befolkningen i Norge uten innvandrerbakgrunn. Relativt til denne (brede) gruppen har de som har arbeid som innvandringsgrunn og ukjent innvandringsgrunn høyere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet over perioden 2008-2014. På den annen side har innvandrere fra de øvrige nordiske land en lavere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet enn dem som tilhører referansegruppen.

Når det gjelder utdanning så er det de som i 2008 har uoppgitt utdanning som inngår i referansegruppen. Individer i andre utdanningsgrupper dette året har alle høyere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet enn dem som er i referansegruppen hvis alt annet er likt. Den estimerte sannsynligheten er høyest for dem med hhv. lang høyere utdanning og videregående fagutdanning.

I samband med næring så utgjøres referansegruppen av dem som ikke var yrkesaktive eller som ikke har næringstilknytning i 2008. Alle som ikke er i referansegruppen har høyere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet enn dem som er i referansegruppen hvis alt annet er likt. De høyest estimerte sannsynlighetene tilhører dem som i 2008 hadde næringsbakgrunn fra øvrige markedsrettede tjenestenæringer etterfulgt av dem som i 2008 arbeidet i en vareproduserende næring.

I samband med familiebakgrunn består referansegruppen av personer som i 2008 inngår i flerpersonsfamilier med barn der minst ett av barna er eldre enn 18 år. Relativt til referansegruppen har alle med annen familiebakgrunn dette året lavere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet fra 2008 til 2014. De laveste estimerte sannsynlighetene forekommer for dem som i 2008 er enslige eller dem som er eneforsørgere med barn inntil 18 år.

Det gjenstår nå å se på betydningen av bakgrunnsstatus for årene 2003-2007. Referansegruppen består her av dem som ikke var registrert som bosatte i Norge i årene 2003-2007. Det å ha vært selvstendig næringsdrivende i alle årene 2003-2007 eller i hovedsak disse årene styrker den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet fra 2008 til 2014. Det samme er tilfelle hvis man i hovedsak var lønnstaker i denne perioden. Hvis man derimot var ren lønnstaker i alle årene 2003-2007 reduseres den estimerte sannsynligheten, sammenlignet med referansegruppen, for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet fra 2008 til 2014.

Tabell 4.4. Estimerte parametere i en logit-modell for sannsynligheten for å være selvstendig næringsdrivende i alle årene 2008-2014

Forklaringsvariabler	Tolkning	Estimat	t-verdi
Konstant		-4,868	-35,840
DUMKV		-0,378	-27,795
ALDER		0,116	25,307
ALDESKV		-0,108	-25,026
DINVGR3	Arbeid	0,300	5,067
DINVGR5	Nordisk	-0,111	-2,416
DINVGR6	Ukjent	0,258	1,603
DUTD1(-6) ^a	Lav utdanning	0,104	1,729
DUTD2(-6)	Studierettet videregående utdanning	0,129	2,106
DUTD3(-6)	Videregående fagutdanning	0,212	3,536
DUTD4(-6)	Kort høyere utdanning	0,148	2,419
DUTD5(-6)	Lang høyere utdanning	0,489	7,841
DNÆRAGG1(-6)	Vareproduksjonsnæringer	0,718	23,282
DNÆRAGG2(-6)	Varehandel og transport mv.	0,555	17,278
DNÆRAGG3(-6)	Tekniske og finansielle tjenestenæringer	0,315	9,316
DNÆRAGG4(-6)	Øvrige markedsrettede tjenestenæringer	0,890	28,204
DFAMKAT1(-6)	Enslig	-0,155	-9,879
DFAMKAT2(-6)	2 voksne personer 18+ uten barn	-0,069	-4,098
DFAMKAT3(-6)	2 voksne personer 18+ med minst ett barn	-0,094	-5,342
DFAMKAT4(-6)	1 voksen 18+ med minst ett barn	-0,184	-6,241
DHBAK1	Selvstendig næringsdrivende 2003-2007	1,494	66,650
DHBAK2	Lønnstaker 2003-2007	-0,234	-6,482
DHBAK11	Hovedsakelig selvstendig næringsdrivende 2003-2007	0,751	31,813
DHBAK22	Hovedsakelig lønnstaker 2003-2007	0,236	9,190
DHBAK101	Selvstendig næringsdrivende mest forekom. 2003-2007	0,495	14,738
'log-likelihood'		-95 940,7	
Antall obs.		155 649	

^a (-6) svarer til at det er variabelens verdi i 2008 som det refereres til.

4.3. Estimerte sannsynligheter knyttet til opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet

I tabell 4.5 sammenligner vi 48 ulike kategorier av individer med hensyn til hvilken estimert sannsynlighet de har for å opprettholde statusen som selvstendig næringsdrivende i alle årene fra og med 2008 til og med 2014. Vi lar kategori 1 utgjøre en referanse som vi sammenligner de øvrige opp imot. Kategori 1 består av en 35 år gammel mann som har en innvandringsbakgrunn som ikke er klassifisert som 'arbeidsinnvandring', 'nordisk' eller ukjent. Mannen hadde i 2008 videregående fagutdanning som sin høyeste fullførte utdanning og var i 2008 tilknyttet en vareproduksjonsnæring. Mannen levde i en familie med to voksne med barn under 18 år. Personen var i alle årene 2003-2007 lønnstaker. Fra den nest siste kolonnen i tabellen ser vi at den estimerte sannsynligheten for denne referanse kategorien er 0,18.

I kategori 2 betrakter vi en mann som er helt lik den i kategori 1 med unntak av at mannen nå er arbeidsinnvandrer. For et individ i kategori 2 er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 0,23, altså noe høyere enn for personen i kategori 1. Fra den siste kolonnen i tabellen ser vi at den estimerte differansen er signifikant når vi sammenligner kategori 2 med kategori 1. I kategori 3 betrakter vi en person som er helt lik med personen i kategori 1 med unntak av at individet nå er en innvandrer fra ett av de nordiske land, dvs. Danmark, Finland, Island og Sverige. Vi ser at en person i denne kategorien har en signifikant lavere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet enn en person i kategori 1. Kategori 4 skiller

seg fra kategori 1 ved at mannen nå har en ukjent innvandringsbakgrunn.³ En slik person har en estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet om lag som en innvandrer fra Norden alt annet likt.

Kategoriene 5-8 er som kategoriene 1-4 bortsett fra at individet nå er en kvinne. Kategori 5 tilsvarer kategori 1, når vi ser bort fra at vi betrakter en kvinne istedenfor en mann. Vi ser at en kvinne i kategori 5 har en signifikant lavere estimert sannsynlighet for å opprettholde selvstendig næringsvirksomhet enn en mann i kategori 1. Den er nesten 5 prosentpoeng lavere. I samband med kategori 6 ser vi på et individ som skiller seg fra et individ i kategori 1 langs 2 dimensjoner. Forskjellen er knyttet til kjønn og innvandringsbakgrunn. Individet i kategori 6 er karakterisert av å være kvinne og arbeidsinnvandrer. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse er 0,169 for denne kategorien, som ikke er signifikant forskjellig fra det en har for kategori 1. Kategori 7 skiller seg fra kategori 1 ved at individet nå er kvinne og har innvandret fra ett av de nordiske land. Et individ i denne kategorien har et signifikant lavere estimat for å opprettholde selvstendig næringsvirksomhet enn et individ i kategori 1.

I kategori 8 ser vi på en kvinne med ukjent innvandringsbakgrunn. Et individ i denne kategorien har en estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet som ikke skiller seg signifikant fra den estimerte sannsynligheten for kategori 1. Kategoriene 9-16 tilsvarer kategoriene 1-8 bortsatt fra at individet nå har lav fremfor videregående fagutdanning. Hvis man sammenligner kategori 9 med kategori 1 er derfor den eneste forskjellen at høyeste oppnådde utdanning er forskjellig. Vi ser at den estimerte sannsynligheten for kategori 9 er 0,164, som er signifikant lavere enn det en har for kategori 1. Kategori 10 skiller seg fra kategori 1 i to dimensjoner idet individet i kategori 10 er en arbeidsinnvandrer med lav utdanning. Vi finner at den estimerte sannsynligheten for denne kategorien er på 0,210, dvs. 3 prosentpoeng høyere enn det som ble funnet for kategori 1. Den estimerte forskjellen er signifikant. Kategori 11 er karakterisert av en person som har innvandret fra et nordisk land og har lav utdanning. Et individ i denne gruppen har en signifikant lavere estimert sannsynlighet for å opprettholde selvstendig næringsvirksomhet enn et individ i kategori 1. Den estimerte sannsynligheten er 6 prosentpoeng lavere og forskjellen er signifikant. Mellom kategori 12 og kategori 1 finner vi ikke noen signifikant forskjell når det gjelder den estimerte sannsynligheten. Individer i denne kategorien har ukjent innvandringsbakgrunn og lav utdanning.

Kategoriene 13-16 er som de fire foregående bortsatt fra at vi nå betrakter en kvinne. Hvis man sammenligner et individ i kategori 13 med et individ i kategori 1, er forskjellen at man i førstnevnte betrakter en kvinne med lav utdanning og i sistnevnte en mann med videregående fagutdanning. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse er om lag 6 prosentpoeng lavere for et individ i kategori 13 enn for et individ i kategori 1. Den estimerte forskjellen er signifikant. Individet i kategori 14 skiller seg fra individet i kategori 1 langs 3 dimensjoner. Et individ i kategori 14 er karakterisert ved å være kvinne, arbeidsinnvandrer og lavt utdannet. Den estimerte forskjellen for denne kategorien er på 0,154, som er signifikant lavere enn for kategori 1. Også for kategori 15 er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse signifikant lavere enn for kategori 1. Individet er her en lavt utdannet kvinne innvandret fra et nordisk land. Derimot er ikke den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet for kategori 16, som består av individer karakterisert ved ukjent innvandringsbakgrunn og lav utdanning, signifikant forskjellig fra den estimerte sannsynligheten for kategori 1.

³ En viktig undergruppe her består av de som innvandret før 1990, dvs. før data for innvandringsgrunn ble innhentet.

Kategoriene 17-24 tilsvarer kategoriene 9-16 med den forskjell at individene nå er antatt å ha lang høyere utdanning. Forskjellen mellom kategori 17 og kategori 1, er derfor at individet har lang høyere utdanning i førstnevnte og videre fagutdanning i sistnevnte. Den estimerte sannsynligheten for kategori 27 er 0,224 som er signifikant høyere enn for kategori 1. Kategori 18 skiller seg fra kategori 1 ved at mannen i førstnevnte er en arbeidsinnvandrers med lang høyere utdanning. Den estimerte sannsynligheten for denne kategorien er 0,281 som er om lag 10 prosentpoeng høyere enn for kategori 1. Forskjellen er signifikant. I kategori 19 betrakter vi en innvandrers med nordisk bakgrunn og lang høyere utdanning. Den estimerte sannsynligheten for denne kategorien er også signifikant høyere enn for kategori 1. Også for kategori 20 er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet høyere enn for kategori 1. Den estimerte differansen er på 9,2 prosentpoeng og er signifikant. Denne kategorien består av en mann med ukjent innvandringsbakgrunn som har lang høyere utdanning.

Kategoriene 21-24 tilsvarer de 4 foregående kategoriene bortsett fra at individet er en kvinne istedenfor en mann. Hvis vi sammenligner kategori 21 med kategori 1 er det en forskjell langs to dimensjoner. Individet i kategori 21 er en kvinne med lang høyere utdanning. Vi ser at den estimerte sannsynligheten er noe lavere enn for kategori 1 og at forskjellen er signifikant. Et individ i kategori 22 skiller seg fra et individ i kategori 1 langs tre dimensjoner. Individet i førstnevnte er en kvinne med lang høyere utdanning som har arbeid som innvandringsbakgrunn. Individet i kategori 22 har signifikant høyere sannsynlighet for opprettholdelse enn individer i kategori 1. Forskjellen er på i overkant av 3 prosentpoeng. Kategori 23 ser på kvinner som har innvandret fra Norden og som har lang høyere utdanning. For denne kategorien har man en estimert sannsynlighet som er lavere enn for kategori 1. Den estimerte sannsynligheten for kategori 24 er ikke signifikant forskjellig fra den som gjelder for kategori 1. Denne kategorien består av kvinner med ukjent innvandringsbakgrunn med lang høyere utdanning.

Kategoriene 25-48 tilsvarer kategoriene 1-24 bortsett fra at individet i kategoriene 25-48 var tilknyttet hovednæringen varehandel og transport mv., mens individene i kategoriene 1-24 var tilknyttet vareproduksjonsnæringer i 2008. Kategoriene 25 skiller seg fra kategori 1 langs en dimensjon ved at individet i 2008 i førstnevnte kategori var knyttet til varehandel og transport mv., mens individet i sistnevnte var knyttet til en vareproduksjonsnæring. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet er signifikant lavere enn for kategori 1. Forskjellen er på i overkant av 5 prosentpoeng. Kategori 26 skiller seg fra kategori 1 langs to dimensjoner. Mannen i kategori 26 er en arbeidsinnvandrers med tilknytning til en tjenestenæring innenfor varehandel og transport mv. i 2008. Et individ i kategori 26 har en estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet som ikke er signifikant forskjellig fra den som gjelder for et individ i kategori 1. For kategori 27, som skiller seg fra kategori 26 ved at mannen nå er en innvandrers fra et nordisk land, har man en estimert sannsynlighet som er signifikant lavere enn det som gjelder for kategori 1. Forskjellen er på nesten 6,5 prosentpoeng. I kategori 28 betrakter vi en mann med ukjent innvandringsbakgrunn. Estimatet av sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet for denne kategorien er ikke signifikant forskjellig fra det en har for kategori 1.

Kategoriene 29-32 skiller seg fra kategoriene 25-28 ved at individene i første gruppe med kategorier er kvinner, mens de i 25-28 er menn. Hvis man sammenligner kategori 29 med kategori 1 er det en forskjell langs to dimensjoner. Ved siden av kjønn er det en forskjell i samband med nærings-tilhørighet i 2008. Mens en mann i kategori 1 er knyttet til en vareproduksjonsnæring, er kvinnen i kategori 29 knyttet til en tjenestenæring innenfor varehandel og transport mv. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse er signifikant lavere for kategori 29 enn for kategori 1.

Forskjellen er på nesten 9 prosentpoeng. Kategori 30 er som kategori 29 bortsett fra at mannen nå er en arbeidsinnvandrer. Det er således en forskjell mellom kategoriene 30 og 1 langs tre dimensjoner, dvs. kjønn, innvandringsbakgrunn og næringstilknytning (i 2008). Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse er signifikant lavere for kategori 30 enn for kategori 1. Forskjellen er på 6 prosentpoeng. Videre ser vi i kategori 31 på en kvinnelig nordisk innvandrer istedenfor en kvinnelig arbeidsinnvandrer. Også for denne kategorien er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse signifikant lavere enn for kategori 1. Differansen er på i underkant av 10 prosentpoeng. I kategori 32 ser vi på en kvinne med ukjent innvandringsbakgrunn. Igjen er det slik at den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse er signifikant lavere enn for kategori 1. Forskjellen er på 6,5 prosentpoeng.

Kategori 33 skiller seg fra kategori 1 langs to dimensjoner. Mens en mann i kategori 1 har videregående fagutdanning og var tilknyttet en vareproduksjonsnæring i 2008, har en mann i kategori 33 lav utdanning og var tilknyttet en tjenestenæring innenfor varehandel og transport mv. i 2008. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse er nesten 6,5 prosent lavere for kategori 33 enn for kategori 1. Den estimerte forskjellen er signifikant. Kategori 34 skiller seg fra kategori 33 ved at mannen nå er en arbeidsinnvandrer. Også for denne kategorien er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet signifikant lavere enn for kategori 1. Forskjellen er på 3,5 prosentpoeng. I kategoriene 35 og 36 er mannen hhv. en innvandrer fra Norden og en mann med ukjent innvandringsbakgrunn. Begge disse kategoriene har signifikant lavere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet sammenlignet med kategori 1. Forskjellene er på hhv. 7,5 og nærmere 3,5 prosentpoeng.

Kategoriene 37-40 skiller seg fra kategoriene 33-36 ved at individet i den førstnevnte gruppen av kategorier er kvinne, mens det er en mann i den sistnevnte. Mellom kategori 37 og kategori 1 er det derfor en forskjell langs tre dimensjoner knyttet til kjønn, utdanning og næringstilhørighet. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse for kategori 37 er på 0,083, som er nesten 10 prosentpoeng lavere enn for kategori 1. Kategori 38 er som kategori 37 bortsett fra at kvinnen nå er en arbeidsinnvandrer. Igjen er den estimerte sannsynligheten for overlevelse signifikant lavere enn for kategori 1. Den estimerte forskjellen er på i overkant av 7 prosentpoeng. Videre er kvinnen i kategori 39 en innvandrer fra Norden. For denne kategorien er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse over 10 prosentpoeng lavere enn for kategori 1. Den estimerte forskjellen er signifikant. Resultatet for kategori 40, hvor kvinnen har ukjent innvandringsgrunn er ganske likt det en hadde for kategori 38. Den estimerte forskjellen mellom kategori 40 og kategori 1 er på 7,5 prosentpoeng og er signifikant.

Kategori 41 skiller seg fra kategori 1 langs to dimensjoner knyttet til utdanning og næringstilknytning i 2008. Mens mannen i kategori 1 har videregående fagutdanning og var tilknyttet en vareproduserende næring i 2008, har mannen i kategori 41 lang høyere utdanning og var i 2008 tilknyttet en tjenestenæring innenfor varehandel og transport mv. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet er i underkant av 2 prosentpoeng lavere for kategori 41 enn for kategori 1, og den estimerte forskjellen er signifikant. Forskjellen på kategori 42 og kategori 41 er at mannen nå er en arbeidsinnvandrer. For denne kategorien er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet på om lag 0,21 som er i underkant av 3 prosent høyere enn for kategori 1. Den estimerte forskjellen er signifikant. I kategori 43 ser vi på en mann som har innvandret fra Norden. En slik person har signifikant lavere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet enn en mann i kategori 1. Den estimerte forskjellen er på i overkant av 3 prosentpoeng. For kategori 44, der mannen har en ukjent

innvandringsbakgrunn finner man ikke noen signifikant forskjell i den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse sammenlignet med kategori 1.

Kategoriene 45-48 tilsvarer kategoriene 41-44 bortsett fra at individet nå er en kvinne i stedet for en mann. Kategori 45 skiller seg fra kategori 1 langs tre dimensjoner, dvs. kjønn, utdanning og næringstilknytning i 2008. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet for denne kategorien er om lag 0,12, som er i overkant av 6 prosentpoeng lavere enn for kategori 1. Den estimerte differansen er signifikant. I kategori 46 ser vi på en kvinnelig arbeidsinnvandrers. En kvinne i denne kategorien har en estimert sannsynlighet på 0,152 for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Dette er nesten 3 prosentpoeng lavere enn for kategori 1. Den estimerte differansen er signifikant. I kategori 47 ser vi på en kvinne som har innvandret fra Norden. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse for kategori 47 er nesten 7,5 prosentpoeng lavere enn for kategori 1. Den estimerte differansen er signifikant. Avslutningsvis har vi kategori 48, som utgjøres av kvinner med ukjent innvandringsbakgrunn med lang høyere utdanning som i 2008 var tilknyttet en tjenestenæring innenfor varehandel og transport mv. Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse for denne gruppen er på nesten 0,15, som er signifikant lavere enn for kategori 1.

Tabell 4.5. Estimerte sannsynligheter for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i årene 2008-2014

Kategori	Kjønn	Alder	Inn- vandrer- bakgrunn	Utdanning	Næring	Familie- kategori	Bakgrunns- status	P	PDIFF
1	Mann	35	Ulike ^a	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,180 (35,256)	
2	Mann	35	Arbeid	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,228 (19,139)	0,049 (4,645)
3	Mann	35	Nordisk	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,164 (20,787)	-0,016 (-2,502)
4	Mann	35	Ukjent	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,221 (7,816)	0,041 (1,488)
5	Kvinne	35	Ulike	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,131 (31,623)	-0,049 (-24,647)
6	Kvinne	35	Arbeid	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,169 (17,464)	-0,011 (-1,308)
7	Kvinne	35	Nordisk	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,118 (19,365)	-0,061 (-11,679)
8	Kvinne	35	Ukjent	Videregående fagutdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,163 (7,242)	-0,017 (-0,777)
9	Mann	35	Ulike	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,164 (33,498)	-0,015 (-7,358)
10	Mann	35	Arbeid	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,210 (18,495)	0,030 (2,976)
11	Mann	35	Nordisk	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,150 (20,233)	-0,030 (-4,848)
12	Mann	35	Ukjent	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,203 (7,627)	0,023 (0,888)
13	Kvinne	35	Ulike	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,119 (30,228)	-0,061 (-22,277)
14	Kvinne	35	Arbeid	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,154 (16,977)	-0,026 (-3,119)
15	Kvinne	35	Nordisk	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,108 (18,929)	-0,072 (-13,812)
16	Kvinne	35	Ukjent	Lav utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,148 (7,115)	-0,031 (-1,522)
17	Mann	35	Ulike	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,224 (33,066)	0,044 (11,575)
18	Mann	35	Arbeid	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,281 (20,066)	0,101 (8,006)
19	Mann	35	Nordisk	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,205 (21,044)	0,026 (3,118)
20	Mann	35	Ukjent	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,272 (8,356)	0,092 (2,889)
21	Kvinne	35	Ulike	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,165 (29,287)	-0,015 (-3,932)
22	Kvinne	35	Arbeid	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,210 (17,950)	0,031 (2,922)
23	Kvinne	35	Nordisk	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,150 (19,291)	-0,029 (-4,319)
24	Kvinne	35	Ukjent	Lang høyere utdanning	Vareproduksjonsnæring	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,204 (7,610)	0,024 (0,918)
25	Mann	35	Ulike	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,128 (29,585)	-0,052 (-19,955)
26	Mann	35	Arbeid	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,165 (16,998)	-0,015 (-1,681)
27	Mann	35	Nordisk	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,116 (18,753)	-0,064 (-11,768)
28	Mann	35	Ukjent	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,159 (7,195)	-0,020 (-0,941)

Tabell 4.5 (fortsetter)

Kategori	Kjønn	Alder	Inn- vandrings- bakgrunn	Utdanning	Næring	Familiekategori	Bakgrunns- status	P	PDIF
29	Kvinne	35	Ulike	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,091 (27,496)	-0,089 (-28,649)
30	Kvinne	35	Arbeid	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,119 (15,907)	-0,060 (-8,602)
31	Kvinne	35	Nordisk	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,082 (17,842)	-0,097 (-20,587)
32	Kvinne	35	Ukjent	Videregående fagutdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,115 (6,815)	-0,065 (-3,894)
33	Mann	35	Ulike	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,116 (28,404)	-0,064 (-20,220)
34	Mann	35	Arbeid	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,151 (16,541)	-0,029 (-3,454)
35	Mann	35	Nordisk	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,105 (18,350)	-0,075 (-13,863)
36	Mann	35	Ukjent	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,145 (7,067)	-0,034 (-1,696)
37	Kvinne	35	Ulike	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,083 (26,496)	-0,097 (-27,894)
38	Kvinne	35	Arbeid	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,108 (15,547)	-0,071 (-10,482)
39	Kvinne	35	Nordisk	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,075 (17,509)	-0,105 (-22,058)
40	Kvinne	35	Ukjent	Lav utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,104 (6,723)	-0,075 (-4,879)
41	Mann	35	Ulike	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,162 (30,509)	-0,018 (-5,333)
42	Mann	35	Arbeid	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,207 (18,040)	0,027 (2,598)
43	Mann	35	Nordisk	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,147 (19,526)	-0,032 (-4,925)
44	Mann	35	Ukjent	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,200 (7,593)	0,020 (0,779)
45	Kvinne	35	Ulike	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,117 (27,829)	-0,063 (-18,243)
46	Kvinne	35	Arbeid	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,152 (16,600)	-0,028 (-3,320)
47	Kvinne	35	Nordisk	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,106 (18,320)	-0,074 (-13,411)
48	Kvinne	35	Ukjent	Lang høyere utdanning	Varehandel og transport mv.	2 voksne med barn under 18	Lønnstaker	0,146 (7,091)	-0,034 (-1,652)

^a Med betegnelsen ulike refereres det til alle som ikke har en innvandringsbakgrunn knyttet til arbeid, til at de er nordiske eller at innvandringsgrunnen er ukjent.

5. Hovedtrekk og oppsummering av analysene

I dette kapitlet sammenfattes de viktigste funnene i de empiriske kapitlene 3 og 4. Delkapitlene 5.1-5.3 gir en oversikt over de viktigste resultatene av de beskrivende og statistiske analysene foretatt i delkapitlene 3.2 – 3.4, mens delkapittel 5.4 er viet en oversikt over hovedfunnene av de estimerte sammenhenger i delkapitlene 4.1 – 4.3.

5.1. Sammensetning og fordeling av selvstendig næringsvirksomhet

En oppsummering av resultatene i delkapittel 3.1 viser at personer med selvstendig næringsvirksomhet som sin hovedinntektskilde utgjorde drøyt 7 prosent av de sysselsatte i 2008 og snaut 6 seks prosent i 2014. Tilsvarende andeler for selvstendig næringsdrivende innvandrere samlet var om lag 4,8 prosent i 2008 og 4,5 prosent i 2014. Innvandrere utgjorde i 2014 snaut 10 prosent av alle selvstendig næringsdrivende i Norge (opp fra ca. 5 prosent i 2008), men om lag 13 prosent når det kontrolleres for primærnæringene. Innvandrere økte sitt antall selvstendig næringsdrivende fra 2008 til 2014 med drøyt 4 100 personer, mens antall selvstendig næringsdrivende født i Norge gikk ned, bortsett fra blant de som er født i Norge med innvandrerforeldre.

Det er først og fremst selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere som øker i antall. Mannlige selvstendig næringsdrivende utgjør om lag dobbelt så mange av den totale sysselsettingen blant menn enn det kvinnelige selvstendig næringsdrivende utgjør av total sysselsetting blant kvinner. Eldre selvstendig næringsdrivende utgjør tilsvarende en høyere andel av totalsysselsettingen enn middelaldrende og yngre, mens etter utdanning er det selvstendig næringsdrivende med lav utdanning, videregående fagutdanning og lang høyere utdanning som utgjør høyest andel av totalsysselsettingen.

Det er i vareproduserende næringer man finner de høyeste andelene av selvstendig næringsdrivende i totalsysselsettingen. Primærnæringene bidrar mye til dette, mens det blant innvandrere er *Bygge- og anleggsvirksomhet* som slår mest ut. For øvrig er andelene av selvstendig næringsdrivende innvandrere i totalsysselsettingen høye også i *Transport og lagring* og i *Overnattings- og serveringsvirksomhet* i hovednæringen varehandel og transport mv., i *Teknisk tjenesteyting og eiendomsdrift* i de tekniske og finansielle tjenestenæringene, og spesielt i *Personlig tjenesteyting* og *Forretningsmessig tjenesteyting* og i *Helse- og sosialtjenester* i de markedsrettede tjenestenæringene for øvrig.

Etter familiesammensetning er det primært høye andeler av selvstendig næringsdrivende i totalsysselsettingen i familier med to voksne uten barn, mens blant innvandrere er familier med barn både under 18 år og etter at barna har passert 18 år av betydning, noe som kan indikere at hjelp fra familiemedlemmer kan være av en viss betydning.

Målt etter geografisk sentralitet, er andelene av selvstendig næringsdrivende i totalsysselsettingen høyest i de minst sentrale kommunene. Selvstendig næringsdrivende flyktninger skiller seg noe ut, ved at andelene er høyere i de mest sentrale kommunene. Målt etter innvandreres botid er det en klar tendens til at de selvstendig næringsdrivendes andeler av totalsysselsettingen stiger med økende botid.

5.2. Overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet

Som en oppsummering av delkapittel 3.3, vises her overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet fra grupper etter innvandringsbakgrunn og personenes viktigste bakgrunnsstatus gjennom femårsperiodene før 2008 og 2014. Det er personer i bakgrunnsstatusgruppene som har vært kun eller hovedsakelig i lønnsarbeid som utgjør de største gruppene, men også personer som har stått helt eller delvis utenfor arbeidsstyrken utgjør store grupper.

Blant lønnstakere viser familieinnvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre relativt høye overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet. Overgangsratene er imidlertid enda høyere for arbeidsledige og de utenfor arbeidsstyrken, der den siste gruppen betyr mest i kraft av sin størrelse. Her er det arbeids- og familieinnvandrere, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn som viser høyest rater, mens utdanningsinnvandrere viser høye rater fra arbeidsledighet. Overgangsraten fra gruppen under utdanning er også av betydning blant arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn. Høyest rater til selvstendig næringsvirksomhet har imidlertid personer som har bakgrunn fra tidligere selvstendig næringsvirksomhet, det være seg de med sammenhengende erfaring, men også de med hovedsakelig og noe bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet viser høyere rater enn andre. Dette gjelder også for innvandrergruppene, og spesielt blant arbeidsinnvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn.

Gitt øvrige individkjenntegn, er det blant lønnstakere og personer utenfor arbeidsstyrken en høyere overgangsrate til selvstendig næringsvirksomhet blant menn enn blant kvinner. Et lite unntak representerer arbeidsinnvandrere og til dels utdanningsinnvandrere, der de kjønnsmessige forskjellene er små. Målt etter utdanning, er det lønnstakere med lang høyere utdanning som synes å ha størst overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder i like stor grad blant innvandrergrupper som blant norskfødte. For øvrig er det ikke store forskjeller mellom utdanningsgruppene, men en viss tendens til noe lavere overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet blant de med lav utdanning.

Personer med kort høyere utdanning kommer noe svakere ut enn de med lang høyere utdanning. Her er det nok en del som fortsatt er under utdanning, og at start av selvstendig næringsvirksomhet av en viss størrelse blir for tidkrevende. Vi har også sett at den yngste aldersgruppen, 20-34 år, er mindre representert i selvstendig næringsvirksomhet enn de som er 35 år og eldre og spesielt 50 år og eldre. I den yngste aldersgruppen foregår også etablering og familiedannelse med barn i yngre alder som setter begrensinger for selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder også blant innvandrere.

Målt etter næring holder overgangen til selvstendig næringsvirksomhet blant lønnstakere seg noe bedre oppe i varehandel og transport mv. enn i de vareproduserende næringene fra 2008 til 2014, med unntak av *Bygge- og anleggsvirksomhet* som har bra tilførsel av selvstendig næringsdrivende i begge årganger. Enkeltnæringer som *Transport og lagring* og *Overnattings- og serveringsvirksomhet* bidrar mye til tilførselen av selvstendig næringsdrivende, og spesielt blant flyktninger, familie- og utdanningsinnvandrere. Hovednæringene som holder seg best oppe med hensyn til overgang til selvstendig næringsvirksomhet fra 2008 til 2014 er tekniske og finansielle tjenestenæringer og øvrige markedsrettede tjenestenæringer, og da spesielt blant arbeids- og utdanningsinnvandrere og nordiske innvandrere. Enkeltnæringer som bidrar mye er *Informasjon og kommunikasjon*, *Teknisk tjenesteyting* og *eiendomsdrift*, *Personlig tjenesteyting*, *Forretningsmessig tjenesteyting* og *Helse- og sosialtjenester*.

Målt etter geografisk sentralitet viser personer som har vært sammenhengende lønnstakere i basisperiodene en tendens til høyere overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet i de minst sentrale kommunene, og at overgangen faller med økende sentralitet. Blant personer som hovedsakelig har vært sysselsatte i basisperiodene er resultatene litt mindre entydige, men tendensen er også her større overgang til selvstendig næringsvirksomhet i de minst og mindre sentrale kommunene. Det er imidlertid nordiske innvandrere og personer i den øvrige befolkningen som følger dette sentralitetsmønsteret mest, men gjelder også flere av de øvrige innvandrergruppene. Flyktninger med hovedsakelig bakgrunn som lønnstakere skiller seg ut ved å vise høyest overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet i de mest sentrale kommunene både i 2008 og 2014.

Overgangen til selvstendig næringsvirksomhet er også målt etter lønnstakeres gjennomsnittlige timelønn i basisperiodene. Blant personer som har vært sammenhengende lønnstakere i basisperioden, er hovedtendensen en fallende overgangsrate til selvstendig næringsvirksomhet med økende timelønn. Det er imidlertid enkelte avvik der grupper med relativt høy timelønn har noe høyere overgang til selvstendig næringsvirksomhet enn de med timelønn nærmere gjennomsnittet. Dette gjelder blant annet flyktninger, utdanningsinnvandrere og innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn. Blant personer som delvis har vært lønnstakere i basisperiodene går tendensen noe mer i retning av høyere overgang til selvstendig næringsvirksomhet blant de med noe høyere timelønn. Det er arbeidsinnvandrere og til dels utdanningsinnvandrere som skiller seg ut med sterkere overgang til selvstendig næringsvirksomhet blant personer med lavere enn gjennomsnittlig timelønn. Resultatene varierer en del, men er litt forståelige på bakgrunn av at personer med lang høyere utdanning synes å styrke sin overgang til selvstendig næringsvirksomhet.

Det er noe varierende mønster i overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet etter lønnstakeres familiesammensetning. Blant innvandrere er det en tendens til at de som bor i familier med to voksne med barn under 18 år viser relativt høye overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet, men også de som bor alene i familien og i øvrige familier, hovedsakelig bestående av en eller to voksne med barn over 18 år, viser overgangsrater over gjennomsnittet. Familekategorien to voksne uten barn kommer noe svakere ut her enn i målene for selvstendig næringsdrivendes andeler av total sysselsetting vist i delkapittel 3.2.

Til slutt viser innvandrere som har sammenhengende bakgrunn som lønnstakere noe variable overgangsrater til selvstendig næringsvirksomhet etter botid, men hovedtendensen er likevel en viss økning i overgangsratene med økende botid. Blant innvandrere som hovedsakelig har vært lønnstakere og de med noe erfaring som lønnstakere, er det imidlertid en klar tendens til at overgangsratene til selvstendig næringsvirksomhet øker med stigende botid.

5.3. Opprettholdelsesindekser av selvstendig næringsvirksomhet

En oppsummering av delkapittel 3.4 viser i hvilken grad selvstendig næringsdrivende i 2008 med selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste inntektskilde klarer å opprettholde sin virksomhet i syvårsperioden fram til 2014. De ettårige resultatene viser for samtlige grupper etter innvandringsbakgrunn en u-formet kurve gjennom perioden, ved at de to største ettårige gruppene er å finne blant de som opprettholder sin selvstendige næringsvirksomhet i kun ett år i perioden og de som opprettholder sin virksomhet gjennom hele syvårsperioden. Den siste gruppen er imidlertid den største i hver gruppe etter innvandringsbakgrunn.

Av de som opprettholder sin virksomhet i kun ett år, utgjør utdanningsinnvandrere den høyeste andelen med nesten 30 prosent av de som var registrert som selvstendig næringsdrivende i 2008, mens innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn kommer best ut med en andel på snaut 16 prosent. Selvstendig næringsdrivende i den øvrige befolkningen, blant arbeidsinnvandrere og nordiske innvandrere kommer også relativt bra ut, mens norskfødte med innvandrerforeldre og familieinnvandrere kommer tilsvarende dårligere ut. Flyktninger viser her et resultat omtrent midt på treet.

Blant de som opprettholder sin selvstendige næringsvirksomhet gjennom hele perioden kommer også innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn samt de fra den øvrige befolkningen best ut, med en andel på drøyt 42 prosent av de selvstendig næringsdrivende i 2008. Nordiske innvandrere og arbeidsinnvandrere har også relativt høye andeler her. Svakest ut kommer familieinnvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med en andel på rundt 30 prosent, men flyktninger og utdanningsinnvandrere kommer også relativt svakt ut. Gitt som et mål midtveis i undersøkelsesperioden i 2011, er om lag 60 prosent av selvstendig næringsdrivende arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og den øvrige befolkningen i 2008

fortsatt i aktivitet som selvstendig næringsdrivende. Tilsvarende andel blant flyktninger og utdanningsinnvandrere er drøyt halvparten, mens blant familieinnvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er opprettholdelsen falt til snaut halvparten av de som hadde selvstendig næringsvirksomhet som sin hovedinntekt i 2008.

På grunnlag av individbaserte opprettholdelsestall, har vi konstruert en gjennomsnittlig vektet opprettholdelsesindeks for hver av gruppene etter innvandringsbakgrunn, samt etter individkjennetegn ved de selvstendig næringsdrivende, der minimal opprettholdelse av en person (ett år) bidrar med en indeksverdi på 14,3 prosent og en maksimal opprettholdelse av en person gir et indeksbidrag på 100 prosent. Innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn kommer best ut med en samlet indeks på drøyt 65 prosent, mens norskfødte med innvandrerforeldre kommer svakest ut med en indeks på snaut 55 prosent. Fordelt etter kjønn viser menn gjennomgående høyere opprettholdelsesindeks enn kvinner. Minst kjønnsmessige forskjeller viser arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og flyktninger, mens størst kjønnsmessige forskjeller har selvstendig næringsdrivende innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, utdanningsinnvandrere og familieinnvandrere.

Målt etter de selvstendig næringsdrivendes bakgrunnsstatus i femårsperioden før 2008, er det ikke overraskende de som kun hadde bakgrunn fra selvstendig næringsvirksomhet som stort sett viser høyest opprettholdelse. Av de større bakgrunnsstatusgruppene viser tidligere lønnstakere forholdsvis bra opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet, med størst utslag blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn og blant flyktninger. For øvrig er det verdt å merke seg at personer som har bakgrunn fra utenfor arbeidsstyrken viser svakt høyere opprettholdelse av sin selvstendige næringsvirksomhet enn tidligere lønnstakere i de fleste innvandrergrupper, og spesielt blant arbeids- og utdanningsinnvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Målt etter alder, er det nær gjennomgående de i den eldste aldergruppen 50-68 år som viser den høyeste opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet, etterfulgt av de i aldersgruppen 35-49 år, mens den yngste aldersgruppen 20-34 år viser lavest opprettholdelse. Målt etter utdanning er ikke forskjellene i opprettholdelse veldig entydige, men selvstendig næringsdrivende med videregående fagutdanning og lang høyere utdanning viser stort sett en noe lengere opprettholdelse enn de fra øvrige utdanningsgrupper. Dette fremkommer tydeligst blant selvstendig næringsdrivende flyktninger, arbeidsinnvandrere, innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, nordiske innvandrere og den øvrige befolkningen.

Målt etter selvstendig næringsdrivendes næringstilhørighet, er den høyeste opprettholdelsen med et par unntak å finne i de vareproduserende næringene, der opprettholdelsesindeksen er spesielt høy blant nordiske innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen, men også høy blant arbeids- og utdanningsinnvandrere og flyktninger. I innvandrergruppene er det først og fremst *Bygge- og anleggsvirksomheten* som trekker opprettholdelsen opp, mens blant de norskfødte gruppene er primærnæringene fortsatt en viktig enkeltnæring. Selvstendig næringsdrivende i varehandel og transport mv. har relativt lang opprettholdelse blant familie- og arbeidsinnvandrere og flyktninger, der *Transport og lagring* er enkeltnæringen som bidrar mest til høy opprettholdelse. Hovednæringen øvrige markedsrettede tjenestenæringer viser også relativt høy opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i de fleste grupper, og spesielt blant innvandrere med uoppgitt innvandringsgrunn, arbeidsinnvandrere, nordiske innvandrere og flyktninger, der enkeltnæringene *Helse- og sosialtjenester* og *Personlig tjenesteyting* betyr mest.

Målt etter geografisk sentralitet, er det en tendens til at det er i de minst sentrale kommunene man finner den lengste opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet, spesielt blant utdanningsinnvandrere, flyktninger og den øvrige befolkningen. Arbeidsinnvandrere viser spesielt høy opprettholdelse i de mindre sentrale kommunene, mens innvandrere med uoppgitt innvandrings-

grunn viser sin høyeste opprettholdelse i de noe sentrale kommunene. Det er imidlertid ingen grupper etter innvandringsbakgrunn som viser høyest opprettholdelse av sin selvstendige næringsvirksomhet i de mest sentrale kommunene.

Målt etter familiekategori, er det selvstendig næringsdrivende i familiekategorien øvrige familier som i hovedtrekk viser lengst opprettholdelse av sin næringsvirksomhet. Denne kategorien består stort sett av en eller to voksne med voksne barn over 18 år. Opprettholdelsen er også relativt høy blant selvstendig næringsdrivende i familiekategorien to voksne med barn under 18 år. Sann sett familiekategorier der selvstendig næringsdrivende kan ha noe bistand fra andre familiemedlemmer i sin næringsvirksomhet.

Målt etter innvandreres botid, viser fire av seks innvandrergupper at det er innvandrere med lengst botid som opprettholder sin selvstendige næringsvirksomhet lengst. Høyest opprettholdelse finner man blant arbeidsinnvandrere, med en opprettholdelsesindeks på drøyt 74 prosent, men også blant nordiske innvandrere, familieinnvandrere og flyktninger er opprettholdelsen av selvstendig næringsvirksomhet høyest blant de med lengst botid.

5.4. Estimerte sannsynligheter for start og opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet

I kapittel 4 er datagrunnlaget som beskrives i kapittel 2 og anvendes i kapittel 3 brukt som grunnlag for A. Estimering av sannsynligheten for å gå over fra lønnstaker i hhv. alle årene 2003-2007 og 2009-2013 til selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014, og B. Estimering av sannsynligheten for opprettholdelse av den selvstendige næringsvirksomheten i hele perioden 2008-2014.

Overgang til selvstendig næringsvirksomhet i 2008 og 2014

Overgang til selvstendig næringsvirksomhet i 2008 og 2014 betinget av at man har vært lønnstaker i hhv. 2003-2007 og 2009-2013.

Menn har høyere estimerte sannsynligheter enn kvinner til å starte selvstendig næringsvirksomhet når en kontrollerer for andre variabler. Den estimerte sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet reduseres med alderen inn til personen er i starten av 40 årene hvorefter den øker.

Alt annet likt er det de med høyest utdanning som har den høyest estimerte sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Det gjelder for begge utvalgene. For øvrig spriker resultatene en del når det gjelder de øvrige utdanningsgrupper. Hvis man sammenligner de to utvalgene så er det slik at i samband med overgangene i 2014 så har de med lav utdanning signifikant høyere estimerte sannsynligheter for overgang til selvstendig næringsvirksomhet enn dem med uoppgitt utdanning, mens det motsatte gjør seg gjeldende over overgangene i 2014.

Når det gjelder betydningen av sentralitet er det individer i de minst sentrale kommunene som har de høyest estimerte sannsynlighetene for overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder for begge utvalgene.

Hvordan de estimerte sannsynlighetene for overgang til selvstendig næringsvirksomhet avhenger av hvilken innvandringsbakgrunn man har varierer også en del mellom de to utvalgene. For overgangene i 2014 er det gruppen av personer født i Norge med foreldre også født i Norge som har den høyest estimerte sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet, mens det i samband med overgangene i 2008 er de med ukjent innvandringsbakgrunn som har denne rollen. I begge utvalgene har arbeidsinnvandrerne forholdsvis lave estimerte sannsynligheter for overgang til

selvstendig næringsvirksomhet sammenlignet med gruppene med de høyest estimerte sannsynlighetene.

Hvor individet har arbeidet i forrige år synes å ha liten effekt på den estimerte sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder for begge utvalgene.

Når det gjelder betydningen av familiemessige forhold, så har enslige forholdsvis lave estimerte sannsynligheter for oppstart av selvstendig næringsvirksomhet. Alt annet likt finner en de høyeste estimerte sannsynlighetene for oppstart av selvstendig næringsdrivende blant familier med barn under 18 år.

Når det gjelder betydningen av hvor man er i timelønnsfordelingen så er det i stor grad slik at jo lavere lønn en har desto høyere er sannsynligheten for oppstart av selvstendig næringsvirksomhet. Det er de som er i gruppen med nest lavest lønn som har de høyeste estimerte sannsynlighetene for oppstart av selvstendig næringsvirksomhet. Dette gjelder i begge utvalgene. I begge utvalgene gjelder også at de to gruppene med nest høyest timelønn ikke har noen signifikant forskjellig estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet når en sammenligner med de i gruppen med høyest timelønn.

Opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i perioden 2008-2014

Sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet er modellert som avhengig av tre ulike typer variabler. Dette er (i) tidsinvariante forklaringsvariabler, (ii) verdien på tidsvarierende forklaringsvariabler i utgangsåret 2008 og (iii) en variabel som fanger opp hvilken arbeidsmarkedstilstand individet erfarte i årene 2003-2007.

Den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i årene 2008-2014 er signifikant større for menn enn for kvinner alt annet likt. Førsteordens- og annenordensleddet i alder inngår med hhv. positivt og negativt fortegn i den estimerte sannsynligheten for at man er vedvarende selvstendig næringsdrivende i årene 2008-2014. Resultatene viser at den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet øker inntil man er midt i 50-årene hvorefter den går ned.

Ifølge estimeringsresultatene er det ingen signifikante effekter av sentralitet. Det er altså ingen signifikante forskjeller mellom de ulike sentralitetsområdene når det gjelder sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i perioden 2008-2014,

Hvis man ser på innvandringsbakgrunn finner man at arbeidsinnvandrere og individer med uoppgitt innvandringsgrunn har høyere estimert sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet enn flyktninger, mens det motsatte gjelder for innvandrere fra Norden.

Individer med lang høyere utdanning og videregående fagutdanning har de høyeste estimerte sannsynlighetene for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i årene 2008-2014 alt annet likt. Sett i forhold til referansegruppen, som er de med uten oppgitt utdanning, så har individer i alle de øvrige gruppene høyere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i den aktuelle perioden.

Etter næring er den estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet høyest for individer som i 2008 var aktive innenfor øvrige markedsrettede tjenestenæringer og i vareproduserende næringer.

Også familiesituasjonen har noe å si for sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet. Det er individer som inngår i en familie der minst ett barn er over 18 år som har den høyest estimerte sannsynligheten for opprettholdelse, mens enslige individer og enslige

individer med barn har den laveste estimerte sannsynligheten for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i årene 2008-2014.

De empiriske resultatene viser også at individer som var selvstendig næringsdrivende også i 2003-2007, enten i sin helhet eller delvis hadde en høyere estimert sannsynlighet for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet enn individer som var lønnstakere eller hovedsakelig lønnstakere i den samme perioden hvis en holder alt annet likt.

Noen mulige politikimplikasjoner

Som nevnt i innledningen til rapporten, er omfanget av selvstendig næringsvirksomhet lavere i Norge enn i mange andre land i Europa. Et viktig spørsmål å stille, er om dette generelt sett kunne være et potensial for økt innslag av selvstendig næringsvirksomhet også i Norge? På den annen side er Norge et av landene med høyest sysselsettingsandeler knyttet til offentlig sektor, der man jo ikke finner selvstendig næringsvirksomhet. Dvs. at en god del av tjenestebehovene i Norge blir dekket av offentlig tjenesteyting. En annen utfordring ligger i en relativt spredt bosetting, der befolkningsgrunnlaget kan bli noe for lite i enkelte sammenhenger for selvstendig næringsvirksomhet bortsett fra i primærnæringene. Skjønt ny teknologi gir økte muligheter også for selvstendig næringsvirksomhet i hele landet.

Det vises i kapittel 2 at den geografiske fordelingen av selvstendig næringsdrivende innvandrere sammenliknet med den geografiske fordelingen av befolkningen i yrkesaktiv alder, 15-74 år, at selvstendig næringsdrivende innvandrere er overrepresentert i de mest sentrale og minst sentrale kommunene, men tilsvarende underrepresentert i de noe sentrale og mindre sentrale kommunene. Dette kan i tillegg til generell tilrettelegging av virkemidler for selvstendig næringsvirksomhet, gi et insentiv til å fokusere spesielt på innvandrere bosatt i de mellomste sentralitetsnivåene av landet (jf. noe sentrale og mindre sentrale kommuner).

Internasjonal forskningslitteratur viser også til en rekke tiltak som er satt i verk med hensikt på å få flere yngre personer til å velge selvstendig næringsvirksomhet (se f.eks. Kluve mfl., 2016). Et problem er at det er gjort lite for å evaluere virkninger av de tiltak som er satt i verk. Men i likhet med resultatene i denne rapporten, er opplæring i og erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet av stor betydning både for å starte opp ny selvstendig næringsvirksomhet, men også for å kunne opprettholde sin status som selvstendig næringsdrivende. Nå er det begrenset hvor mye erfaring en person i svært ung alder kan oppnå fra selvstendig næringsvirksomhet, men å trekke inn personer med god erfaring fra selvstendig næringsvirksomhet som viktige ressurspersoner når nye tiltak skal utformes anses som svært viktig. Selv om finansielle grunnlag i form av muligheter for startkapital så vel som et skattesystem som begunstiger drift av selvstendig næringsvirksomhet er av stor betydning, kan likevel programmer som gir personene økt kunnskap om drift av selvstendig næringsvirksomhet ha en vel så stor betydning som de rent økonomisk betingede virkemidlene (se bl.a. Kluve mfl., 2016).

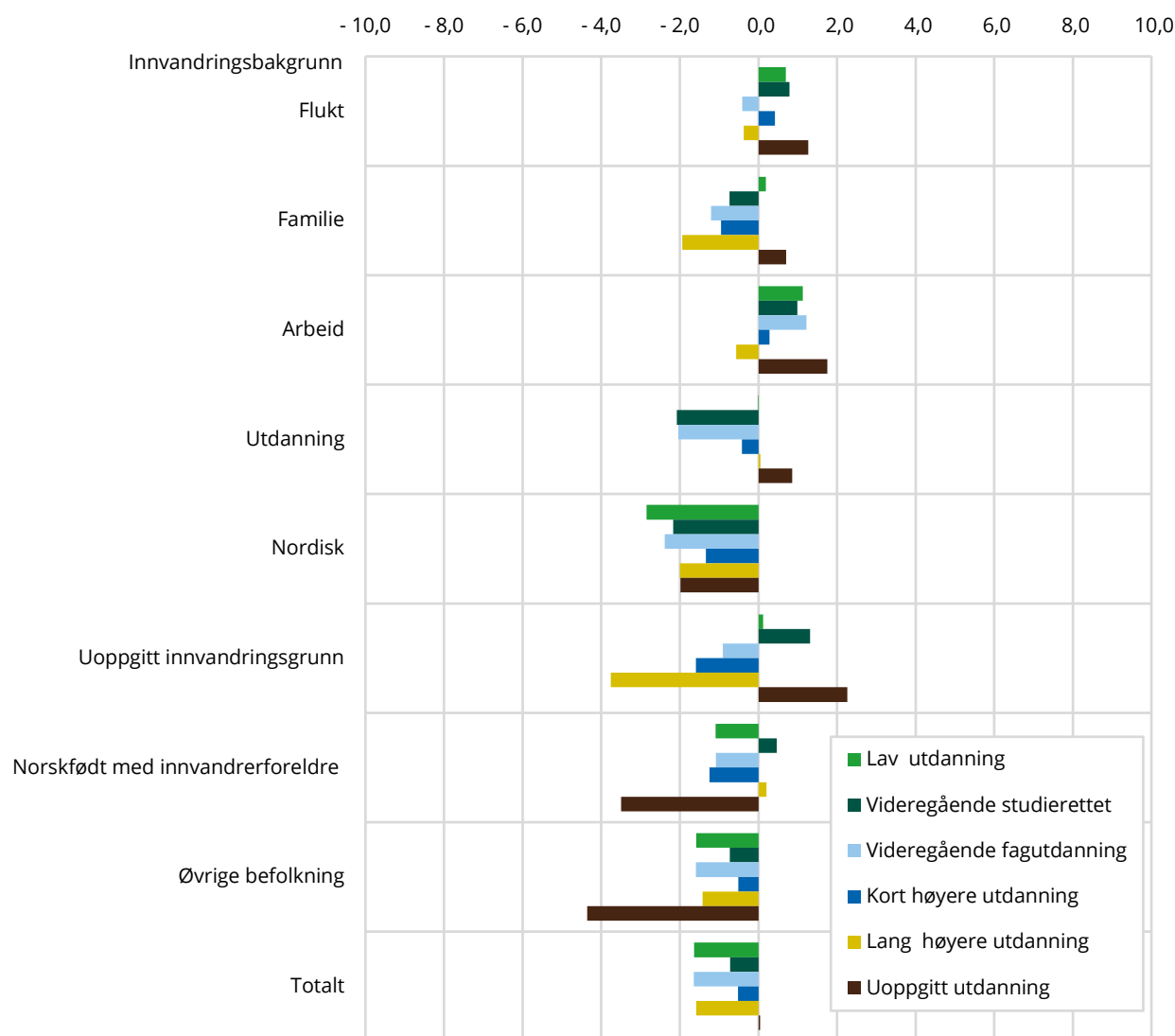
Referanser

- Bauder, H. (2008): Explaining Attitudes towards Self-employment among Immigrants: A Canadian Case Study. *International Migration*, 46(2), 109–133.
- Blanchflower, D.G. (2000): Self-Employment in OECD Countries. *Labour Economics* 7, 471–505.
- Carrasco, R. (1999): Transitions to and from Self Employment in Spain: An Empirical Analysis. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 61, 315–341.
- Carrasco, R. og M. Ejrnæs (2003): Self-Employment in Denmark and Spain. Institution, Economic Conditions and Gender Differences. Centre for Applied Microeconometrics, Institute of Economics, University of Copenhagen.
- Carrasco, R. og M. Ejrnæs (2012): Labour market conditions and self-employment: a Denmark-Spain comparison. *IZA Journal of Labor Policy*, 1, Article number 13.
- Curran, J. og D. Storey (1993): The Location of Small and Medium Enterprises: Are there Urban Rural Differences? I Curran J. og D. Storey (Red.). *Small Firms in Urban and Rural Locations*. Routledge, London og New York.
- Evans, D.S og L.S. Leighton (1989a): Some Empirical Aspects of Self-Employment. *The American Economic Review* 79(3), 519–535.
- Evans, D.S og L.S. Leighton (1989b): The Determinants of Changes in US Self-Employment, 1967-1987. *Small Business Economics* 1, 111–119.
- Falter, J. M. (2002). Self-employment entry and duration in Switzerland. Working paper, Employment Center, University of Geneva.
- Fjærli, E. og J. Wong (2022): Innvandrere og entreprenørskap. En monitor for betydningen av entreprenørskap blant innvandrere for inntektsforhold og for verdiskaping i næringslivet. Rapporter 2022/04, Statistisk sentralbyrå.
- Grünfeld, L.A., T. Bull Jensen, J. F. Skogstrøm, K.G. Salvanes og H. Hvide (2016): Selvstendig næringsdrivende i Norge – Hvem er de og hva betyr de for fremtidens arbeidsmarked? MENON_publikasjon nr. 14/2016.
- Hammarstedt, M og C. Miao (2018): Self-employed Immigrants and Their Employees: Evidence from Swedish Employer-Employee Data. IFN Working Paper No. 1235. Research Institute of Industrial Economics.
- Høydahl, E. (2017): Ny sentralitetsindeks for kommunene. Notater 2017/40, Statistisk sentralbyrå.
- Johansson, E. (2000): Essays on the Determinants of Self-Employment. Publications of the Swedish School of Economics and Business Administration, NR 85, Helsingfors.
- Kazlou, A. og K. Wennberg (2023): How kinship resources alleviate structural disadvantage: self-employment duration among refugees and labor migrants. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 17(1), 16–45
- Kluve, J., S. Puerto, D. Robalino, J.M. Romero, F. Rother, J. Stöterau, F. Weidenkaff og M. Witte (2016) Do Youth Employment Programs Improve Labor Market Outcomes? A Systematic Review. IZA DP No. 10263 (October 2016).
- Kmenta, J. (1997): *Elements of Econometrics. Second edition*. Ann Arbor, MI: The University of Michigan Press.
- Kornstad, T., T. Skjerpen og L.S. Stambøl (2016): Utvandring blant innvandrere i Norge – Del 2: Analyser basert på mikro data. Rapporter 2016/27, Statistisk sentralbyrå.

- Kornstad, T., T. Skjerpen og L.S. Stambøl (2017): Why do immigrants to Norway leave the country or move domestically? - Some important facts. I Ingrid Muenstermann (red.) *"People's Movements in the 21st Century - Risks, Challenges and Benefits"*, InTech, s. 207–227.
- Kornstad, T., T. Skjerpen og L.S. Stambøl (2021): Yrkesdeltakelse og potensialet for økte yrkesprosenter blant personer med innvandrerbakgrunn. Rapporter 2021/28, Statistisk sentralbyrå.
- Lazear, E.P. (2002): Entrepreneurship. NBER Working Paper 9109, National Bureau of Economic Research.
- Lévesque, M., D.A. Shepherd og E.J. Douglas (2002): Employment or Self-Employment: A Dynamic Utility Maximizing Model. *Journal of Business Venturing* 17(3), 189–210.
- Parker, S.C. (2004): *The Economics of Self Employment and Entrepreneurship*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Pettersen, S.V. (2013): Utvandring fra Norge 1971-2011. Rapporter 2013/30, Statistisk sentralbyrå.
- Ritsilä, J. og H. Tervo (2002): Effects of unemployment on New Firm Formation: Microlevel Panel Data Evidence from Finland. *Small Business Economics*, 14, 31-40.
- Stambøl, L.S. (2007): Regional dynamikk i selvstendig næringsvirksomhet i Norge - Basert på tverrsnittsanalyser av arbeidsmarkedsmobilitet. Rapporter 2007/35, Statistisk sentralbyrå.
- Stambøl, L.S. (2008a): Fordeling og mobilitet av selvstendig næringsdrivende i Norge. *Økonomiske Analyser* 2/2008, Statistisk sentralbyrå.
- Stambøl, L.S. (2008b): Regional self-employment dynamics in Norway measured by labour mobility in a cross-sectional analysis. Paper presentert på the 48th Congress of the European Regional Science Association. Liverpool, 27.- 31. august 2008.
- Stambøl, L.S. (2009a): Opprettholdelse av og avgang fra selvstendig næringsvirksomhet i Norge - Basert på tidsserieanalyser av regional arbeidsmarkedsmobilitet. Rapporter 2009/40, Statistisk sentralbyrå.
- Stambøl, L.S. (2009b): Maintenance of and Exits from Self-Employment in Norway measured by Regional Labour Market Mobility in a Longitudinal Analysis. Paper presentert på the 49th Congress of the European Regional Science Association. Lodz, Polen, 25.- 29. August 2009.
- Stambøl, L.S. (2010): Klarer selvstendig næringsdrivende å opprettholde sin virksomhet over tid? *Økonomiske Analyser* 2/2010, Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå (1994). Standard for kommuneklassifisering 1994. Norges offisielle statistikk. Hentet fra https://www.ssb.no/a/histstat/nos/nos_c192.pdf.
- Statistisk sentralbyrå (2008): Standard for sentralitet. Hentet fra <https://www.ssb.no/klasse/klasseklassifikasjoner/128>.
- Taylor, M. (1999): Survival of the fittest? An Analysis of Self-Employment Duration in Britain. *Economic Journal*, 109, C140–C155.
- Tervo, H. og M. Haapanen (2005): Self-employment duration in urban and rural locations. Paper presentert på the 45th Congress of the European Regional Science Association, Amsterdam, 2005.
- Van Praag, M. og A. Raknerud (2022): The returns to entrepreneurship: Evidence from matched person-firm data. *Research in Labor Economics*, 49, 207–238.
- Vassenden, K. (2015): *Om kvaliteten på den norske inn- og utvandringsstatistikken*, Notater 2015/17, Statistisk sentralbyrå.

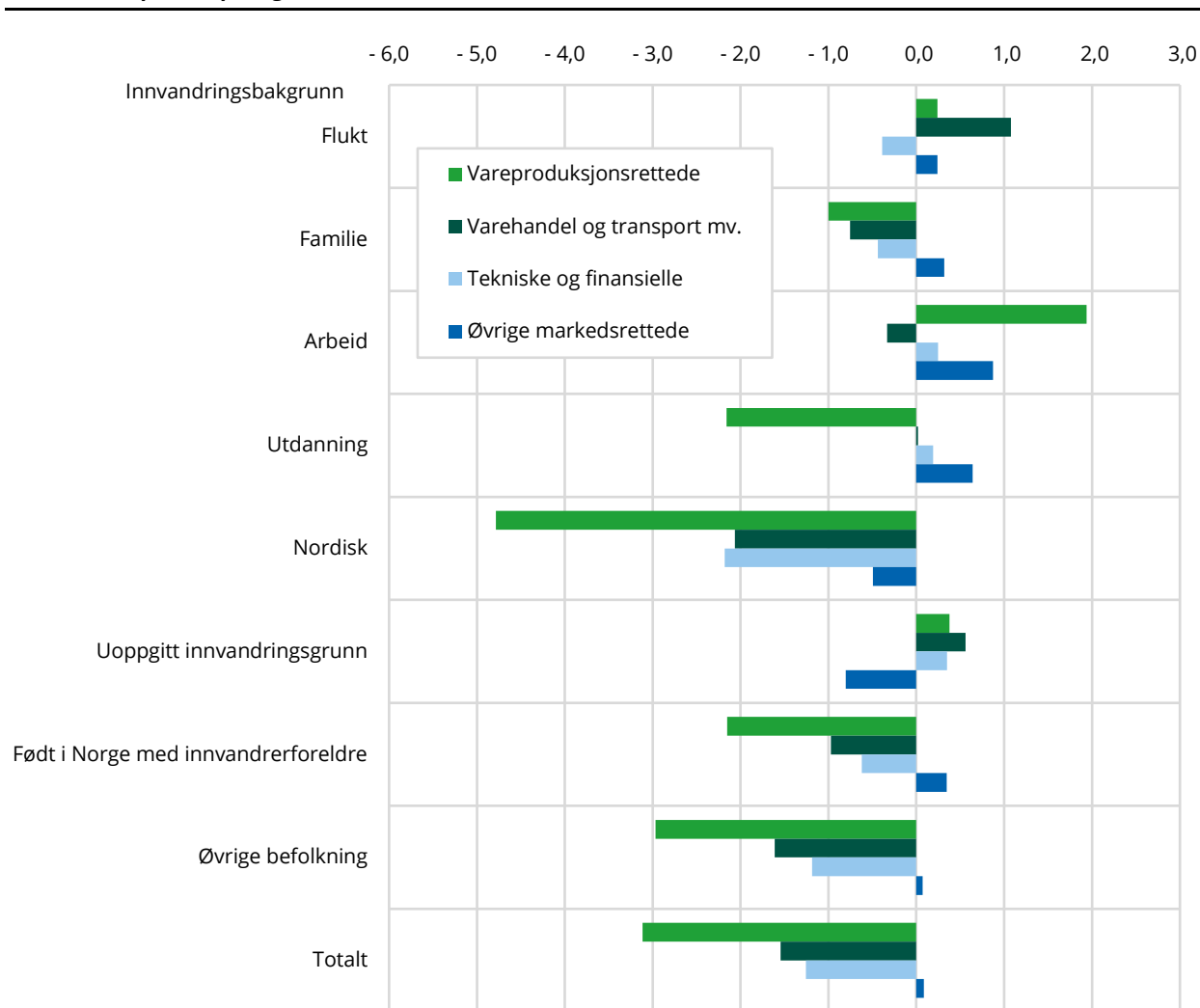
Vedlegg A: Resultater knyttet til kapittel 3

Figur A.1 Forskjell i andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Hele landet. Forskjell i prosentpoeng. Jf. forskjell mellom figur 3.4 og figur 3.5 i delkapittel 3.2

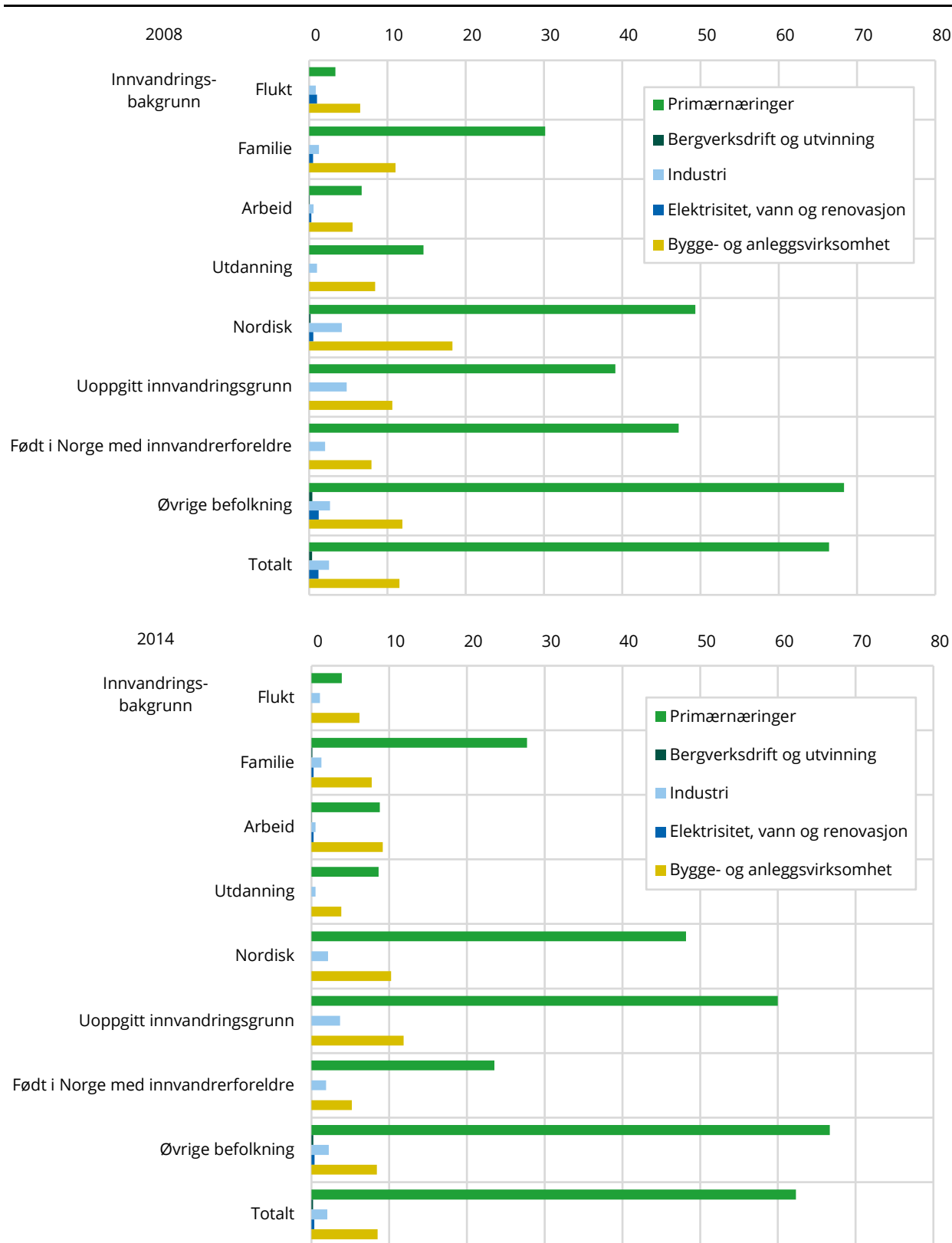
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.2 **Forskjell i andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte næringsgrupper (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Forskjell i prosentpoeng**

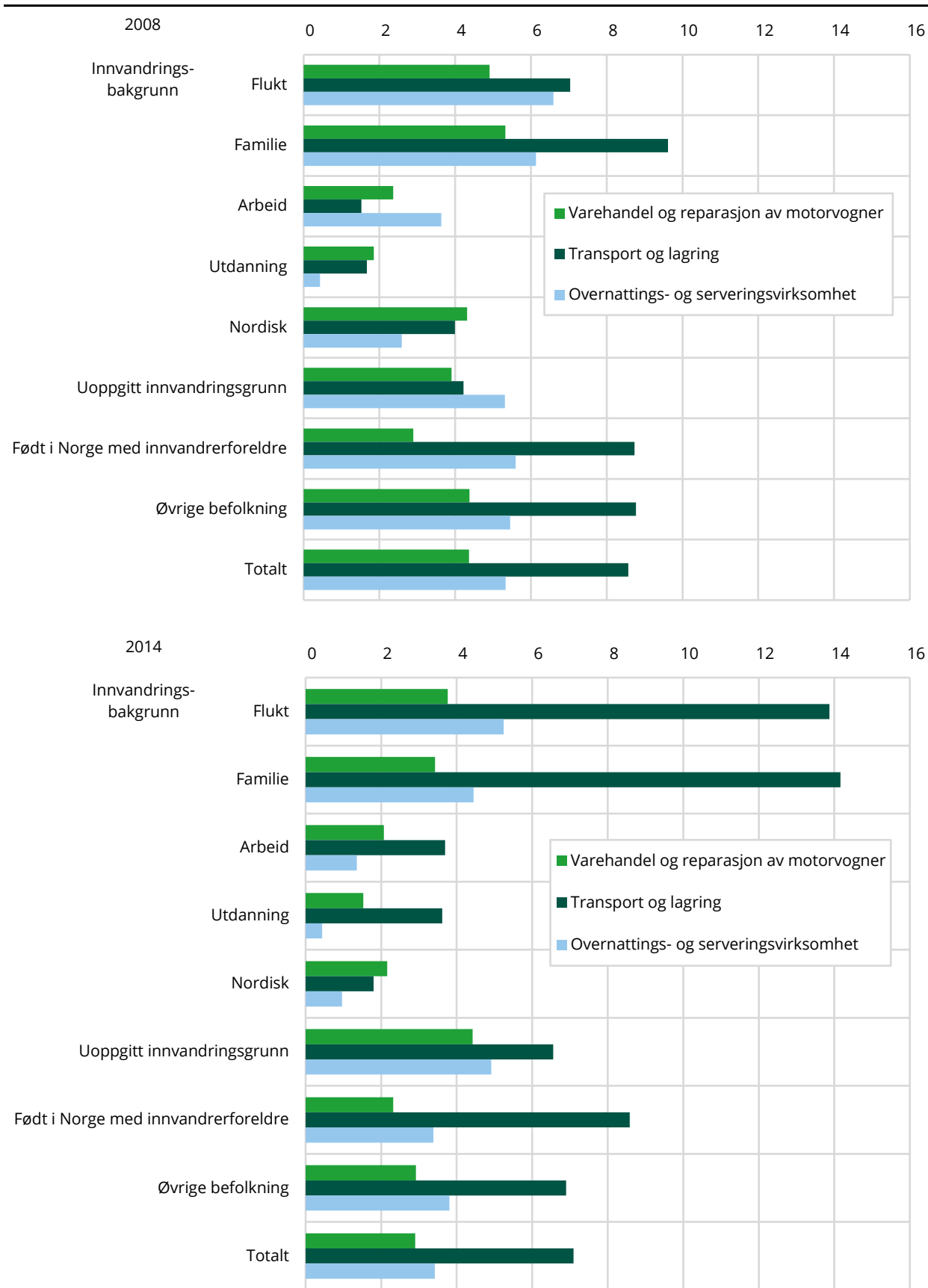
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.3 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i vareproduksjonsrettede næringer (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent

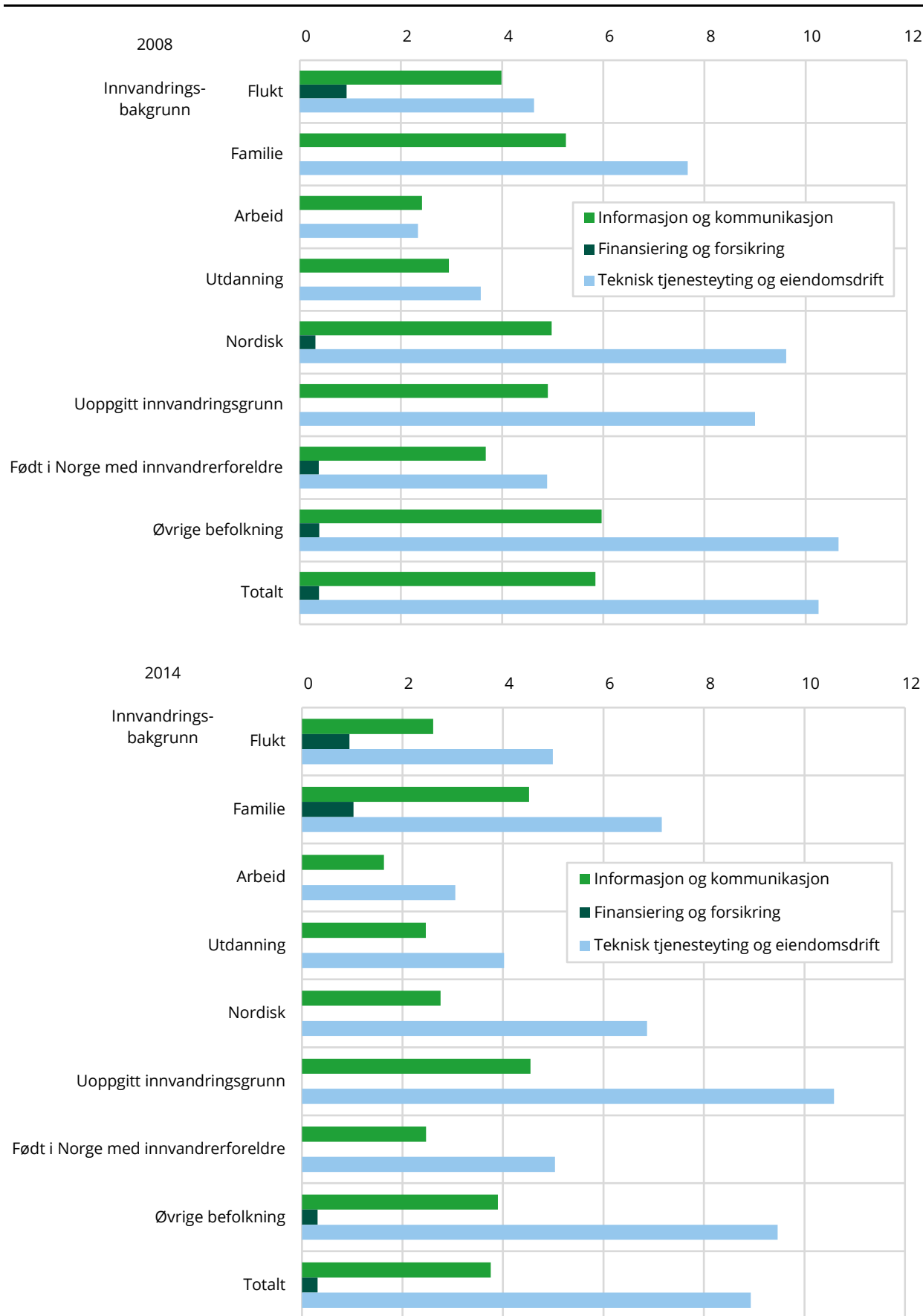
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.4 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i hovednæringen varehandel og transport mv. (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent

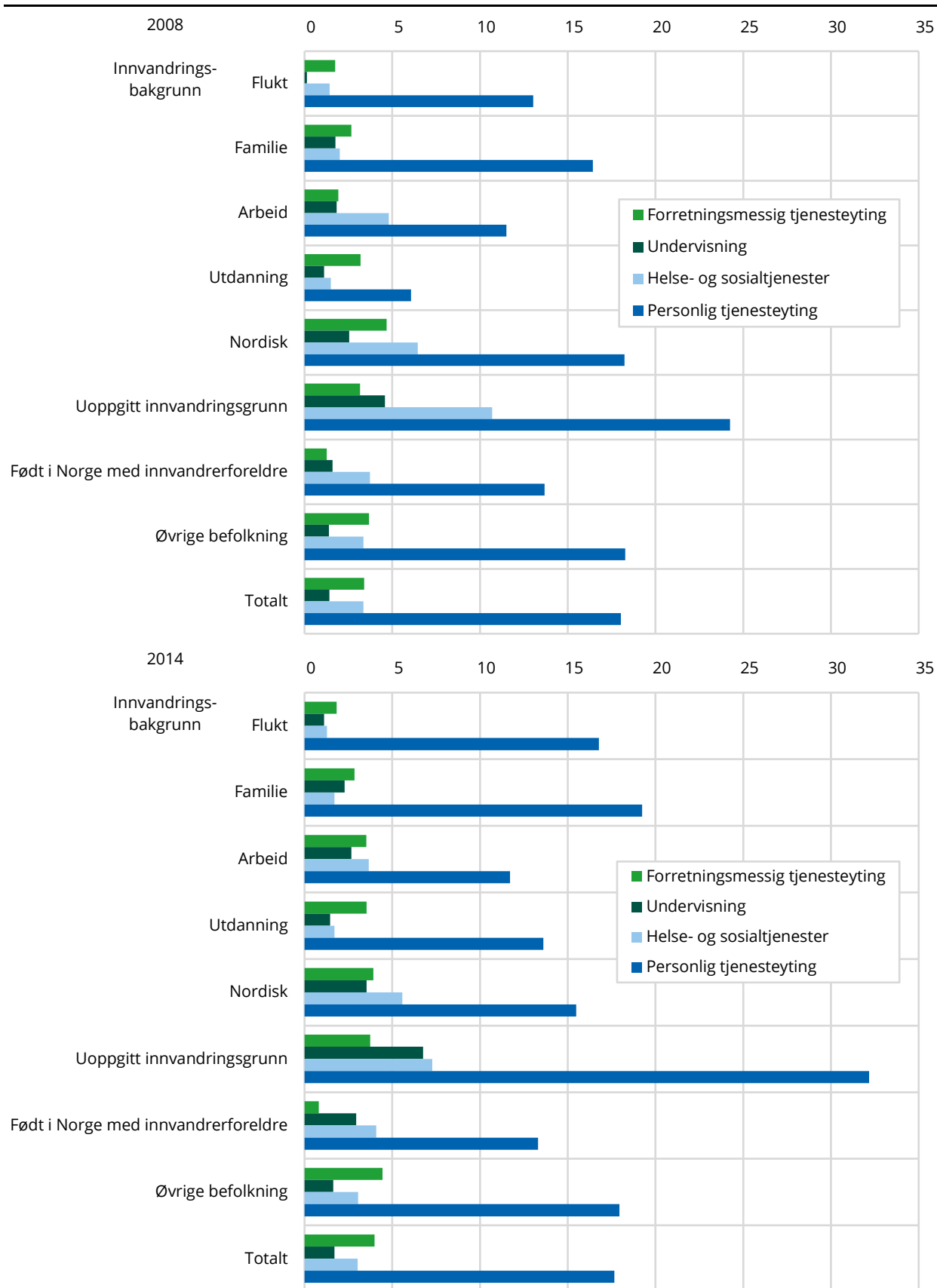
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.5 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i finansielle og tekniske tjenestenæringer (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent

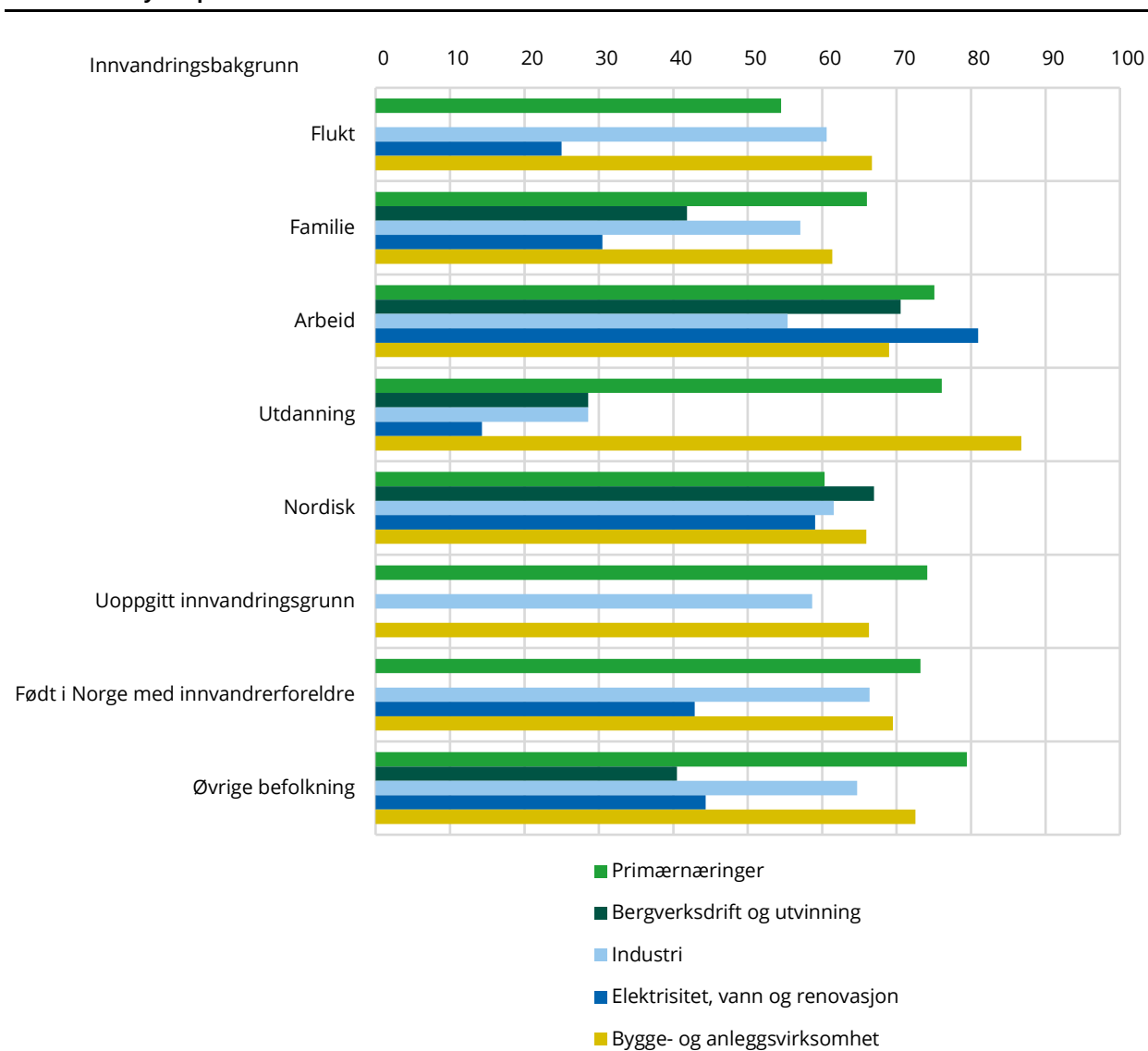
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.6 Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i øvrige markedsrettede tjenestenæringer (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent

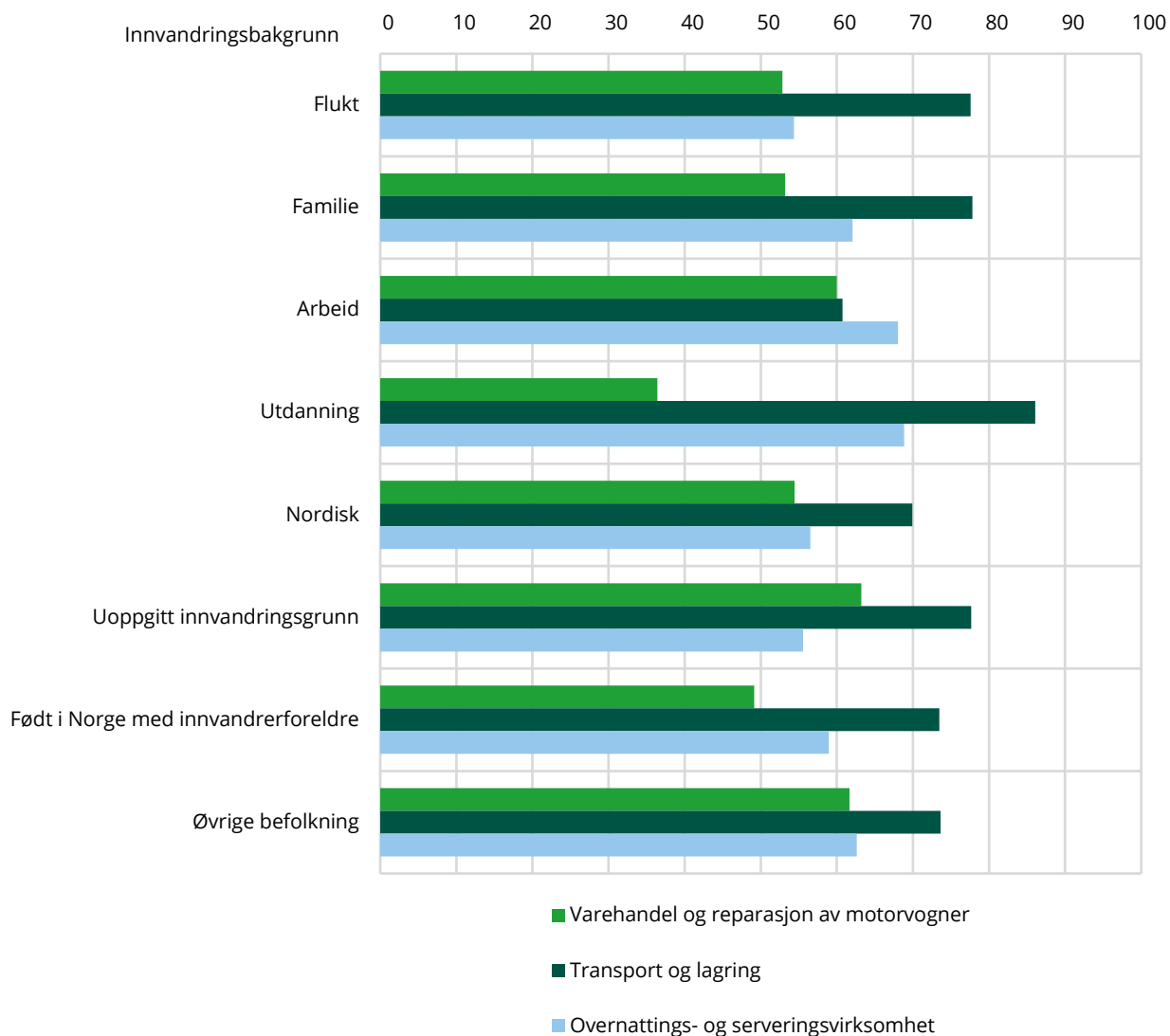
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.7 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i vareproduserende næringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

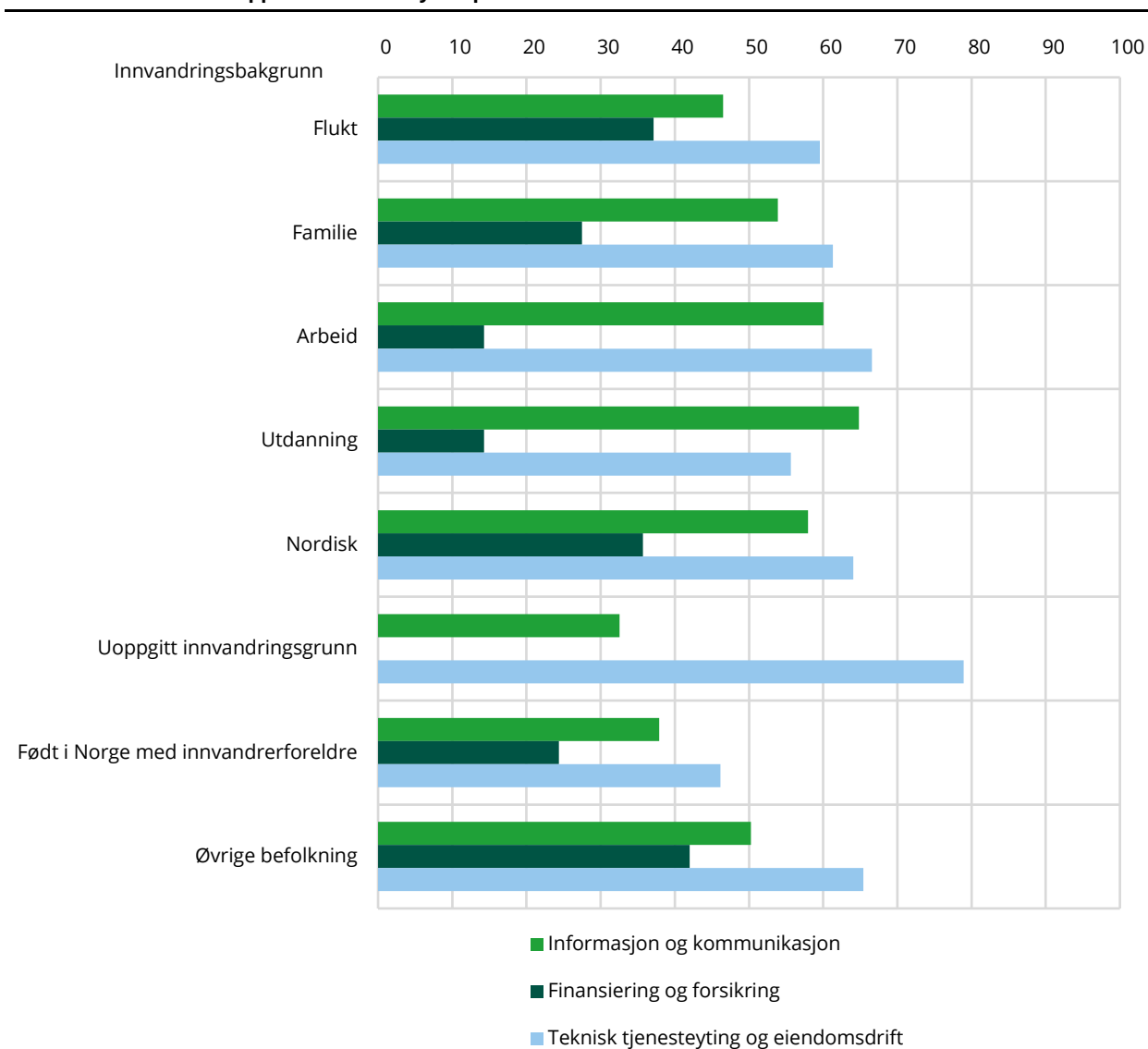
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.8 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i hovednæringen varehandel og transport mv. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

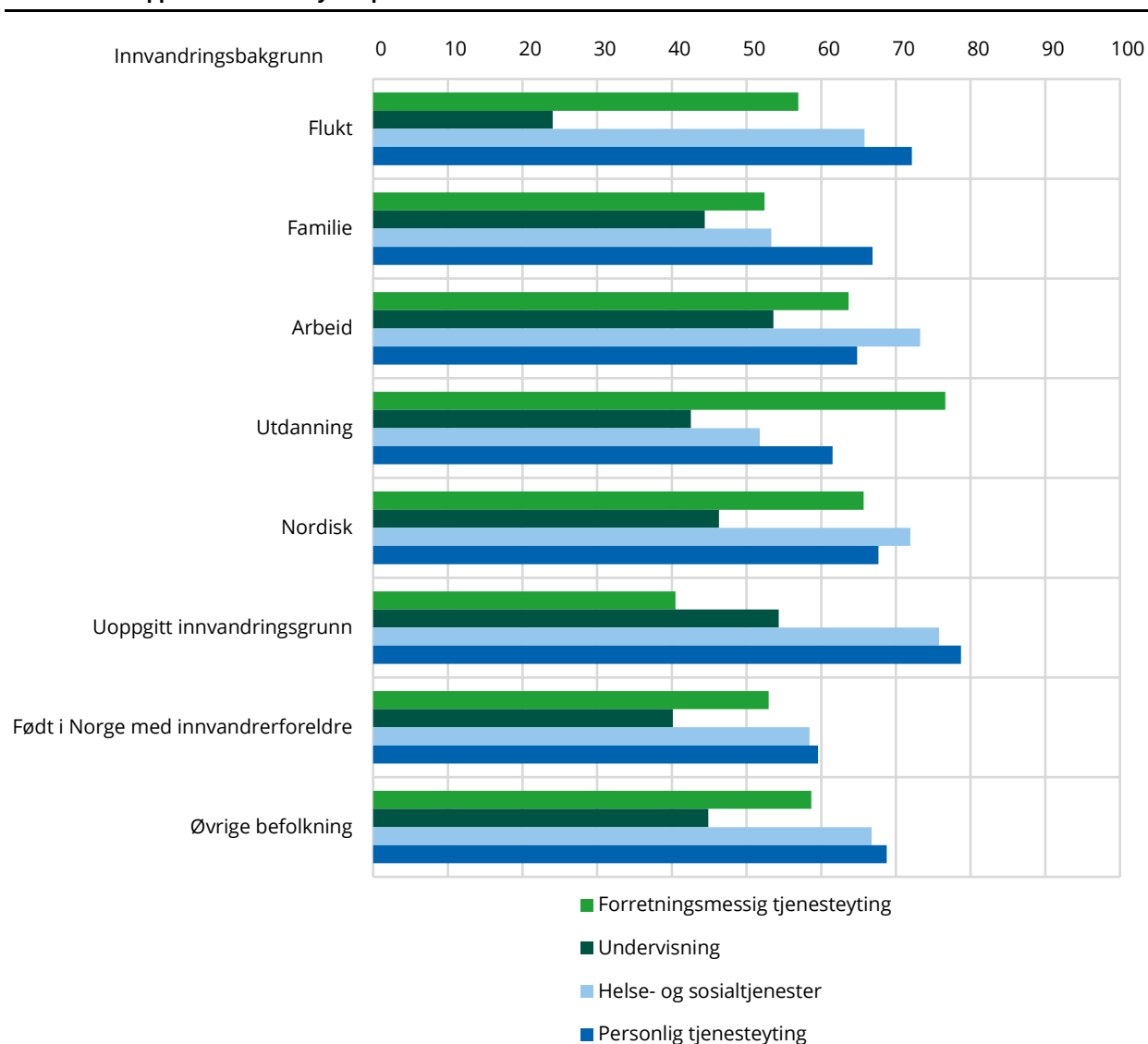
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.9 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i tekniske og finansielle tjenestenæringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur A.10 Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i øvrige markedsrettede tjenestenæringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg B: Resultater knyttet til kapittel 4

Tabell B.1 Variabeldefinisjoner

Variabelnavn	Beskrivelse av variabel
DUMKV	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet er kvinne
ALDER	Individets alder i hele tall
ALDESKV	$ALDESKV=(ALDER/10)^2$
DUMEDU1	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har lav utdanning
DUMEDU2	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har studierett videregående utdanning
DUMEDU3	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har videregående fagutdanning
DUMEDU4	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har kort høyere utdanning
DUMEDU5	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har lang høyere utdanning
DSENTRAL1	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet bor i sentralitetsområde 1. dvs. i de minst sentrale kommunene
DSENTRAL2	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet bor i sentralitetsområde 2. dvs. i de mindre sentrale kommunene
DSENTRAL3	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet bor i sentralitetsområde 3. dvs. i noe sentrale kommunene
DINNVR1	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har flukt som innvandringsbakgrunn
DINNVR2	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har familie som innvandringsbakgrunn
DINNVR3	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har arbeid som innvandringsbakgrunn
DINNVR4	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet har utdanning som innvandringsbakgrunn
DINNVR5	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet kommer fra et nordisk land utenom Norge
DINNVR6	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individets innvandringsbakgrunn er ukjent
DINNVR7	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre
DFAMKAT1	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet er fra en 1-personshusholdning
DFAMKAT2	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet er fra en husholdning med 2 voksne uten barn
DFAMKAT3	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet inngår i en husholdning med 2 voksne 18 år og eldre med ett eller flere barn under 18 år
DFAMKAT4	Dummyvariabel som antar verdien 1 hvis individet er eneforsørger med ett eller flere barn under 18 år
TIMELØNN1	Individet har en timelønn i faste priser som mindre eller lik 0,25 av landsgjennomsnittet i hver utdanningsgruppe
TIMELØNN2	Individet har en timelønn i faste priser som er høyere enn 0,25 og mindre eller lik 0,50 av landsgjennomsnittet i hver utdanningsgruppe
TIMELØNN3	Individet har en timelønn i faste priser som er høyere enn 0,50 og mindre eller lik 0,75 av landsgjennomsnittet i hver utdanningsgruppe
TIMELØNN4	Individet har en timelønn i faste priser som er høyere enn 0,75 og mindre eller lik 1 av landsgjennomsnittet i hver utdanningsgruppe
TIMELØNN5	Individet har en timelønn i faste priser som er høyere enn 1 og mindre eller lik 1,25 av landsgjennomsnittet i hver utdanningsgruppe
TIMELØNN6	Individet har en timelønn i faste priser som er høyere enn 1,25 og mindre eller lik 1,5 av landsgjennomsnittet i hver utdanningsgruppe
TIMELØNN7	Individet har en timelønn i faste priser som er høyere enn 1,5 og mindre eller lik 1,75 av landsgjennomsnittet i hver utdanningsgruppe

Tabell B.2 Summarisk statistikk for de to utvalgene

Forklaringsvariabel ¹	2008		2014	
	Gjennomsnitt	Standardavvik	Gjennomsnitt	Standardavvik
YRKSTAT	0,005	0,073	0,004	0,061
DUMKV	0,472	0,499	0,471	0,499
ALDER(-1)	43,727	11,479	44,132	11,904
DEDU1(-1)	0,152	0,359	0,137	0,344
DEDU2(-1)	0,147	0,354	0,126	0,332
DEDU3(-1)	0,326	0,469	0,309	0,462
DEDU4(-1)	0,275	0,447	0,291	0,454
DEDU5(-1)	0,087	0,282	0,109	0,311
DSENTRAL1(-1)	0,089	0,284	0,085	0,278
DSENTRAL2(-1)	0,061	0,238	0,060	0,237
DSENTRAL3(-1)	0,171	0,377	0,167	0,373
DINNVR1	0,008	0,086	0,012	0,107
DINNVR2	0,012	0,107	0,022	0,147
DINNVR3	0,016	0,124	0,048	0,213
DINNVR4	0,002	0,045	0,005	0,067
DINNVR5	0,014	0,118	0,019	0,135
DINNVR6	0,001	0,028	0,001	0,032
DINNVR7	0,003	0,051	0,005	0,068
DNÆRAGG1(-1)	0,234	0,423	0,233	0,423
DNÆRAGG2(-1)	0,218	0,413	0,204	0,403
DNÆRAGG3(-1)	0,128	0,334	0,126	0,332
DNÆRAGG4(-1)	0,420	0,494	0,437	0,496
DFAMKAT1(-1)	0,308	0,461	0,335	0,472
DFAMKAT2(-1)	0,188	0,390	0,180	0,384
DFAMKAT3(-1)	0,227	0,419	0,214	0,410
DFAMKAT4(-1)	0,083	0,276	0,087	0,282
TIMELØNNN1(-1)	0,044	0,206	0,060	0,237
TIMELØNNN2(-1)	0,079	0,269	0,095	0,293
TIMELØNNN3(-1)	0,148	0,355	0,148	0,355
TIMELØNNN4(-1)	0,257	0,437	0,230	0,421
TIMELØNNN5(-1)	0,226	0,418	0,204	0,403
TIMELØNNN6(-1)	0,119	0,324	0,116	0,320
TIMELØNNN7(-1)	0,057	0,232	0,062	0,241
Antall observasjoner	1 505 032		1 725 501	

¹ For variabeldefinisjoner se tabell B.1.

Tabell B.3 Logit-estimer knyttet til sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet fra lønnstakerstatus i hhv. 2008 og 2014

Forklaringsvariabel ¹	2008 ^a		2014 ^b	
	Estimat	t-verdi	Estimat	t-verdi
Konstantledd	-1,372	-4,233	-1,370	-3,747
DUMKV	-0,656	-24,481	-0,772	-25,436
ALDER(-1)	-0,101		-0,194	-28,268
ALDESKV(-1)	0,121	15,491	0,235	31,154
DEDU1(-1)	0,243	2,018	-0,241	-2,644
DEDU2(-1)	0,124	1,030	-0,205	-2,246
DEDU3(-1)	0,156	1,311	-0,330	-3,754
DEDU4(-1)	0,106	0,887	-0,152	-1,734
DEDU5(-1)	0,690	5,745	0,355	4,004
DSENTRAL1(-1)	0,408	11,839	0,411	10,228
DSENTRAL2(-1)	0,155	3,411	0,187	3,616
DSENTRAL3(-1)	-0,034	-1,070	0,035	0,995
DINNVGR1	-0,176	-1,354	-0,216	-1,652
DINNVGR2	0,170	1,833	0,100	1,129
DINNVGR3	-0,365	-3,467	-0,159	-2,290
DINNVGR4	-0,153	-0,643	-0,134	-0,724
DINNVGR5	0,084	0,909	0,068	0,763
DINNVGR6	0,748	2,850	0,152	0,428
DINNVGR7	0,115	0,612	0,180	1,123
DNÆRAGG1(-1)	-2,451	-9,240	-0,885	-2,724
DNÆRAGG2(-1)	-2,396	-9,032	-0,880	-2,707
DNÆRAGG3(-1)	-2,434	-9,139	-0,776	-2,383
DNÆRAGG4(-1)	-2,378	-8,982	-0,762	-2,350
DFAMKAT1(-1)	-0,129	-3,920	0,020	0,528
DFAMKAT2(-1)	0,006	0,167	0,128	3,085
DFAMKAT3(-1)	0,137	3,860	0,134	3,012
DFAMKAT4(-1)	-0,216	-3,907	0,065	1,030
TIMELØNN1(-1)	1,179	17,078	0,934	12,921
TIMELØNN2(-1)	1,190	19,124	1,063	16,487
TIMELØNN3(-1)	0,888	15,112	0,810	13,136
TIMELØNN4(-1)	0,507	9,014	0,484	8,194
TIMELØNN5(-1)	0,156	2,719	0,257	4,285
TIMELØNN6(-1)	-0,013	-0,202	0,086	1,293
TIMELØNN7(-1)	-0,108	1,402	-0,079	-0,979
'LR'		-48 969,8		-40 358,2
'BIC'		49 211,7		40 602,4
Antall observasjoner		1 505 032		1 725 501

¹ For variabeldefinisjoner se tabell B.2. Referansegruppen består av menn med uoppgitt utdanning, som bor i sentralitetsområde 4. dvs. i en sentral kommune. Videre er personen født i Norge med foreldre som også er født i Norge og har ukjent næringstilknytning og er fra en familiekategori som ikke fanges opp av de første 4 kategorier. Mannen er av dem som har den høyeste avlønningen.

^a Den modellerte variabelen refererer seg til 2008. Forklaringsvariablene er basert på informasjon for årene 2003-2007.

^b Den modellerte variabelen refererer seg til 2014. Forklaringsvariablene er basert på informasjon for årene 2009-2013.

Tabell B.4 Estimerte parametere i en logit-modell for sannsynligheten for å være selvstendig næringsdrivende i årene 2008-2014. Ingen pålagte parameterrestriksjoner

Forklaringsvariabler	Tolkning	Estimat	t-verdi
Konstant		-4,616	-16,048
DUMKV		-0,380	-27,809
ALDER		0,118	25,349
(ALDER/10) ²		-0,110	-25,109
DSENTRAL1	Minst sentrale kommuner	0,003	0,179
DSENTRAL2	Mindre sentrale kommuner	0,007	0,317
DSENTRAL3	Noe sentrale kommuner	0,012	0,753
DINVGR1	Flukt	-0,002	-0,027
DINVGR2	Familie	0,058	1,219
DINVGR3	Arbeid	0,309	5,085
DINVGR4	Utdanning	0,216	1,286
DINVGR5	Nordisk	-0,108	-2,330
DINVGR6	Ukjent	0,264	1,639
DINVGR7	Barn av innvandrere født i Norge	0,020	0,178
DUTD1(-6)	Lav utdanning	0,114	1,855
DUTD2(-6)	Studierettet videregående	0,137	2,214
DUTD3(-6)	Videregående fagutdanning	0,222	3,631
DUTD4(-6)	Kort høyere utdanning	0,155	2,503
DUTD5(-6)	Lang høyere utdanning	0,496	7,845
DNÆRAGG1(-6)	Vareproduserende næringer	0,718	23,190
DNÆRAGG2(-6)	Varehandel og transport mv.	0,555	17,265
DNÆRAGG3(-6)	Tekniske og finansielle tjenestenæringer	0,317	9,362
DNÆRAGG4(-6)	Øvrige markedsrettede tjenestenæringer	0,890	28,185
DFAMKAT1(-6)	Enslig	-0,153	-9,708
DFAMKAT2(-6)	2 voksne personer 18+ uten barn	-0,069	-4,042
DFAMKAT3(-6)	2 voksne personer 18+ med minst ett barn	-0,093	-5,253
DFAMKAT4(-6)	1 voksen 18+ med minst ett barn	-0,182	-6,148
DHBAK1	Selvstendig næringsdrivende 2003-2007	1,174	4,598
DHBAK2	Lønnstaker 2003-2007	-0,552	-2,150
DHBAK3	Under utdanning 2003-2007	-0,214	-0,658
DHBAK4	Arbeidsledig 2003-2007	-0,658	-1,569
DHBAK5	Utenfor arbeidsstyrken for øvrig 2003-2007	-0,382	-1,463
DHBAK11	Hovedsakelig selvstendig næringsdrivende 2003-2007	0,432	1,690
DHBAK22	Hovedsakelig lønnstaker 2003-2007	-0,082	-0,321
DHBAK33	Hovedsakelig under utdanning 2003-2007	-0,175	-0,668
DHBAK44	Hovedsakelig arbeidsledig 2003-2007	-0,398	-1,520
DHBAK55	Hovedsakelig utenfor arbeidsstyrken 2003-2007	-0,302	-1,177
DHBAK101	Selvstendig næringsdrivende mest forek. 2003-2007	0,175	0,684
DHBAK102	Lønnsarbeid mest forekommende 2003-2007	-0,374	-1,437
DHBAK103	Utdanning mest forekommende 2003-2007	-0,311	-1,004
DHBAK104	Arbeidsledighet mest forekommende 2003-2007	-0,382	-1,287
'log-likelihood' verdi		-95 940,7	
Antall obs.		155 649	

Figurregister

Figur 3.1	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn. Hele landet. Prosent	29
Figur 3.2	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet. Prosent	30
Figur 3.3	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og alder. Hele landet. Prosent.....	31
Figur 3.4	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Hele landet. Prosent.....	32
Figur 3.5	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Hele landet. Prosent.....	33
Figur 3.6	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Hele landet. Prosent	34
Figur 3.7	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Hele landet. Prosent	35
Figur 3.8	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Hele landet. Prosent	37
Figur 3.9	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Hele landet. Prosent	38
Figur 3.10	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent.....	39
Figur 3.11	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2014 etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent.....	40
Figur 3.12	Andel selvstendig næringsdrivende innvandrere av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og botid. Prosent	41
Figur 3.13	Andel personer i grupper med homogen arbeidsmarkedsstatus i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	43
Figur 3.14	Andel personer i grupper med homogen arbeidsmarkedsstatus i perioden 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	43
Figur 3.15	Andel personer i grupper etter sin hovedsakelige arbeidsmarkedsstatus (3-4 år) i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	44
Figur 3.16	Andel personer i grupper etter sin hovedsakelige arbeidsmarkedsstatus (3-4 år) i perioden 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	45
Figur 3.17	Andel personer i grupper etter noe arbeidsmarkedsstatus (1-2 år) i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	46
Figur 3.18	Andel personer i grupper etter noe arbeidsmarkedsstatus (1-2 år) i perioden 2009-2014. Definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	46
Figur 3.19	Andel personer med ulik grad av selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste arbeidsmarkedsstatus i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	47
Figur 3.20	Andel personer med ulik grad av selvstendig næringsvirksomhet som sin viktigste arbeidsmarkedsstatus i perioden 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn. Prosent	48

Figur 3.21	Andel personer med ulik grad av bakgrunn som lønnstaker i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Prosent	49
Figur 3.22	Andel personer med ulik grad av å være utenfor arbeidsstyrken for øvrig i perioden 2003-2007 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Prosent	50
Figur 3.23	Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Prosent	51
Figur 3.24	Andel personer av de som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i 2008. Personer etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Prosent	52
Figur 3.25	Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Prosent	53
Figur 3.26	Andel personer av de som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringsgrupper. Prosent	54
Figur 3.27	Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent	55
Figur 3.28	Andel personer av de som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2014 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og bostedssentralitet. Prosent	56
Figur 3.29	Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og intervaller for gjennomsnittlig timelønn i basisperiodene. Prosent	58
Figur 3.30	Andel personer av de som hovedsakelig var lønnstakere (3-4 år) i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og intervaller for gjennomsnittlig timelønn i basisperiodene. Prosent	59
Figur 3.31	Andel personer av de som var lønnstakere i noen år (1-2 år) i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og intervaller for gjennomsnittlig timelønn i basisperiodene. Prosent	61
Figur 3.32	Andel personer av de som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Prosent	62
Figur 3.33	Andel personer som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Prosent	63
Figur 3.34	Andel innvandrere som var lønnstakere i fem år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og botid. Prosent	64
Figur 3.35	Andel innvandrere som var lønnstakere i 3-4 år i periodene 2003-2007 og 2009-2013 definert som selvstendig næringsdrivende i hhv. 2008 og 2014. Personer etter innvandringsbakgrunn og botid. Prosent	65
Figur 3.36	Opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014, målt i antall år hver selvstendig næringsdrivende opprettholder sin virksomhet i perioden. I prosent av antall selvstendig næringsdrivende i 2008 i hele landet etter antall år og innvandringsbakgrunn	67

Figur 3.37	Opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014, målt i prosent av selvstendig næringsdrivende i 2008 satt lik 100 prosent. Selvstendig næringsdrivende etter innvandringsbakgrunn i hele landet.....	68
Figur 3.38	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 for selvstendig næringsdrivende i 2008 etter innvandringsbakgrunn. Hele landet. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100 ..	69
Figur 3.39	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 for selvstendig næringsdrivende i 2008 etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	70
Figur 3.40	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn for de med homogen bakgrunnsstatus. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i perioden 2008-2014 satt lik 100.....	71
Figur 3.41	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn gitt hovedsakelig bakgrunnsstatus (3-4 år). Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i perioden 2008-2014 satt lik 100.....	72
Figur 3.42	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn gitt noe bakgrunnsstatus (1-2 år). Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i perioden 2008-2014 satt lik 100	73
Figur 3.43	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 for innvandrere etter innvandringsbakgrunn og alder. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100 prosent	74
Figur 3.44	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	75
Figur 3.45	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte hovednæringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	76
Figur 3.46	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og sentralitet. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	77
Figur 3.47	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og familiekategori. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	78
Figur 3.48	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn og innvandreres botid. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	79
Figur A.1	Forskjell i andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og utdanning. Hele landet. Forskjell i prosentpoeng. Jf. forskjell mellom figur 3.4 og figur 3.5 i delkapittel 3.2	106
Figur A.2	Forskjell i andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn og aggregerte næringsgrupper (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Forskjell i prosentpoeng	107
Figur A.3	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i vareproduksjonsrettede næringer (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent	108
Figur A.4	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i hovednæringen varehandel og transport mv. (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent	109
Figur A.5	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i finansielle og tekniske tjenestenæringer (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent.....	110

Figur A.6	Andel selvstendig næringsdrivende av total sysselsetting i 2008 og 2014 etter innvandringsbakgrunn i øvrige markedsrettede tjenestenæringer (jf. figurene 3.6 og 3.7). Hele landet. Prosent.....	111
Figur A.7	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i vareproduserende næringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100.....	112
Figur A.8	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i hovednæringen varehandel og transport mv. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	113
Figur A.9	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i tekniske og finansielle tjenestenæringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	114
Figur A.10	Gjennomsnittlig opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet 2008-2014 etter innvandringsbakgrunn i øvrige markedsrettede tjenestenæringer. Opprettholdelse i prosent av maksimal opprettholdelse i syvårsperioden satt lik 100	115

Tabellregister

Tabell 2.1.	En oversikt over grupper etter innvandringsbakgrunn som anvendes i analysene.....	13
Tabell 2.2	Persongrupper etter bakgrunnsstatus benyttet i analysen basert på 5-årsperiodene 2003-2007 og 2009-2013, samt deres andel av befolkningsgrunnlaget og selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014. Prosent.....	17
Tabell 2.3	En oversikt over næringsgrupperingene som anvendes i analysene	19
Tabell 3.1	Fordeling og endring av sysselsatte i selvstendig næringsvirksomhet og i arbeid som lønnstakere i 2008 og 2014. Sysselsatte etter innvandringsbakgrunn i hele landet. I prosent og endring i prosentpoeng	27
Tabell 3.2	Fordeling og endring av sysselsatte i selvstendig næringsvirksomhet utenom primærnæringene og i arbeid som lønnstakere i 2008 og 2014. Sysselsatte etter innvandringsbakgrunn i hele landet. I prosent og endring i prosentpoeng.....	27
Tabell 3.3	Antall og endring i antall selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014. Etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet.....	28
Tabell 3.4	Andel og endring av andel selvstendig næringsdrivende i 2008 og 2014. Etter innvandringsbakgrunn og kjønn. Hele landet. I prosent og endring i prosentpoeng	28
Tabell 4.1.	Logit-estimer knyttet til sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet fra lønnstakerstatus i hhv. 2008 og 2014. Forenklet modell	81
Tabell 4.2.	Estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet 2008 (P) ^a	85
Tabell 4.3.	Estimert sannsynlighet for overgang til selvstendig næringsvirksomhet 2014 (P) ^a	87
Tabell 4.4.	Estimerte parametere i en logit-modell for sannsynligheten for å være selvstendig næringsdrivende i alle årene 2008-2014	90
Tabell 4.5.	Estimerte sannsynligheter for opprettholdelse av selvstendig næringsvirksomhet i årene 2008-2014	95
Tabell B.1	Variabeldefinisjoner	116
Tabell B.2	Summarisk statistikk for de to utvalgene	117
Tabell B.3	Logit-estimer knyttet til sannsynligheten for overgang til selvstendig næringsvirksomhet fra lønnstakerstatus i hhv. 2008 og 2014	118
Tabell B.4	Estimerte parametere i en logit-modell for sannsynligheten for å være selvstendig næringsdrivende i årene 2008-2014. Ingen pålagte parameterrestriksjoner	119